

Naročnina mesečno 25 Din. za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din. za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Konjarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.344 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praha-Litani 24.797

Uprava, Kopitarjeva 6, telefon 1992

Ž nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Srečne in milosti polne božične praznike želi vsem prijateljem, naročnikom, dopisnikom in inserentom uredništvo in uprava.

Božična misel za naš čas

Kako dolgo je že, kar smo v miru in veselju in tako s celo dušo in srcem mogli praznovati ljube božične praznike, se vdati sladkim skrivnostim, ki nam jih v teh dneh stavlja pred oči Cerkev, pa uživati prijetno radost toplega domačega božičnega razpoloženja? Ko so bili že dnevi pred prazniki polni z ljubeznijo navdihnenih priprav in pričakovanj?

Kakor da bi v naših dneh vse to minulo. Ljudem je tako zelo težko ostreiti iz glave moreče skrbi za vsakdanji kruh, njihovo srce je čisto uplašeno od neprestanega gona za milijevimi dobrinami. Moramo si odkrito zastaviti vprašanje: ali smo v tem diranju sploh zmogni pravega božičnega razpoloženja, ali so naše duše pripravljene, da prislubnejo veselje oznanilo miru in odrešenju...

Odrešenik, ki ga proslavlja božič, prihaja na svet kot dete, v plenice zavito in v jasli položeno. Pomočnik, ki je sam ves nemočen, prinašalec darov, ki je reven, rešenik, ki pa je zapuščen... To ni za naš čas! Sodobni svet gotovo ne išče otroka. Išče finančnika, ki bi mu pričaral novih zlatih virov, išče državnika, da ga popelje iz sedanjega političnega kaosa, išče socialnega reformatorja, ki bi vsem mogel vstreči, revozem in bogatim, pa da bi nikomur ne bilo treba ničesar žrtvovati. Za takimi veljavimi avtoritetami se poganja naš čas in čaka, da k njim pošlje svoje častniške poročevalce poizvedovat mnenja in mišljenja. Toda kaj bi z otrokom, ki povrh leži še v bornem hlevu med živino in pastirji!

Tako modruje naš vase zaverovani svet. Vendar mu ves domišljavi napuh nič ne pomaga. Kdo bo le treba iti v Betlehem, in to čimprej, da ne pridejo nad nas še hušji časi. Nočemo s tem reči, da ne bi potrebovali finančnikov, dalekovnih državljanov in modrih preobraževalcev družbe. Da bi le prišli, polne roke posla bodo imeli! Toda je nekaj čudnega s sodobno človeško družbo: Saj se ne more reči, da bi na svetu ne bilo velikanskih množin dobrin, ki so potrebne za življenje in gospodarstvo človeka. Tudi denarja je veliko med ljudmi in sicer tudi med širokimi ljudskimi masami. Tehnika, prometna sredstva in vsemogoče zveže so na višku. Toda zadovoljstva in miru — ni. Pogrešamo ga med revnimi in bogatimi. Zadovoljnost je roza, ki jo najtežje najdemo. Toda vsepovsod nič koliko nejevolje in pritožb. Poleg finančnikov, državljanov in socialnih reformatorjev je človeštvu treba za srečo še nekaj, česar mu oni ne morejo dati, in to je prenovljenje duš. Prenovitev duš pa prinaša in oznanja ravno božje Dete v betlehemske jaslince.

Vemo, da skušajo reformirati duše tudi — boljševiki. Z radikalnimi sredstvi se trudijo, da ustvarijo druge zunanje razmere. Priprani so, da bodo v drugačnih razmerah doraščali tudi drugačni ljudje. Mnoge, zlasti mladino, so umeli navdušiti za svoje cilje. To je zunanja reforma, ki se bo maščevala nad svojimi očeti tisti hip, ko bo izostal objubljeni paradiz na zemlji. Maščevala se bo, ker se laska človeškim slabostim in ker je razbila naravni človeški edinec, ki sta zakon in družina. Ako objubljeni paradiz na zemlji, maščevala se bo, ker se laska človeškim slabostim in ker je razbila naravni človeški edinec, ki sta zakon in družina. Ako objubljeni paradiz na zemlji, maščevala se bo, ker se laska človeškim slabostim in ker je razbila naravni človeški edinec, ki sta zakon in družina.

Notranjo duhovno reformo prinaša človeštvu edino betlehemsko Dete. Kristus ni bil finančnik, ne državnik, on ni prišel z zunanjimi napravami, ampak je posegel v človekovo notranjost. Novi, boljši ljudje naj ustvarijo nove, boljše razmere. »Božje kraljestvo je v vas« Deloma so ljudje izpolnili nalogo, ki jim je stavljena od božjega Reformatorja. Žal, da le delno in ne popolnoma. Ko bi njegovo postavo ljubezni in pravice človeštvo docela izvedlo, bi danes njegov nauk bil svetovni zakon, vsaj v krščanskih deželah. Odvisno je od kristjanov, v koliko božjo postavo spreminjajo v živo življenje.

Za naš čas, ki je tako poln gospodarskih strok, ima božični praznik prav poseben pomen. Mogli bi reči, da je našim razmeram in potrebam najbolj odgovarjajoč praznik. Stvarnik, ki stopi na zemljo v podobi ubogega deteta, zahteva pravičnost in ljubezen. Pravičnost do vsakogar, tudi do najrevnejšega. Zahteva, da ima vsakdo človeka vredno življenje, hrano, obleko in stanovanje. Zahteva, da se z ljudmi postopa kot se za človeka spodobi. Betlehem zahteva pravičnost! Pred nekaj dnevi je zapisal »Osservatore Romano«, papežev list, sledeče:

»Ni dovolj, da se tlačeni daje pogum in da se zanje zanimamo. Vse premmogoštevili so tisti, ki mislijo z miloščino in Vincencijevimi konferencami vse odpraviti, nič ne store, da zlojimo sužnost loških delavcev, ki so jo paprži devetnajstega in dvajsetega stoletja tako ostro ožigosali. Preden kdo govori o ljubezni mora izpolniti pravico. Začetek ljubezni je pravica, pravi Lacordaire.«

Moratorij na Madjarskem

Proglasitev v petek — Bethlen je zapravil 8 milijard

Pariz, 24. Napoved moratorija na Madjarskem za inozemske dolgeve je zelo vznemirila pariške gospodarske in politične kroge. Saj je znano, da je Francija še avgusta meseca posodila Madjarski 90 milijonov pengöev. To se je zgodilo v prvi vrsti zato, da bi se Madjarska pritegnila v francosko politično območje. Kolikor zadeva bližnja napoved moratorija zasebne gospodarske kroge v Franciji, se ti tolažijo s komentarji tukajšnjih listov, da gre za moratorij le velikih inozemskih posojil ne pa za ukinjenja izplačevanja obresti in amortizacijskih obrokov, ki izhajajo iz povsem zasebnih terjatev napram madjarskim zasebnikom. To je trgovcem. Nacionalistični tisk tolaži gospodarske kroge, da gre samo za takozvani »transferatorije«, to ne pravi, da ne bodo madjarski upniki plačevali svojih dolgov več v tuji valuti, zlatu enakovredni, temveč v madjarski. Plačevanje se bo vršilo s posredovanjem madjarske državne banke.

»Matin«, ki navadno pove mnenje zunanjega ministra Brianda, meni, da bodo od moratorija izvzeta ta-le posojila: Posojilo Zveza narodov iz leta 1924 (250 milijonov švicarskih frankov), boni državne blagajne iz leta 1923 (5 milj. pengöjev), Rotechildovo posojilo (3,5 milj. funtov) in posojilo Banke za mednarodna plačila v Baslu (20 milj. švicarskih frankov). Seveda izraza »Matin« le upanje, da bi madjarska vlada izvzela ta posojila, gotovega pri vsem tem ni nič. Tudi še ni gotovo, da ne bo moratorij zadel tudi zasebnih inozemskih posojil.

Iz komentarjev tukajšnjega tiska je razvidno, da ne gre na Madjarskem samo za gospodarsko, temveč tudi za globljo državno krizo socialnega in političnega značaja. Karolyijeva vlada se nahaja pred padcem. Dedščina, ki jo je prevzela od Bethlena, ki ni samo v zunanji politiki, temveč tudi v gospodarskem pogledu z zapravljanjem zavozil državo v hudo stisko, je za Karolyija preteška. Čujejo se že glasovi o novi diktaturi, ki naj bi jo vodil hovenidni minister Gombes. V parlamentu so se zopet oglašile hude kritike na račun francoske vlade, češ, da je lahkomišljeno posojala denar drugim državam, kakor n. pr. Madjarski in Franklin Bouillon je že napovedal posebno interpelacijo v tej zadevi.

Budimpešta, 23. dec. AA. Madjarska brzojavna agencija poroča: Finančni minister Koranyi je izjavil sotrdujnika madjarske brzojavne agencije, da bo madjarska vlada, kolikor bo mogla, stremela po tem, da se v sedanjih izjemnih okoliščinah doseže odgodev rokov izplačil obvez do tujih upnikov. Vsi državljani izpolnjujejo v doslovnem pomenu besede zakonite obveze in nihče se ne upira potrebnim žrtvam, da koristi splošnim interesom.

Zakon o vladni naredbi glede načinov izplačil inozemcem bo po vsej verjetnosti objavljen v petek.

Pariz, 23. dec. AA. »Temps« posveča uvodni članek Madjarski in naglašja, da je Madjarska ena izmed držav Osrednje Evrope, ki stoji ta trenutek pred zelo resnimi političnimi in gospodarskimi težavami. »Temps« našteva te težkobe, nato pa se vprašuje, v koliko utegnejo vplivati na zunanje-politično orientacijo Madjarske. Ta politika, piše list, je popolnoma vsebovana v zahtevi po reviziji trianonske mirovne pogodbe. Madjarska bo vedno na strani tiste veseliše, ki bo stopila na pet revizije mirovne pogodbe, katera ji je začela njene prirodne meje. To dejstvo, trdi list, pojasnjuje njeno približevanje Italiji. To približevanje je omogočilo, da se je na Madjarskem razvil mnenje, da da bi se mogla rešiti iz svoje osamljenosti. Toda, dodaja list, za katero ceno? Po drugi strani pa je vstalo upanje po zblizanju med Budimpešto in Bukarešto in sicer po obisku grofa Bethlena pri rumunskem kralju Karolu. Toda zdi se, da spriči sedanjega mednarodnega položaja po tej poti ne bo mogoče priti delj kakor samo do pomiritve v rumunsko-madjarskih odnosih, ker temelji rumunska politika odločno na solidarnosti držav Male antante.

Tako s stališča zunanje kakor notranje politike se Madjarska nahaja v stanju pričakovanja. Ona mora izkoristiti vsako priliko, ki se ji pokaže. Madjarska je država, ki še išče pot, po kateri naj bi šla in se zelo trudi, da se znajde v vseobčji zmedbi, ki vlada danes na svetu.

Budimpešta, 23. dec. AA. Korbiro poroča: Madjarska vlada obvešča, da bo v prihodnjih 12 mesecih vrnila svoje inozemske dolgeve v določenih rokih. Zneski bodo vrnjeni deloma v tuji valuti, deloma v pengöih. Denar bo izročen najprvo madjarski narodni banki, ki ga bo nato izročila upnikom.

Glede zasebnih kratkoročnih posojil želi madjarska vlada, da bi upniki dovolili daljša odplačila. Te svoje ukrepe in želje utemeljuje madjarska vlada s padcem cen najvažnejših predmetov

Božični zvonovi kličejo letos, v letu stiske in bede, bolj kot kdajkoli k pravičnosti.

Vabijo pa tudi k ljubezni, ki jo zahteva betlehemsko Dete. Sebičnost praznuje svoje orgije, ker so ljudje pozabili na nauk Novorojenega. Sili početi biti v uživanju moteni, čeprav drugi stradajo. Kako glasen klic doni iz betlehemskega hlevca po reformi duš! Iz jasle nas pozdravlja božje Dete, na čigar ramah sloni svetovje in iz čigar ust priteka božja modrost. Ljudem prinaša svoj budo otrok božjih, ter bogatine rešuje suženjstva mamona in jih učil, da jim je imetje dano le za to, da morejo veliko dobrega na zemlji storiti. Re-

madžarskega izvoza. Vlada zaradi tega ni mogla preskrbeti potrebno množino deviz za odplačilo svojega dolga v inozemstvu. Vlada je morala zaradi tega s 23. dec. ustaviti odplačilo državnih in zasebnih dolgov v tuji valuti. Devize, ki jih ima narodna banka na razpolago, bodo v prvi vrsti namenjene servisu 7 in pol odstotnega državnega posojila iz leta 1924, torej posojila Društva narodov. Preseški se bodo uporabili za druga posojila in dolgeve.

Zunanji dolgoročni dolgovi tvorijo dve kategoriji. V prvo kategorijo pridejo dolgoročni dolgovi, pokriti s posebnimi garancijami, kakor so n. pr. posojila na državne bone, sklenjena l. 1931 v Parizu in v drugih mestih, ter posojila, sklenjena na bazi mednarodnih pogodb, kakor n. pr. izplačila obvez do občinske blagajne.

V drugo kategorijo pridejo drugi dolgoročni državni in zasebni dolgovi, ki se bodo zanje izplačane vsote deponirale pri madjarski narodni banki v korist upnikov.

Budimpešta, 23. dec. ž. Na seji parlamenta je podal predsednik izjave o božičnem razpustu parlamenta ter sporočil, da bo sklican 14. jan. 1932. Poslanec Brody je zahteval, da pride na dnevni red predlog Karla Rassaya, šefa demokratske stranke, ki zahteva splošno tajno volilno pravico. Zahteval je, da se Rassay da možnost, da svoj predlog obrazloži. V svojem nadaljnjem govoru je Brody de-

kazal, da je Bethlenova vlada v nekaj letih razmetala 8 milijard Din narodnega premoženja, ne da bi bil ta izdatek krit s proračunom. Tudi parlament ni imel pojma o tem velikem izdatku niti ga ni nikoli odobril. Zahteval je nadalje, da se predložijo parlamentu vsi zaključni računi.

Budimpešta, 23. dec. ž. »Az Est« poroča, da se v Madjarski pripravljajo zakonski predlog o konverziji kmetijskih dolgov. Zakon se izdeluje na bazi rumunjskega zakonskega predloga, o katerem se bo razpravljalo v rumunskem parlamentu po novem letu. Kakor v Romuniji tako tudi v Madjarski želijo, da se z zakonom zniža obrestna mera kmetijskih dolgov za najmanj 2 do 3%. Kratkoročna posojila se hočejo pod silo spremeniti v dolgoročna posojila, dolžniki pa bodo svoje dolgeve vračali v anuitetah. Osnovna bo banka za razbremenitev zemlje ter bo izdala obveznice z garancijo države, s katerimi bo plačala upnike, s katerimi bo prišlo do sporazuma. Na obveznice bo narodna banka dala posojila v nominalni višini 70%. Vlada bo predložila načrt v najkrajšem času parlamentu. Vodja stranke malih posestnikov Ivan Mayer je izstopil iz vlade in zapustil zedinjeno stranko. Zaradi njegove ostavke je sprejel večeraj guverner Horthy delegacijo malih posestnikov iz raznih krajev Madjarske, ki so mu obrazložili težko stanje malih posestnikov. Pri Horthyju so sporočili, da kmetje niso zadovoljni s sedanjem politiko madjarske vlade.

Ratifikacija Hooverovega moratorija

Kako gleda Amerika na Evropo

Newyork, 23. dec. tg. Senat je po 11 urni debati po polnoči s 69 : 12 glasovom končno ratificiral Hooverjev moratorij, ki bo še danes s podpisom predsednika stopil v veljavo. Z veliko večino pa je bilo odklonjenih 10 dodatnih predlogov, da se zakon končno spravi pod streho, med drugimi tudi resolucija Shipsteada, da mora ameriška vlada jasno pribiti, da kongres ne odobrava izrek o vojni krivdi v § 231. versailleske mirovne pogodbe, dalje tudi predlog, da naj bi bila ratifikacija odvisna od revizije versailleske mirovne pogodbe in od vrnitve nemških kolonij Nemčiji. Obe ti dve odklonitvi sta bili izglasovani v razmerju 63 : 15. Stari Hooverjev nasprotnik senator Johnson iz Kalifornije je potem naglašujoč svoje nasprotstvo proti Hooverju, nalašč predlagal stari Hooverjev načrt, da naj se moratorij nanaša tudi na nezavarovane reparacije. Utemelju-

joč svoj predlog, je očital Hooverju, da pusti, da mu Francozi plečejo po glavi. Izjavil je, da izpremenitev prvotnega moratorijskega načrta na korist Francije odvzema 286 poslancev in 68 senatorjev od junijske obljube, da bodo glasovali za moratorij. To je bil najdramatičnejši trenutek razprave, med katero so bili prisotni skoraj vsi diplomati.

Washington, 23. dec. tg. Originalno rešitev problema dolgov je v senatni debati predlagal v zelo polemični obliki senator Johnson. Rekel je, da bi Nemčija lahko plačala reparacije, če bi se vsak Nemec odrekel eni čaši piva na dan, prejšnji pa vsak veznik pa bi lahko plačal svoje dolgeve Ameriki, če bi se vsak Anglež enkrat na mesec odrekel kinematografu, če bi se vsak Francoz na leto odrekel enemu vrtu vina in vsak Italijan vsak dan eni cigari.

Vzrok nesreče v Vatikanu

Odpovedali so glavni stebri pod sikstinsko dvorano

Rim, 23. dec. tg. Reševalna dela na belvederskem dvorišču so trajala vso noč. Šele ob polnoči so potegnili izpod ruševin truplo ponesrečenega učenjaka dr. Vantassa. Od petih delavcev, ki so bili zaposleni v dvorani, se do tedaj 4 niso javili, tako da je računati s tem, da so mrtvi. Papež sam nadzoruje reševalna dela. Vzrok nesreče je najbrže ta, da so popustili trije glavni stebri čitalnice, na katerih so ravno sedaj izvrševali popravila. V globino je padlo okoli 20.000 knjig, večinoma dela iz ročne knjižnice, ki jih bo večinoma mogoče nadomestiti.

Po uradnem vatikanskem opisu so popustili srednji podporni stebri v sikstinski dvorani in potegnili za seboj 3 oboke. Ročna biblioteka je z katastrofo izgubila skoro vse spise o Nemčiji in Avstriji in del spisov o Angliji. Izgubljen je poseben

katalog o kanonskem pravu in specialni katalogi vatikanske biblioteke, zbirka raznih strokovnih listov in težki folianti s fotografiranimi reprodukcijami dragocenih vatikanskih spisov, skupno okoli 15.000 knjig, od katerih se bo del lahko nadomestil, samo redki katalogi bodo ostali deloma nenadomestljivi. Za učenjake, ki so študirali v vatikanski knjižnici, bo postala ta izguba zelo občutna. Del zelo dragocenih kodeksov, ki so bili shranjeni v stekleni omari, so šele pred par tedni postavili v to dvorano. Danes dopoldne so našli trupli dveh ponesrečenih delavcev. Od zunaj ni mnogo videti od katastrofe, ker je vatikanska policija okoli trga postavila žične ovire, da prepreči tatvine knjig. Mnogi tajni policisti branijo dostop vsakomur. Tudi je prepovedano vsako fotografiranje.

Razorožitvena konferenca bo odgodena?

Boazen v pacifističnih krogih

London, 23. dec. tg. Angleška vlada je po svojih zastopnikih v inozemstvu poizvedovala, kakšno stališče zastopajo druge vlade o tem, da bi se odgodila razorožitvena konferenca, ki je določena na dan 2. februarja. Iz vladnih krogov se doznava, da bi v Angliji, ne da bi želeli odgoditev konference, vendar raje imeli poznejši termin, da bi med tem mednarodna reparacijska konferenca dosegla kake rezultate in ker bi napetost, katera je nastala v reparacijskem vprašanju, lahko motila potek razorožitvene konference.

Pariz, 23. dec. tg. Angleški predlog, da bi se razorožitvena konferenca odgodila, je v Parizu povzročil presenečenje, ker je ministrski predsednik Laval v svojem zadnjem govoru v poslanski zbor-

nici napovedal, da bodo francoski delegati prišli v Zenevo ob določenem času. »Populaire« se zelo boji za usodo konference. »Petit Parisien« poroča iz Washingtona, da izveštev londonskega poslanika generala Dawesa za voditelja ameriške delegacije namesto Stimsona, ki je prvotno hotel priti osebno, pomeni, da tudi Stimson ne upa na velik uspeh konference. Stimson je nedavno rekel nekemu evropskemu diplomatu, da je rešitev razorožitvenega vprašanja nemogoča, dokler se ne rešijo sedanje resne politične težkobe.

Gradnja šolske poliklinike v Ljubljani

Belgrad, 23. dec. AA. S sklepom gradbenega ministra se odobri elaborat za gradbo šolske poliklinike v Ljubljani v revidiranem proračunskem znesku 1.694.562 28 Din, tako da tehnični oddelek banske uprave v Ljubljani razpiše in izvede prvo ofertalno licitacijo v zakonitem roku 30 dni.

Proračunski deficit v Angliji

London, 23. dec. AA. Po uradni statistiki znaša proračunski deficit 217.937.000 funtov.

Dunajska vremenska napoved: Za enkrat še ne bo veliko spremembe sedanjega vremena, pozneje pa bo morda postalo bolj oblačno.

Svetovni položaj v luči sovjetov

Za propagando prirejena poročila rišejo položaj sovjetov v najbolj rožnatih barvah

Moskva, 23. dec. 2. V prisotnosti diplomatskega zbora je bilo snoči v Kremlju odprto zasедanje centralnega izvršilnega odbora Sovjetske unije. Predsednik Petrovski je v svojem govoru izjavil, da se je izvršilni odbor sestal na predvečer izvedbe petletnega načrta. Posebno v teku zadnjih treh let, je poudaril Petrovski, so bili doseženi ogromni uspehi na vseh področjih socialnega in gospodarskega življenja. Samo v teku enega leta je bilo zaposlenih novih 2.700.000 delavcev, v letu 1932. je predvidena graditev novih industrijskih podjetij v vrednosti 21 milijard rubljev. Narodni dohodki bodo dosegli 49 milijard rubljev. Ti silni uspehi pokazujejo istočasno tudi učvrstitev sovjetskega sistema.

Za Petrovskim je govoril Molotov, ki je poudaril, da je vsa industrija izpolnila svojo nalogo že v teku treh let, čeprav je bila ogromna naloga določena v petletnem načrtu. Za leto 1933. je predvidena produkcija v znesku 33 milijard 495 milijonov, že v teku treh let pa je dosegla 22.107 milijard. V petletnem načrtu je bila določena investicija v višini 47 milijard rubljev, sovjetska Rusija pa je investirala že v prvih treh letih 33 milijard. Do sedaj je kolektivizirano 62% malih kmečkih posestev. V prihodnjem letu bo Sovjetska Rusija razpolagala s traktorji v jačini 1 milijona konjskih sil. Število delavstva v petih letih je naraslo na 16 milijonov, sedaj pa je že naraslo na 18,7 milijonov in bo koncem leta 1932. znašalo 21 milijonov.

Kar se tiče mednarodnega položaja, je izjavil Molotov, da je glavna naloga sovjetske vlade, da se okrepi v duhu mirnega razvoja Sovjetske Rusije in splošnega miru. Vodi jo se pogajanja s Poljsko za sklenitev nenapadnega pakta. Upati je, da se bodo pogajanja v najkrajšem času uspešno končala. Istotako se bodo sklenile slične pogodbe že v najkrajšem času tudi s Romunijo, Finsko in Letonsko. Kar se tiče dogodkov v Mandžuriji, je nevarnost, da se ta spor razširi. Zaradi tega opazuje Sovjetska

Unija z največjo pozornostjo razvoj dogodkov, ker se ne sme pozabiti, da Sovjetska Unija meji z Mandžurijo. Prepričani smo, da bodo naši hrabri junaki na Daljnem Vzhodu znali čuvati in braniti našo mejo. Ta izjava je izzvala burno odobravanje.

Kar se tiče splošne razorožitvene konference, je izjavil Molotov, da na to ni treba polagati nobenih posebnih upov. Vlade kapitalističnih držav delajo na tem, da razbijejo konferenco in da si osigurajo nadaljnje oboroževanje. Sovjetska Unija stoji čvrsto na stališču vseh dosedanjih načrtov za splošno ali delno razorožitev. Razorožitev in ohranitev miru, to je najvažnejša podlaga sovjetske politike. Vse pa izgleda, da se kapitalistične države vsem razorožitvenim predlogom smejejo in da se pripravljajo na nove pustolovščine. Položaj postaja vedno bolj napet in zamotan. Že večkrat se je poskušalo z vsemi mogočimi provokacijami zaplesti Sovjetsko Rusijo v vojno, zlasti v Mandžuriji.

Nacionalistična akcija proti francosko-ruskemu paktu

Pariz, 23. decembra. Cimbold se bliža odločilna bitka med levico in desnico, tembolj se oglašajo nacionalistični tabor, ki je proti vsaki presumeritvi francoske zunanje politike. Nacionalistični elementi Francije ne proglašajo samo nedopustnost vsake redukcije francoske vojne moči in pa podminiranja reparacij, ampak dvigajo odločen protest tudi proti vsakemu sporazumu z ruskimi sovjeti.

Takt k tej kampanji je dal »Echo de Paris«, ki je objavil včeraj besedilo pogodbe o nenapadanjju med Francijo in Rusijo, ki je od obeh vlad popolnoma odobrena in bo stopila v veljavo, kakor hitro bodo sovjeti sklenili analogen pakt s Poljsko. Pakt določa bistveno:

1. Francija in Rusija ne bosta nikoli druga drugo napadali.

2. Če bo drugi napadel Francijo, bo Rusija ostala popolnoma nevtralna; enako Francija ne bo podpirala nikogar, ki bi napadel Rusijo.

3. Nobena izmed obeh držav-podpisnic ne bo sklenila s kakšno drugo državo pogodbe, ki bi imela nameč, da prepreči nakupovanje ali prodajo blaga od države sopsodpisnice. Nobena izmed držav podpisnic ne bo branila svoji sopsodpisnici, da od nje kupuje ali njej prodaja svoje produkte.

4. Francija ne bo podpirala nobenih akcij, ki bi imele namen strmooglavitvi sovjetski režim. Istotako Rusija ne bo dajala nobene opore propagandi, da bi se s silo prevrnil obstoječi red in mir v Franciji. Francija pa tudi ne bo trpelja na svojem teritoriju nobene organizacije, ki bi prisvajala komu kakšne suverenske pravice na ruski teritorij, katerega vladajo sovjeti.

Kitaj brez smeri in brez moči

Le močni in brezobzirni ima prav - Kitajska mladina pozivlja k slogi in obrambi domovine

London, 23. dec. Japonska armada se v koloni 20.000 mož čezdalje bolj bliža mestu Činčovu in je dospela že do mesta Fukumen na progi Mukden-Činčov, to je kakih 100 km od Činčova. Razpoloženi japonskih čet, ki so dobro opremljene in imajo pomoč letal, lahkega topništva in avtomobilov, je izvrstno. Angleški in ameriški vojni ataše v Mukdenu sta se zelo prizadevala, da bi Japonci pohoda na Činčov opustili, češ da se tam nobena kitajska armada ne zbira, toda Japonska je odgovorila, da ima čisto drugače informacije. Protest angleškega zastopnika izjavljajo japonski listi iz tega, ker je železnica Činčov-Peking v rokah angleške akcijske družbe, ki se seveda boji za proget. Japonski glavni stan v Mukdenu zagotavlja, da bo Činčov zavzet še pred božičem.

Medtem se na Kitajskem gode čudne reči. Dostopniški predsednik republike Čankajšek, ki je doslej bil ostal v Nankingu, je nenadoma odpotoval z letalom neznanu kam. Eni menijo, da se je odpeljal naravnost v Činčov, da organizira obrambo proti Japonski, drugi pa menijo, da se je umaknil iz Nankinga zato, da ne bi stal na poti imenovanju nove vlade, ki jo mislijo na vsak način prevzeti Kantonci.

Vatikan in Hitler

Abotna prizadevanja zaplesti Vatikan v nemške politične spletke

Berlin, 23. dec. AA. Politični krogi pozorno zasledujejo prizadevanje nacionalnih socialistov, da bi se zblizali Vatikanu. To zblizanje naj bi pripravilo terec za sporazum z nemškim centrom. Po informacijah, ki so prispele v Nemčijo iz Vatikana, je boje kongregacija za izredna verska vprašanja razpravljala o nemški nacionalni socialistični stranki in sklenila, da bo priporočila nemškemu škofom, naj se približajo nacionalno-socialističnim voditeljem. Poročilo o tem je objavil list »Mittelrheinische Volkszeitung«. List se sklicuje na potrdilo iz cerkvenih krogov.

To poročilo pa najbrž ne bo točno niti po svoji vsebini, niti po svoji obliki. Nemški škofje niso dali nobene izjave o kakem sklepu kongregacije glede vprašanja nemških nacionalnih socialistov.

Belgrajske vesti

Belgrad, 23. dec. I. Nj. Vel. kralj je na predlog vojnega ministra odklical s Karagorgjevo zvezlo III. reda sanitetnega generala dr. Stajić D. Jordana.

Belgrad, 23. dec. I. Avstrijska narodna banka je objavila novo naredbo o dovolitvi inozemskih deviz onim avstrijskim državljanom, ki potujejo v inozemstvo. Nova odredba je tako otežila nakupovanje valut za potniške svrhe, da je v resnici skoraj onemogočila potovanje avstrijskih državljanov v inozemstvo.

Belgrad, 23. dec. I. V šolo za sestre Društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije v Belgradu

5. Ustanovi se poravnano postopanje, da se likvidira vsak konflikt, ki bi nastal med obema pogodbenicama.

6. Ta pakt velja 2 leti, odpove se pa lahko eno leto pred potekom.

Desničarsko časopisje vehementno napada ta pakt, češ da je določba, s katero se Rusija obvezuje, da ne bo podpirala subverzivne propagande v Franciji, iluzorična, ker se sovjeti takih obvez sploh ne drže, pač pa bo paragraf 4 pomenil izgon onih ruskih rodoljubov, ki se v Franciji bore za osvoboditev Rusije od tiranov, zlasti pa bo prizadel zastopnike Georgije, ki nikoli niso priznali zaslužnje svoje domovine pod boljševiški jarem. Nacionalistom se tudi ne dopade paragraf, ki dopušča ruski dumping. Desničarji, ki seveda nočejo videti velikega političnega in gospodarskega dobička, ki ga ta pakt prinaša Franciji, zlasti silovito napadajo Briand.

V normalnih razmerah bi ta nacionalistična akcija ne imela nobenega izgleda na uspeh, lahko pa nekoliko opoši vlado sedaj, ko je francoska javnost skrajno nezaupna napram Nemčiji, o kateri vsi mislijo, da uživa tajno podporo sovjetov. Vendar pa je usoda tega pakta, ki bi utegnil mednarodno politiko močno presumeriti, bistveno odvisna od tega, ali se bo posrečilo Poljski, da se sporazume z Rusijo. Vladni krogi naglašajo, da bi rusko-francosko-poljska pogodba pomenila popolno izolacijo Nemčije oziroma nemškega fašističnega in revanšnega nacionalizma, kar bi mednarodni položaj jako olajšalo. Desničarji pa odgovarjajo, da bi sovjeti igrali v tej »antanti« slejkoprej svojo dvoлично vlogo.

Vendar se nahajajo člani kantonske stranke v težavnem položaju, ker nimajo opraviti samo s konkurenco nešteti generalov in strankarskih voditeljev, ampak tudi z močno agitacijo komunistov, ki imajo zaslonbo predvsem v delu dijaštva. Ker so 22. t. m. podali ostavko tudi oni člani bivše Čankajškovne vlade, ki so ostali na svojih mestih samo začasno, nima prav za prav Kitajska sedaj nobene vlade, ampak samo začasnega predsednika v osebi Linčena.

Upanje Kitajcev, ki pravijo, da bi bil ravno sedaj pravi trenutek za intervencijo Amerike, je menda šlo po vodi, ker ameriški podtajnik za zunanje zadeve Castle izjavlja, da ameriška vlada nikakor ni poslala Japonski energične protestne note radi zasedbe Činčova, ampak jo je samo prijateljsko obvestila o svojem stališču v tej zadevi.

Kitajski dijakji nadaljujejo s svojo akcijo, v kateri pozivajo kitajske politike, naj poravnajo svoje medsebojne spore in naj napovedo Japonski vojno. Djaki pozivljajo kantonsko vlado, naj dela za sporazum med južnim in severnim Kitajem. Tako je edinole mladina na pravi poti, je pa napram rivalitetam politikov in generalov brez moči.

Prav malo verjetno je, da bi bila kongregacija zavzela tako stališče brez zaslišanja nemških škofov. Dejstvo pa je, da skuša vodstvo nemških nacionalnih socialistov že več tednov, da bi izboljšalo svoje odnose s katoliško cerkvijo. Nacionalno-socialistični publicist Feder se v svoji najnovejši knjigi izogiba formulacijam kulturnega programa, ki bi utegnile nasprotovati naukom katoliške cerkve. Tudi Hitler se v svojih zadnjih člankih previdno izraža. Jasno je, da je Vatikan o teh dogodkih poučen, da pa ne bo nasedel vabam nacionalno-socialistične stranke. Izključeno je, da bi mogel Vatikan pokreniti kako akcijo v korist nemških nacionalnih socialistov in da bi sploh hotel dezavuirati svoje škofo v Nemčiji.

je napravilo prečno sto kandidatij, od katerih je bilo sprejetih 37 kandidat. Na pripravljavnem tečaju je ostalo samo 85 kandidat, od katerih so položile izpit z odličnim uspehom samo 4, s prav dobrim uspehom 11, z dobrim uspehom 19 kandidat, 1 kandidatka pa je padla iz enega predmeta. Šola je dobila novo ravnateljico gospo dr. Danico Veljović.

Belgrad, 23. dec. AA. Z odlokem generalne direkcije državnih železnic se uvrsti v izjemno tarifo 1c (črni premoz) tudi postaja Celje.

Zagrebska vremenska napoved. Precej stalno in nekoliko topleja.

Katastrofalen padec cen na Poljskem

Varšava, 23. Nezmožnost krmiti živino in splošno osiromašenje kmetijskega ljudstva v vzhodnih provincah je povzročilo katastrofalen padec cen ogveje živine, evinj in ovac. Tako so prodajali na trgu v Varšavi živega ovna za 2 in pol do 3 zlate, za živo evinjjo 60 grošev, enako za kuro ali pa za en kilogram telečjega mesa, ki so ga tudi prodajali za 60 grošev! Za konje so mešetarji ponudili 10 in še manj zlotov! Nek kmet je iz jeze konja, ki ga je prignal na trg, utopil; drugi kmet je prodal grivo in rep, ki ju je konju odstrigel, konja samega pa pustil na trgu, naj ga vzame kdor hoče zastoj, v nadi, da bosta konju griva in rep čez par let zrastle do primerne dolžine. (1 zlot je danes 6 Din 33 par.)

Bazelska konferenca končala delo

Curij, 23. dec. tg. Po dolgih težavnih pogajanjih, v katerih so se do zadnjega trenutka vrstile hude razprave, se je danes popoldne ob 17.30 posrečilo doseči v vseh važnih vprašanjih načelen sporazum, tako, da bo posebni odbor bazelske mednarodne reparacijske banke danes lahko končal svoje delo. Sedaj se še vrši razprava za nekatera formalna vprašanja, ki pa končnega rezultata ne morejo več spremeniti. Nocoj ob 20.30 se bo na plenarni seji podpisalo strokovno mnenje posebnega odbora na podlagi angleškega besedila. Na plenarni seji pa bodo pooblastili predsednika odbora Beneduceja, da podpiše v imenu odbora ostala tri besedila. Nocoj bodo izdali komunikate o dogodkih nocojšnjega večera.

Akcija za zaščito domače proizvodnje

Belgrad, 23. dec. I. Snoči je bila v industrijski zbornici sklicana akcija odbora za zaščito domače industrije. Akcija za propagando domačih proizvodov je pokrenjena pri nas samo s strani čevljarjev, ki so bili proti plasiranju češkoslovaške obutve Batovih tovarn. Izgleda, da se bo ta akcija razširila tudi na druge industrijske panoge, da bi se čim bolj preprečil uvoz inozemskega blaga, ki v zadnjem času vedno bolj preplavlja naš trg in izpodriva domačo industrijo. Konferenci je predsedoval g. Josip Fric. Na konferenci je bil konstituiran akcijski odbor, v katerega so bili izvoljeni predstavniki industrije. Za predsednika je bil izvoljen g. Vlado Ilić, za I. podpredsednika Zdravkovič, za II. podpredsednika Vlado Markovič, za tajnika dr. Fotovič, tajnik industrijske zbornice, za blagajnika pa g. Srebro-

OGLASE ZA NOVOLETNO ŠTEVILKO posebno novoletna voščila, sprejema naša uprava še do vključno torka 29. decembra. Po tem dnevu dospela oglasna naročila bomo mogli izvršiti le v okviru možnosti. Izvzete so osmrtnice in podobne neodložljivo objave.

Pogreb Arnalda Mussolinija

Milan, 23. dec. tg. Pokojni Arnaldo Mussolini se je v svoji oporoki priznal za katoličana. Zahteval je enostaven verski pogreb v grobu svojega sina brez nepotrebnih vencev in govorov. Svojemu bratu, kateremu je bil vse življenje zvest, pa želi srečo v nadaljnjem življenju. Dopoldne so po žalni maši, kateri so prisostvovali skoro vsi člani vlade, prepeljali truplo na kolodvor, da ga pokopljejo v domači Campagni.

Milan, 23. dec. AA. Davi se je vršil pogreb Arnalda Mussolinija ob navzočnosti vseh političnih oblasti, vseh ministrov, 200 senatorjev in poslancev ter županov mest Milana, Forlija, Predappija, Mercata, Saracena in drugih mest, dalje bergamskega vojvode in velikanske množice ljudi.

Krsto s pokojnikovim truplom so nesli uredniški lista »Popolo d'Italia« na ramah od redakcijskih prostorov lista pa do cerkve sv. Marka. Za krsto so peš korakali ministrski predsednik Mussolini z ženo in sinovoma Brunom in Vittoriojem.

Po cerkvenih obredih so položili krsto na mrtvaški avtomobil in jo v njem prepeljali na postajo, kjer je čakal posebni vlak. V tem vlaku je spremljal pokojnikov brat, predsednik vlade Mussolini, krsto v Romagno.

Milan, 24. dec. 2. Danes zjutraj ob 10 se je vršil pogreb pokojnega Arnalda Mussolinija. Sprevodu je prisostvoval predsednik vlade Benito Mussolini s sinovoma Viktorjem in Romanom ter z ostalo rodino. Pogreba so se udeležile vse fašistične organizacije, fašistična avantgarda, fašistična milica, delegati vseh fašističnih organizacij, pokrajinski predstavniki oblasti, občin in vojaški predstavniki. Na krsto je bilo položenih več vencev. Truplo pokojnika so odpeljali v mesto Forli, kjer bo shranjeno v družinski grobnici.

London, 23. dec. AA. Narodna vlada v Nankingu je demisionirala. Čangkajšek je z letalom odpotoval v Fenghuo.

Pariz, 23. dec. AA. Konstruktor letal Henry Farman je izjavil uredniku lista »Paris Midic«, da izdeluje stratosfersko letalo, ki ga bo v kratkem preizkusil. Letalo bi teoretično preletelo razdaljo od Pariza do Newyorka v šestih urah.

Radio v Vašo hišo!

V času od 10. decemb. t. l. do 10. januar. 1932

prodajamo:

1. Troelektronski aparat „Reinartz“

s kvalitetnimi elektronkami, akumulatorjem »Hoppecke« 18 ah z držajem, anodno baterijo »Zmaj« 90 Volt, finim zvočnikom ter antenskim materialom

za naplačilo Din 200.— ter deset mesečnih obrokov po Din 150.—

2. Štirielektronski aparat „Reinartz“

z visokofrekv. stopnjo (elektronka z zamreženo anodo) s kvalitetnimi elektronkami, akumulatorjem Hoppecke 36 ah z držajem, anodno baterijo »Zmaj« 120 Volt, prvovrstnim zvočnikom ter antenskim materialom

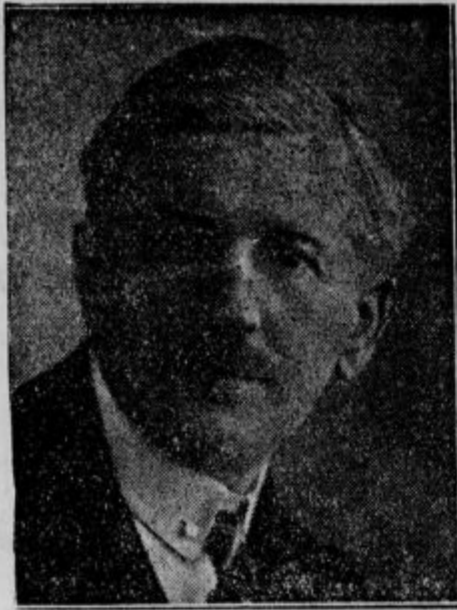
za naplačilo Din 300.— ter dvanajst mesečnih obrokov po Din 210.—

Radio Ljubljana

Ljubljana, Miklošičeva c. 5

Nov uspešen serum proti jetiki

Važen izum ljubljanskega zdravnika dr. Toneta Jamarja

Ljubljana, decembra.

Cprav je ljubljanski zdravnik dr. Tone Jamar svoj izum dolgo časa skrival pred javnostjo in so bili o njegovem serumu proti jetiki obveščeni le nekateri znanstveniki in strokovni prijatelji, vendar je glas o tej stvari le počasi prodiral. Pred dvema tednoma je dr. Jamar o svojem serumu, ki ga je seveda temeljito preizkusil in vsestransko dožgal, predaval v Ljubljani pred ožjim forumom zdravnikov. Ljubljanski časnikarji smo takoj po predavanju dr. Jamarja naprosili, naj nam sedaj, ko je stvar takorekno postala že javna, ker je bilo o njej obveščeni že več zdravnikov, poda poljudno izjavo, tako, da bomo mogli svojim čita-

paciente pohtyziolog dr. Prodan za pljučno jetiko, za ginekološke primere pa dr. Pintar. Mnenje vseh teh zdravnikov je edino zame odločilno.

Dne 11. t. m. sem imel predavanje v »Slovenskem zdravniškem društvu«, kjer sem demonstriral nekaj primerov tuberkuloze pljuč, reberne in trebušne mrene, kosti in ženskih boleznih. Ta večer je bil posvečen spominu za röntgenskim rakom umrlega učenjaka mučenika univ. prof. dr. Gvida Holzkechta.

Moj serum je preizkusil tudi samostojno primarij dr. Samardžija v sanatoriju za pljučne bolezni na Klenovniku.

O rezultatih mi piše po nekaj mesecih, da serum sicer ne ustvarja čudežev, da pa je boljši od raznih ostalih specifičnih in nespecifičnih dražilnih metod. Uspehi so pri vseh bolnikih izraziti, pri večini večji od onih, ki jih običajno vidimo v sanatorijih. Devet tednov nato pa mi je poročal, da se je bolezen pri onih pacientih, ki so še ostali v sanatoriju, v nadaljnjem opazovanju še vse izraziteje poglobljala.

Učinek seruma se da dokazati le pri velikem številu bolnikov, za kar pa je potrebno mnogo dela in časa.

»Ali ste zainteresirali za svoj izum tudi že kakšne inozemske zdravnike?«

»Slučaj je nanesel, da je opazoval na Dunaju učinek mojega seruma pri tuberkulozi hrbtenice univ. prof. dr. Holzkechta na Dunaju, ki je pred dobrim mesecem umrl. Med svojimi navodili za nadaljnje zdravljenje tega pacienta mi piše: Predvsem se mi zdi umestno, da ponovite zdravljenje s »svojimi injekcijami. Pri tem zdravljenju se ni zboljšal samo objektivni izid, temveč je pacient, izvemši bledičnost, izrazito zvetel (aufgebliht).«

Tudi v svojih poznejših pismih zadnje tri mesece še pred svojo smrtjo me je vzbudjal k nadaljevanju te terapije in mi ponudil sodelovanje na Dunaju, takoj, ko sam ozdravi. Zanimuje, ki ga je kazal ta dunajski profesor za moj serum kljub temu, da je videl uspeh le na enem bolniku, in njegovo neposredno vzpodbujanje za nadaljevanje te terapije, sta me bodrila, da sem vztrajal, dasi dostikrat v težkih okoliščinah.

Tudi univ. prof. dr. A. Wittek v Gradcu je videl rezultat mojega zdravljenja pri tuberkulozi hrbtenice ter je tega bolnika predstavil na kliniki kot ozdravljivega. Tudi ta je na podlagi uspeha enega samega primera pokazal veliko zanimanje za to zdravljenje, tako v svojih pismih kakor tudi na sestanku v Gradcu, kjer mi je izrazil željo, da bi rad preizkusil moj serum v državnem sanatoriju Stolzalpe.

Palmesion - suknje
Trenchcoate
Usnjeni suknjič

»V čem je bistvo Vašega seruma in njegovega učinkovanja?«

»Če vzbirgamo ali apliciramo pacientu specifična sredstva (razne tuberkuline), tedaj zdražimo njegov organizem, da prične izdelovati protistrupe, s katerimi se polem telesa bojuje proti bolezni. Vendar pa opažamo, da tuberkulin pri veliki večini bolnikov nima uspeha in da nekaterim lahko celo škoduje. Uspeh je pričakovati le v primerih, če ima pacient še dovolj splošne in specifične odporne sile, da jo lahko na tej podlagi še pomnoži. Če pa te sile organizem nima, je tudi ne more pomnožiti umetno specifično draženje. Zato bi bilo v vseh primerih tuberkuloze idealno, če bi mogli utelesiti organizmu že izdelane protistrupe in na ta način upostaviti tako zvano pasivno imuniteo pri zdravljenju proti tej bolezni. Na tej teoriji bazira tudi zdravljenje s serumom, ki ga uporabljam.«

»Kakšni so Vaši načrti za bodočnost?«

»Mnenja sem, da še ni izrečena končna sodba o tem serumu, zaradi česar je stvar težko izročiti javnosti. Tudi tu je treba opazovati najprej bolnika, presoditi njegovo silo, da se mu v pravih dozah in primernih presledkih to sredstvo vzbirgava. Zato je potrebna tudi za zdravnika, ki se bo bavil s to metodo, gotova doba, da se sam uvede v način zdravljenja. Za vse to pa bi bil primeren prostor na kliniki ali v sanatoriju, kjer so na razpolago pacienti s tuberkulozami raznih organov, in bi bilo zdravljenje stalno pod znanstveno kontrolo specialistov vseh strok. Kadar bo končana ta perioda v zgodovini novega seruma, bom pristopil šele k izdelavi načrtov, ki jih imam zasnovane in o katerih bom takrat rad pripravljen dati informacije.«

Dr. Jamar je govoril še o težavah, ki jih je imel pri izdelovanju tega seruma, saj je bil skoraj brez asistenta. Iz vsega razgovora so imeli časnikarji vtis velike resnosti, s katero dr. Jamar dela, ter so se poslovili od njega s polnim pripravljenjem, da bo dr. Jamar s svojim serumom tudi uspel.

Belgrad dobi še pet gimnazij

Belgrad, 23. decembra.
Razvoj naše prestolnice v zadnjem desetletju je naravnost frapantno. Prebivalstvo je zrastle za 120%. Vprašanje novih gimnazijskih poslopij je že lani težilo občino in je bilo obravnavano na mnogih sejah in predvsem v dnevnem časopisu. Letos pa je število učencev toliko narastle, da štiri moške in štiri ženske gimnazije za realno ne morejo dati mesta vsem vpisanim učencem. Radi tega je pred dnevi belgrajska občina na zahtevo prosvetnega ministrstva napravila potrebne načrte in poslala ministrstvu seznam mest, kjer bi bilo mogoče graditi pet novih gimnazijskih poslopij. Načrt je zelo dober s te strani, ker predvideva v glavnem gimnazije na periferijskih delih mesta, ki so bili doslej precej oddaljeni od gimnazij, kar je bilo ravno za v teh delih stanujočo mladino, ki je pretežno iz delavskih ali uradniških družin, zelo nerodno.

Zimska gadju idila

Litija, 22. decembra 1931.
Posestnikov sin Brčun France iz prijaznega Javorja nad lepo šmarsko vasjo je pretoklo sredo odšel v gozd po drva. Medpotoma se mu je nutil zanimiv prizor, ko je opazil v solnčni prisojni strani na bregu greti se družino treh gadov, ki so na snegu uživali solnčno gorkoto. — Hitro je pograbil kol in z njim udaril po gadih, od katerih je dva dva pobil, tretji pa je ušel po snežni skorji v gozd. Vsekakor zanimiv in redek slučaj, da se gad v tem času greje na solnce.

KINOLASTNIKI POZOR!

Zagrebska filmska tvrdka HELIOS-FILM nabavila je novi grandiozni film

JEZUS KRISTUS

(Rojstvo, življenje, trpljenje in smrt našega Odrčenika)

Opozarjamo vse interesente, da se v lastnem interesu radi tega vefilma čimprej obrnejo na zgoraj imenovano tvrdko!

Božič na Bledu

Bled, 21. decembra.
Do danes je bil Bled le izključno poletno kopališče ali pa vsaj kot tako znan. Zadnje leto pa se je Bled močno prelevil in razširil svojo delavnost tudi na zimo.

Nove res velikopotezne zgradbe hotelov in sanitarne naprave ter ceste, ki jih je zgradila oziroma razširila in popravila občina, so z Bleda napravile na mah zimsko bivališče.

Saj možnosti zimskega sporta na Bledu obstajajo že od nekdaj in so tudi široko znane. Manjkalo je do sedaj le kurjenih sob in tudi drugega komforta, ki se danes že povsod zahteva.

Z današnjim dnem pa nudi Bled in njega hoteli ves komfort in vso udobnost v isti meri kakor dragi švicarski hoteli ali hoteli na Semeringu, seveda za neprimerno nižjo ceno.

Preoblike so prilike za smučanje in za sanžkanje, da bi jih se moglo na kratko omeniti. Za drsanje pa je jezero — ko enkrat zamrzne — drsališče brez primere.

Noči so dolge in je potrebno, da se jih skrajša. Zabava, godba, radio, kino so sredstva za to. Priložnosti je sedaj na Bledu za vse to v obilni meri.

Kako je bilo prelevljenje za Bled opravljeno, se vidi že danes, kajti že danes, v prvem začetku

zimske sezone, se je pokazal nepričakovan interes za Bled, ki se stopnjuje od dne do dne.

Res je, da sama narava pomaga k temu: vreme je naravnost idealno, zjutraj mrz do 10 stopinj pod ničlo, podnevi pa krasno solnce. Tudi snega je dovolj, še celo v neposredni bližini se lahko smučaš, če greš pa le malo dalje proti Mrzlemu studencu, najdeš naravnost idealne terene.

Značilno je, da so zimski gostje Bleda skoraj izključno Jugoslovani. Belgrad in Zagreb sta seveda najbolj zastopana. In tako se pripravljata dve slovensosti: katoliški in pravoslavni Božič, katoliško in pravoslavno Novo leto.

Tudi železnica je storila, kar je bilo mogoče. Dovolila je vsakemu gostu, ki prebiva vsaj 5 dni na Bledu med 24. decembrom in 17. januarjem, brezplačen povratek.

Za goste iz Donavske banovine znaša ta ugodnost kar 350 Din. So pa tudi cene v hotelih znatno znižane, tako da danes dobiš v prvem hotelu polno penzijo 5 dni z napitino, zdrav, takso, kurjavo, dovozom od in na postajo in s kopanjem za 450 Din.

Kdor nima prilike v krogu svoje družine prebiti praznikov, bo gotovo lepo in udobno preživel to dni na Bledu ceneje kakor po raznih zabaviščih v mestih.

Proga Trebinje-Bileća

Proga Trebinje-Bileća je bila te dni svečano izročena javnemu prometu. Morda bo prav, če ob tej priliki omenim nekatere njene zanimivosti in predvsem njen gospodarski pomen.

Proga za Trebinje, ki se v Humu cepi od glavne proge Sarajevo-Gruž, je gradila še Avstrija in v prvi vrsti iz stratežinskih razlogov v Trebinju so bile znane vojaške utrdbe in prav radi njih je bila tudi zgrajena omenjena proga in to

je dobila postaja svoje ime. Nadaljnji dve postaji sta še Miruša in končna postaja (za sedaj) Bileća.

Pomen nove ozkotirne proge je predvsem gospodarski. Ljudstvo v teh krajih je ubožno in zapuščeno. Doležljive je bilo skoraj popolnoma odrezano od sveta in še onih svojih že po naravi borih produktov ni moglo spraviti na trg. Vrednost te nove proge pa ne smemo ceniti po oddelku, ki je sedaj izročena prometu, ampak jo moramo vrednotiti s širšega vidika. Proga Trebinje-Bileća je le ena etapa večjega kompleksa železniške mreže, ki je predvidena med Rosno, Hercegovino in Črno goro. V projektu so namreč še kraki Bileća-Niški-Podgorica na eni strani, in Bileća-Gačko-Foča-Ustiprača na drugi strani. Na ta način bi bila občutno zmanjšana razdalja Belgrada za Jadranskim morjem, kajti Bileća bi imela direktno zvezo z že obstoječo progo Sarajevo-Užice. Ti kraji pa so še posebej pomembni v turističnem oziru (primerjaj

Modne in kratke športne hlače
specijalna izbira

kljub zelo težkemu gorskemu terenu. Dolina ob reki Trebinjski je zgodovinskega pomena, ker je skozi njo peljala znana carigrajska cesta, ki je sekala Balkanski polotok. Avstrija pa je dvignila Trebinje predvsem radi bližnje črnogorske meje, ki je bila na ta način dobro zastražena.

Lastva je prva postaja od Trebinja. Do sem je bila proga že pred meseci zgrajena. Tu se nahaja manjši premostovnik, ki bo v novozgrajeno progo boljše prosperiral. Ob progi se nekaj kilometrov od Lastve proti Bileći nahaja znani samostan Kosjerovo. Malo pred njim proga preseka staro črnogorsko mejo. Kosjerovo je bilo znano shajališče črnogorskih veljakov pred desetletji. V istem samostanu so do svetovne vojne hranili relikvije sv. Arsenija. V neposredni bližini samostana se nahaja postaja Dobričevo-Kosjerovo. Dobričevo je drugi samostan ob progi, po obeh pa

Za mal denar pri A. Presker, Sv. Petra c. 14

nedavno v Ljubljani predvajani turistični film »Dumitor«). Pravtako pa bodo tudi gospodarsko, ko dobe zvezo z jugom in blizko pot na Jadransko morje, obilneje zaživele. Jugovzhodna Bosna je namreč zelo bogata na lesu, katerega izvoz pa je doslej radi pomanjkanja potrebnih prometnih zvez obrnjo samo proti severu, dočim se bo stvar z dograditvijo že imenovane proge Bileća-Foča docela spremenila. P.

Dobri ljudje!

Revščina, lakota in mraz trkajo na Vaša srca. Čujte jok otrok, stok očetov in mater, ki nimajo najpotrebnejšega za življenje!

Vsako si odreci vse nepotrebne užitke in podari, kar le moreš utrpeti, siromakom in brezposelnim!

- Nobenih balov!
- Nobenih maškerad!
- Nobene popivanja in ponočevanja!
- Nobene nepotrebne potrate!

Brezsrčno in krivično je, sebi privoščiti vse, veseljačiti in zapravljati — dočim drugi stradajo, prezebajo in jokajo.

Vsi smo bratje! Vsi imajo enako pravico živeti in se veseliti. Siromake razveseljovati — je najlepša veselica.

- Teknujemo v dobrih delih!
- Darujemo denar, obleko, živila, kurivo — kar kdo more!
- Zivela krščanska dobrotelost!

Take plakate je izdala Karitativna zveza. Dobro bi bilo, da bi se nabili tudi po deželi, vsaj po večjih krajih. Kjer si jih želijo, naj se obrnejo na Karitativno zvezo (Marijanišče) v Ljubljani.

Predpriprave za treznostni kongres

Za veliko reč gre. Za rešitev celega naroda iz povodnji alkoholizma. Zato, da ves narod otrese strašne sramote, ki nam jo provzročajo neprestano pobijanje in klanje v pijanosti.

Veliko akcijo hočemo, kakor jo zahteva tako veliko zlo! Z vsjo resnobo se je moramo lotiti — na celi črti.

Za to se treba pripraviti, stvar dobro premisliti, načrt napraviti, po katerem hočemo potem dosledno in vztrajno delati, dokler ne zmagamo.

V ta namen bo v torek, 29. decembra predposvetovanje v brezalkoholni gostilni (Union). Ker pa je dopoldne učiteljsko zborovanje, bo to posvetovanje popoldne ob pol treh. (Ko bi bil prostor premajhen, se lahko preselimo v večjega).

- Razgovori:**
1. Kaj storiti proti narodni sramoti vednega pobijanja in klanja v pijanosti?
 2. Kaj proti surovosti in divjosti, ki pograbi ob vsaki priliki po nožu in kolu?
 3. Kako izvesti priprave za treznostni kongres po celi Sloveniji?
- Najboljši možje, ki želite narodu dobro, ste vabljeni, da pridete in poveste svoje najboljše misli, kako izvesti to veliko rešilno akcijo!

Nočni napad

M. Sobota, 22. dec.

Zižek Štefan, kmet v Gomilici se je vračal eno preteklih noči iz Turnišča. Na potu je doživel dogodek, ki bi ga stal lahko življenje.

Zižek se je čez dan mudil v Turnišču po raznih opravkih. Ko je končal z delom, se je vdelel na kolo in se je podal proti domu. Komaj se je oddaljil od Turnišča za dobrega pol kilometra, so skočile pred njega iz obcestnega jarka štiri nezname moške postave. Preden je Zižek mogel prav zgedel, je začutil od strani močen smeh in v naslednjem trenutku je že ležal na tleh. Istočasno je zaslišal krik: »Denar ali smrt!«. Ko se je mož pobral s tal, so pa napadalci začeli suvati. Preiskali so mu vse žepce. Ker denarja niso našli, so Zižka nabili in nato izginili.

Zižek napadalec ni spoznal. Udarci so ga boleli, a je v zlic temu bil vesel, da se mu ni priemerilo nič huišega.

Ljubljana

Sedejevo truplo najdeno

Ljubljana, 23. decembra.

Pred dobrimi štirinajstimi dnevi smo poročali, da že od 8. t. m. pogrešajo 60 letnega Jakoba Sedeja, slugo na osnovni soli na Orabnu. Sedej, ki drugače ni pil, je bil zadnje dni zelo potrt, ker sta mu bila hči in zet premeščena nekam na Štajersko, ter je na praznik popil nekaj več vina. Nazadnje so ga še videli v neki gostilni. Nevarjen pijače, se je odpravil proti Trnovemu, kjer je izginil. Lokali so ga dolgo, danes pa so ga našli žal mrtvega.

Danes okoli pol 2 popoldne so se vozili trije sinovi gostilničarja Brekvarja po Malem grabnu. Nekako 100 metrov nad gosilno »Pri koscu« so našli v vejevju zapleteno moško truplo. Poklicali so poklicne gasilce, ki so truplo potegnili na suho. Prišla je tudi policijska komisija zdravnika dr. Avramoviča in deturnega uradnika Podreberska. Truplo je bilo še dobro ohranjeno, čeprav je ležalo dolgo v vodi. Na njem ni bilo opaziti nobenih znakov kakšnega nasilja. V truplu so spoznali pogrešanega Jakoba Sedeja. Pri sebi je imel listino, v kateri je imel še 20 Din, in žepno uro, ki se je ustavila ob trideset na 1.

Policija sklepa, da je Sedej močno omamljen od pijače, zgrešil pot in odvalil v Mestni log. Prav na Malem grabnu, kjer je breg izredno strm, pa je padel v vodo in utonil.

Pokojni Sedej je bil vrl mož in strogo krščanskega duha. Bodi mu blag spomin!

Vojaška zelasitev

Izšel je razglas vojaškega urada mestnega načelstva v Ljubljani o obvezni vojaški zglasitvi: a) v Ljubljano pristojnih mladeničev rojstnega letnika 1912 ter vseh dosedaj časno nesposobnih nabornikov letnika 1907, 1908, 1909, 1910 in 1911;

b) v Ljubljani bivajočih, pa drugam pristojnih nabornikov rojstnih letnikov 1907 do 1912;

c) vseh obveznikov operativne in rezervne vojske t. j. v starosti od 21 do 50 let, ki še niso bili kot taki pregledani in oglaseni za nesposobne v naši državi ter

d) vseh v Ljubljani rojenih in vseh v Ljubljano pristojnih, kakor tudi vseh v Ljubljani bivajočih mladeničev, rojenih leta 1914.

Podrobnosti o zglasitvi so razvidne na razglasu, lahko pa se zve zanje tudi v vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7-1.

Za pravilno in točno zglasitev so odgovorni tudi starši in sorodniki ter službovalci. Zakasnitev se kaznuje po vojaškem kazenskem zakonu.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Ježeta. Na praznik rojstva Gospođovega ob 8. uri slov. sv. maša. Izvaja se: Missa solemnis v H-molu, z l. M. Bresig, z orkestrom; Graduale Viderunt omnes, z l. St. Premrl; ofertorij: Tui sunt coeli, z l. M. Filke; Tantum ergo v Es, z l. dr. Fr. Kimovec; po maši: Noč božična, z l. H. Sattner.

Cerkev v Križankah. Na praznik ob pol 11 slov. sv. maša. Izvaja se: Missa pastoralis v D. z l. A. Kihovsky, z instrumenti, Gradual Viderunt omnes, z l. P. Griesborcher po ofert. Wodie nobis coelorum rex, z l. Benz; Tantum ergo, z l. A. Foerster; po maši: Noč božična, z l. p. H. Sattner.

Kaj bo danes

Drama: Zaprta.

Opera: Zaprta.

Kaj bo jutri?

Drama: Ob 20 »Cvrček za pečjo«. Znižane cene. Izven.

Opera: Ob 15 »Viktorija in njen huzar«. Znižane cene. Izven.

Ob 20 »Koštana«. Znižane cene. Izven.

Kaj bo v soboto?

Drama: Ob 15 »Peterčkove poslednje sanje«. Znižane cene. Izven.

Opera: Ob 20 »Arsene Lupin«. Znižane cene. Izven.

Opera: Ob 15 »Dežela smehljaja«. Znižane cene. Izven.

Ob 20 »Carmen«. Znižane cene. Izven.

Kaj bo v nedeljo?

Drama: Ob 15 »Dve nevesti«. Znižane cene. Izven.

Opera: Ob 20 »Arsene Lupin«. Znižane cene. Izven.

Opera: Ob 15 »Madame Butterfly«. Znižane cene. Izven.

Ob 20 »Grofica Marica«. Znižane cene. Izven.

Nočno službo imajo lekarne:

Danes: Mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kurall, Gosposvetska cesta 10; — Jutri: mr. Trnkoczy ded., Mesini trg 4, mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20. — V soboto in nedeljo: mr. Leustek, Resljeva cesta 1, mr. Bohinec ded., Rimska cesta št. 24, dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41 (Sv. Krištof). — V ponedeljek: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6, mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9.

Zimske suhne, obleke in vsa druga oblačila za gospode in deco nudi v na večji izbiri J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12

Na pomoč bednim! Odbor »Pomožne akcije« v socialno političnem uradu na mestnem magistratu dela s polno parol. Pritisk pomoči potrebnih na mestni magistrat je v zadnjih dneh postal naravnost ogromen. Potrebni prosijo nujno za živež, obleko, obutev in kurivo, kar se jim po razpoložljivih sredstvih tudi takoj ugodni, vendar se more vrstiti to le v omejeni meri, ker se dosedanja darila že zelo skrajšujejo, novih prispevkov pa prispelja le malo! — »Pomožna akcija« bo v prihodnjih dneh objavila imena darovalcev, med katerimi pa manjkajo dosedaj še razni, od katerih je na vsak način s sigurnostjo pričakovati, da bodo »Pomožni akcije« z izdatnimi nakazili prispele k njihovi pomoči.

Pozor pred vlomilei! Sedaj na praznike bodo vlomilei najbrže zopet kje poskušali izvršiti večji vlom v blagajne, kakor imajo navado do sedaj ob praznikih. Policija bo te štir dni sicer postrila svojo kontrolo, vendar pa ne more zastražiti vseh palač in tverk, kjer so blagajne. Zato policija opozarja vse tverke, naj danes dvignejo denar iz svojih blagin ter ga nalože v denarnih zavodih čez praznike, tako da vlomilec ne bodo mogli ničesar odnesti. Da pa vlomilec ne bodo delali škode železnim blagajnam samim ter jih brezuspešno vrtali, naj tverke pustijo te blagajne odprte, tako da se vlomilec ne bo splašalo načeti ih. Tako postopajo tudi v drugih mestih.

Posetite razstavo kanarčkov na liceju, odprta od 25. do 27. decembra od 8. do 18. dneвно. Društvo za varstvo ptic.

Vse nekdanje člane pevskega zbora Glasbene Matice ljubljanske od leta 1891. dalje opozarjamo in vabimo, da posetijo jubilejni koncert pevskega zbora Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek, dne 4. januarja 1932 v veliki Unionski dvorani. Sedanji odbor pevskega zbora bi prav rad in z velikim veseljem vabil s posebnim pismom vse svoje bivše člane in sodelavce, a žal mu ni mogoče dobiti vseh sedanjih točnih naslovov. Zato naj velja ta apel odnosno prošnja za udeležbo na koncertu ob 40. letnici delovanja pevskega zbora Glasbene Matice ljubljanske.

Gospa Pavla Lovševa in gđ. Majda Lovševa priredita v ponedeljek, 11. januarja 1932 koncert v Filharmonični dvorani z novim, raznovrstnim in zanimivim repertoarom. To naj velja kot prednaznanilo.

Boženica. Osrednje društvo nižjih poštinih in brzojavnih uslužbencev, kraljeva skupina Ljubljana, priredi na Stefanovo dne 26. decembra ob 15 v hotelu Miklič svojo božičnico. Ob tej priliki bo obdarovanih nad 80 otrok, in sicer iz sredstev omenjene organizacije. Priglasence prosimo, da se božičnice točno udeležijo. — Odbor.

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske bo izvajal na svojem jubilejnim koncertu v proslo 40 letnice obstoja bogat vokalni program, na katerem je zastopanih 14 slovenskih skladateljev, od Gallusa preko Ipvavca, Nedveda, Foersterja do Lajovca in naših najnovejših in najmodernejših do Kogojan Osterca. Slišeli bomo vrsto mešanjskih in meških zborov, ki so navduševali naše rojake pred 30., 40. leti in njihova lepota pa tudi pomen v naši glasbeni literaturi je danes še vedno na isti višini. Čuli pa bomo tudi zastopnike naše najmoderneje smeri, med katerimi posebno opozarjamo na Osterčev Očenaš. Da ne manjkata na sporedu Adamič in Lajovic, je s mo ob sebi umevno, saj sta ravno onadva najodličnejša reprezentanta naše zborovske literature. Koncerti zbora Glasbene Matice bo v ponedeljek, dne 4. januarja v Unionski dvorani. Vstopnice bodo takoj po praznikih v predprodaji v Matični knjigarni.

VIR VSE P. OPAGANJE
ALOMA COMPANY
INSERIRANJE, PIKATIRANJE,
KINORAMA, TRAMVAJSKA REKLAMA,
TRGOVSKE INFORMACIJE I. T. D.
PROPAGANDA, GRAFIKA IN
PRORACUNI BREZPLAČNO

UMETNIŠKI GRAFIČNI ATELJE
izvršujemo
plakate
próspekto
diplome
delovne
ovaje
diapozitive
ilustracije
sig. ate
pisemske
gavo
jedilne
liste
skice na
zahtevo
brezplačno

MIRKLAVEC
ALOMA COMPANY
ZA GRAFIČNI ATELJE
I. MIKLAVEC

Trgovi in gospodarska kriza! Vseled obšutne gospodarske krize in pomanjkanja gotovine je odbor gremija trgovcev v Ljubljani soglasno sklenil priporočati blanom, da naj v bodoče prodajo blago le proti gotovini odnosno proti nabavni knjžici. Gremij je izdal tozadevna opozorila, ki se bodo blanom razdelila, da jih razobesijo v poslovnih prostorih. Gremij trgovcev.

Unio-ska klet cene znatno znižala! Kupite dobra vina za praznike za dom.

Čevljarška zadruga v Ljubljani vabi gg. člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba umrlega člana g. Karola Gersiča, ki bo v četrtek dne 24. t. m. ob pol 4 popoldne od doma v Vel. bolnarski ulici 5. — Načelstvo.

Vsi moški, ki znajo šofirati ter so naši državljani in stalno prebivajo v Ljubljani, pa do sedaj še niso prejeli šoferske popisnice, naj se v svrhu evidence zanesljivo prijavijo v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7-1. — soba 3, kjer prejmejo tozadevno popisnico.

Uspešno negovan e obraza
s prvovrstnimi preparati Kosmetični salon
Darinka Vidovič, Ljubljana, Gradišče 2

Kanalizacija v Hradeckega vasi. Ta dela, ki so se pričela pred dobrim mesecem, se izvršujejo te dni na cesti pri zadnjih hišah. Ker je zemlja zmrzla, je kopanje jarka težavno, zato se uporabljata stroji (s stenjenim zrakom).

Slabo počkovani konji padajo zdaj po gladkih asfaltnih in tlakovanih cestah, ker je vae zmrzlo, zlasti pa ceste, ki jih izpirajo. Zunanji vozniki, ki vozijo z blagom in po opravkih v mesto, imajo za ljubljanske ceste namesto ostro le slabo podkovane konje. Čudno potem ni, če tak-le

KLOBUKE
v modnih barvah in oblikah, razne trde klobuke (pol-hindre) ter športne klobuke, š. ortine in zimske čepce dobite v bogati izbiri v specialni trgovini klo ukov
Mirko Bogataj, Ljubljana, Stari trg št. 14
Cene nizke Solidna nostažba
Saranamajo se konzervirane

Obleke, plašči, krila,
po zelo nizkih cenah!
Zahtevajte brezplačni, ilustrirani cenik!

TOVARNA KONFEKCIJE STERMECKI
Celje št. 18a
IZ TOVARNE DIREKTNO NA TELO TO JE POCENI NAJ VSI VEDO!

konj pade, se potolče, da težko vstane, pri tem se pa v mnogih slučajih še muči.
Del Celovske ceste pred mestno mitnico bi se moral čimprej tlakovati, kakor se je prostor na državnih cestah, na križišču Dunajske in Gosposvetske ceste, na križišču Rimske in Tržaške ceste in na končni postaji na Viču. Naj se na to ne pozabi, ko se prihodnje leto uravna notranji promet cestne železnice.

MATCNA KNJ GARNA
Ljubljana Kongesni trg
MUZIKALIJE VSEH VRST

Čakalnice cestne železnice so zelo potrebne pred remizo na Celovski drž. cesti v Zg. Šiški, pred mitnico v Sp. Šiški, pred glavnim kolodvorom, pred mitnico na Dolenski cesti, na križišču Dunajske in Gosposvetske ceste, na križišču Rimske in Tržaške ceste in na končni postaji na Viču. Naj se na to ne pozabi, ko se prihodnje leto uravna notranji promet cestne železnice.

Dobre in poceni nogavice dobite pri Ferdo Kobold, Miklošičeva cesta, palača »Grafika«

Kemično čisti obleke Simenc, Kolodvorska ulica 8.

Ljubljansko gledališče
DRAMA
Začetek ob 20
Četrtek, 24. decembra: Zaprta.
Petek, 25. decembra ob 20: CVRČEK ZA PEČJO. Znižane cene. Izven.
Sobota, 26. decembra ob 15: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Znižane cene. Izven. — Ob 20: ZAPRAVLJIVEC. Znižane cene. Izven.
Nedelja, 27. decembra ob 15: DVE NEVESTI. Znižane cene. Izven. — Ob 20: ARSENE LUPIN. Znižane cene. Izven.
Ponedeljek, 28. decembra: Zaprta.

Naša drama o božičnih praznikih. Na Sveti dan dne 25. decembra bo v dramo samo večerna predstava. Vprizori se prazniku zelo primerna igra »Cvrček za pečjo« v režiji g. Debeveca in z gg. Šaričevca, Vido Juvanovo, Medvedovo, Miro Danilovo ter gg. Cesarjem, Kraljem, Skrbniškom in Gregorinom. — Na Stefanovo dan dne 26. t. m. sta dve predstavi. Popoldne ob 15 božična mladinska igra »Peterčkove poslednje sanje« z Mitjo Gorcem in glavni vlogi. Režija ima g. prof. Sest. Zvečer ob 20 pa bo »Zapravljevec« v režiji g. Debeveca. V glavnih vlogah nastopijo: gg. Bolarjeva, Medvedova, Mira Danilova in Rakarjeva ter gg. Levar, Skrbnišek, Kralj, Debeve, Zeleznik, Daneš, Plut in drugi. Čarobna igra »Zapravljevec« ima tudi mnogo godbenih in pevskih točk. Pri predstavi sodeluje operni orkester. Isti orkester sodeluje tudi pri »Cvrčku za pečjo«. — V nedeljo 27. t. m. se vprizori popoldne ob 15 Golarjeva »Dve nevesti« v režiji g. Lipaha in v zasedbi: gg. Polonca Juvanova, Vida Juvanova, Rakarjeva ter gg. Cesar, Kralj, Levar, Bratina, Gregorin, Plut in Jerman. Zvečer ob 20 pa se bo dala detektivska drama »Arsene Lupin«, ki ima kaj živo in napeto dejanje od začetka do konca predstave. Režija je Skrbniškova. V glavnih vlogah nastopijo: ga. Mira Danilova in gg. Levar, Skrbnišek, Daneš, Lipah, Zeleznik, Drenovec, Gregorin in drugi. Za vse predstave veljajo znižane dramske cene, za mladinsko predstavo »Peterčkove poslednje sanje« pa so cene še posebno znižane od 20 Din navzdol.

OPERA
Začetek ob 20

Četrtek, 24. decembra: Zaprta.
Petek, 25. decembra ob 15: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Znižane cene. Izven. — Ob 20: KOŠTANA. Znižane cene. Izven.
Sobota, 26. decembra ob 15: DEZELA SMEHLJAJA. Znižane cene. Izven. — Ob 20: CARMEN. Znižane cene. Izven.
Nedelja, 27. decembra ob 15: MADAME BUTTERFLY. Znižane cene. Izven. — Ob 20: GROFICA MARICA. Znižane cene. Izven.
Ponedeljek, 28. decembra: Zaprta.

Božične predstave v naši operi. Na Sveti dan dne 25. t. m. ob 15 popoldne se poje izvrstna in zelo učinkovita Abrahamova opereta »Viktorija in njen huzar« pod taktirko kapelnika dr. Svare in v režiji g. Pevčeta. Glavne vloge poje: gg. Poličeva, Ribičeva, Spanova ter gg. Gostič, Janko, Zupan, Peček in Pevče. Zvečer ob 20 se poje ena najboljših jugoslovanskih oper Konjovičeva »Koštana« pod taktirko ravnatelja Poliča. Pri tej predstavi poje vlogo Hadži Tome prvič na našem odru odlični naš pevec g. Josip Križaj. Naslovno vlogo poje gospa Gjungenec, ostale glavne vloge imajo: gg. Ribičeva, Spanova, Golobova ter gg. Primožič, Banovec, Ivič. — Na Stefanovo se poje popoldne ob 15 Loharjeva opereta »Dežela smehljaja« pod taktirko kapelnika Neffata. V glavnih vlogah nastopijo: gg. Poličeva, Ribičeva ter gg. Banovec, Peček, Zupan. Veliko vlogo ima tudi balet. Zvečer ob 20 pa je prva repriza na novo vprizorjene opere »Carmen« pod taktirko ravnatelja Poliča in v režiji g. Krefta. Naslovno vlogo poje ga. Thierry, Micaelo gna Majdičeva, don Josea g. Ivič, Escamilla g. Primožič, kapetana Zunigo g. Zupan, ostale vloge pa ga. Ramakova in Golobova ter gg. Magolič, Rus in Ivelja. — V nedeljo dne 27. t. m. popoldne ob 15 se poje opera »Madame Butterfly« z gospo Gjungenec v glavni in naslovni vlogi. Ga. Gjungenec je v tej vlogi še posebno izvrstna. Pinkertona poje g. Banovec, konzula g. Janko, Dirigira dr. Svara. Zvečer

Istra se punja

Sušak, 23. decembra.

Z Reke prihaja zanimivo poročilo o nemirih v Istri, ki se v zadnjem času čedalje bolj množijo. Fašistična gospodarska politika, posebno slabše upravljanje občin, ki jim načelno vse nesposobni fašistični komisariji, sta dovele istrskega kmeta na rob propada in danes v marsikateri istrski vasi ljudstvo strada v pravem pomenu besede. Ljudje nimajo več kaj jesti, a na drugi strani se občinski davki niso znižali, temveč se celo še višajo. Nič čudnega, če je v teh razmerah doseglo potrpljenje istrskega kmeta vrhunec in da so Istrani segli po skrajnem sredstvu v obrambo svojih pravic. V celi vrsti istrskih vasi je v zadnjem času prišlo že do pravih uporov. Iz po-e ke okolice so se dvigile žene ter šle demonstrirati v Po.č. Prav tako so ženske demonstrirale p ed občinskimi hišami v Vrsaru, Bujah in Tinjanu. Vpile so: »Abbaso le tassel! Dajte il pane!« Proč z davki! Dajte nam kruha! Demonstracije so bile posebno burne v Tinjanu. Občinski načelnik Resen se je tako prestrašil vpitja in krika žensk, da je skočil skozi okno in zbežal. Odšel je na prelekturo v Pulj, kjer je podal ostavko. Prefekt je na njegovo mesto imenoval fašista Romana Depiera. Ko so ženske vdrle v občinski dom, je neki fašist zavpil: »Eva l'Italia!« (Zivela Italija!) Razarjene ženske so mu odgovorile: »Proč z davki!« V prvem trenutku so karabinerji postopali dokaj obzirno, pač pa so pozneje prejeli ukaz od svojih predstojnikov, naj odločno zatrejo vsak najmanjši poskus motenja javnega reda. Zato so orožniki aretirali več žena, posebno iz Vrsarja, ter jih odvedli v zapor. Nekateri izmed njih so se nahajale v blagoslovljenem stanju; radi strahu se jim je zgodila nesreča. Nesrečne ženske so morali odpeljati v bolnišnico. Orožniški kapetan iz Pazna je v Tinjanu dejal moškim, naj gredo sami demonstrirati in naj ne pošiljajo svojih žen na ulico. Fašistični oblastniki bi pač radi uprizorili nove politične procese; samih žensk pa ni mogoče porabiti za to. Upori ob se že razširili tja do Ireta. Lo so sadovi fašistične gospodarske politike, ki je uničila vse gospodarsko združništvo med Slovenci in Hrvti v Istri in s tem zrušila temelj istrskega gospodarstva. Ko bi danes slovenske zadruge še obstojale, bi se kmet lahko zatekel k njim za pomoč in bi mu ne bilo treba trpeti lakote ter se puntati proti oblastvom.

„Karitas“ in samopomoč

Kljub težki gospodarski krizi se »Karitas« lepo razvija. To dejstvo moramo predvsem pripisovati solidnosti tega zavarovanja in kapitalnemu jamstvu Vzajemne zavarovalnice. Zanimivo je, da si je »Karitas« večji del zavarovanec pridobila med inteligentnejšimi krogi, med ljudmi, ki znajo samostojno misliti in računati. Naši preprosti ljudje so pa še vedno tako nivni, da verjamejo onim, ki jim za majhne prispevke veliko obljubljajo. Ne pomislijo pa nič, da tako ne more dolgo iti. Kaj bo, ko bodo začeli na veliko umirati zavarovani starčki in bolniki, ki so zavarovani večkrat in celo brez svoje vednosti. Člani, ki plačujejo prispevke za te zavarovance, upajo, da bodo malo vplačali in dobili izplačane velike vsote. Zdrav razum nam pove, da tako ne more biti. Najsi so imeli ustanovitelji raznih samopomoči pri ustanavljanju istih še tako lepe in šloveljubne namene, teh ne bodo dosegli, ker jim bo sistem sam prekrizal načrte.

Sprejemni in zavarovalni pogoji pri »Karitas« so bili in ostanejo vedno enaki. Pri samopomoči se pa vedno spreminjajo in se bodo vedno spreminjali, dokler ne bodo čisto spremenjeni. Ze sem na tem mestu poročal, kako se je godilo z raznimi samopomočmi v Avstriji in Nemčiji. Danes pa omenim še Jednote v Ameriki, ki so prvotno temeljele na sistemu samopomoči. Začetek je bil sijajen. Kmalu pa so te Jednote prišle v velike zadrege, iz katerih jih je rešila državna oblast, ki je zahtevala, da se spreminjajo v prave zavarovalnice. Seveda so bili pri tem zavarovanci znatno prizadeti. Danes so Jednote v Ameriki ter »Karitas-Sterbevorsorge« v Avstriji in Nemčiji isto, kar je »Karitas« pri nas.

Ponovno opozarjam na ugodnosti, ki jih nudi »Karitas« in katerih samopomoči nimajo: 1. stalno enaki mesečni prispevki, 2. dvojno izplačilo v slučaju smrti radi neizplačane, 3. polica »Karitas« je vrednostni papir, 4. brezplačno sozavarovanje otrok, 5. kapitalno jamstvo Vzajemne zavarovalnice, 6. odkup in plačevanja prosto zavarovanje, 7. srejemna pristojbina je samo 10 Din. Vsak zavarovaneec se mora na ponudbi lasnorčno podpisati. Mlajšim pripada pri istih prispevkih znatno (do 16 krat) večja posmrtnina, kakor starejšim. Nad 80 let starih in bolnih oseb »Karitas« ne sprejema v zavarovanje.

Glede pojasnili in prijav se obrnite na posmrtninsko zavarovanje »Karitas«, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice.

Anton Jerglič.

Kako postanem dober godbenik

To brezplačno knjižico pošlje tovarna glasbilit Mennel & Herold v Mariboru št. 102—B vsakemu prijatelju glasbe, bod si zaletu ku ali izvozbakemu, Zohitevaje knjižico takoj z naradno dopisnico!

ob 20 pa se poje prvič v letošnji sezoni ena najbolj priljubljenih operet »Grofica Marica«. Vlogo grofa Tasila poje ob tej priliki prvič g. Gostič. Ostala zasedba običajna z go. Poličeva na čelu. Za vse operne predstave v božičnih dneh veljajo znižane operne cene.
Dnevna gledališka blagajna posluje danes od 10 do 13. Popoldne je blagajna zaprta. Peč pa je vse tri praznike odprta od 10 do 11 in od 15 do 17.

Dnevna kronika

Koledar

Četrtek, 24. decembra: Adam in Eva, prvi starši; Hermina; sveti večer; str. g. post.
Petek, 25. decembra: Božič; Rojstvo Gospodovo; ščip ob 0.24; Herschel napoveduje mrzlo vreme in sneg.
Sobota, 26. decembra: Stefan, prvi mučenec.
Nedelja, 27. decembra (nedelja po božiču): Janez Evangelist, apostol.
Ponedeljek, 28. decembra: Nedolžni otroci.

V prijetno božično razpoloženje vas bodo vsortirano vino iz staroslavniških kletar križevniškega reda; toči in dostavlja na dom „RIO“, Selenburgova ul.

Novi grobovi

† Dekan Ludovik Ribič. V Lučanah (Leutechach) v Avstriji je umrl tamkašnji dekan in župnik gosp. Ludovik Ribič. Rojen v Gradcu 1879 od slovenskih staršev, je tamkaj tudi izvršil svoje gimnazijske in bogoslovne študije, primiciral pa v Sloveniji pri Sv. Barbari v Slov. goricah leta 1903. Kot mestni kaplan sv. Ivana »na Grabcu« v Gradcu je zahajal kot gost v kat. slov. akad. društvo »Zarja«. Iz Gradca je prišel v Lučane za župnika-dekana. Vešč slovensčine je bil tu potreben in to tem bolj, ker pripada po regulaciji meje k Lučanam okrog šest sto duš iz obmejne slovenske župnije Sv. Jurij ob Pesnici, ki pa leži že v lavantinski škofiji. Bil je vedno bolj rahlega zdravja, sicer pa blag duhovnik. Pogreb se je vršil ob prav obilni udeležbi ljudstva in 30 duhovnikov, največ iz sekovske in dva iz lavantinske škofije. Mrtvaške funkcije je opravil častni kanonik in ravnatelj škofijske gimnazije v Gradcu gosp. Konrad Brandner. Naj v miru počiva gospod dekan!

† Boh. Bistrica. Umrl je nenadoma od srčne kapi zadet na dan svojega godu g. Tomaž K r e k, oče g. odvetnika dr. Mihe Kreka. Star je bil 64 let. Pogreb bo danes dopoldne. Vzornemu krščanskemu možu želimo večni mir, žalujočim pa neče iskreno sožalje!

† Na Dohjem pri Prevaljah je umrl v 59. letu svoje dobe ugledni in obče spoštovani veleposelnik Jože Plešivnik, last prof. dr. F. Sušnika v Mariboru. Blagi pokojnik je bil vzor značajnega, vrlega moža ter dobrega slovenskega gospodarja. Njegov nasvet je bil vsem drag in dobrodošel; bil je znan po celi Mislinjski in Mežiški dolini ter povsod priljubljen. Bodi mu ohranjen časten spomin, žalujočim naše globoko sožalje! Pogreb plemenitega rajnega bo danes v četrtek ob 10 dopoldne na farnem pokopališču.

Osebnosti

= Promocija. Na dunaški univerzi je promoviral g. Keaver Kartin, sin uglednega mariborskega zobozdravnika dr. Frana Kartina, za doktorja vsega zdravilstva. Naše prisrčne čestitke mlademu doktorju!

= Ostavko na državno službo je podal dr. Lojze Campa, pri deželnem sodišču v Ljubljani.

= Tridesetletnico mašništva je dne 22. t. m. na tihem obhajal g. p. Vincencij Kunstelj pri Novi Štifti na Dolenjskem.

= Na drž. ženskem učiteljskem v Ljubljani so napravile praktični učiteljski izpit naslednje kandidatke-učiteljice: Berger Marta, Bezjak Vida, Brenk Marija, Erker Berta, Golob Marija, Gombac-Torkar Franja, Hafner Ivana, Hauke Natalija, Hvala Antonija, Kalan Veronika, Kenda Olga, Krušič Hildegarda, Makarovič-Korošec Marija, Merhar Marija, Ogulin Ivana, Pavletič Irena, Pintar Julijana, Pizulin Ana, Potočnik Emilija, Pretnar Anzela, Punuh Julijana, Stražisar Frančiška, Semrl Darinka, Šetine Danica, Traven Ivana, Trepenič Ernestina, Valentič Ana, Veber Marija, Verhovnik Marija, Vodušek Mateja in Zupančič Natalija.

VILO ALI HIŠO

z velikim sadnim ali zelenjadnim vrtom, ki leži ob vodi takoj kupim. Prednost dajem okolici Kamnika, Kranja in ev. Škofje Loke. Pismene ponudbe z navedbo cene ter opisa posestva in s podatki o obsežnosti vrta na Reklam Rozman, reklamno podjetje v Ljubljani, Komenskega ulica št. 10, pod značko »Gotovina takoj«.

Ostale vesti

— Prihodna številka »Slovenec« izide v torek, 29. decembra. »Slovenski liste izide v nedeljo, 27. decembra in ga prejmejo vsi naročniki »Slovenca«.

— Potres. Iz Litije poročajo: Hud potresni sunek, ki je trajal 3 sekunde, spremljan z bobnenjem, so čutili v sredo ob 6.26 zjutraj po vsej litijski okolici. Najbolj so čutili potres tisti, ki so se ravno v topli postelji prebudili, mnoge pa je potresni sunek prebudil. Škode potres ni povzročil nikjer.

— Šolski radio. V soboto 19. t. m. je odpadla oddaja šolskega radia radni tehničnih ovir, kar naj blagovoljivo ravnateljstva meščanskih in srednjih šol vzeti naknadno na znanje. Predavanje g. dr. S. Gogale z naslovom: »Nasprotinik« (sportna etika) bo oddajala postaja po novem letu.

— Poznate slikane povesti Male kuznice? Vaska povest samo Din 2.— Dobite jih v vsaki knjigarni; doslej je izšlo 8 povesti. Naročite za božično darilo otrokom! Naročila sprejema Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

— Vremeško poročilo iz Kranjske gore dne 23. decembra: Barometer 772 mm, temperatura —10° C, vreme jasno, 20 cm snega, smuka dobra, v višjih legah idealna. Za božične praznike se vrše brezplačni tečaj pod vodstvom izvežbanih smučarjev.

Karl May potuje po Jugoslaviji, glej inserat na 23. strani!

— Banovalska kmetijska gospodinjstva šola v Sv. Juriju ob juž. žel. opozarja vse, ki se zanimajo za vstop v prvi 7 mesečni tečaj na tozadevni razpis kr. banske uprave, po katerem veljajo za sprejem št. pogoji kakor za vse kmetijske šole: Tako ni predpisano zdravniško izpričevalo, ker preišče zavodni zdravnik sprejete ob vstopu. Tudi dovoljuje kr. banska uprava revnejšim gojenkam četrtinski, polovični, do tričetrtinski popust mesečne vzdrževalnine, katera znaša sedaj na vseh banovalskih šolah po 400 Din mesečno. Zato naj priloge one, ki prosijo za znižanje oskrbovalnine, ubožno spričevalo z navedbo gospodarskega stanja, višine davkov in obsega posestva staršev. Lastnoročno opisano prošnjo je treba vpsolati na vodstvo šole do 30. decembra ter priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo in navrstveno izpričevalo, obvezo staršev, da krijejo stroške ter pre-

moženjski izkaz, izstavljen od občine. Šola se odpre 18. januarja. Prosilke se takoj po rešitvi prošnje obveste glede sprejema ter glede potrebščin, katera si prinese s seboj. Ker je internat preskrbljen z vsem potrebnim, mora imeti vsaka le potrebno obleko, obuvalo, telesno perilo, zimsko odejo in par rjuh, dočim si bodo ostale potrebščine, predpasnike i. dr. lahko oskrbele ozir. napravile gojenke same v internatu. — Vodstvo.

— Smučarski tečaj na Zelenici, 1534 m nad morjem, se vrši pod vodstvom strokovnjaka in sicer od 1. do 10. jan. 1932. Celodnevna oskrba s prehrano, prenočitvenim in poukom stane 60 Din dnevno. Prijave sprejema oskrbnik Ferdinand Josif, Tržič št. 29.

— Zamenjava tisočakov. Denarni zavodi, včlanjeni pri Društvu bančnih zavodov v dravski banovini v Ljubljani, Zadrugi zvezi v Ljubljani, Zvezi jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani in Zvezi slovenskih združenj v Ljubljani sprejemajo do konca februarja 1932 neomejeno vloge v nežigosanih tisočakah in bodo njihovo zamenjavo sami preskrbeli. Vloge pri denarnih zavodih, vložené v gotovini po 24. septembra 1931, niso podvržene nobenim izrednim izplačilnim omejitvam.

VABIMO VAS, oblecite se pri nas!

Po svojem okusu si izberite oblačilnih potrebščin

za mal denar.

Trencheote suknje, obleke perito i. dr.

A. Presker

Ljubljana, sv. Petra cesta 14

— Velik pak sredi Belgrada. Velik kvadrat med Kralja Milana, Nemanjino, Zrinjskega in Garašaninovo ulico v Belgradu, ki obsega najmanj 80.000 kvadratnih metrov in ki ga je občina lani kupila, bo spremenjen v začasn park. Kasneje namreč nameravajo tu graditi obsežen občinski dom in še nekaj drugih javnih poslopij. Za ta predlog so se namreč mnogi ogreli. Ker pa občina sedaj ne razpolaga s potrebnim denarjem, je bilo te dni odločeno, da se ves kompleks začasno parkira, kar bo izvedeno nastopno pomlad. Tako bo Belgrad prišel do novega zelenega otoka sredi mesta, ki so ga doslej zelo pogrešali. Kalimegdan in Topčider sta namreč preveč od rok in pomenita ravnaradi tega veai za socialno manj osigurane, pa okrepčila ravno najbolj potrebne stanove že majhen luksus.

Karl May potuje po Jugoslaviji, glej inserat na 23. strani!

— Društvene skupščine, shodi in posveti; takse za prijave, dovoljenja in potrdila. — Prijavo društva po § 2. ali spremembe pravil je treba kolokvati po tar. post. 1 zakona o taksah z Din 5.— poleg tega je pa treba plačati takso Din 20.— po § 3. pripombi tar. post. 5 za rešitev iz § 4. — Za prijave članov izvoljene uprave (§ 6.) se ne plača nikakva taksa z ozirom na predpis čl. 6, točke 1. zakona o taksah, ker so to vloge, ki se predlagajo v javnem interesu in na podstavi odredbe zakona. — Kjerkoli zahteva zakon o družstvih, shodih in posvetih samo prijavo, se zanjo plača samo takso Din 5.— po tar. post. 1, kjer pa je v zakonu predpisana dovolitev, se mora plačati osnovna taksa Din 5.— po tar. post. 1 in taksa Din 20.— po tar. post. 5. — Konkretno velja sledeče: a) za prijavo društvene skupščine (§ 7.) se plača taksa Din 5.—; b) za prijavo shoda ali posveta po § 23. se plača taksa Din 5.—. Če sklicatelj zahteva potrdilo o prijavi, mora za potrdilo plačati takso Din 20.— po tar. post. 3 in 4; c) za dovolitev shoda pod vedrim nebom in spreveda (§ 26.) se plača taksa Din 5.— in Din 20.—. — Ako se ne izda dovoljenje, niti prepoved, se mora taksa Din 20.— povrniti; d) isto velja tudi za slučaj iz § 31. zakona o družstvih, shodih in posvetih.

— Kaj naj Vam daje trgovca za Božič ali ali Novo leto? Gospodarju: Koledar Kmetске zveze, gospodinjji Gospodinjjski koledar. Recite trgovcu, kjer stalno kupujete, da naj piše ponj v Tiskarno sv. Cirila v Mariboru.

Medene potice in sladke kolače prinaša Božiček vsem malim ljudem. A nam, ki odrasli otroški smo dobi, vsekakor kaj krepkega se prispodobijo pod zob in za grlo, — to jasno je vsem. Če miza šibi se vabljive jedače, buteljke, če polne so sladke pijače, to razpoloženje ustvarja možem. Zabave pa bodo le tamkaj uspele, kjer v krožnikih bodi »Jajnine« duhte, ker te le prednacija finim jedem.

— Bodimo resnicoljubni. — »Delo«, glasilo Narodno strokovne zveze v Ljubljani je v št. 9. pod naslovom »Napravite red v bolnišnicah« prav neokusno napadlo usmiljenke. Podtika jim, da so nasprotne bolniškim strožnikom, zlasti pa strožnicam, ker so se organizirale pri Narodno strokovni zvezi. Dopisnik »Delo« bi zatajil tradicijo, ko bi si ne privoščili ob tej priliki tudi »klerikalne strokovne organizacije« kdor pozna razmere v bolnišnicah in kdor ljubi resnico, bo moral priznati, da

Bolečine v hrbtu, zaustavite jih

SLOAN-ov LINIMENT premaga bolečine, naglo pomiruje in Vas naredi gibčne. Čim Vas napadejo bolečine, nemežite nalahno brez utruvanja malo SLOAN-OVE masti. Prodira in pomirja bolna mesta in mišice in odstranja bolečine.

Rabite SLOAN-OVO mast proti bolečinam v križu, revmatizmu, išiasu, bolečinam distorzije in kontuzije in proti vsem vrstam bolezní v mišicah.

Dobi se v vseh LEKARNAH in DROGERIJAH

SLOAN-ov LINIMENT odpravi bolečine.

se brigajo usmiljenke le za svoj poklic, za delavske strokovne organizacije pa sploh ne vedo. Če nastopajo kdaj proti osebu, so prisiljene. Nikakor ni n. pr. v redu, če priljaja kaka strožnica v poznih nočnih urah domov. Posledica je, da jih je postalo že več nesrečnih. Tudi ni v skladu z duhom bolnišnice, če morajo bolniki kakemu strožniku snažiti čevlje, kar se je tudi že primerilo. Tudi marsikaj drugega ni vedno v redu. Ako meni »Delo«, da je nestrpnos., če usmiljenke od časa do časa pogrta, če postanejo razmere le preostre, mu ni pomagati. Vsaka delavska strokovna organizacija smatra za eno glavnih svojih nalog, da vzgaja svoje člane k vestnemu izpolnjevanju dolžnosti, k redu in miru. Tudi avtoriteto more delavstvo priznavati. Kajti le tako delavstvo je zavedno in v resnici borbeno. Kar se pa posebej tiče bolniških strožnikov, naj bo »Delo« prepričano, da se nihče za nje ne trga, ker je znano, da bo preteklo še precej časa, preden bodo postali vsi zavedni delavci in opustili svoje večno preseljevanje, katerega prvi delavec ne pozna.

Karl May potuje po Jugoslaviji, glej inserat na 23. strani!

Vsakoursine ure
zlatina, srebrnina in
opilčni orožmet
po znižanih cenah
pri
L. VILHAR
urur
LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 36

— Smučarski tečaj SPD na Blokah se ne bo pričel že 25. t. m., temveč kasneje, čim zapade kaj novega snega, na kar bomo udeležence pravočasno polom dnevnikov obvestili.

— Društvo sv. Elizabete na Vrhniki je bilo letošnji božič zelo agilno. Številna siromašna mladina je bila v sredo obdarovana s čevlji, obleko in drugimi potrebščinami, ki so jih bili otroci revnih in brezposelnih staršev zelo potrebni. Jezušček je nosil ob lepo okrašenem drevesčku v Rokodelskem domu. — Rokodelsko društvo na Vrhniki priredi na Stefanovo lepo igro »Skrivnostna sveta noč« v režiji g. dekana Keteja.

— Winnetou — vse tri knjige — z originalnimi barvanimi naslovnimi slikami bodo najlepše božično darilo našim dečkom. Dobite v vsaki knjigarni, po pošti pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Dame!
CHEMO-TECHNICA
LJUBLJANA
Sanoform

— Kemija iz kuhinje. O vzroku, zakaj postane kava stara. Čim bolj je kava sveža, čim krajši je rok med praženjem in porabo, tem boljše prija. Pametni gospodinjji je to znano in vsled tega kupuje kavo vedno tam, kjer se jo postreže s svežim blagom. Kavo, ki je stara že nekoliko tednov, se spozna po medlosti arome in njenem posebnem cikotiji slinčnem okusu. Staranje kave ni nič drugega kot kemični proces, t. j. aromatične snovi se razkrojijo po vplivu vlage zraka. Aroma se namreč nahaja v kavi v obliki lahko izhlapljivega eteričnega olja, katero nekaj časa po praženju stopi na površino kavinega zrna. Olje oksidira s pomočjo kislika iz zraka, in sicer tem hitreje, čim večja je vlaga zraka. Sredstva, da se staranju kave popolnoma izognemo, do danes še nimamo. Celo kava, shranjena v brezračnih dozah, izgubi nekaj na aromi in okusu, kajli pražena kava vendar vsebuje še določeni del vlage, katera deluje na aromatična olja. V praksi je torej edino mogoče, da se pražena kava po možnosti izogne vplivu zraka. Naenostavnije je v tem slučaju shranjevanje kave v dobro zaprtih dozah brez duha. Za kavo »Hage«, odlično zrnato kavo brez kofeina, se prodajajo to

leto zopet lepe, kakor tudi praktične božične doze, katere kot darilo gospodinjjo zelo razveselijo.
— Slovensko planinsko društvo, Osrednji odbor razglaš vnovič, da preneajo veljati z 31. decembrom 1931. sedaj veljavne članske izkaznice. Z dnem 1. januarja 1932. zadobe veljavo napram društvu in oblastem nanovo vpeljane članske izkaznice. Člani Osrednjega društva bodo dobili nove izkaznice v društveni pisarni v Ljubljani, Masarykova cesta 14, I. nadst. in sicer se bodo nove legitimacije dobivale od 23. decembra dalje. Vsak član naj prinese s seboj svojo sliko, najraje v obliki 6x9 cm; slika ne sme biti več kakor eno leto stara. Tiskovine novih legitimacij se bodo izdajale članom proti plačilu zneska 5 Din za vsako člansko legitimacijo.

— Pri slabi prebavi, pomanjkanju krvi, bledici, shujanju, obolenih žlezah, kužnih izpuščajih, tvorih urejuje naravno »Franz-Josef« grenčica izborna tako važno delovanje prebavil. Odlični zdravniki so se prepričali, da »Franz-Josef« vodo celo najnežnejši otroci lahko preneso. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in spec. trgovinah.

— Zalosten konec otroške igre. V Petroviču pri Brodu ob Savi se je v bliži kmeta Janka Josipoviča dogodila huda nesreča. Josipovič je odšel s svojo ženo v cerkev, doma pa je pustil 6 letnega sinčka, ki je imel paziti na svojega triletnega brata. Nesreča je hotela, da je na štedilniku ostal lonec vrele vode. Ko so starši odšli, sta se brata začela igrati. Naenkrat je starejši brat prevrnil lonec s kromom, ki se je razlil na obadva. Otroka sta strahovito kričala, ker pa je hiša na samem, ju ni nihče slišal, da bi jima prihitel na pomoč. Ko sta se oče in mati vrnila iz cerkve, se jima je udila strašen prizor. Oba otroka sta ležala ob štedilniku, opečena od vrele vode, mlajši je bil že mrtev. Ko je mati zagledala otroka, je dobila nevaren srčni napad in so morali poslati po zdravnika. Starejšega otroka so prepeljali v bolnišnico, pa je le malo upanja, da bi okrevala.

— Neveste dobijo krasne obleke in vse druge potrebščine pri staroznani tvrdki P. Magdič, Ljubljana.

— Na občutljivi koži se pojavijo lišaji in drugi nedostaki pri uporabi škodljivega mila. Zato se priporoča uporaba samo takih mil, ki so medicinsko brezhibna, kot so to: Fellerjeva Elsa-mila lepote in zdravja in sicer: liližno mlečno-lilijene kreme, boraksovo, glicerinovo, katanovo, rumenjakovo in milo za britje. Po pošti 5. kosov 52 Din brez daljnjih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elza trg 134, Savska banovina.
— Radenska zdravilna voda je bila na zadnji internacionalni razstavi v Solunu odlikovana z zlato kolajno. Glasom informacij je ta naša priznana mineralna zdravilna voda vzbudila na omenjeni razstavi izredno velik interes ter je vsled tega pričakovati, da bo Radenska voda naš zelo dober eksportni predmet. Upravi Zdravilišča Statina-Radenci se na velikem uspehu v mednarodnem svetu lahko čestita!

— Smučarji, nabavite si smučke tuzemske in inozemske ter vse druge smučarske potrebščine po najnižji ceni pri tvrdki P. Magdič, Ljubljana.

Obrtni zakon

je izšel. Cena Din 25.—.

Uprava MERKUR, Ljubljana Selenburgova 6/II.

— Vaša eksistenca — krojači, šivilje, nešivilje in pletilje! Mnogo obrtnikov je pridobilo eksistenca in renome, samo skozi naše v našem zavodu naučene svetovno znane preizkušene kroje. Zato ne zamudite obiskati veliki krojni tečaj. Pričetek 4. januarja. Poučujemo že kroje pomladne sezone. Radi denarne krize honorar znižani. Preskrbite služb. Oblastv. koncessionirano krojno učilišče. generalno zastopstvo mod. listov, Ljubljana, Mestni trg 5, II. nadst.

— Pozor! Varčuj z »Novo«, da si prihraniš velike izdatke za nogavice. Pazi in beri inserate, ki temu slede, ker bo to le v Tvojo korist.

— Najlepše in najdragocenejše božično in novoletno darilo za vsakega pravega in res izobraženega Slovenca so Cankarjevi in Finžgarjevi zbrani spisi. Cankar nam govori iz dni trpljenja in upanja, nam budi vero v bodočnost in neizprosno rešeta, kar je slabega in gnilega v nas. Finžgar nam odkriva zdravje in moč našega človeka; v romanu »Pod svobodnim solcem« nas vodi v davne case dedov in kljče k prirodnosti in samozavesti. Vsako delo se lahko kupi posebej ali v celoti. Vsa dela je izdala v odlični opremi Nova založba v Ljubljani, (Kongresni trg).

— Če se še vedno niste odločili za darilo, potem se zaletite k nam — pri nas Vam bode odločitev lahka! Drogerija Gregorič, Ljubljana, Prosernova ulica 5.

— Prava metoda uspešnega negovanja lepote počiva na uporabi takšnih pripomočkov, kateri se izdelujejo iz sestavin, ki medicinski učinkujejo, kot so to: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito kože in Elsa-pomada za rast las (2 lončka brez daljnjih stroškov 40 Din), Elsa-mila lepote in zdravja (5 kosov franco 52 Din), pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrg 134, Savska banovina.

— Trvdka klavirjev in glasbil Alfonz Breznik se nahaja sedaj na Aleksandrovi 7 v Ljubljani.

Za
čiščenje krvi.
Proti
slabi prebavi
želodca in črev
izborno učinkuje

Planinka zdravilni čaj

Dobiva se v vseh lekarnah z htevatje pa izredno PLANINKA ČAJ BAHOVEC v zaprtih in plombranih p ketih ter z napisom proizvajalca:

APOTEKA BAHOVEC LJUBLJANA
KONGRESNI TRG

Čast slovenskih kmetijskih mater pred sodiščem

Dr. Janže Novak proti „Slovincu“ in „Domoljubu“

Ljubljana, 23. decembra.

V dobrem spominu je naši javnosti še tragedija dveh malih deklic, ki so ju našli orožniki v hlevu nekje nad Litijo skrajno zapuščen. Njujlin obe, kovač Bratun, ki je spraval ženo od doma in živel s svojo sestrično v nedovoljenem razmerju, je bil zaradi mučenja otrok obsojen v Ljubljani na 10 dni zapore, pozneje v Zagrebu pa na en mesec. V Ljubljani je bil pred sodiščem zagovarjan po dr. Janžetu Novaku.

O njegovem govoru je poročalo časopisje, najbolj izbrpno pa tedanji dnevnik »Jugoslovanec«.

Zaradi protestov »Slovincu« je dr. Janže Novak vložil po tiskovnem zakoniku tožbo proti »Slovincu« in »Domoljubu«. Tožil je v petih tožbah 6 oseb in sicer našega urednika Fr. Kremžarja, izdajatelja Ivana Rakovca, urednika »Domoljuba« Jožeta Košička, izdajatelja »Domoljuba« ministra na razpoložanju dr. Fr. Kulovca, ravnateljica Jugoslovanske tiskarne Karla Čeda in župnika Jakoba Sokliča od Sv. Vida pri Ptujju, avtorja enega izmed protestov.

Razprava se je pričela danes ob pol 9 dopoldne in se je zaključila ob 2 popoldne. Senatu je predsedoval ss. Kralj, prisodnika sta bila ss. Koba in ss. Zelezinger. Tožitelja, ki je bil sam prisoten, je zastopal dr. Goljar, obtožence pa je zastopal dr. Natlaččen.

Obtožnico je prečital dr. Goljar, nakar je navajal dr. Natlaččen, kaj je tedaj govoril dr. Novak.

Kako je govoril dr. Novak

- »Na zatožni klopi sedi namesto obtožence pravzaprav 50 letna slovenska kultura.«
- »Na deželi spe otroci od jeseni do spomladi v gnezdih, ki si jih sami spleto; vanjo opravljajo svojo potrebo, spomladi jih pa skidajo.«
- »Imamo udobna poslopja za krave in prašičke, preskrbeli smo jim živinodravniko, a za otroke nismo skrbeli.«
- »Napravili smo urejena in udobna poslopja za krave in prašičke, za to smo dobivali celo nagrade, za dobra stanovanja otrok nismo skrbeli.«
- »Skrbeli smo za dobro plemensko živino, a za higijeno dece nismo storili ničesar.«
- »Kmetu so dopovedali, kako je treba skrbeti za plemensko živino, a niso ga učili raso higijenske vzgoje narodovega naraščanja.«
- »Postavljamo se z odklikovano živino, a zanemarjamo vzgojo mladine.«
- »Deca je bila porinjena v hlev med krave.«
- »Naši ljudje so prepuščeni svojemu nagonu.«
- »Obtožnica sta žrtve tega kolektiva, to je celokupne slovenske inteligence, ki je zanemarila kulturno nalogo med narodom.«

Izjave obtožencev

Naš urednik g. Franc Kremžar je izjavil sledeče: Popoldne tistega dne, ko se je pred sodiščem obravnavala nesrečna Bratunova zadeva, je prišel v uredništvo poročevalec g. Janez Debevec, da poroča »Slovincu« o tej pravdi, ki je zanimala široke kroge slovenskega ljudstva. Predno je napisal poročilo, je povedal, kako je g. dr. Janže Novak zagovarjal svoja dva obtožence, izrecno mi je pripovedoval, da je g. dr. Novak slikal razmere, v kakršnih baje spijo slovenski otroci na kmetih: Pozimi spijo v hlevih, kjer si sami spleto gnezda, v katerih prespe vsi zimo, opravljajo vanje svojo potrebo in jih spomladi skidajo. To poročilo me je tako ogorčilo, da sem napisal g. Debevecu, naj nikari nič ne piše o tej stvari in svojem poročilu o Bratunovi zadevi, ampak naj se omeji le na ostali del razprave. Prosil sem ga, ker se mi je stvar zdela tako gorostasna, naj mi prinese svoje stenografske zapiske, da se sam prepričam. Govora dr. Janžeta Novaka pa tudi zaradi tega ne bi mogel priobčiti v »Slovincu«, ker bi istočasno moral zavzeti proti njemu odločno stališče, kar pa se mi je zdelo v zvezi z Bratunovo afero neprimerno. Tudi nisem hotel, da bi tak občutek, kakršnega je vrjel g. dr. Janže Novak v obraz slovenskemu kmečkemu ljudstvu, bil objavljen v stolpcih našega lista. Ko pa so drugi dan, deloma pa že isti dan, to stvar objavili drugi listi, sem se čutil dolžnega, tak občutek najodločneje zavrniti. Zato sem naslednjega dne objavil članek v rubriki »Kaj pravite«, ki sem ga, odkrito povedano, sam spisal in zaradi katerega se g. Janže Novak čuti ujaljenega. Ta članek je bil pisan z rezervo, če je res tako, kakor poročajo »Slovenski Narod« in »Jugoslovanec«. To sem storil ne iz slabosti, kakor mi očitno obtožnica, ampak zaradi tega, ker sem se vedno upal, da bo g. dr. Novak omenjene svoje izjave na primeren način demantiral, ublažil ali preklical. Mesto tega je g. dr. Janže Novak čez nekaj dni poslal nestvaren in nemogoč popravek, v katerem mi je eno besedico ne taji svojega govora in tudi ne taji, da bi bil govoril o »gnezdihi«, pač pa poudarjal, da je sam, ko je bil še otrok, spal v hlevu na ležalnikih, katere je spomladi skidal, kakor tako spi tisoče drugih slovenskih otrok. Ta popravek je direktno potrdilo tega, kar so prinesli drugi listi in o čemer smo morali naposled pisati tudi mi. Če g. dr. Janže Novak danes v obtožnici trdi, da ni tako govoril, ga njegov lastni popravek najjasneje in najodločneje demantira. Iz tega razloga se ne čutim prav nič krivega, ker sem storil le svojo dolžnost do slovenskega ljudstva, v obrambo njegove časti ter prevzajem za vse, kar je bilo pisano, popolno odgovornost.

Za Kremžarjem je govoril

urednik »Domoljuba« Jože Košiček:

Odkrito povem, da sem bil v začetku prepričan, da g. dr. Janže Novak svojih besed ni govoril tako, kot so bile napisane v »Jugoslovanec«. Pričakoval sem, da bo g. doktor dokazal, da je omenjeno poročilo neresnično. To se pa ni zgodilo. Zato sem moral smatrat, da je poročilo »Jugoslovanca« točno. Med tem sem prejel celo vrsto osebnih in pismenih pozivov od mater, deklet in mož, prijateljev našega lista, naj vendar dvignem glas v obrambo časti našega kmečkega ljudstva in naših trpežnih kmečkih mater. Tudi sem smatral za svojo moralno dolžnost, da kot urednik glasila, katero zahaja v 40.000 izvodih med one sloje ljudstva, ki so bili z izvajanjem g. advokata upravičeno ujaljeni, jasno in odločno povem, da g. advokat ni storil prav, če je s posploševanjem enega žalostnega slučaja žalil cel slovenski narod, vse slovenske matere, ki so sicer revne, a svoje otroke nad vse ljubijo. Jaz sem storil svojo sveto dolžnost in za članek, ki sem ga sam spisal, prevzajem tudi polno odgovornost.

Minister dr. Kulovec

je izjavil, da je za govor dr. Novaka izvedel šele iz časopisa, za proteste »Slovincu« in »Domoljubu« pa šele, ko so bili objavljeni. Nad govorom je bil sicer ogorčen, vendar pa za napade pred objavo ni prav nič vedel.

Župnik Jakob Soklič

je v svojem govoru pripovedoval o svojem ogorčenju, ko je zvedel za ta govor. Župnika so fašisti pregnali iz Primorja in dobro ve, kako fašisti sramote Slovence. Ima v spominu še nekaj članek v »Eri Nuovic« proti Slovincem. Govor dr. Novaka pa ga je tako ogorčil, da je »Jugoslovanec« vrzel po mizi. Kot dolgoletni kulturni delavec na Primorskem ve, kako delajo tuji z našim ljudstvom. Zmerjajo nas z zločinci in z drugimi priimki. Župnik izjavlja, da se ni bal tožiti niti fašistične občine in jo je tudi iztožil. Umevno je torej njegovo ogorčenje proti dr. Novakovemu govoru. Župnik je sedaj v Halozah, ki so eden najbolj revnih krajev na Slovenskem, a nikjer ne spijo otroci, niti po revnih vinčarjih ne, v hlevih. Tudi kmetje v Halozah so bili nad takim govorom ogorčeni in bi bila Kmečka zveza vložila proti dr. Novaku celo tožbo, če bi imela denar. Kdor je žrtvoval v Italiji zdravje, premoženje in karijero za ljudstvo, tak ne bo molčal. In zato župnik tudi ni molčal ter je napisal protest.

Dr. Natlaččen predlaga, naj se k spisom o pravdi priključi še spis o preiskavi in sodbi proti Bratunu. Nato prečita izvirni popravek, ki ga je dr. Janže Novak poslal »Slovincu« in izjavlja, da dr. Novak tudi s tem popravkom ni demantiral svojega govora. Dr. Novaku se ni zdelo potrebno, da bi poslal demanti tudi drugim časopisom. Z ozirom na to ni mogoče dvomiti in je bila o Novakovem govoru objavljena čista resnica. Ponavlja vse navedbe in trditve, ki jih sedaj na razpravi dr. Novak označuje za neresnične, češ, da ne odgovarjajo stvarnemu poročilu. Vsa javnost je z ogorčenjem sprejela dr. Novakov govor kot brezvesten napad na življenje slovenskega kmečkega ljudstva. Na tisoče je kulturnih delavcev, ki so se žrtvovali za napredek slovenskega ljudstva v zadnjih 50 letih.

Dr. Novak pripoveduje o nekem slučaju na Igu, kjer je videl izredno slabo in nezdravo kmečko stanovanje, zraven pa moderen hlev. Glede popravkov na svoj govor izjavlja: »Ne morem popravljati časopisov. Kot advokat tega ne morem, prav tako kakor ne more sodnik.«

Vse priče pritrdijo

Zasljan je bil nato za pričo časnikar g. Anton Podbevšek.

Podbevšek pripoveduje, kako je 10. aprila beležil kot poročevalec dnevnika »Jugoslovanec« potek razprave zoper Bratuna.

»Ni navada, da bi časnikarji natančno zapisovali govore braniteljev. Ko pa je prišel dr. Novak z besedami: »Tukaj na zatožni klopi ne sedi Bratun, ampak 50 let slovenske kulture, sem pričel govor zapisovati. Govor sem točno zapisal in na podlagi teh zapisov napravil poročilo za »Jugoslovanec«. Govor je vplival name tako, da sem dejal kolegi Debevecu: »Ti, ali je kaj takega mogoče?« »Poslušaj, poslušaj!« je odgovoril Debevec. »Nato je povedal priča določno, kako je govoril dr. Novak ter je povsem potrdil navedbo dr. Natlačena.«

Smisel besedi je potrdila tudi druga priča, časnikar g. Janez Debevec. Dr. Natlaččen poudarja, da je Anton Podbevšek zanesljiva priča in kvalificiran časnikar, ker je tudi literat in avtor esejev. Iz spisov, ki jih je predsednik prečital, pa je razvidno, da sta smisel besedi dr. Novaka povsem določno potrdila tudi vsi Mladci, ki je bil predsednik razprave proti Bratunu, in dr. Felacher, ki je bil pri tej razpravi državni tožilec.

Dr. Goljar je nato utemeljeval tožbo ter je pobijal, da ni objektivno dokazano, da bi dr. Novak res to govoril in da so imeli članki »Slovincu« in »Domoljubu« namen škodovati dobremu imenu dr. Novaka.

Govor urednika Kremžarja

Po govoru zastopnika zasebnega obtožitelja je naš urednik Fr. Kremžar izjavil sledeče:

Zastopnik zasebnega obtožitelja mi je očital, da so bili napadi na g. dr. Novaka v »Slovincu« nemoralni in da bi krščanska morala zahtevala, storjeno krivico popraviti. Brez pridržaja izjavljam: Če bi se bila v vsem tem času pokazala le senca suma, da je »Slovincu« s svojimi napadi na znane izjave g. dr. Novaka njemu delal najmanjšo krivico, bi bil prej in slej, kakor tudi danes še pripravljen krivico popraviti. Toda ne prej ne slej in tudi danes ni nobenega dokaza za to, da bi se bila g. dr. Novaku godila krivica. Pač pa je neizpodbitno potrjeno, da je g. dr. Novak res govoril o »gnezdihi« in s svojimi izjavami res žalil slovensko ljudstvo, predvsem pa slovenske matere.

Zadnja leta mnogo prebiram kranjskega zgodovinarja Valvazorja znamenito delo »Die Ehre des Herzogtums Krain«, v katerem ta mož tujega rodu in tuje krvi tako lepo piše o slovenski zemlji, ki jo smatra za svojo pravo domovino, in o slovenskem ljudstvu, ki v tej zemlji prebiva. Zato bi se to njegovo delo lahko nazvalo po slovensko: »Slava slovenskega ljudstva«. Valvazor opisuje življenje in navade kranjskega in slavenskega ljudstva, kakor on nazivlje naše ljudstvo. Do vseh podrobnosti je preštudiral in opisal razmere in zgodbe našega rodu pred 250 leti: kako se oblačijo Slovenci, kaj in kako jedo, kuhajo, celo o tem natančno piše, na kakih posteljah spe. Ne opisuje samo dobrih strani našega ljudstva, ampak graja tudi njegove slabosti, da včasih preveč pije, da se včasih preradi tepo, celo pikantne zgodbe pikantnih zvez slovenskih kmečkih fantov in deklet popisuje in vse to graja. Vsa ta graja pa je polna ljubezni. Nikjer pa, prav nikjer v Valvazorju nisem mogel najti sledu o kakih kritikih, da bi kmečki otroci pred 250 leti spali v hlevih, v gnezdih, katere šele na spomlad skidajo. Če bi bil Valvazor kje v kakem kotu naletel na kaj takega, bi bil verjetno to tudi omenil; saj omenja vse podrobnosti. Toda on v takih razmerah nikjer ne poroča, pač pa hvali značaj bivališč slovenskega kmeta. Če pa je nemški plemič Valvazor res našel kje na kak tak posamezen slučaj — kakršne sedaj razglasa g. dr. Janže Novak — pa o tem ni pisal, je znamenje, da ni hotel pisati o tem, ker on je pisal »Slavo dežele Kranjske«, ne pa njene sramote.

Prešli smo to dobo, prešli Zois, Vodniča, Prešerna ter končno mimo Dežmanovih »prokletih grabelj« prišli v dobo narodnih odpadnikov in

nemčurjev. Ti so bili polni sovražstva zoper slovensko ljudstvo, očitali so mu vse napake, celo to so si izmislili štajerski nemčurji, da sta slovenski oče in slovenska mati svojega otroka umorila, spekla in snedla. Ampak o neskidanih gnezdihič niso vedeli povedati nič. To je povedal sedaj šele g. dr. Janže Novak.

To, o čemer danes govori g. dr. Novak, bi se kvečjemu moglo imenovati »pomankljiva stanovanjska kultura na kmetih«. Toda stanovanjska kultura je prav tako pomankljiva po mestih, in ne samo v slovenskih mestih. G. zastopnik poudarja sicer, da opravljeno bičamo napake svojega ljudstva, zato da se te napake odpravijo. Navaja poboje, navaja alkoholizem. Res je, te napake bičamo. Ampak čisto odkrito si moramo priznati iz oči v oči, da teh napak, ki jih na svojem ljudstvu bičamo, ni krivo le samo slovensko ljudstvo. Res je, nikdar še ni bilo toliko pobojev, kakor jih je danes. Res je, malokdaj je alkoholizem tako uničeval naše ljudi, kakor jih dandanes. Ampak tega ni krivo ljudstvo samo, pač pa razmere, v katere je ljudstvo zašlo po krivdi drugih. Pred vojno, ko so organizacije ljudi vzgajale v smislu katoliške morale, katere je stebor narodov in držav, takrat so poboji pri nas skoraj ponehali. Danes to narašča. Deloma je to posledica gospodarske krize, deloma je to posledica drugih razmer, o katerih govoriti ni tukaj mesto...

Slovenska kultura zadnjih 50 let pa je na vsem tem prav tako nedolžna, kakor je nedolžna na Bratunovem slučaju.

Govor urednika Košička

Urednik »Domoljuba« Jože Košiček je v svojem obrambnem govoru izjavil:

V mojem rojstnem kraju, ki je eden najrevnejših v naših krajih, je bil eden najrevnejših naših mater, ki je svojega bolnega otroka prinesla osem ur daleč s hribov. Bil je njen osmi otrok. Ta mati, ki je tako daleč peš prinesla svojega revčka, to je prav slovenska mati. Kje so tiste slovenske matere, ki svoje otroke sovražijo? Če se je to zgodilo v Subi Krajini, kjer ljudje nimajo dostikrat niti kruha niti vina, pri hiši, če tam ljudje ljubijo svoje otroke, jih bodo drugje še bolj. Kako bom jaz kot urednik slovenskega lista, ki želi našega kmeta, mirno šel čez trditve, da 99 odstotkov našega kmečkega ljudstva zanemara svoje otroke? Če bi mi uredniki molčali, potem bi mi tudi soglašali. Kot državljan, kot javni delavec, kot sin slovenske matere ne morem nikdar molčati spričo takih trditve!

Govor dr. Natlačena

Oceniti moramo predvsem, ali je dr. Janže Novak res govoril tako, kakor navaja časopisje. Da je res tako govoril in celo otrejše, to so povsem določno potrdile priče. Z ozirom na jasno, odkrito, prepričevalno izpoved Podbevška je izključen vsak dvom. To pričevanje je pridelo po priči Debevecu, vsi Mladci in dr. Felacherji. Mislim, da je dovolj dokazano, da je dr. Novak res govoril tako, kakor sta poročala »Jugoslovanec« in »Jutro«. Te trditve dr. Novaka so tako gorostasne, da bi bilo žalostno za našo javnost, če bi to žalitev mirno pogoltnila. Te trditve niso samo pretiravanja, temveč so tudi potvorba in krivica našemu ljudstvu. To so take splošne obdolžitve, da je dr. Novak splošno obdolžil slovenske starše, oblatil vse slovensko ljudstvo in slovensko inteligenco. Ti očitki so neosnovani.

Dejstvo je, da je slovenski narod med vsemi slovanškimi narodi, izvzemši kvečjemu Čehe, higijensko najbolj na višku. »Vojni list« iz leta 1912 je pisal, da so slovenski fantje najbolj zdravi med vojaki.

Tako težke obdolžitve na račun slovenskega naroda ni izrekel še nihče. Iz politične zgodovine slovenskega naroda vemo, da je nekdo pričel knez Auersperg, znan pod imenom Anastasius Grün, v deželno zbornico in prinesel culico, rekoč: »To je vse slovensko slovo!« Grün je tedaj žalil ves slovenski narod in še danes mu tega ne odpustimo. Toda Grün je tedaj pokazal na našo resnično revščino, zasebni tožitelj pa je krivično kazal na našo sramoto. Časnikarje bi po pravici dolžili malomarnosti, ako ne bi na tak napad reagirali.

Ali je zasebni tožitelj pomislil, ko je izustil svoj občutek, kaj vse je storila v tem pogledu samo Mohorjeva družba? Koliko knjig, ki se bavi z ljudskim zdravjem in higijeno, je založila in jih raznosila, da so prišle v zadnjo gorško kočjo. Koliko članov, ki se bavijo z ljudskim zdravjem, je objavil »Domoljub«, koliko članov te vsebine je priobčila »Mladost!« Slovenska krščanska socialna zveza, Prosvetna zveza, prireja že skozi več desetletij med podeželskim prebivalstvom higijenske razstave, higijenske in gospodinjske tečaje, a na vsakem takem tečaju so bila med najvažnejšimi predmeti, ki so se obravnavali, tudi predavanja o higijeni, o ljudskem zdravju, o prvi pomoči in podobno, ki so jih redno opravljali zdravniki.

Koliko se je v tem pogledu storilo na mladinskih tečajih! Leto za letom so se vršili v Ljubljani večtedenski tečaji za voditelje, a na dnevnem redu vsakega takega tečaja je bila tudi higijena. Krajski tečaji pa so se vršili leto za letom na deželi in tudi na teh tečajih je tvorilo vprašanje ljudskega zdravja brez izjeme važen predmet. Vsa katoliška organizacija je bila usmerjena v to delo. Nad 100.000 slovenske in sicer predvsem kmečke mladine je bilo deležno vzgojnega dela, tudi kar se tiče zdravja in higijene. Na stotine idealnih delavcev inteligentov, iz vrst duhovščine in posvetnih poklicev je z velikimi žrtvami nesebično delalo. To so številke, s katerimi bi se mogel ponahati tudi številčno mnogo večji narod od slovenskega, tembolj, ker je v teh številkah saj 80% mladine, ki je pripadala kmečkemu stanu, ki so mu besede zasebnega tožilca ravno veljale.

In kar se tiče še posebej spolne vzgoje! Zasebni tožilec morda niti ne sluti kaj vse je v tem pogledu storila slovenska duhovščina med svojim narodom. Koliko stanovskih govorov se vrši leto za letom širom Slovenije. Škofljica sinoda stanovske govore naravnost predpisuje in tako se vrše n. pr. stanovski govori za žene vsako kvartno nedeljo, torej štirikrat na leto. Predvsem pa skrbje za spolno vzgojo mladinskega naraščanja Marijine družbe.

Ne gre pa končno podcenjevati vrednosti dela, ki so ga izvršile na polju higijene in ljudskega zdravja naše samouprave. Od leta 1907 do izbruha svetovne vojne se je zlasti na Kranjskem izredno mnogo storilo za izboljšanje hlevov, zgradbo gnoj-

Okusna in zdrava je KOLINSKA KAVA

nčnih jam itd., kar je bistveni predpogoj za izboljšanje higijenskih razmer na deželi za sanacijo vasi. To delo so kasneje oblastne samouprave nadaljevale in v letu 1929 se je samo v ljubljanski oblasti zgradilo nad 1000 vzornih gnojšč in gnojnih jam. Je to akcija, ki je tako v gospodarskem, kakor higijenskem oziru neprecenljive vrednosti in ki bi, ako bi se smotreno nadaljevala 10 let, morala dovesti do naravnost vzornih higijenskih razmer v Sloveniji.

To so dejstva o delu slovenske kulture! Cankar je spisal svoje »Hlapce«, o katerih mnogi trde, da so najbolj slovenska knjiga. Izjavljam, ko bi današnji obtoženci ne bili reagirali na dr. Novakove žalive slovenskega kmečkega ljudstva, bi jih zadel po pravici občutek, ki je izražen v naslovu tega gotovo odličnega dela našega mojstra Ivana Cankarja.

Govoril je nato še dr. Novak sam, ki je zanikal, da bi govoril tako, kakor trdijo priče. Med drugim je omenjal tudi, da ga kliče odvetniška zbornica na odgovor zaradi tega govora.

Dokaz resnice podan!

Oprostite in sodba

Po daljšem posvetovanju je predsednik Kraji razglasil sodbo:

Urednik Jože Košiček se oboedi na 1800 dinarjev denarne kazni in 900 Din odškodnine zasebnemu obtožitelju, Kremžar pa na 6000 Din denarne kazni in 3000 Din zasebnemu obtožitelju. Ta oboedba se nanaša samo na neznan del obtožbe. Glede ostale obtožbe sta bila obtožence Kremžar in Košiček oproščena, dočim so bili vsi ostali obtoženci v celoti oproščeni od obtožbe.

V razlogih navaja sodišče, da je objektivno in nedvomno dokazano, da je dr. Novak pri razpravi res govoril tako, kakor navaja obramba. V kolikor se kritika in polemika nanaša na to besedilo dr. Novaka, je dopustna in je sodišče ni kaznovalo. V obtožbi proti »Domoljubu« je sodišče izreklo oboedbo samo radi enega samega odstavka.

V tožbi proti »Slovincu« pa je sodišče kaznovalo samo članek z naslovom »Gospod glavni urednik«, in sicer dva odstavka, ki tudi prestopata mejo dopustne kritike. Ostali del tožbe ne more biti kaznovan, ker so članki pisani na podlagi resničnega dejstva in je kritika v njih primerna.

Stroške, v kolikor jih obtožencema ne bo treba plačati, mora plačati zasebni obtožitelj. Pri tej sodbi sta obe stranki prijavili revizijo.

Ruff-Desert je najprimernejše darilo

Novo mesto

Smrtna kosa. Dne 22. t. m. smo pokopali poštno uradnico gdč. Andreja Pavla. Pokojna je bila odlična uradnica in ljubezniva tovarišica. Svoje najboljše moči je posvetila poštni službi. Dvajset let je službovala na novomeški pošti. Vedno dobre volje in uslužna je uživala simpatije vseh, s katerimi je imela posla. Naj počiva v miru!

Osmošolci novomeške gimnazije so preteklo soboto in nedeljo uprizorili v Prosvetnem domu v režiji g. Stanka Potokarja Shakespeareovo komedijo »Kar hočete«, ki jo je prepisal O. Zupančič. Kakor druga dela tega svetovnega dramatika tudi ta le komedija zahteva mojstrov in igri in odličnem oder, če naj se posreči gledalce postaviti v šekspirsko oračje in občutje v takšni obliki, da v polni meri užijejo sijajne besedne domisljice, ki se krešejo v vsaj igri in mojstrski sceni, ki je v njih Shakespeare nedosegljiv prvak v svetovni literaturi. Je pa zlasti za režiserja trd oreh, kajti režiser mora dela posebno tega mojstra tako samostojno postaviti na oder, da je uspeh umetnine pravo močno odvisen od umetniške potence režiserjeve. — S komedijo smo bili zelo zadovoljni. Celotno zavistnik mora priznati, da je bila režija in igra vseskozi na umetniškem višku. Olivija gdč. Germova je bila dostojanstvena, umirjena in igri, a čuvstveno podčrtana; ugajala je ves čas. Violo je naravno, prijetno in toplo podala gdč. Dernovškova, tako, da smo je bili veseli. Zares poseben dar — prvič nastopiti in tako uspeti! Tudi gdč. Musarjevi ji hišna Marija dobro pristojala. — Pri moških vlogah gre prvenstvo Malvolju, ki ga je g. Pieck sijajno pogodil. Občinstvo je pri odprti sceni pohvalilo njegovo igro. Kar nič niso zaostajali tudi vitez Tobija (g. Ferfolja) in Bledica (g. Skrabl), zlasti pa še norec (g. Konvalinka). Tudi Orsinu (g. Fajfar) gre pohvala in priznanje in Fabianu (g. Uršič) in vsem ostalim, ki so imeli manjše vloge. — Oder je funkcioniral brez zadržkov in brez napak. Nekaj sekund teme, pa smo imeli novo scenerijo. Takšno preskušnjo prestane le prvovrsten oder, ki pa hoče imeti vsakogar na svojem mestu, zlasti še inspicijanti, ki ga moramo v osebi g. Ahlina izrecno pohvaliti. — Glasbene odlomke je igral v orkestri majhen orkester, ki je spremljal tudi zelo težke pevске vloške med predstavo in znatno dvignil lepoto prireditve. — Dvorana je bila obkrajeno dobro zasedena. Sicer so osmošolci najbrž pogrešili nekaj novomeških osebnosti, ki bi bile pač dolžne nagraditi velike žrtve dijakov s svojim obiskom in s tem priznati njihovo idealno delo, pusteb ob strani vse predsodke, ki so ob takšnih prilikah najmanj na mestu. — Toda delo in stremljenje mladine gre in bo šlo pač mimo njih svojim mladostnim vzorom nasproti! Osmošolcem k izrednemu uspehu čestitamo! Zelimo jih še videti na odru.

Vilko Novak:

Božič v Slovenski Krajini

(V spomin 50 letnice rojstva našega narodopisca † Stefana Küharja. 1882—1915.)

V Slovenski krajini sicer niso znani »trije božiči«, pač pa pravijo, da je treba za Mihólovo zaklati raco, za Martinovo gos in za Božič prašiča. Ko se v zadnjem jesenskem soncu pripravljajo »gorički vertovje« na »bratvo«, tedaj pravijo, da »grozdje je zrelo, brati de je trbelo — što de je brau? Sam sveti Mijau.«

In minejo Vsi sveci in pridejo zornice. Iz daljnih vasi prihajajo v cerkev in si svetijo s smolnatimi »skalamic« in »suršušic«. Pa po večerih »češajo perje« ter »šupajo seme« in pojó starinske domače in najnovejše iz šole in knjige. Tu in tam čuješ kako vrazo in staro dogodbo. In ko si pripovedujejo stara izročila, jasno čutiš, da jih ne drže več in ne verujejo v njih moč — vendar pa odkrivajo vse to z nekim veseljem in ljubeznijo, kakor bi doživljali čas in prednike, ki so v vsem tem še živeli. In tako se tudi tebi odgrinjajo minuli časi, svet starih dedov — boljše kakor v vseh knjigah, zakaj tu čutiš, da se preliva duh minulih stoletij iz roda v rod —

Božični svetki so pred durmi. Miklavža ne poznajo mnogo. Ustavijo se šele pri Luciji (13. decembra). Splošna ljudska vera, da se na ta dan ne sme šivati, ker tedaj kokoši ne bodo nesle, je razširjena tudi v Slovenski krajini. — Pa še več drugih vraz in ver je v zvezi s tem dnem. Splošno razširjeno je mnenje, da ne sme ta dan ženska — ponekod dekle — k tuji hiši priti; grozijo ji, da ji dajo šraf na glavo. Pri rabskih Slovencih (pri Monoštru na Madjarskem) pravijo: »Če ženska na Lucijo prej pride k hiši kakor možki, tedaj ga cemeljunekom polijejo« (t. j. z zmesjo ilovice in vode, s katero mažejo ta dan kuhinjo; ženska govori tam o sebi v moškem spolu; san išo, delo itd.). Tudi ženski obisk bi povzročil, da kokoši ne bi nesle in bi svinje slabo jedle. — Na ta dan denejo pred vrata hleva in svinjarnika »arp«, da ne bi prišle čarovnice in bi odnesle živini tek. — Ponekod pravijo, da se na Lucijin dan tudi ne sme kruh peči in prati. Včasih so pred sončnim vzhodom spekli iz krušne moke pogače in jih dali živini. Shranili so jih tudi v miznico in jih dali živini, če je med letom zbolela. — Nekateri so si začeli ta dan delati lesene podplate in si plesti bič ž predvaja; končati je moral na sveti post opoldne in ko je šel k polnočnici, si je privezal podplate ter vtaknil bič v žep — pa je spoznal v cerkvi vse vaše čarovnice, ki so bile obrnjene s hrbtom k oltarju. Tudi one so spoznale takega človeka, a ga niso upale napasti, ker se boje biča.

Od Lucije do Božiča je dvanajst dni, ki pomenijo mesec prihodnjega leta.

Tako pride sveti post, ki je bil nekdanj najbolj poln običajev in ver. Nekatere so se ohranile do danes. Ze zjutraj dajo pod mizo v kofari ali kak drugi posodi vsakovrstno seme, od tega dajo opoldne kokošim jesti — če petelin tedaj zapoje, pomeni to nesrečo in v kateri del poslopja gleda, tam bo »nevolac«. Poleg tega dajo pod mizo še tikev, da bi svinje raje jedle. — Slovenci ob Rabi jih ta dan pečejo —, orno (plužno) železo in črtalo, da bi bila zemlja bolj rodna, tudi koso, tudi itd. Na mizo dajo dve »stoučnic« (stó = miza), prvo pritrldijo z žeblički, pod nji dajo sena, v seno krajcar, ki ga dajo po sv. Treh kraljih siromaku. Po obedu zagrnejo zgornji prt in v tisto stran bodo hodile vse leto kure. Neoznjeni beže na dvorišče in pograbiijo na »drvotanec«; v kuhinji pokleknajo in jih preštejejo; če je prinesel parno število, tedaj se bo o putu poročil. Naslednji dan znosijo vse z mize, pod mizo vse ostane; to so delali iz verovanja, da bo v novem letu boljše pridelok. Vedo pripovedovati, da mora med obedom gospodar na vzglavniku sedeti, da bo živina bolj debela; ponekod pravijo, da mora vsakdo na mehkem sedeti. Če bi prišel med obedom »kdo v hišo«, bi to pomenilo nesrečo. Posebna jed na sveti post so »repnjace«: na testo se posiplje repa, potrese z makom in dobro polije z medom (brez masti) — tako se to ponavlja, da »gibanica« lahko naraste celo v devet gub!

Gospodinja skuša na ta dan odnesti s sosedovega dvorišča skalnic, da jih potrese po kurniku, da bi kokoši boljše nesle kakor sosedove. Po kosilu gredo drevesa trest in pravijo: »Naj bo tako polno kakor moje črevo.« Pri rabskih Slovencih poznajo navado, da kóla možki drva, nekdo ga pa vpraša, kaj dela, nakaar ta odgovori: »dehorje odganjam od hiše. Tazn imajo tudi običaj, da imajo pod mizo brnjave vejice in hrastovo listje, kar od svetega osta do sv. Treh kraljev vsak dan pred obedom malo zažgejo.

Na sveti večer postavijo božično drevesce ali vsaj vejo obesijo na zid, bolj redke so jaslice. Ko se odpravljajo k polnočnici, prižgo voščeno svečo ali kak drug »posvete« — če luč ugasne, dokler se ne vrnejo, tedaj to pomeni, da bo v prihodnjem letu nekdo umrl. Gospodinjje so nesle v cerkev v žepu bučno seme in ga v cerkvi mešale; dekleta pa so hitela k zvoncu: katera ga prva doseže, se prva omoži. Pri polnočnici poje vsa cerkev božične pesmi, od one »Jezus in Marija, nocjo potujeta...« pa do slovesne »Zveličaj preljubi...« Vse melodije so nekam poskočne in vsa polnočnica je en sam vrisk. Zanimivo bi bilo ugotoviti, v koliko so ti napevi naši domači.

Iz cerkve domov moraš hiteti, če hočeš biti v želvi prvi. Če imaš praprotno seme v ušesu, tedaj čuješ, kaj živina govori. Gospodar ji položi »kukorišča«, češ, naj tudi živina ve, da je sveta noč. Pred hlevna vrata postavljajo brano, da se ne bi čarovnice približale. In še to izvedo, na katerem koncu vasi bo nevesta drugo leto — tam namreč po polnoči psi najbolj lajajo.

Na sam Božič vse miruje. Zjutraj je treba najprej nakrmiti živino in šele potem iti jest.

Na Stevanje (26. decembra) se morajo dekleta z rdečim jabolkom umiti, da jim bodo tudi lica bolj rdeča. Redki vedo povedati, da je treba na ta dan živino šele zvečer napajati, češ, da bo laže žejo prenašala.

Večji dečki pa gredo rano zjutraj »po poličičke« (na Dólnskem pravijo »po baličičke«, kar je menda nastalo po napačni zvezi z »Ballač«). S seboj nosijo večje poleno ali panj (pen), ko pride v hišo, ga položi na tla (iz tega »polaganja« si razlagam naziv običaja) ter poklekne nanj in voščil: »Bog vam daj telko prášičkov, kelko na mojej glavi lášičkov; takšega prašiča, kak naša peč; takšega biká, kak naša párna (skedenj)...« itd. po svoji iznajdljivosti. Ko jih gospodinja obdaruje s šklojci (suhim sadjem), orehi in jabolki, nadaljujejo svojo pot.

Na dan sv. Janeza (Janežovo, 27. decembra) nesejo vino k blagoslovu. Kar je starega blagoslovljenega vina ostalo, vlijejo po gorcah; prav tako nekoliko novega. Opoldne vsakdo pokusi blagoslovljeno vino. — Ponekod je prišlo v navado, da hodijo otroci že na ta dan tepežkat.

Na dan nedolžnih otročičev (28. decembra) gredo otroci s »pametnic«, ki so si jo iz »pantovca« spleli »na osem« (t. j. iz osmih šib), »ródivat«. Mlada dekleta »ródivajo« z besedami: »Ródi, ródi, dekla k možič! Starim pa vtepaio: »Ríški, zdrávil! Celó drevíju ne prizanesajo in ga tepejo z željo: ródi, ródi! — Ko jih obdarujejo, se lepo poslovijo s trikratnim: »Mi od vas, sreča pri vas!«

Dan starega leta (31. december) ni bogat na običajih in verah. To pač zato, ker se vse to, kar je v zvezi s spremembo leta, obhaja že na sveti post. Saj pravijo, da celo »penezic«, ki na staro leto zvečer cvetijo, niso dobri — pač pa oni, ki cveto v zorje: Novega leta. Kdor si jih hoče pridobiti, mora vreči na tisti kraj »číslo« (= rožnivenec; prim. češko čísló!) ali pa vnučo! — Zvečer pa prihajajo »pesmarje«, danes običajno le še otroci in zadnji čas tamburaši, kjer jih imajo. Pred durmi zapoje slovesno in počasi:

Staro leto minolo,
to novo se začelo...

In ono drugo, še bolj slovesno:

Edno srečno in veselo leto
dnešnji dan vam mi glesimo,
v šlerom zdravje s sreca vam želémo
z malo rodjenim Jezušom...

Ob koncu vsake izmed peterih kítie se glasi refren:

Zdravo, srečno novo leto
Vam želemo (dvakrat)!

Še to, da je treba ta dan od maše in večerne gredé paziti, da ne pade — sicer bi še to leto umrl!

Na Novo leto mora možki prvi priti k hiši, da prinese srečo. Zato prihajajo dečki navsezgodaj z voščili: »Bog vam daj v etom mladom leti zdravje, srečo, veselje, dúšnoga zveličanja pa največ!« K maši in od maše se pášičijo (hitijo) vsi tisti, ki bi bili radi vse leto urni in povsod prvi. Denar moraš danes preje sprejeti, kakor izdati. In opoldne skuhajo mlečno kašo, kjer verjamejo, da bo zaradi tega dosti denarja pri hiši. Sicer pa pravijo, da se mora kuhati na Novo leto prašičja glava, kar pomeni, da bo šlo vse v hiši to leto naprej. Če ostane na Novega leta dan prosjak v vasi, tedaj bo tisto leto dosti mladožencev v tisti vasi.

Sv. Trije kralji (6. januarja) zaključujejo božične običaje. Ponekod pripovedujejo, da se morajo dekleta, ki hočejo, da bi jih ne bilo strah, tri dni pred tem svetkom postiti; snesti smeje le tri pšenična zrna na dan. — Dan pred sv. Tremi kralji je popoldne blagoslavljanje vode. Ko jo prinesejo domov, gospodinja pokropi vse hišne prostore in tudi hlev. Tu in tam je tudi običajno kajenje z brinjem. Tako se tiho in resno konča za zimsko vaško življenje tako živahna božična doba. Na predvečer pridejo otroci s pesmijo:

O, sveti trij' kralji,
kak blažen vaš den,
je sinka rodila
Devica nan vsen...

In druga, z nekako recitirajočo melodijo in epskim ritmom, se začne:

Zdáleka potújo sv. Trijé králi,
v egiptómsko dežélo,
k líblenój Maríji Jezúša iskati...

Mnogo lepega in narodopisno zanimivega vsebujejo božični svetki v Slovenski krajini. Le obdelati je treba vse to. Da bi se to delo začelo, je namen tega poskusa.

Naš domači zdravnik

A. P. — S. J. Bolezen v glavi z bolečinami v lobanji in četu ter hujenje v ušesih je zdravnik spoznal za začetno otrjevanje žil v glavi. Ostanite pri njem v opazovanju in zdravljenju; ako hočete točne ugotovitve svoje bolezni in podrobnih navodil, pojdite za nekaj dni v večjo bolnišnico ali zdravilišče. Tako na daleč je vsak drugi nasvet — brez vrednosti.

J. Š. — S. Rdeče pike na bedrih pri dečku, ki se sicer čuti zdravega, pomenijo menda neko žilno ali krvno bolezen. Tiste »kemikalijske«, ki so mu jih predpisali kot zdravilo, naj le jemlje, še bolj natančno naj se drži navodil, ki so mu jih gotovo dali glede prehrane. Če se tiste pike večajo, bo treba mirovanja nekaj tednov, dokler se stalno ne porazgube.

E. G. — K. Trakulja pri doječji ženi ni vredna nosilne deložacije ali odprave, ako ne prizadeva nikakršnih sitnosti, izvzemši da vas bega samo miselno, ker se je odtrga po več členov vsak dan. Zavoljo otroka treba zares počakati z močnejšimi sredstvi, zato dojdite otroka mirno naprej do devetega meseca. Med tem poskusite odpraviti trakuljo zlepa. Oluščite si 30—50 semen velike krmične buče, ko ste jih namočili v mlačni vodi, stotele jedra v moznarju ali jih zdrobite v znanem kuhinjskem stroju, dodajte jim sladkorja v prahu in vode ter mešajte, kakor se dela po kuhinjskih pravih mandlerjev mleko, da dobite podobno emulzijo, ki jo na tebe popijete. Počakajte z zajtrkom vsaj eno uro. Vzemite še tisto predpoldne kakšno čistilo (ricinovo olje ali grenko sol). Marsikatera trakulja se da tako odpraviti. Ako ne odide vsa trakulja z glavico, ki je podobna glavici bodice, ponovite poskus čez nekaj (4—6) tednov, ker vsak čas se ne da odpraviti nobena trakulja. Pred odpravo trakulje svetujemo večakni, da se gostitelj vzdržuje sladkih in močnatih jedi vsaj en dan in tisti večer poprej použije dva slonika s solato. Sicer se ne vzemirajte preveč zavoljo trakulje. Poznal sem odlično damo, ki je gostila trakuljo v sebi nad 30 let in je ni dala odpraviti ali iz strahu pred zdravili ali iz ljubezni do trakulje, ne vem, in menim, da ste obe hkrati zlezli tja, odkoder ni več vrnitve.

A. O. — R. d. Praženo žito v obliki znane žitne kave »Zikac« uživa soproga kar v zrnu, vi se bojite za njen želodec. Dasi ta način uživanja ni splošno priporočljiv, vam svetujem, da privoščite ta užitek svoji soprogi v pametni meri tudi nadalje, naj ima nedolžno veselje s sladem, ki je glavna sestavina tega kavinoga nadomestka!

A. B. — M. »Letete mušice« imate v obliki temnih pik in črt pred seboj, kadar pogleda ne upirate, kadar pa zazrete na kakšen predmet, vam te motnje izginejo. Ako in doktor ni huše, živite brez skrbi: pri ljudeh, ki napenjajo oči, so tovrstni pojavi vsakdanji in. hvala Bogu, brezpomeni! Jaz imam slične motnje že izza dijaških let in nisem doslej še nič napravil, izvzemši, da privoščim očem več počitka, in sicer tako, da opustim naporno branje in pisanje pri umetni svetlobi. Ako so motnje huše, treba posveta z očnim zdravnikom.

J. S. — R. Otrpevanje rok z bolečinami v njih samih in podlahih je bilo obravnavano na tem mestu pred nedavnim časom. Poiščite tozadeven odgovor v nedeljski prilogi »Slovenec« 11. oktobra t. l.

J. Z. — D. Ušesnih nastavkov za naglušne ljudi je čuda mnogo, lepših in dragih, ki pa imajo malone vsi isto ušodo, da se kupijo, preskušajo in — ne upotrebijo dolgo in zato romajo vsi prej ali slej v staro šaro. Kadar hočete boljše slišati, nastavite roko ob uhelj, ki opravi pol tistega, kar najdražje

priprave v obliki tromb in bobenčkov.

Isti. Ozeblina na nogah je težje odpraviti kakor preprečiti. Poskusite ruski način. Držite ozeblino nogi v vroči vodi, kar morete vročino prenašati, tri minute; potem jih vtaknite za tri minute v mrzlo vodo, potem si jih dobro osušite in odrgnite. Boleča mesta namažite s potrcelcem ali če hočete, s kakšnim kafriim mazilom. Če ste bolj pošten, napravite nekajkrat sprohod po mehkem snegu bos! Ako nimate tega gorčih pred spreobom, si jih segrejte s hobo obut, po bosem spreobu vas ne bo zeblo več in — ozeblina izginejo!

I. V. — C. Krvkoba nohtov je navadno znak kakšne druge kožne ali splošne bolezni, včasih jo tudi samostojna. Pojdite po nasvetu ali h kakemu kžnemu strokovnjaku ali pa v ambulatorij kožnega oddelka večje bolnišnice, da se dožene vzrok te sitnosti in morda tudi uspešno zdravljenje ali vsaj primerna nega nohtov. Prehrana gotovo škodil! Ribje olje vam vsakekor svetujem.

F. B. — B. A. Okužba pred 9 leti, ki je bila 3 leta pravilno in uspešno zdravljena, naj vam ue dela več skrbi in — stroškov. Ako nimate več znakov bolezni in je bila tudi krvna preskušnja nikalna (negativna), šele letes zopet »šibko« trdina (pozitivna) in ste si dal napraviti vnovič dve kúri, potem ne delajte nič več in če bo po šestih mesecih krvna preskušnja (napravljena v kakšnem javnem preskuševališču) nikalna, potem se kar brez skrbi poročite. V domovini bi bilo vaše zdravljenje bržkone že davno zaključeno; kako postopajo v daljni tulin, ne razumem prav natančno, zdi se mi pa iz vašega poročila, da ni ozir na bolnikovo zdravje edino odločilen za zdravljenje. Zato ne puščajte svojih gotovo težko prisluženih »pesov« iz žepa, če ni dejanske potrebe.

B. Z. — Lj. Rumeno perilo vas bega navzlic zatrdilo vašega zdravnika, ki vas je preiskal, da ni hudega. Zdi se, da prehravate svojo bolezen, zakaj iz obilnega jedkovanja v vašem pismu je razvidno samo, da ste zdrava na sploh, da se vam je tudi perilo že zmanjšalo, le skrbi vas, kaj bi utegnilo iz tega nastati. Pojdite se nokazat k istemu zdravniku, ki vas je zdravil doslej, da vam pove, če vam treba še kakšnega zdravljenja.

A. R. — Lj. Kitajska goba, prav za prav japonska čajna goba (skombuchae) mi je nekoliko znana iz strokovnih časopisov, iz prakse pa nič ker se v naših krajih ne rabi, pač pa je njena raba razširjena drugod, zlasti v Nemčiji in na Češkem, kjer so jo tudi znanstveno raziskovali in preskušali njen vpliv. Japonska goba je nek poseben kvas, ki ga sestavljajo razne glivice. V oslajenem čaju se del tega kvasa močno razraste in povzroča poleg alkoholnega vrenja še druge kemične izpremembe in nastanek kislin, kvasil in vitaminov. Nekateri raziskovalci zanikujejo vsakršen zdravilen učinek te »japonske« pišče, drugi pa prisojajo tej pišč ugoden vpliv na raznovrstne, posebno starostne nadožnosti. Zdi se po resnih poročilih, da učinkuje japonska goba na pojave otrpenjaja (ali ovapnenja) žil, pri nadihu in da spravlja prebavo v red. Poročila se ne ujemajo, ker je japonska goba navadno zamešana z drugovrstnimi gobami in tako onesnažena. Škodljivih učinkov te pišče raziskovalci niso opazili.

A. Z. — B. Na vaše drugo pismo ne morem odgovoriti, ker prvega nisem dobil v roke. Kje je zastalo, ne vem.

H. V. — Z. Odgovor uredništva. Kdo piše odgovore pod tem naslovom, je in ostane uredniško tajnost.

Kurenčkova Nežka ma tud beseda

Ni še douh tega, kar sm nek brala, kuku en tak, ke s dumeljuje, de se na jezike zastop, naše časnikarje čist u nč deule in ju naprej meče, de še sojga maternga jezika na znaja tku pisat, kokr se šika. Pa tu je men že use glih, kua ma iz časnikarjem. Tu mu uja že časnikari sami pusvetil, ke kej taega s vnder na na morja pestit dupast. Ampak tu se m fržmaga, ke tud mene

pa Gustlna umes štul. Šš: naš časnik uja hmal tku pisat, kel Frtaučku Gustl in moja malenkost. Jest b se že prece tekat uglasila in protestirala preke takem štenkaj. Pa sm ud dneva du dneva udnášala in čakala, de se u Gustl uglasu in se za soj materng jezek putegnu. Sej drgač prec u usaka figa soj nus utakne in mene punavad še u šh na pesti. Udkar ma pa sojga krikskumarata, tistga Ceneta, na glau, de pu lhan ukul ruguvilta. Buga dan kradeta in gnar frečketa pu štarlajah, pa ni več z nim za guvort. Sam foksne b ugajnu in pušene ldi skus zube uleku. Use ta druh je nenu ill.

Sej jest b nč na rekla, de b blu še tku, kokr je blu soje čuse, ke se nam ud guspudarske grize še sajnal ni. Nej b nurela, de se jima lušta. Ampak zdej u teh žalastnih časeh, ke s more več stu štederaneh gespudu glava belt, na kašna viža b se dala ta preklicana guspudarska griza panat. Zdej tkula ukul kar ke u en dan gnar zapraulat, kokr ga Gustl in tist negau Cene zapraulata, tu je pa le mal preveč. Tu je smrten greh, pa nej reče edn kar de.

Jest jima prou gvišn nism fouš. Buh na dej. Nej uta vesela. Sej ma usak člouk soja dobra, pa tud slaba plat. Še jest, ke m na more nubeden reč, de nism vorak ženska, mam dve platí. Tu ve ta nar bulš moj mož, ke m večkat, de prideva glih kej naskriž, naprej vrže, de sm mu preh, ke se še niva uzela, kazla zmeri soja ta bulš plat, zdej, ke sm negava žena, pa zmeri sam ta slaba. Ampak mal b pa useglih Gustl pa Cene že lohka potrpela iz sojem kolofokarijam, saj tulk časa, de uja gespudi zdejšna guspudarska griza pucajtal. Sej tu na more več douh trpet, sej maja ta reč

sam tak gespudi u rukah, ke sa ud foha.

Bi pameten b blu, de b Gustl h pamet pršou in se raj za soj materng jezek putegnu, kokr pa de ta reč kar men na puki ubea. Baba je le baba, pa ja den kamr ja šš. Ampak, ke že ni drgač, morm pa jest tu u roka uzel in tistga gespuda, de je lbiančan, prašat, de ni negava mat glih tku guvarila, kokr midva iz Gustinam guvareva. Jest mislem, de je. Če je pa negava mat tku guvarila, za kau on tud tku na guvari. A na ve, de kdur soj matru jezek zataji, ta še mater uredan ni? Astn, kus se pol repenč in še naj zapeluje, de b soj materng jezek zatajla.

Moja ranka mama je prašala usak večer fotra, ke je pršou iz dinstá dam: »No, fotr, kau t čm prštimat za večerja? A t čm en šniclček spohat pa mal kompota zraun? Mrzla prata mam tud še u špajskostne, ke sm ja ud upoune pršaral. Kar puvej, kau šš, pa u prec fertik.« Astn, za kau b mogla jest drgač guvort in se spakvat. Sevede je blu tu še u tisteh časeh, ke se pjontarjem ud kašneh obeugu še sajnal ni. Dons je pa drgač. Zdej morm pa prašat fotra zvečer tkula: »Ti fotr, a uš jedu mal fržoučka, ke nama je ustou ud kusila? Jeshá mam tud še mal pr hiš. Pu vole pa lohka skoem h brajnue na puč.«

Sevede ud šniclčku pa ud prate zdej ni nubenga guvurejna več. Materng jezek je pa le tak, kokr more bl. Kedr se pa ta višja gespoda pršla du spuznajna, de se obcuigi na morja spohat, um začela pa tud jest ud šniclčku guvort, glih tku kokr moja ranka mama. Buh jm dej nebasa!

Ud putic b tud rada kej puvudala zdej, ke je glih Božeč. Mislem pa, de je bl pameten, de sm tib, de se na uja ldem prevč sline cedile pu nh. Buh ve kuku veseleh prazniku se tud na upa nvošt, de a u ker reku, de se norca delam iz srnaku. Ampak prou iz srca vam vošm, de b se preveč na grimal u praznekoh, ke vam v grimajne na u nč pumagu. Kar kurajzen budite in se trošite, de u bulš, de že ne kmal, pa pozen. In trošt je že zatu velik ureden, ke nam ga, pa nej u še tku huda guspudarska griza, nubeden na more obugat.

K. N.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske štamparne v Ljubljani Zabtevaite ceniki

DOPOLNIL SE OBLJUBE ČAS...

Tiste dni je izšlo povelje cesarja Avgusta, da naj se popiše ves svet. To prvo popisovanje se je vršilo, ko je bil Kvirinij cesarski namestnik v Siriji. In hodili so se vsi popisovat, vsak v svoje mesto. Šel je torej tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem — bil je namreč iz hiše in rodovine Davidove — da bi se popisal z Marijo, svojo zaročeno ženo, ki je bila noseča. Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jasli, ker zanja ni bilo prostora v prenočišču. V prav tistem kraju pa so pastirji prenočevali pod milim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi. In glej, angel Gospodov je pristopil k njim in svetloba Gospodova jih je obsvetila, in silno so se prestrašili. Angel jim je rekel: »Ne bojte se; zakaaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod. In to vam bo znamenje: Našli boste dete, v plenice povito in v jasli položeno.« In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili in govorili: »Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so Bogu po volji.«

(Evangelij sv. Luke 1, 1—14, ki se bere na božič pri polnočni sv. maši.)

In ko so angeli odšli od njih v nebesa, so rekli pastirji drug drugemu: »Pojdimo torej v Betlehem in pogledjmo to, kar se je zgodilo in nam je oznanil Gospod!« In pohiteli so, prišli tja in našli Marijo, Jo-

žefa in dete, v jasli položeno. Ko so to videli, so povedali, kar jim je bilo o tem detetu rečeno. In vsi, ki so slišali, so se čudili temu, kar so jim povedali pastirji. Marija pa je vse te besede hranila in jih premišljevala v svojem srcu. In pastirji so se vrnili in Boga slavili in hvalili za vse to, kar so slišali in videli, prav kakor jim je bilo povedano.

(Evangelij sv. Luke 1, 15—20, ki se bere na božič pri zorni sv. maši.)

V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Bog je bila Beseda. Ta je bila v začetku pri Bogu. Vse je po njej nastalo in brez nje ni nič nastalo, kar je nastalega. V njej je bilo življenje in življenje je bilo luč ljudi in luč sveti v temi in tema je ni sprejela.

Bil je človek, ki ga je Bog poslal, ime mu je bilo Janez. Ta je prišel v pričevanje, da je pričeval o luči, da bi vsi po njem vero sprejeli. Ni bil on luč, ampak je prišel, da bi pričeval o luči.

Prava luč je bila ta, ki prihajajoč na svet razsvetljuje vsakega človeka. Na svetu je bila in svet je po njej nastal — in svet je ni spoznal. V svojo lastnino je prišla in njeni je niso sprejeli. Vsem pa, kateri so jo sprejeli, je dala pravico, da postanejo otroci božji, njim, ki vanjo verujejo, ki se niso rodili iz krvi ne iz poželenja mesa ne iz volje moža, ampak iz Boga.

In Beseda je meso postala in med nami prebivala, in videli smo njeno slavo, slavo, kakor edinorojenega od Očeta, polna milosti in resnice.

(Evangelij sv. Janeza 1, 1—14, ki se bere na božič pri veliki sv. maši.)

Zdravko Ocvirk:

Pogovor na božični večer

Večer je bil. Oddaleč se je slišalo nalahno potrkavanje k prazniku. Vsa družina je sedela sključena okrog mize v pogovoru. Na mizi je gorela petrolejka. Mati si je tupatam obrisala oči z robcem. Otroci so molče zrlji v očeta. Oče pa je govoril.

»Zdaj nam je pa že od sile hudo. Brez denarja smo, obleke so strgane, shramba prazna. Kako rad bi, otročiči, da bi bilo toplo v sobi, da bi vam mati delila kruha do sitega, zakaj takrat bi vas videl polnega in zadovoljnega obraza, veselih in srečnih oči. Pa ne morem, ker ni denarja. Samo skozi okno je pogledala revščina v našo sobo, pa se je že naselila v njej in vsi smo žalostni radi tega.«

»Pa preselimo se, oče, je z živimi očmi udaril najmlajši očetu v govor.

»Ah, ko pa pojde z nami.«

»V nas je in pojde z nami, praviš oče? Kako je to?« je govoril najstarejši.

Mati si je brisala oči z robcem, in sklonila glavo, da ne bi videla teh žarečih obrazov otrok.

»Da, v nas je in pojde z nami, je govoril oče in nas ne bo zapustila nikoli več. Ni ga slučaj, da bi nam jo mogel odvzeti. Sreča, sreča otroci moji edino — pa mi nismo srečni.«

Spet si je mati obrisala solzne oči in otroci so se še tesneje stisnili k očetu in materi.

»Stanovanje že štiri mesece ni plačano. Ta uborna izbica in še iz te nas bodo vrgli kmalu. Zdaj vam ne morem več zaslužiti. Ah, kako je bilo lepo takrat, ko sem še labko delal. Ko sem se odpočival opoldne, sem

bil vesel, Solnce, ki je zrló vame toplo in svetlo, je priča. Kdo je bil takrat srečnejši od mene?«

»Ali ne kralj, oče?« je v strahu povprašala hčerka in se ozrla po bratih, kot da bi še njiju klicala na pomoč.

»Ne, tudi kralj ne, otroci, tudi kralj ne,« je odgovoril oče z mirnim, odločnim glasom. In oni so mu verjeli, popolnoma verjeli.

»Ko sem prišel zvečer truden domov, nisem bil nič več truden. In kaj sem vam vse lepega napravil ob večerih. Zdaj pa sem žalosten, ko tako slonim in gledam veselje drugih, gledam njih delo, ki mi sem ga sam tako ljubil in ki ga ne morem več opravljati. Zdi se mi, kot da solnce ni več tako toplo in ne sije več tako svetlo kot takrat.«

Vsak teden sem prinesel domov denar. Nekaj smo ga dali za stanovanje, nekaj materi, da nam je kuhala in še sem ga nosil spravljat za čas, ki se mu pravi revščina, čas ki je nastopil sedaj in ki nas tlači k tlom. Že štiri mesece čakam na podporo, ki mi jo obljublja. Kmalu bo pošel ves denar. Kaj bo potem z nami? Drugi imajo praznike, mi pa še petka ne.

Ko sem še delal v tovarni, je stala vedno pred mano vaša mati in vi vsi trije in ste me gledali. Vedno sem vas imel vse v mislih pred seboj ko sem delal. Pa je hotel, ne vem, Bog, slučaj, ali kdorkoli, da sem izgubil obe roki na mah — predolgo sem se zamudil pri vas otročiči, če vam mogoče ni že mrz in v tej lahki obleki; novo, toplo, vam bom moral kupiti — stroj mi jih je odtrgal. Brez njih sem se vrnil z dela domov in vsi ste se začudili in jokali. Pa mi ni vrnil rok vaš jok, le bolest mi je dal. Ko da so vam pokopali očeta, se mi je zdelo in da sem jaz le senca.

Čudim se, sedaj se čudim, kako da sem mogel priti takrat domov. Kako da nisem utonil v vodi, ali se končal pod vlakom. Da sem vam prišel pokazat prazne rokave namesto rok.

Mati je vedela za mojo bol in se me je oklenila tesno, tesno, z ljubeznijo. Bala se je zame. Njej bodite hvaležni otroci moji, da me še imate, če vam je še kaj zame. Njo objemite, mater svojo, ki vas ljubi in bo vesela vašega objema in se ji zahvalite še namesto mene, ki se ji ne morem dovolj zahvaliti od tistega dne, da mi je dala moč trpeti.«

Očeta je zlomil jok, naslonil je glavo na prst in umolknil.

Otroci so za povrstjo objemali mater in očeta in so jokali in iskali v njiju očeh tolažbe. Kaj je trepetalo v njih drobni, otroških srcicah, da so se tako žalostno pogledavali? —

»Oče, je vprašal po dolgem času najmlajši, kaj ti ne bodo dali rok nazaj?«

Ker je oče še ihtel, je mati odgovorila in vsi trije so jo pazno poslušali.

»Ne, nikoli več mu jih ne bodo dali nazaj in nihče na svetu mu jih ne more dati. Le plačali mu bodo, pa še to prav malo. Rok pa mu ne bodo plačali.«

»Da, je vzdignil oče glavo, »ne bodo mi jih plačali nikoli, nikoli več.«

Na mizi je dogorevala svetiljka. Poslednji prameni so trepetali in se lovili. Zunaj pa se je podil veter in silil v izbo, da je stresalo otroke, ki so mirno, kakor mrtvo zrlji v očeta. Samo še kot odmev se je slišalo zvonjenje k polnočnici. K njim pa je stopala po prstih tiho glad, mrzla, brezčutna in se zašopirila nad njimi. Otroci so jo začutili in so umolknil.

Božič v večnem ledu

Pogumni raziskovalec severnih, z večnim ledom in snegom pokritih pokrajin in veliki sodobni človekoljub Fridtjof Nansen je lani padel kot žrtev znane ponesrečene ekspedicije italijanskega generala Nobila. Z zrakoplovom se je podal na raziskovanje severnih pokrajin, ali ne bi morda našel sledove norene skupine Nobilovih spremljevalcev. Od takrat ni o njem nobenega glasu več. Vse rešilne ekspedicije so ostale brezuspešne in je gotovo, da se je zrakoplov ponesrečil in da je Nansen našel smrt v neizmerni ledeni puščavi.

Nedavno je izšla njegova knjiga »V noči in ledu«, v kateri opisuje trpljenje in upore na znameniti ekspediciji v polarne kraje pred 35 leti. Iz te knjige podajamo sledeče odlomke:

Cetrtek, 19. decembra.

Božič, čas radosti in veselja, se približuje. Doma je sedaj vsakdo zelo zaposlen in komaj zmaguje delo, saj čas tako naglo hiti. Tukaj pa ni nobenega časa, samo na to mislimo, kako bomo zabili delo. Spati, spati! Na ognjišču veselo šumi v loncu. Jaz sedim in čakam na zajitek in strmim v plamen in moje misli potujejo v širno daljavo. Kako čudovita moč je skrita v ognju in v svetlobi, da jo iščejo vsa ustvarjena bitja od prasluze v morju do blodečega človeka! Nehote pritegnejo naše oči na tisto viječino se kačam podobni ognjeni zublji; moramo slediti njihovega igračkanju, kakor da bi mogli v njih čitati svojo usodo, in v živahnem poletu se prehitujejo spomini. Kaj je pomanjkanje? Kaj sedanjost? Pozabi jo, pozabi samega sebe! Moč imaš, obuditi spomin na vse lepo in čakati na poletje... Ob svitu luči sedi ona v zimskem večeru in šiva. Poleg nje stoji mala deklica s svetlimi modrimi očmi in zlatimi lasmi in se igra s punčko. Nežno pogleda ona na otročička, mu pogladi laske, nje-ne oči pa postanejo mokre in debele solze padajo na njeno ročno delo...

Johansen leži poleg mene in spi; smejlja se v spanju. Ubogi mladenič! Gotovo sanja, da je za Božič doma pri svoji ljubi. Le spi mirno dalje — spi in sanja! Zima se bliža koncu, potem pa pride pomlad, pomlad življenja.

Nedelja, 22. decembra.

Sinoči sem odšel na prosto in se dolgo sprehajal, medtem ko je Johansen kot pripravo za praznovanje Kristusovega rojstva temeljito čistil kočjo. Čiščenje je bilo v tem, da je pospravil pepel z ognjišča, zbral kosti in odpadke mesa in jih vrgele proč in potem ostrgal led, ki je primrznil na podu s smetmi. Koča je vsled tega postala precej nizka.

Severna luč je bila čudovita. Naj še tolikokrat vidimo to igro luči, nikdar se je ne naveličamo in se ne utrudimo, da bi je ne opazovali. Tako se zdi, kakor bi pogled in duh bila začarana, da se ne moremo odtegniti. Pričenja z blede rumenim sijem za goro na vzhodu, podobno odblesku daljnega požara; postaja vse širji in kmalu je nebo na vzhodu ena sama žareča ognjena masa. Ze postaja slabotnejše in se zbira v jasno bleščeči megleni pas, ki se razteza proti jugozatonu, dočim so tu in tam še vidne bleščeče svetlobne megle. Naenkrat pa blisknejo iz žareče megle žarki, ki dosežejo skoraj zenit; vedno več in več se jih poraja, v divnem lovu se prehitujejo od vzhoda proti zapadu po pasu. Kakor bi hoteli iz velike, velike daljave pribiti vedno bližje. Nedomoma pa se razlije pravi pajčolan žarkov od zenita po severnem nebu, tako nežen in svetel, kakor bi bil sestavljen iz samih blešketajočih se srebrnih nitk. Ali je Surto, ognjeni orjak sam morda zagrabil v svojo ogromno harfo, da se strune tresljajo in ječe in se svetlikajo v odsevu peklenjskih ognjev? Da, to so zvoki harfe, divje vihrajoči v noč. Drugič zopet so nežno igrajoči, rahlo zibajoči se srebrni valovi, po katerih drse sanje v neznane svetove.

Zopet je prišel zimski solnični obrat in solnce je doseglo svojo najnižjo lego; a vendar lahko ujamemo opoldne še edini slabij sij nad gorami na jugu. Sedaj se pričena zopet peti proti severu; dan za dnem bo svetlejšje in čas bo hitreje minul. O, kako dobro sedaj razumem starodavno navado naših pračeto, ki so ob koncu zimske teme priridili bučno darovalno pojedino! Tudi midva bi priridila šumno pojedino, če bi le imela kaj jesti. Pa čemu tudi? V mislih bova slavila tih praznik in mislila na pomlad.

J. V.:

Svetonočna zgodba

Daleč od ljudi, sredi tihe samote je stala kočja. Vse naokrog širna, mrtva ravan, pokrita s snegom. Ob koči je samevalo edino drevo in stalo nepremično vse dneve in dolge noči, kot da stoji stražar pri koči. V koči je živela revna, dobra, stara žena.

Noč je. Starka sedi pri peči in se greje. Sama, tako sama.

Od daleč, prav kakor iz drugega sveta, pojo svetonočni zvonovi, tako mило in otožno pojo. Starki se zdi, da jokajo...

»O, Ti ljubi moj Bog!« vzdihuje starka sključena pri peči; čez gube na izsušenem licu ji teko solze. »Vsako leto sem na sveti večer pela, letos moram jokati. Kje so...? Kje so moji sinovi, krepki, žilavi, dobri, kje je moja hčerka? Popadali so kakor snežinke iz sivih oblakov na zemljo in se zgubili. Druga za drugim so mi vzeli. Enega na vojsko, drugega v tovarno, tretjega so odpeljali v rove tja daleč čez morje. Morda nočoj tam daleč nekje pokopavajo moje hčer, morda so mi ubili zadnjega sina, in zato tako otožno pojo zvonovi... Bog, ozri se na mojo žalost!«

Tako je uboga žena vzdihovala in molila in poslušala svetonočno zvonjenje, ki ji je trgalo srce. Zvonjenje je prihajalo vedno bližje čez belo poljano, tako skrivnostno in tiho. Prelivalo se je v sladkih melodijah in slednjie izzvenelo v glas malega zvončka, ki se je bližal koči. Starka je sključena sedela pri peči

Na svojem sprehoju pogledam hropeneče na Jupitra preko gorskega grebena; na Jupitra, v njegovi smeri leži naša domačija; smejlja se na nas tu dol in v njem spoznam dobrega duha, ki nas varuje in ščiti. Ali postajam polagoma praznoveren? To življenje in priroda tukaj bi lahko vsakega napravila za praznoverca; in končno, ali niso taki skoraj vsi ljudje, vsak na svoj način? Ali ne zaupam čvrsto in ne verujem goreče na svojo zvezdo in da se bomo zopet videli? Komaj da me je en sam dan zapustilo to verovanje. Verujem, da se smrt nikdar ne more približati, dokler nismo izvršili svojega poslanstva; ona nikdar ne pride, ne da bi imeli preje občutka o njeni bližini — ali pa nam more morda brezsrčna smrtna žena lepega dne prekiniti nit življenja, ne da bi nas preje posvarila?

Torek, 24. decembra.

Danes ob dveh popoldne — 24 stopinj C, cumulus 2, veter: vzhodni, 7 metrov. Božični večer je toraj danes. Mrzlo in vetrovno je zunaj, mrzlo je tu notri in hladno veter preprihuje. Kako samotno je! Še nikdar nisva imela takega božičnega večera.

Sedajle zvonijo doma zvonovi za praznik Kristusovega rojstva. Čujem, kako se sladko donenje zvonov razlega iz lin v cerkvenem stolpu. Kako donijo!

Zdaj prižigajo lučke na božičnem drevescu, otročičke bodo spustili v sobo in glej — kako radostno in razigrano skačejo okoli drevesca! Če pridem še kdaj domov, kako lep božični praznik bom znal deci pririditi! Čas veselja in radosti je in v vsaki najmanjši koči je praznik.

V teli bednih razmerah in z beraškimi sredstvi praznujeva tudi midva Božič. Johansen je menjal srajco in sicer tako, da je zunanjo oblekel na golo telo. Isto sem napravil tudi jaz in potem menjal tudi spodnje hlače: edine, ki jih imam, sem sstelel, skubal v vroči vodi, posušil na ognjišču in jih zopet oblekel. Medtem sem se malo opral s toplo vodo, spodnje hlače so mi služile za brisačo. Ves drug človek sem, čutim se popolnoma prenovljenega, obleka se me nič več tako ne oprijemlje. Za slavnostno večerjo sva poleg imela ribo z malo koruzne moke, nezabeljeno, košček suhega kruha za božično polico. Jutri zjutraj si privoščiva tudi košček čokolade. (Edino na božični večer in na Silvestrovo sva si privoščila nekaj iz najinih železnih rezerv, ki sva si jih prihranila za potovanje na jug.)

Sreda, 25. decembra.

Lepo božično vreme sva dobila; skoraj nobenega vetra in jasna, lepa mesečina. V tako prijetno razpoloženje pripravi to človeku; mir tisočletij je to.

Popoldne je bila severna svetloba neizmerno lepa. Ko sem ob šestih stopil na prosto, je blestela na južnem nebu blede rumena mavrica. Dolgo časa je ostala popolnoma nespremenjena, potem pa je na svojem zgornjem robu nad gorskimi grebenom na vzhodu postajala vedno bolj svetla. Nekaj časa je žarela, nato pa je blisknila

in poslušala skrivnostni glasek, zdaj je že zaslišala rahlo trkanje na okno, bliže in bliže, na vrata. In zvonček je utihnil.

Odpri! se vrata. V sobo je stopila majhna deklica, slabo opravljena, skoro bosa. Zeblo jo je.

»Dobro večer želim!« je boječe izpregovorila.

»Bog daj!« Kdo pa si, uboga deklica, ki nočoj sama tavaš okrog?«

»Sirota sem, umrla sta mi oče in mati. Hodim od hiše do hiše k dobrim ljudem, da dobim skorjico kruha. Zašla sem nočoj. Strašno me zebe; ali se ne bi mogla tu pri vas malo ogreti?«

»Ubožica, kar stopi bliže k peči. Hudo to mora zebsti. Joj, vse premre prstke imaš. In lačna si tudi, kajne?«

In starka jo je toplo ogrnila in ji prinesla sladke pogače.

»Pa sveti večer je nočoj...« čeblja malo dekletce in bradica ji še vedno šklepeče od mraza.

»Sveti večer je, da, sveti večer. Oh, tako sem bila žalostna. Imela sem nekoč sinove in hčere, a zdaj jih ni več, tako sama moram biti na sveti večer. To zvonjenje... da... Kaj je pomenilo tisto skrivnostno zvonjenje, ko si ti prišla sem? Tisti zvonček?«

»Tisti zvonček?« Deklica začudeno gleda starko. »Jaz nisem slišala nobenega zvončka.«

»Čez poljano sem je zvonil. Potem bliže, pri oknu, pri vratih. Ko si vstopila ti, je utihnil. Prav dobro sem ga slišala, skoro strah me je bilo. Pa ostani ti tukaj nočoj, da

svetloba ob loku mavrice proti zahodu; vsepovsod so švigali žarki proti zenitu in v naslednjem trenutku je zagorelo vse nebo na jugu od loka do zenita. Gorelo in žarelo je, kakor v viharju se je zgoščevala luč v vrtnice — kakor bi žarki izhajali iz solnca, se je zdelo — in žarki so švigali sem in tja, zdaj rdeči in rdečkasto modri, zdaj rumeni, zeleni in snežno beli; zdaj so bili žarki spodaj rdeči in zgoraj rumeni in zeleni in kmalu zopet obratno. Vedno višje in višje se je dvigala severna luč; kmalu se je prikazala tudi severno od zenita, za trenutek se je pokazala sijajna mavrica in nedomoma je bilo vse nebo en sam neizmeren plamen, iz katerega so švigali ogromni zublji, rumeni, rdeči in zeleni in slepili oko...

Danes je prvi božični dan. V domovini je v vsaki družini slovesen obed. Gledam častitljive očake, kako se zadovoljno smejljajo na hišnem pragu, ko radostni sprejemajo vnuke in pravnuke in jih blagoslovjavajo. Zunaj pada sneg, samo na redko in v velikih kosmih. Živahno in rdečih lie planejo v hišo otroci, si otepavajo sneg v veži in letajo po sobah, kjer ogenj prasketa v peceh, skozi okno pa se vidi, kako pada sneg in zagrinja prirodo v belo odejo... Bolan bi postal človek od hropenja po domovini, po domačiji, po svojcih... Čakaj vendar, čakaj, saj pride kmalu poletje... Ah, daleč je pot k zvezdam in težavna.

Slovenski časnikar

Nekdanja idila v slovenskem časnikarstvu, o kateri najdemo kakšno sled še v spominih starih politikov, in ki je še vladala pred dvema, tremi desetletji, je skoraj izginila. Ta »idila«, ki ni bila vedno prijetna, vsaj za časnikarje ne, se je umaknila povsem novim razmeram in načinu dela. Slovenski časnikar je bil še pred kratkim v povsem drugem odnošaju do naroda in vsega, kar je bilo v zvezi z javnim življenjem, odnošaju, ki nam je dandanes že skoraj težko umljiv, ker ne moremo razumeti več nekdanje vsestranosti časnikarjev, ob meji dveh stoletij. Tedaj, ko je bil časnikar vse, narodni borec, politični agitator, organizator, književnik, pevec, govornik in če je naneslo, tudi politik sam, tedaj je bil način njegovega dela drugačen, kakor dandanes, ko se tudi že pri časnikarjih pojavlja potreba po specializaciji.

Dasi se slovensko časnikarstvo težko primerja z časnikarstvom velikih narodov, vendar je njegov ustroj v glavnih obrisih le enak, čeprav seveda je obseg manjši. Eno pa je, da ima slovenski časnikar v vsakem slučaju težje stališče, kakor recimo časnikarji drugih, večjih narodov. Ne gre samo za njegov socialni položaj, temveč je že samo ob sebi umevno, da ima časnikar malega naroda povsem drugačne in odgovornejše naloge.

Nemški, francoski, angleški ali tudi češki, madjarski časnikar, živi v povsem drugem večjem miljeju, kjer je odgovornost manjša. Večja razsežnost njihove kulture, znanosti, starejša in bolj tradicije bogata literatura, vsestranost in mnogoštevilnost ideologov njihovih narodov časnikarja mnogo razbremenjuje. Slovenski časnikar je največkrat na tem, da si mora sam ustvariti listo, kar je časnikar drugod že dobil na mizo servirano, prav tako kakor Mojzaj v puščavi, ko je s palico prikalil iz skale vodo, tako si mora časnikar pri nas sam ustvarjati ideologijo in ter-

ne bom tako sama na sveti večer.«

»Prav rada ostanem pri vas, prav rada; saj je tako prijetno gorka vaša peč, in vi ste tako dobri...«

Tedaj spet zazvoni tam zunaj sredi poljane zvonček, prav tisti zvonček kot prej.

»Slišiš?«

»Slišim.«

Zdaj prihaja bližje, vedno bližje, zdaj je že pri oknu, pri vratih.

Stara žena in uboga deklica se tiščita k peči, pol v strahu pol v veselju in molčita.

Odpro se vrata. V sobo se razlije svetloba in jo napolni do zadnjega kota.

Vstopil je angel.

»Sel Njegov sem, ki se je to noč rodil tam v Betlehemu in prinašam Njegov blagoslov vsem mirnim dušam, ki nočoj praznujejo. Poslal me je, da to ubogo, zapuščeno dekletce pripeljem tebi, dobra žena. Da se je usmiliš in jo sprejmeš v svojo kočjo, ker si izgubila sinove in hčerko. Bodita srečni in praznujta božič z veselimi sreči!«

In angel je odšel, svetloba je ugasnila in zvonček je spet zapel in umiral čez poljano, dokler ni utihnil v daljavi.

Radost in veselje je zasijalo starki in deklici na prej tako žalostnih licih.

Angel je prišel in odšel kakor v sanjah in kakor v sanjah je umrl zvonček na poljani.

»Otrok moj, zdaj ostanesh pri meni.«

»Mati, pri tebi ostanem.«

In sta praznovali, veselo praznovali in še dolgo let srečno živeli v samotni koči sredi poljane.

minologijo, sam mora ustvarjati miselnost za lastni narod, da mu ne škoduje s tem, če bi hlapčevsko prevzimal miselnost drugih narodov. Masyrkove ideje na Češkem povsem drugače vplivajo, kakor pa pri nas. Ali pa druga primera: Svetovni kapital je z našo zemljo in z našimi ljudmi v povsem drugačnem razmerju, kakor pa n. pr. s Švedsko. Italijani gledajo drugače na izseljenski problem, kakor Slovenci. V vsaki točki, pri vsakem problemu so stvari, zaradi katerih slovenski časnikar ne sme in ne more, da bi se naslanjal na miselnost drugih, pa naj bo ta še tako objektivna, temveč si mora ustvarjati lastno, primerno našim tlom.

Sijajne in velike organizacije, veliki koncerti, dopisne agenture, vsestranski pripomočki, ki se proljavajo prav industrijsko, olajšujejo časnikarju večjega naroda njegovo delo. Res je, da postaja tako delo, če je omejeno le na uporabo teh pripomočkov, vedno bolj mehanično in izgublja ono zanimivost, ki ga bo delo slovenskega časnikarja vedno imelo.

Številka časopisa, ki ga dobi zjutraj čitatelj h kavi in žemljicam in ki ga hlastno prebere, vsebuje neprimerno več truda mnogih, kakor pa včasih debela knjiga enega samega. Kdo si predstavlja, ko bere zjutraj rezultate o angleških volitvah, koliko truda je veljalo, da je ta vest bila sploh objavljena? Ne samo trud, ki ga je moral vložiti poročevalec, da je dobil ob pravem času podatke o volitvah, še predno so izdani uradni podatki, še neskončno dosti dela je potrebnega, predno pride ta vest že naslednje jutro pred domačega naročnika v Ljubljani, ali pa kje v Ribnici. Koliko se je tak poročevalec prevožil po deželi, da je opazoval volilno agitacijo, s koliko uglednimi ljudmi je govoril, predno je dobil primeren utis in pozneje, ko je že vest oddal, je morda še izvedel kakšno novo podrobnost, ki jo je sporočil pri naslednjem telefonatu! Take vesti in sploh informacijsko službo med velikimi mesti opravljajo navadno velike agencije, ki so prav dobro organizirane. Te oddajajo vesti vsemu časopisju, ki seveda ne more ineti v vsakem večjem mestu svojega posebnega poročevalca. Ko agencija odda vest časopisu, s tem delo še dolgo ni opravljeno. Zdaj se čele prične pravo! Telefonist si stenografira najnovejše vesti, ki jih oddaja ali posebni poročevalec ali pa naročena agencija. Telefonist nato zdikira vesti strojepiski, da se na ta način pridobi nekaj časa, zakaj g. meter že čaka za novl rokops in je treba podvzitati že itak nagli tempo. Telefonist odda svoje poročilo resornemu uredniku, ki pregleda in popravi, če ni kaj v redu. Vsako vest je treba natančno izpiliti, da se pred bralcem kar sveti od popolnosti. Toliko truda zaradi vesti, ki je vsaki polovica bralcev niti ne opazi. Pa vendar mora biti v časopisu!

Telefonska zveza med vsemi mesti omogoča dandanes hitro prenašanje vesti in stvari, ki se je pripetila pred 12 urami v Newyorku, jo zjutraj že moreš brati v »Slovenec«, seveda, če je le dovolj zanimiva. V tem oziru ni naše časopisje, čeprav se ne more postavljati s milijonskimi nakladami, prav nič slabše informirano, kakor veliko svetovno.

Še pred kratkim je večina naših dnevnikov, izpolnjevala ostru politična polemika. To je precej ponehalo in kadar se pojavi zopet polemika, gre največkrat za načelne stvari, redkokdaj za osebnе zadeve. Uveljavlja pa se zopet načelni članek. V tem oziru ima danes politični urednik delikatno nalogo. Čeprav je kompleks politike prevlekl, da bi ga mogel en sam časnikar povsem obvladati, vendar je politični urednik po svojem delu prisiljen, da postane kar nekakšen kozmopolitski poznavalec političnih problemov. Pa ne samo politike, zakaj politični urednik piše tudi načelne stvari, ki potem tvorijo pravo mnenje lista o tej in tej zadevi. Kdor pa hoče ljudem govoriti o načelih, mora načela sam poznati. Skoraj ni ga problema življenja, na katerega ne bi politični urednik pri svojem delu zadel.

Politika in gospodarstvo prepletata ves svet. Slovenci nismo bogati in gospodarstvo bolj drugi z nami. Vendar pa se v naših dnevnikih odlično uveljavljajo gospodarske rubrike. Pred vojno teh rubrik v naših listih skoraj ni bilo, toda vojna je tu s svojimi velikimi gospodarskimi spremembami dosegla, da so se ljudje pričeli zanimati za gospodarske probleme v dnevnikih. Delo gospodarskega urednika ni lahko. Biti točno informiran o raznih konjunkturah, o gibanju valute in devizne trgovine, o podjetjih, o vseh oblikah krize, o potrebah tega in onega stanu, na vsak način zahteva ta resor izredno izobrazbo in od človeka velikega pregleda črez stvari.

Vendar pa politika in gospodarstvo nista edina, za katera se zanima sodobni in tudi slovenski človek. Cel gordijski vozni socialnih problemov in pretresov dandanes vzmernija človeštvo, brezposelnost, odpusti delavcev, socialne krivice, pohodi gladnih, itd. Tukaj so problemi kulture, etike, morale, altruizma, ki jih mora sodobno časopisje poznovati in poročati o njih, če hoče ostati pošteno. Časopisje mora dandanes braniti mladino pred slabim vplivom kina in slabe vzgoje, mora se boriti zoper razne spekulativne pojave, kratko: časopisje mora biti v sredi življenja! Časnikar pa mora skrbeti za to in skušati, da ustreže vsaj delno vsem velikim zahtevam, ki jih stavijo nanj. In časnikar je prvi poklicani kritik vsega, kar se krog njega dogaja. Kdor se boji časnikarja, se boji kritike.

Dandanes obstoja večina vesti iz domačih krajev iz dogodkov, ki so zgoraj omenjene probleme kolikor toliko sprožili in načeli. Zlasti ima časnikar žalostno dolžnost, da mora vedno sproti poročati o raznih odpustih iz tovarn in podobne stvari. Rad ali nerad — in kdo gleda danes to bedo rad? — mora časnikar zopet potrjevati že staro pravilo, da je njegovo življenje tisto, ki najbolj sodovilja življenje vsega njegovega naroda, vsega sveta. Skozi prste, ki mu udarjajo po tipkah pisalnega stroja ali pa mu vodijo pero, ko piše članek o Noblovi nagradi ali pa o 5 milijonih brezposelnih v Nemčiji, skozi te prste pa se mu pretaka tudi srčna kri, ki čuti, kako velike stvari se gode po zemlji in kako težak, kako pred vsemi odgovoren je poklic časnikarja, ki gnete iz tragedij in radostnih dogodkov sveta poročila in članke, da bodo njegovi čitatelji o vsem in na-bolje obveščeni.

Slovanski božič

Badnjak

Ko je pokristijanil Oton Bamberski takrat še slovansko prebivalstvo Baltiškega Pomorja (sedanje Pomorjansko), je uslišal prošnjo meščanov v Sšetinu (sedaj Stettin) in ni posekal velikanskega orehovega drevesa, ki je bilo posvečeno nekemu poganskemu bogu. Prevelika apostolska vnetost je navadno izživala ogorčen odpor. Cerkev je v splošnem vpoštevala duševnost novih vernikov. Na ta način so se ohranila tudi pod okriljem svete noči slikovita prastara izročila, ki še vedno več ali manj prispevajo k čarobni milini slovanskega božiča.

Zimski praznik, ki je postal izhodišče krščanskih svečanosti o priliki Kristusovega rojstva, je veljal v zvezi s solničnim obratom bodoči letini. Naša označba »božič« pomeni »sin božji« in se je menda nanašala na nekdanjega solničnega boga. Raziskovalci so mnenja, da lahko smatramo za božičevega očeta praviljično bitje z imenom Badnjak. Belokranjsko ime sv. večera »badnik« (srb.-hrv. »badnje večer«) se nanaša na badnjak, hrastovo poleno, ki so ga sežigali naši predniki na čast božanstvu luči in ognja. Sedanjí obredi še vedno kažejo, da so nekoč smatrali badnjak za živo bitje. Gospodar ga sreča na hišnem pragu, posuje z žitom in pozdravi: »Dobrodošel! Dobro ti jutro in čestit badnji dan!« V Hercegovini, kjer so še ohranjeni veliki hrastovi gozdovi, imajo ogromne badnjake, ki jih mora vleči po šest ali osem volov. Tak badnjak gori na ognjišču oba prva božična dneva. Zgodaj zjutraj tolče po njem gospodar z grebljico in pravi: »Kolikor isker se je vsulo, toliko naj bo volov ali konj, koz in ovac, prašičev in uljnjakov, zdravja in sreče.«

Tudi Valvasor pripoveduje, da so zalivali kranjski kmetje božični »panj« z vinom, ga obložili z božičnimi jedili: kruhom, medom, orehi, otrobi in prigovarjali ognju, naj jih zaužije.

Razen Jugoslovanov poznajo »božično poleno« tudi Skandinavci, Nemci, Angleži in Francozi. Se vedno srečamo pri njih po slaščičarnah božično čokoladno ali drugo pecivo v obliki polena. Na južnem Francoskem (Provence) svečano prinašajo na ognjišče hlod kateregakoli sadnega drevesa: maslinovino, jablanino in sl. ter mu izkazujejo posebno čast. Prevzetnež, ki bi se vsedel na ta hlod, bo po ljudski veri kaznovan s tvori. Te mednarodne primere dokazujejo, da izvira slovanski badnjak iz sive davnine, ko so bili Praslovani še del skupne družine indoevropskih narodov... Tudi večerja, ki zaključí po povratku iz cerkve božični post, je sestavljena iz posebnih jedi. Gospodinja postavi na mizo kuhano sadje (krljce, češka in poljska »mešanina«, ruska »vzvar«), »sočivo«, z medom skuhan riž, ki je v navadi pri pravoslav- nih Slovanih, je obrodilo rusko označbo svetega večera »sočeljnik«. Čehinje vržejo po večerji po en drobec od vsake jedi v vodo, »da bi ostala bistra« oziroma zagrebejo jih v jamico pod jablano na vrtu, »da bi dobro obrodila«. — Drobline z mize vržejo v ogenj, »da ne bi naredil škode«. Sploh je kruh sveta stvar in sicer kot simbol letine. Po ruski ljudski veri pobira hudič drobtine, ki so padle na tla. Če bodo po smrti tehtale več kakor človek sam, se polasti hudič njegovih duše. Ruska deca, ki vodi kolo pod neslovanskim božičnim drevom in prepeva staro pesem: »za božič, za božič spekli smo hleb tako visok, tako širok« (velikost se kaže z rokami), seveda ne razume pomena teh besed. A na Ukrajini nakopiči gospodinja na sveti večer na mizi vso veliko zalogo hlebov, pogač in sličnega tr prosí moža, da bi »storil po zakonu«. Oče se nato postavi k mizi za

pecivo, in ko vprašujejo otroci: »Kam pa je šel naš oče?« odgovori z vprašanjem: »Mar me res ne vidite?« Otroci kričijo: »Ne vidimo, oče,« in obred se zaključí s tem, da pravi oče: »Molimo, da me tudi v novem letu ne boste videli!« Lemki (karpatski planinci) Prjaševskega okraja v Beskidih in Volinji na Ukrajini prepašejo na sveti večer vsako sadno drevo z žitno slamo, »da bo dobro rodilo«. Če je drevo neplodno, mu grozi kmet kakor živemu bitju s sekíro: »Če ne boš rodilo, te bom posekal!« Pri Lemkih spremlja gospodarja sosed, ki odgovarja za »leno« jablan, hruško ali slivo: »Obljubujem, da bom

rodila, le pusti me živeti!« Jugoslovanskemu badnjaku odgovarja ruski Usenj ali Ovsenj (menda v zvezi z vesno). Pokristjanjene kolednice so ohranile ime tega poganskega boga: »Oj, Ovsenj, prijaši k nam na tvojem prašičku na sveti večer v veselo hišo!« Babica v istoimenski slavni povesti Božene Nemcove, pravi enciklopediji češkega ljudskega življenja, je tudi pripovedovala vnučkom, da bodo lahko videli zlatega prašička, če na božični večer ne bodo jedli in spali. Merjasec ali svinja kot simbol rodovitnosti je vedno spremljal Saturna in Freyra, Božiča in Usenja. Zato je gnjat ali svinjska glava obvezen del božičnega izobilja prav tako pri Slovanih kakor tudi pri Romunih, Skandinavcih, Angležih, Nemcih in celo v Siciliji. »Svinjska glava v peči je sedela — nas je gledala,« poje ruska kolednica. Tudi staro slovansko ime meseca januarja — prosinec utegne biti v zvezi s pra-setino.

Božično drevo

Z lučkami in darili okrašeno božično drevo je, kakor rečeno, najmlajši sestavni del slovanskega božiča, izposojen kvečjemu pred sto leti od Nemcev. Tudi ta simbol nebeskih luči in darov je preostanek onih poganskih svetih gajev, ki so jih posekali oznanjevalci kristijanstva. Skandinavski narodi so okrasili z bakljami in kosi pisanega blaga vedno zeleno jelko kot »gozdno kraljico« pri proslavi solničnega obrata konec decembra. Od Švedov so prevzeli ta obred Angleži, Nemci in naposled Slovani. Tudi francoska označba noveletnega darila »étrennee« je v zvezi z rimsko gozdno boginjo. Prevzeli smo tudi od Francozov in Angležev večje božične omele, ki so jo nekoč z zlatim srpom rezali na šesto noč po prvi novi luni v novem letu in razdelili kot simbol nesmrtnosti keltski druidi. Kakor vemo iz Charlesa Dickensa, je omela na stropu še vedno središče angleške božične družabnosti. Naši slovanski pradedi, ki niso poznali te tuje navade, so shajali z domačimi starinskimi jasicami. Na njih sloni vse slovansko koledovanje. Koledniki, ki nosijo Betlehemske zvezde in ponekod tudi pastirski rog, pojejo na Ruskem, Poljskem in Češkem kakor pri nas: »Čujte, čujte, pastirčki, vi — kašen se čudež zdaj godi. — V Betlehemski štalici — se Jezus nam rodi.« (Metliška kolednica.) Otroci, ki »slavijo Krista« (ruska označba) na koncu pesmi želijo gospodarju vsako srečo: »kunjo kučmo na glavo, dobrega konja za vsakega sina, zlati venec (t. j. dobrega ženina) za vsako hčer, nove škornje za vsakega hlapca« itd. A če zavrne štedljiva gospodinja preštevilne kolednike ali premalo prispeva v njih skupno malho, bo slišala od ruskih kolednikov slaba voščila: »Da bi namolžli pri vas samo smolo in stegli sam kolo-maz!« Sedanja rusčina se je v toliko prilagodila severnemu podnebnju, da pomeni v ljudski govoricí »oreh« zgolj lešnik in »vino« samo žganje. A iz nekdanje slovanske prado-movine ohranjene kolednice se še vedno pri-

čenjajo z verzí: »Koleda je prišla, Božič ozna- nja, oj moj vinograd, zelen in rdeč!« Posamezne pesmi omenjajo nekdanje žrtvovanje: »Za strmo goro, za bistro vodo stoji temni gozd. V tem gozdu gori velik ogenj. Okoli ognja na hrastovih klopih posedajo ljudje. Na sredi je stavec. On brusí svoj ostrí nož in hoče zaklati kozla. Na ognju vre velik kotel. Vsi pojejo in koledujejo: »Oj, Koleda, oj, Koleda, ti prihajaš na božičen večer.«

Božične igre

Važen del ruskega koledovanja tvori tzv. »vertép« t. j. jama (betlehemski hlev), posebno božično marionetno gledališče. Ohranjen je poleg Ukrajine v Sibiriji, kamor je nedvomno dospel pod Petrom Velikim z ukrajinskimi škofi vred. Predstava ima značaj srednjeveških verskih intermedij, kakor so jih vpeljali na Poljskem učni zavodi Jezusovega reda, in tudi v jezikovnem oziru beleži jako malo vplivov sedanje velikorusčine. Petje in gosli naznanjajo prihod pastirjev in treh kraljev v Betlehem. Kralj David s krono na glavi z gusli slavi Kristusovo rojstvo. Nato sporoči angel Jožefu o nevarnosti, in sledi beg v Egipt. Gledalci se počujejo, ko vidijo klanje nedolžnih otrok in slišijo ihtenje Rahele. Zato se odlikujejo naslednji prizori po robatem komizmu. Smrt s koso ob glavi Herodeža, ki zaman skače po odru. Rdeči in črni hudiči ga vlečejo v pekel in vržejo v odprto zma-jevo žrelo. Herodeževa vdova pretaka bridke solze, a se kmalu potolaži in se spusti v poskočen ples z mladim generalom. Naslednji zadnji prizor je samo smešen. Petruška, ruski Gašperček, v ulogi prekanjenega sluga, oslepari bedastega gospoda, nemškega lekar-narja in sodnika ter radodarno deli brce...

Poleg marionetnih pozna ruska gledališka umetnost tudi prave dramske božične predstave. Med temi igrami je najbolj znan »Car Maksimilijan«. Aleksij Remizov, ki ga je priredil za pravi oder, smatra to ljudsko dramo za najvišji izraz ruskega krščanstva. V izvorniku seveda prekinjajo dejanje vmesni nastopi praviljčnih junakov, razbojnikov (obračun s hudim graščakom), komikov (Žid, Cigan, nemški zdravnik in sl.). Izhodišče drame same je ženitev Maksimilijana s »prelepo Venero«. Pod njenim vplivom zahteva car od »ošabnega in neposlušnega« sina Adolfa, da bi izkazal čast poganskim bogovom. Toda carjevič je kristjan in tudi po večkratnem pre-gnanstvu v puščavo ostane neizproslen. Rabelj Brambeus obglavi Adolfa na povelje krutega očeta, a »Črni velikan«, zadnja oseba v igri, premaga carja v dvoboju in zasede njegov prestol. Dialog v ritmični prozi se vrsti s pet-jem nevidnega zbora, in Adolf sam izvaja priljubljene romance, spačene odlomke iz Puškina in drugih poetov. Literarno jedro te pristno ljudske igre izvira menda zopet iz dobe Petra Velikega in se nanaša na zgodbo o mučencih Nikiti in Dimitriju ter bo najbrž zapadnega katoliškega izvora. Poznamo slič-ne v vezani besedi spisane češke in poljske ljudske božične igre o devici Doroteji, ki jo obglavijo na povelje neusmiljenega kralja Dioklecijana.

Vedeževanje

Poganski zimski praznik je trajal približno deset dni, in zato omenja Valvasor »tri božiče«. Poleg svetega večera sta bila odliko-vana s sličnimi obredi in jedili še večer pred Novim letom in večer pred praznikom Svetih Treh kraljev (pravoslavni Jezusov krst). To se tiče predvsem vsakovrstnega vedeževanja. Dekleta hodijo v teh skrivnostnih večerih k vodi gledat bodočega ženina. Valvasor je celo posvetil poseben bakrorez onemu hlapcu iz

Kamnika, ki je zlezal na sveti večer na drevo in se nagnil nad vodo, da bi zagledalo dekle njegov obraz, a zlomil vejo in se zvrnil v potok. Erbenov »Sveti večer«, ki ga je posloven-il Tine Debeljak, opisuje isto vražo na čeških tleh. Ruska dekleta se zaprejo opolnoči v »banjci«, kopalnici, ki stoji vedno na samem in velja za priljubljeno zavetišče duhov. Gledajo v ogledalo ali skledo z vodo. Zunaj se lahko vidi ženin v ogledalu, kamor ujamejo luno. Vse to se mora zgoditi brez prič. Če pa so dekleta v družbi, vržejo na Novo leto ali Pred Tremi kralji skozi hišna vrata na cesto čevlji, ki bo kazal bodoči dom. Prisluskujejo

tudi pod oknom in smatrajo za prerokbo prvi glas, ki ga ujamejo, ali pa vprašujejo prvega potnika, kako se zove? Bodoči ženin bo imel isto ime. Puškinova Tatjana v »Evgeniu Onje-ginu« je bila seveda hudo razočarana, ko je zaslišala ljudsko ime »Agafon«, neprimerno za boljšega mladeniča. Poljakinje vržejo ka-men, Čehinje pa tolčejo po plotu in pri tem govore: »Povej, pes, kje moj ljubi dnes?« Pes, ki se bo prvi oglasil, kaže zopet, odkod bo prišel ženin. Po belokranjski veri, ki je O. Zupančiču dala snov za balado, pomeni privid Treh kraljev smrt za onega, ki jih za-gleda.

Božični dnevi kot veliki praznik in čas neskaljenega veselja so pred vsem v zvezi z vedeževanjem in srečkanjem kot družabno igro. Preproste ljudske maskare: medved, koza, cigan in sl. obiskujejo sosede. Predsta-va in ples se zaključí s poizvedovanjem bodočnosti. Po prigrizku (poticah, čeških »va-nočkah«, medu, orehah) topijo vosek ali cin, ki se vliva v mrzlo vodo. Sence, ki jih vržejo te kepe na zid, se zdijo slične ladji ali konju (polovanje), kroni (poroka), križu (grob) itd. Čehi prerežejo jabolko in gledajo pečičice: če je pravilno in zdravo, pomeni srečo in dolgo življenje; če ni razvito ali je čravno, prerokuje bolezen ali slično. Po vseh slovanskih deželah poznajo tudi svečice v orehovitih lupinah, ki jih spuščajo po vodi. Čolniček, ki plove vedno naprej, pomeni srečo. Čolniček, ki se ne zgane, ali ugasne svečica, zopet pomeni nesrečo. Na Ruskem nalepijo v pravil-nih presledkih po robu skleda drobne sličice: srce (ljubezen), križ (grob), denar itd. Vsi navzoči po vrsti z žlico ali trsko zganjejo vodo, da bi pognali oreh s svečico. Čolniček se ustavi pri tem ali onem »pristanišču« in ob-ljubuje dobro ali slabo. Tolmači znajo svoj posel in pridno smejiijo občinstvo. Včasih opravlja ulogo prerokovalca zaspan petelin, ki mu vrže vsak toliko zrn pšenice, kolikor ima let. V pšenico skrrijejo prstane, šivanke in slične drobne stvari. Petelin, ki jih pote-gne ven, napoveduje bodočnost. Ali pa spu-stijo na mizo več malih krožnikov in skrrijejo pod enim prst (smrt), pod drugim prstan (po-roko), pod tretjim novič (bogastvo) itd. Nav-zoči seveda ne smejo gledati in dvignejo po-tem po eno skledico izpod prta in v temi. Zraven prepevajo posebne starinske pesmi, n. pr.: »Jezus Kristus sam pred hišo stoji, drži kruh in sol, drži vezan pri, pelje konje k nam, vole, drobnico.« Vsaka posamezna ki-tica velja enemu izmed navzočih in se zaklju-či s pripevom: »Kdor bo potegnil, bo tudi do-živel. — Slava! — Kmalu bo doživel, — se ne bo izgnil. — Slava!« — Dekleta, ki ugibajo o ženinu, imajo zopet svojo pesem. Njen zad-nji odlomek se glasi: »Padel je, padel prstan med rdeče maline, med črne jagode. Kdor ga bo našel, ta ga bo nataknil. Kmalu bo to do-živel, in ne bo drugačec itd.

Torej vsebuje izredno bogata in slikovita simbolika slovanskega božiča poleg spominov na Kristusovo rojstvo še veliko odmevov nekdanjega zimskega praznika. Božične gledališ-ke predstave so nadomestile stare poganske prireditve, in nasprotno obujajo krščanske kolednice spomine na nekdanje pesmi o do-bri letini. Zdaj, ko ni več treba preganjati zadnjih sledov nekdanjega poganstva, so pos-tali božični običaji zgolj narodno blago. Vsi, ki cenimo samonikel izraz naše ljudske duševnosti, se moramo zanimati za te prastare navade in hiteti zapisati ono, kar izumira v sedanjih razmerah!

Najvažnejša naloga

Razgovor z dr. Miho Kreckom

Ko so mi zadnjič naročili, naj napisim koga za nekak socialni katoliški načrt, ki naj bi bil objavljen v božični številki »Slovenec«, sem takoj pomislil na prijatelja Miho Krecka. Pa sem stopil k njemu gori v Vzajemno zavarovalnico.

»Veš kaj, povej mi, kaj misliš o najvažnejših nalogah, ki zadevajo vse katoliške Slovence.«

»Zakaj pa ravno jaz? Ali ni drugih sposobnejših in bolj poklicanih od mene?«

»So. Tudi prijatelj Jožeta Gostinčarja bom stresel. On je Nestor. Pa tudi Tebe štejem med take, ker si Evangelistu Krecku — čeprav ž njim nič v telesni zlahti — vendar le nekak v sorodstvu po imenu in kakor Te poznam tudi po srcu. Mislim, da si tudi med dediči Evangelistove duhovne zapuščine. Zato mi odgovorjaj na stavljenja vprašanja, saj poznaš kako željno čaka ljudstvo dandanes vsakršnega veselega poročila.«

»Se voditeljem delavskega gibanja je težko povedati nekaj, kar bi v današnji nesreči bilo primerno za Božič. Na napačni naslov si se obrnil, ko mene vprašaš. Nisem niti v gospodarskem niti delavskem ali socialnem gibanju v ožjem pomenu teh označb funkcionar, nimam pregleda in upogleda. Kako naj Ti kaj takega povem, da bi bilo Tvojega truda vredno. Raje nehajva, kaj novega mi povej, vpraševati pa druge hodi.«

»Beži, beži! Saj vem, da hodiš po socialnih tečajih in govoriš v delavskih krajih, boš že meni tudi znal en stolpec napolniti.« Pa se je udal:

»Pri Prosvetni zvezi se me je prijel socialno-karitativni referat. Takole ga razumem. Skrb za najrevnejše in najbednejše je zapoved krščanske ljubezni. Tudi slovenska katoliška prosveta jo mora gojiti in negovati, da bo katoliška slovenska skupnost v tej smeri najbolj živo občutljiva, zato dejavna in delavna. Kar samoposebi je potem dano, da mora katoliška slovenska skupnost vsa v celoti biti najzvestejša in prav radikalna braniteljica modernih pravičnih socialnih pridobitev in boriteljica za tolike in take preosnove gospodarstva v družbi, ki bi onemogočale socialne krivice vsaj v tej nezasišani izmiki kakor so danes zajeze ves svet, ko ob nakopičenem bogastvu vsi, takozvani srednji in proletarski ljudje stradajo.«

»Čuj, za katoličana so te dolžnosti vedno veljale. Ali naj se to pravi, da se jih še le sedaj zavedamo?«

»Tega ne mislim, pač pa mislim, da je slovenska katoliška organizacija vedno v tem duhu delala. Zadnji čas je le še več povoda v vsem življenju in vseh razmerah, da socialno nalogo naše skupnosti živahneje poudarimo, da vse delo prav na to točko osredotočimo. Slovensko delavstvo mora dobiti zavest, da z njim in zanj živi vsa organizirana naša skupnost, da je njegov spas v njej in

z njo. To prepričanje je zadnji čas malo padlo in ga je treba dvigniti. Nobene prilike ne smemo več zamuditi, da na vseh straneh to prepričanje poglobimo. Vsa naša skupnost mora dobiti pečat in obeležje socialne organizacije, modernega katoliško-socialnega gibanja. Vse kar je bilo opravilnih očitkov iz zamud v tem delu, mora izginiti!«

»Prav! Ampak to vendar ni samo delo Prosvetne zveze. To so predvsem naloge delavskih stanovskih organizacij.«

»So. Te delajo svoje. A vsi drugi zato nimamo nič manj dolžnosti. Sedanja velika stiska je prav gotovo znanilka novih velikih dogodkov. Na zgolj sebičnih motivih zgrajeno menjalno gospodarstvo in kapitalistični sistem tega gospodarstva se pogreza v svoje lastne napake. Odpovedalo je zaupanje. Odpovedalo je zaupanje povsod v dobi, ko sta ga tehnika prometa in racionalizacija dela in pridobivanja izpopolnila do viška. Zmanjkalo je edinega gibalca za to gospodarstvo, ko je zmanjkalo dobička. Ker z dobičkom prodajati, menjavati, trgovati ne moremo, zato raje svet pustimo, da vse stoji in umira kakor da bi delali. Kako dolgo bomo stali? Odgovora ne dobiš. Gotovo pa ne tako dolgo, da bi vsi ljudje pomrli. Preden bodo množice gladu umirale, bodo že še kaj storile za svoj obstanek. To bo rodilo nova gibalca. Gorje, če jih bomo čakali, da stopijo v funkcijo. Zato moramo že danes oblikovati novo družbo. Vsaj v teh majhnih slovenskih razmerah, kjer smo vsi stanovi krvno povezani med seboj in kjer je 99% beračev, ki nimajo kaj prida »žrtvovati« za novo gospodarstvo.«

»Kaj pa naj storimo, če vsi skupaj nič nimamo, če smo sami beračji?«

»Zapomni si tole: Suha skorja kruha življenje podaljša, skupni napor neprecenljive uspehe doseže. Prav to malo kar imamo, porabiti v dobro vseh, da bo vsak imel zavest da zanj in njegov obstanek vsi skrbimo, njegova nesreča vse boli in vsi pomagajo kar morejo, že ta zavest reši nas mnogo huđe. Zbližja nas dejanska pomoč, čeprav le karitativna, sposobnejše in pristopnejše nas pravi za socialno nujne in prisilne odredbe, ki jih diktira prehod v novo družbo.«

»Zakaj mi pa kaj konkretnega ne poveš?«

»Zato ker se konkretno govoriti ne da in se moram v jezik ugrizniti. In Ti tudi veš, ki si urednik, da se kaj takega da pač zapisati, ne pa potem brati. Konkretna so dejstva, ki jih vidiš Ti in jaz, da bi bila le konkretna naša dejanja, besedi ni treba. Bojim se, da bo prihodnje leto tirjalo veliko več dejanj za pomoč bližnjemu, kakor pa jih bomo izvršili ali mogli storiti. Da bi vsaj za prvo silo utešili lakoto in bedo ubožanega naroda, pa smo trenutno najvažnejše socialno delo izvršili. Slovenska katoliška skupnost si ne sme omadeževati zgodovine, da bi v tem času ne izpolnila svoje, čeprav ogromne naloge.«

»Vendar je to svoje vrste veselo božično oznanilo. Ogromna je naloga, ogromnega napora bo treba. Bog naj da slovenskim katoliškom tistega duha ljubezni, ki vse zmore in vse premaga. Da bi bili vsi, kar nas je rodila krščanska slovenska mati — vsi eno, posebno v teh težkih časih in posej vedno! Kar si mi povedal, prijatelj Miha, bom zapisal za naše božično oznanilo!« —ž.

„Oreh svetega Ivana“

(Valvazorjevo pripovedovanje o čudovitem orehu in o jablani, ki je ozelenela, vzcvela in rodila, na sveti večer.)

V polhovgrajski fari v Samatorci stoji cerkev sv. Mihaela. Pri tej cerkvi raste visoko borovo drevo. Temu boru pripisujejo čudovito lastnost, da malim otročičem pomaga k hitri rasti ali k smrti. To pa na ta le način:

Ce ima kmetič otroka, ki ne raste ali pa je zmeden (kakor splošno pravijo), gre k tej cerkvi in da vbogajme, nato od tega drevesa odlomi nekaj vejic ter jih prinese domov. Skuha jih v vodi, v kateri je trikrat okopal otroka. Takoj nato bo otroče začelo ali rasti ali pa bo umrlo.

Tamkajšnji kmetje to trdno verjamejo. Jaz pa priznam, da ne vem, ali ima drevo res kako skrivno moč ali pa ima morda pri tem praznovanje preprostega ljudstva glavni delež.

Pač pa lahko verjamemo v skrivno naravno moč drevesa, če samo tako hitro raste in tako naglo rodi kakor drevo, o katerem hočem pripovedovati.

Na Krasu proti Senožečam leži vas, ki se po slovensko imenuje Lokve; je sicer na gorških tleh, a na naši kranjski meji. V tej vasi raste veliko orehov. Posajeni pa so po polju tam okrog v več ravnih vrstah.

Kdor hoče iz te vasi Lokve proti Trstu, pa takoj pri zadnji hiši zavije na levo roko proti četrtemu drevesu, naletli na zelo čudno orehovo drevo. Ta oreh je do Kresa skoro kar gol in suh, medtem ko njegovi zeleni kolegi in asistenti, namreč drugi orehi, ki stoje le nekaj korakov vstran na istih tleh in istem prostoru, že davno zelene in tudi rode. Ampak v tej eni sami noči doslej golo drevo ozeleni ter zadobi sad enake velikosti, kakršno so poprej imeli orehi na drugih drevesih. Zgodil se včasih, pa zelo redkokdaj, da bi drevo tri dni poprej začelo nekoliko zeleneti, kakor se je zgodilo l. 1684.

Pred nekaj leti (od tega bo kakih 11 ali 12 let) mi je gospod Janez Hervard grof Katzenstein, goriški deželni glavar blaženega spomina, sam pripovedoval, da je tistega leta, ko mi je to kasneje pravil, na dan pred Kresom videl to drevo, ko je jezdil mimo. Tedaj je bilo drevo še golo: in ni mogel verjeti, da bi to drevo že jutri moglo zeleneti, še manj pa obroditi sad. Zato je šel tja, ovil okrog vejic papir, ga s svojim pečatnikom zapečatil ter nato ondotnim kmetom obljubil: Kdor mu to zapečatenko vejico jutri prinese v Gorico — ozelenelo, naj pričakuje dobrega plačila. Drugi dan proti poldnevju mi je prinesel neki kmet zapečatenko vejico z velikimi listi, zraven se je držal velik oreh. Zelo se je začudil in kmeta nagradil, kakor je bil poprej obljubil.

Kar tlehe mojih lastnih izkušenj in opazovanj, sem leta 1684 sam prišel v ta konec ter dne 23. junija zgodaj pod večer v družbi dvornega kaplana, ki mi ga je dal za spremstvo gospod

Janez Franc baron Rossetti. Drevo pa je to leto bilo že tri dni poprej nekoliko zeleno. Zatorej sva bodisi pred polnočjo, in po polnoči skoro venomer hodila pod orehom in se tam sprehajala, da se na lastne oči brez zmote prepričava.

Ko se je zdanilo, je bilo drevo čisto zeleno, pokrito z velikimi, popolnoma zraslimi listi, kakor druga drevesa, in obilno obloženo z orehi, kateri pa vendarle niso bili še tako veliki kakor drugi ampak mnogo drobnejši.

Pač me pa prepričujejo nekateri pošteni ljudje, ki v vasi stanujejo, da bo to drevo v treh dneh nosilo tako popolen sad kakor sosedna drevesa in da ne bo zaostalo za drugimi; češ ker je nekoliko zelenelo tri dni poprej, bo obrodilo popolen sad tri dni kasneje. Pri tem so mi zagotavljali, da je pred kakimi 30 leti tudi začelo zeleneti tri dni prej. Poslej je samo enkrat še zelenelo 2 dni prej, dvakrat pa en dan prej. Kolikor dni poprej je zelenelo, toliko dni kasneje se je sad popolnoma razvil. Sicer pa vselej ozeleni, le čež noč (to se pravi v eni sami noči) in je tedaj tudi sad takoj enak sadu drugih dreves. Zemlja je tod zelo topla in orehi zore kmalu po kresu. To drevo pa vendar le dobi popolne liste, cvet in sad na kresno noč.

Pazil sem in opazil, da sem takorekoč z oči lahko videl, kako raste listi, kako se cveti razcvetajo in odpadajo in se debeli sad. Z nama je bilo več ljudi, ki so vse to z nama gledali. Zjutraj so bili orehi debeli kakor lešniki in drevo polno orehov.

Kadar je na drugih drevesih polno orehov, jih je tudi na tem: če jih imajo druga malo ali nič, jih tudi to nima. Kmetje imenujejo ta oreh: oreh svetega Ivana. Drevo je že staro in ima dve debli. Eno deblo je že zelo trblo.

Tega nimam za čudež, ampak je to skrivnost narave, ki je naš razum ne doume...

Ta oreh se mi zdi kakor ona jablana, o kateri berem v knjigi Abrahama Sauerja, da je pred zadnjo nemško vojsko ostala v grofiji Katzenelenbogen nedaleč od trga Tribur blizu Rena, sedaj pa je gotovo že podrti in strobnela. Pripovedujejo namreč o njej, da vsako leto na božični večer rodi jabolka. Ob dobrih letinah je sad velik kakor bob, a oblika je jabolkova. Cvetje je tudi od jablane. Druga leta pa sad ni večji od graha. Kakor veli star kolektor, to drevo v eni uri cvete in rodi sad.

Martin Zeilerus tudi omenja to jablano in poroča, da mu je baron Baltazar Gähler zatrjeval, da je na sveti večer v družbi svetovalcev in plemečev iz Chur Mainza in Hessen Darmstadta na lastne oči videl to čudo. Tudi Merianski Topografski poročila o tem drevesu

Likovič Joža:

Sv. večer hlapca Matevža

Hlapec Matevž se je vračal iz mesta. Dolga pot je bila zasnežena in mrzla. Nepremična belina je sčemeče dražila njegove slabotne oči, da so se začele solziti; pospešil je korake. Obiskal je bil sestro Meto, ki je našla v mestnem zavetišču topel kotichek. Nekoč je bila dekla, služila je pri mestni gospodi; tam je pustila lepša leta in zdravje, postarala se je. Sedaj pa ima v zavetišču skrinjo, posteljo in jed. Ob velikih praznikih pridejo celo občinski možje, govorijo o ljubezni do bližnjega; za božični večer pripravijo tudi smrečico, ki se bajn osveti v bogatem nakitu in drobnih lučicah... Hlapec Matevž se je vračal žalošten in razočaran. Gospodar mu je odpovedal službo ter ga odpravil kakor nadložnega berača. Seveda! Sedmi križ je zadel, delo mu leti iz rok, komaj da še požene muhasto živino. Na Stefanovo se menjajo hlapci in dekke, tedaj se mora izseliti iz izbe kraj štale, v kateri je preživel petdeset let. Umakniti se mora novemu pastirju, ki pride zdrav in vesel iz Kočenije.

Spotoma je potkal še na Brezovici pri mlajšem bratu Tonču, ki se bori z revno zemljo za košček kruha in blagor otrok. Priženil se je na bajto, streha je bila strgana, prag izpodjeden. Revščina ga tare, še vodo mora zajemati globoko v dragi ter se za vsako kapljo prerekati z zadirčnim sosedom.

»Ostaneš pri nas noč?« je pol vabil, pol skrbeče povpraševal Tonč.

Matevž je zagledal bratove otroke, ki so stiskali premrli lica k oknu. Njihove oči so bile črne in proseče. V hlevu se je oglašala lačna koza.

»Bom šel kar naprej. Sv. večer bom najraje doma, saj je tako poslednji.«

Potem se je zopet razvel in ponavljal zgodbo o odpovedani službi, o krivičnem gospodarju, ki ga na stara leta pahne pred prag, o usmiljenju božjem, ki bo odvezlo vsa bremena in tuge. Obema je postalo toplo, da sta za hip onemela ter zrla preko zasneženih bregov v daljavo, kjer se je topilo večerno solnce. Onostran goljave so se tiščale smreke, odele v dolge, bele oglavnice. Včasih se je posul sneg s pritiklavih borovcev, morda se je zganila plašna srna ter stekla k skritemu studencu. Zvoženi ovinki ledenih cest so se bližali kakor orjaski, srebrni zakovi, ki uklepajo gozdne obronke, da se ne morejo pomakniti nizdol... Ko sta se razšla in si nerodno segla v roke, se je dan že stisnil za Trebnikom. Solnce je še enkrat vrglo božanski poljub zasneženim vrhovom, se dotaknilo okenc skritih koč, da so zažarele v zlatem ognju. Nato se je skrilo za umazano sivino, njegova lica so postala za hip škrlatna, potem so pa zbledela. Srebrni sijaj nad barjem je splahnil, megla in mraz sta pritisnila iz krimskih lazov. Zasnežene senožeti je prevzela bela modrina, gozd je postal pepelnatosiv, vsa zimska mikavnost se je umaknila žalemu razpoloženju. Samo daleč za vrhniško sosesko se je razpletal rožnat pas, nad njim se je razgorevala jasna večernica in pozdravljala sv. večer... Vasi so že čemele v prijetni pritaženosti, družine golobov niso več izletele. Modrikasti dimi so se lahko vili iznad hiš naravnost proti nebu, kakor da so zemljani že posuli žerjavico s kadihom. Gore so bile pogreznjene v svečan molk. Komaj da se je zaprašila stara vrana, obupno zakrakala in se zatekla med golo hrastovje.

Ko se je vrnil Matevž v Rakitno, ni maral skozi vas. Sram ga je bilo, da mu je odpovedal službo prav za praznične dni. Zato je zavil za znamenjem po bližnjici. Prijetno razpoloženje je že zajelo gorsko vas; gospodarji so še klicali počasne hlapce, da urno pometejo dvorišča in prostor pred hlevi, predno se napravi sv. večer. Zenske so še vedno hitele z ribanjem in pomivanjem javorjevih stolic, da so se sveže svetile, kakor bi bile prevlečene z zlatim leskom. Po nekaterih hišah so bila okna še vedno odprta; dišalo je po obilni peki, mleku, pripaljeni masti in neznanih kuhinjskih sladkosti, ki si jih bodo nočjo privoščili srečni ljudje. Za plotovi se je tu pa tam zabliskalo žensko krilo; zasopla gospodinja je tekla k sosedu po kakšno važno stvar, ki jo je pozabila kupiti, pa je ne more pogrešati pri pripravah za praznike... Z drevja so se še vedno posipavale plasti snega, ki so se razpršile v neštevilne prašne oblčke, kakor bi mlinar iztepel moknato vrečo. Neugnani otroci so se drsali po goličavah pod Smrekovecem in veselo vriščali. Nekje je pa čakal sv. večer, da napolni srea zemljanov z milostjo in dobro voljo. Večerni sij je bil čist in zlat, kakor da je nevidna roka primaknila bajno luč čisto k obronkom gor.

Matevž ni večerjal; držal se je svetih običajev ter se postil do polnoči. Zato se je le kratko oglašil pri dekli v kuhinji, da je dobil malo blagoslovljene vode. Odšel je v svojo izbo kraj hleva ter našel zakajeno petrolejko. V kotichek poleg bornega ležišča je začel postavljati jaslice. Mah je že pred dnevi nabral pod Krimom; lepo ga je posušil, da se je svetil kakor zelen baržun. Tudi na zbožičje z rdečimi jagodicami ni pozabil, božje drevce mora varovati hlevček... Njegove jaslice so bile starinske in skromne. Pred davnimi leti jih je kupil v Ljubljani. Pastirski so se nerodno držali in kazali razgaljena kolena. Ovkice so se jim razgubile nekie v mahu. An-

gelom se lica niso več svetila, njihove srajčke so zgubile bleščečo belino. Zvezdi vodnici se je razčehnil ognjeni rep, tudi zlati oblaki nad hlevčkom so potemneli. Edino slavospev nebeščanov se je še veličastno vil nad slemenom hlevčka:

»Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!«

V priprosti notranjosti se je sklanjala Marija nad božje Dete, ki je ležalo v plenice povito na povescu slame. Psiček se je radovedno zaganjal proti jaslicam, vola sta silila k novorojenemu drobljančku, ki ga je ozarjal svetniški sijaj. Sv. Jožef se je v blaženi zadregi zastrmel in ponižno upognil koleno. Dve pastirici sta se pridružili srečni družini in s svetlimi očesi motrili nenadejani prizor.

Ko je Matevž končal s postavljanjem jaslic, je ovesil okoli njih vejice zbožičja z rdečimi jagodicami. Pokropil je izbo, prag in hlev, v katerem so globoko sopli gospodarjevi voli in konji. Vse stvarstvo je že dišalo po božjem blagoslovu. Tihe steze, bela polja, domovi... Zadovoljen se je vrnil v izbo, našel še leščerbo z debelim steklom, ki so jo običajno rabili pri živini kadar je strila. Poiskal je ročni venec ter se zgrudil na kolena. Pozabil je na nadloge in starost. Prejšnja leta je molil skupaj z gospodarjevo družino, letos je bil pa že nezaheljen tujec. Zagledal se je v jaslice, zdelo se mu je, da je ujel Jezusov dih. Srce mu je veselo utripalo, kakor se je razigralo betlehemskim pastircem v noči Gospodovega rojstva, ko se je odprlo nebo ter so se spustili angeli na zemljo. Ni imel prijetne piščalke, da bi zasvilal svetonočno kratkočasnico, tudi bi jo njegova okorna in ožuljena roka težko ubirala. Vendar se je tudi nočjo razživel v lepših spominih. Kolikokrat je že napravil te jaslice! Lice slehernega pastirčka mu je znano, vsaki ovčki je pokazal pot do hlevčka. Božično veselje s postavljanjem jaslic je ostalo neskaljeno vse življenje. Njegovega priprostega čuvstvovanja niso razdvajali dvomi! Za njega je bila Marija še vedno majhna, drobna in belih lic, njemu so se še vedno smehljali angeli kakor pastircem v božični noči. Tudi Jezus je majhen in ne more hoditi. Vse je ponižno in revno, kakor je bilo revno njegovo življenje. Od mladih let je bil pastir in pozneje hlapec. Zenil se ni, samo eno pomlad je skrivaj ljubil lepo Lucijo, ki je tedaj služila pri njegovem gospodarju. Toda to je odvedel bogat Američan, ki je priložil za zlatimi verižicami ter jo premostil. Zanj ni marala, njegov kruh je bil črn in težak, obleka in obnašanje preskromno. Tako je ostal sam, ni zahajal v grešna koticška, navezal se je na delo in cerkev. Postal je deležen posebnega božjega varstva! V božični noči je prihajal k njemu Gospod kakor dete, ljubljeno in pestovano... Dolgo je že čemel Matevž v molitvi in spominih. Ko se je zdrnil, se mu je zazdelo, da je prišel sveti čas, celo čreda je postala nemirna. Poiskal je molitveno knjigo in odprl lino. Zvezde so se vrstile izza Vihre in menjavale ognjene utrinke. Obzorja so se blestela kakor srebrni zastor, ki so ga spustili to noč angeli pred obličje grešne zemlje. Vse steze so bile svetle, glasovi božičnih zvonov so se že drobili v luninem svitu.

Matevž je privil petrolejko ter prestavil leščerbo bližje k jaslicam. Obkel je prazno sukno ter se napolil v cerkev. Čudovita polnoč! Sneg se blešči v modrikastem somraku na smrekah kakor srebrne kepe, rakiške senožeti so zagrnjene z mehkim prtom, ki zakriva črno zemljo. Domovi so svetli, okna so odgrnjena, zloba in strah sta se umaknila pred veličastvom svete noči, mir in ljubezen sta se naselila v človeških srcih. Nekje že oznanja veliki zvon: Jezus se je rodil! Prijateljsko trka milost božja na človeška srca, ki so ostala zakrknjena. Ne ponuja se, ne prodaja se za drag denar, niti se beraško ne vsiljuje za drobtine z bogatinove mize. Ves svet ve: Jezus se je rodil! Za velike in podložne, za gospodarje in hlapce! Postavil je nenapisano dolžnost za vse:

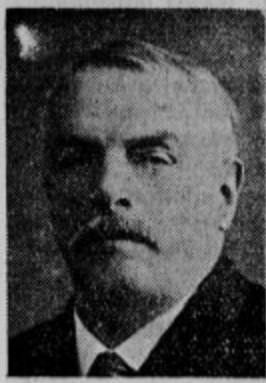
»Ljubite svoje mlajše, uboge brate!«

Na Stefanovo je hlapec Matevž po petdesetih letih zapustil gospodarja. Služil mu je zvesto in pokorno, dokler ni omagal. Svoj delež pa je našel v občinski ubožnici pri pregodranjem kruhu, med potegoni in shiranimi reveži.

Šlo je kakor v viharju!

Razgovor z g. Francem Jakličem

Bili so časi, polni grenkobe in trpljenja, ki je bilo podobno našemu. V tistih časih je bilo to, ko je mladi dr. J. Krek napisal »Črne bukve kmečkega stanue in vrgel v svet idejo krščanske demokracije, socialne, gospodarske in duhovne svobode zatiranih kmetov in zaslužjenih delavcev. In zbrali so se okrog njega mladi izmed kmečkega ljudstva in mladi iz delavske raje. Eni so se vrgli na združništvo in prosveto, druga na strokovno in politično delo.

Eden teh mladih je bil mladi učitelj Franc Jaklič iz Dobropole. Vso svojo mladost in najlepša moška leta je daroval svojim Dobropolcem, katerim je ostal sad Jakličevega dela, njihova ponosna združna organizacija. Mlajši naj se uče na svetlih vzgledih starejših! Jaklič je tak vzgled.

Tam doli v Mostah pod Ljubljano ima svoj skromni domek z lepim vrtičkom naš Podgoričan, kakor ga pozna slovensko ljudstvo po njegovih priljubljenih povestih. Ko smo bili mladi študentje in nismo še poznali združništva, tudi Jakliča nismo poznali. Pač pa sta nam bila tedaj nad vse mila in draga Podgoričan in vsaka njegovih povesti v »Dom in Svetu«.

Vzglede in vzpodbuda delata čuda! Zato sem ga oni dan obiskal v njegovem domku, da mi kaj pove, kako je bilo včasih, da bi se mladi učili. Saj ta nova doba, ki pravkar nastopa, tako spominja na tiste čase: »Povej mi kaj o tem, prijatelj Jaklič! Za »Slovenca«, saj veš.«

Mirna in skromna je Jakličeva beseda, kakor je on sam: »Saj to je že vse opisano.«

»Res je. Ampak nikdar dovolj povedano. Ali se ti ne zdi, da je danes nekam podobno tistemu, kar je bila pred 40 leti?«

»Če ni le še preveč podobno, se nasmehe in zamahne z roko.

»Kako ste začeli tiste čase dvigati voz iz blata?«

»Trdo delo je bilo. Videl sem ljudsko bedo, videl, kako poje boben po gruntih, videl odiranje, poznal mogočnost oderuhov, ki jih je bilo povsod. Jaz pa sem bil mlad ljudskošolski učitelj. Kaj naj bi? Nekoč sem prišel v Ljubljano k dr. Kreku, s katerim sva bila prijatelja še izza časa, ko je bil kaplan v Ribnici. Pa sem mu povedal, kaj počno oderuhi pri nas z ljudmi. Še huje je bilo na Notranjskem. Krek pa je kratko odgovoril: Ustanovi posojilnico — Rafajžnovko! Kaj bom sirota, ki sem bil mlad in neizkušen v teh rečeh. Pa sem vendar le začel nagovarjati in razlagati. Rečevži so bili za to, duhovniki tudi, premožnejši so dvomili, oderuhi postrani gledali. Vendar prav zares pa ni nihče veroval, da pojde. Na občni zbor v dobrepoljsko šolo je prišlo tedaj polno ljudi, tudi oderuhe je prignal firbec. Pa je Krek, ki smo ga neprosili za govornika, tako govoril, da je oderuhov kar zmanjkalo. Pa tudi nekateri drugi bogatejši so šli. Posojilnico smo imeli, pa denarja ne. V tem nam je priskočil na pomoč že rajni misijonar Birk, ki je bil v tistih časih stolni vikar v Ljubljani. Ta nam je odnekod pridobil hranilno vlogo 1000 goldinarjev, pa smo bili na konju. Premožnejši so dobili zaupanje, stiskani pomoč — oderuhom je odklenkalo.«

»Potemtakem je kar samo šlo?«

»Nič ne gre samo od sebe, ljubi moj. Krek je vedno rekel: Začeti je treba. To je res. Pa ni mislil o tem: Začni in pusti. Kdor misli le začeti, naj ne začneja. Začeti se pravi po zadrugarsko: Vpreži se sam v voz in vleci, vozi, dokler ne zvoziš. zraven pa gledaj, da ne zavoziš! Tako je mislil dr. Krek in to je zmisel. Kasneje smo ustanovili Kmetijsko društvo, ki naj bi bila nakupovalna združba ob strani že ustanovljene kreditne. Medtem pa so rastle zadruge že po vsej deželi. Šlo je dalje kakor v viharju.«

»Navdušenje je bilo tedaj veliko in zanimanje tudi, da se je stvar tako hitro širila, kakor praviš.«

»Navdušenja včasih še preveč, zanimanja mnogo, še več pa nasprotovanja. Kaj misliš, da so bili oderuhi v naših časih taki cučki, da so se dali kar tako? Duh kapitalizma je bil prav tak kakor je dandanes. Ta se ne izpreminja. Menja obliko in metode, a stvar je v bistvu ista. To je bilo vrišča, napadov, tožba — bil je grd boj proti združništvu, organiziran na vseh poljih: v politiki in v kancelijah in štacurah in oštarijah. Še žandarji so bili na nogah in deželni predsednik Hein — prav vse je šlo v boj. Ampak popustiti nismo smeli, ker zadrugarjem je šlo za to, da se ohrani in dvigne zaupanje ljudstva. Božja pomoč in zaupanje ljudstva — to je bilo glavno za nas tudi tedaj!«

»To je res. In večkrat sem premišljeval, kako čudovito se je v tisti dobi prerogaj slovenskega naroda strnilo vse* v eno: za ljudstvo — bodisi v gospodarstvu, v politiki, v katoliškem življenju in tako dalje.«

Prijatelj Jaklič je pobobnal s prsti po mizi, se zopet nasmehnul, kakor se zna on: »To je vse isto enostavno. Če hočeš, da bodi združništvo sila tudi v javnem gospodarstvu in da to silo porabiš zopet za ljudstvo, moraš imeti moč. To je dalo organizirano javno politično delo. In naša duhovščina in ž njo drugi katoličani smo se na drugi strani zavedali, da reševanje stiskanih spada k dolžnostim katoličana, da je to tudi dušno-pastirsko delo. Vodilo je bilo — pa saj poznaš temeljno krščansko zapoved! Ideja — Odrošenik, naš bližnji — naš narod, naše ljudstvo! To so bili časi veličanskega idealizma med združniki in drugimi delavci. Nihče ni prašal, kaj bo to neslo. Nihče ni prašal, če mu tako kaže. Vsakdo je delal, ker je tako velela potreba ljudstva. Junaki idealizma so bili v vsaki vasi!«

»Kaj sodiš danes o tistih časih?«

»Da je bilo veselo. Bog in trdo delo je vedno veselje za zdravega človeka. Toži se mi po tistih časih, ko smo tako korajžno šli na delo in z na-

smehom prenašali tudi najhujše udarce, ki so leteli na nas. In teh ni bilo malo, veruj mi! Kje so danes tisti, ki so nam delili batine. Naše delo pa je ostalo živo v našem ljudstvu. Vidiš, tako je naše zadoščenje.«

»Sedaj razumem tudi Tvoje spise. Črpal si Ti in vi vsi iz ljubezni do ljudstva, tistega čudovitega vrela, ki vse premore. Tudi pisal si zaradi ljudstva —«

»In zaradi resnice,« me je prekinil. »Nisem umetnik, saj nisem imel niti prilike in ne časa, da bi se bil bavil zraven drugega dela še s študijem lepe umetnosti. Skušal pa sem ljudstvu, za katero smo delali, podati v načinu pripovedovanja svoje dobe njegovo zgodovino, podati mu lepoto njegove zemlje pa tudi lepoto njegovih značajev. Zaradi resnice sem mu moral pokazati tudi njegove slabe strani. Bilo je dosti zamere, pa pri-

vzgoji se človek ne sme ozirati na to, če se ta ali oni emeri. Ali je bilo včasih špansko! se je veselo in poredno posmejal. »To svoje ljudstvo imam rad. Pa smo storili, kar smo storili. Vsak po svojih močeh — za svoje ljudstvo!«

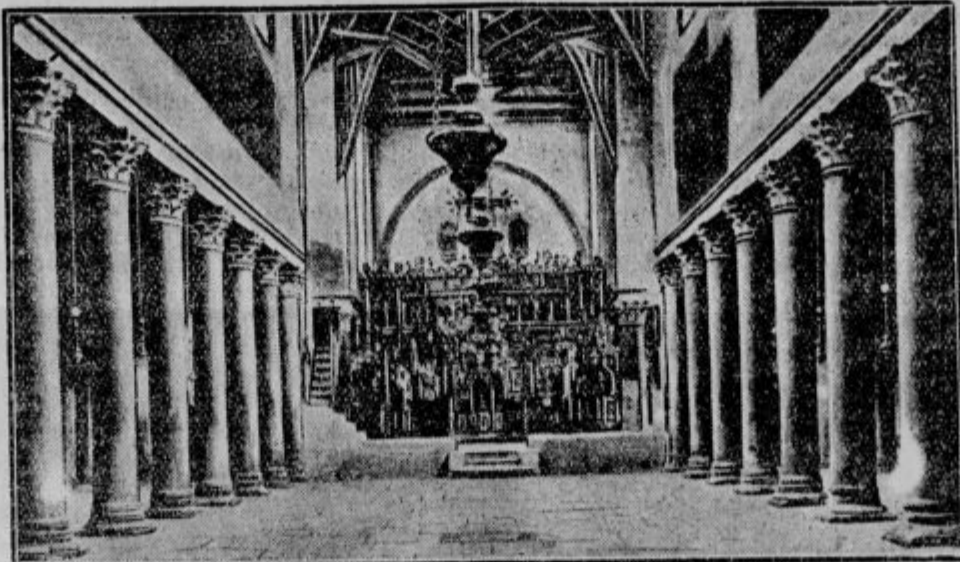
Vstala sva in se poslovljala.

»Človek bi želel, da bi tudi danes kdo sprožil tak plaz, kakršnega ste vi — stari pionirji, da bi bilo ljudem, kmetom in delavcem in drugim pomagano v teh gospodarskih in socialnih težavah.«

»Saj sem že omenil, da je dr. Krek rekel: Začeti je treba. To se pravi: Vprezimo se v voz, in ga vlečimo, dokler ne zvožimo, samo glejmo, da ne zavozimo. Zdi se mi, da sem nekam v letih, ampak, če je treba, kaj poprimem in pomagam mlajšim, zakaj ljubezen do trpečih ljudi ni nič manjša, kakor je bila!«

»Danes so tvoje vrtnice na tem-le vrtičku lepo skrite in pokrite, da jih ne vzame mraz. Zima preide in cvetle bo zopet kličlo na vrtu. Tedaj bova moževala zunaj sredi cvetja in solca. Bog Te živi, prijatelj Jaklič!«

Fr. Kr.

Notranjost cerkve Kristusovega rojstva v Betlehemu

Mladi romar

(Provencalska legenda)

Stari vitez je štel skoraj sto let. Nekoč je bil neutrudljiv v pohodih in bitkah, a zdaj je sključen pod težo nadlog noč in dan ležal nepremično v postelji.

Imel je tri sinove. Nekoč zarana je poklical najstarejšega od njih in mu rekel: »Čuj me, o moj sin! Spomnil sem se, da sem se nekoč zaobljubil peš romati v Rim. To je bilo sredi hudega spopada, in le čudež me je orel v smrtni nevarnosti. A vidiš — postal sem star kakor zemlja. Opravi, prosim te, namesto mene božjo pot, da bom umrl v mirno vestjo.«

A sin ga je hladno poslušal in odvrnil: »Kaj vam vse ne pride na misel na stara leta, oče! Jaz da naj bi šel v Rim ali ne vem še kam! Pri moji veri, imam tudi brez vsašega Rima veliko posla. Ostanite rajši slejkoprej v postelji, spite, jejte in pijte, pripovedujte kakršnekolik pravljice hočete, a ne motite me pri delu.«

Drugo jutro je poklical starec srednjega sina: »Poslušaj me, o dragi sin! Spomnil sem se, da sem nekoč sredi grozne bitke zaobljubil pot v Rim. A vidiš — postal sem star kakor zemlja in ne bi prišel daleč. Hotel bi, da bi izpolnil ti namesto mene obljubo.«

A sin ga je poslušal in odgovoril: »Oče, saj imamo v štirinajstih dneh žetev. Treba bo kositi, voziti, mlatiti in potem prekopatino vinarje. Starejši brat bo odšel s čredo v planine. Mlajši brat je še napol otrok. Kdo pa bo opravil vse posle, če se bom jaz potikal po svetu, šel v Rim in ne vem še kam povrh! Lepo vas prosim, spite, jejte in pijte, a ne motite nas pri delu.«

Tretje jutro je starec poklical najmlajšega sina, svojega ljubljence: »Espery, otrok moj, pojdi sem! Nekoč sem se zaobljubil, da bom šel v Rim na božjo pot. A star sem kakor zemlja — kako bi zdaj šel? Pojdi ti namesto mene!«

»Dobro, oče, pojdem,« mu je preprosto odgovoril Espery.

Mati, ki je čula te besede, je zakričala: »Espery, prosim te, nikar ne poslušaj to staro žlobudro! Saj je res prišel ob pamet. Še premalo mu je, da moramo venomer poslušati njegove očitke pa stokanje in nikoli nimamo miru. Pošilja mi zdaj še otroka v pogibelj!«

A Espery je odgovoril: »Mati, ubogati moram. Kar hoče oče od sina — to hoče tudi Bog.«

Stopil je iz sobe, natočil iz vinskega soda majhen meh, spravil v bisago nekoliko glavice čebule in hlebec kruha, vzela hrastovo palico, objel očeta, se poslovil od vseh domačih in odšel na pot.

Ko je šel mimo cerkve, se je spomnil, da je treba najprej stopiti vanjo. Bil je pri maši in ko je zapustil cerkev, je srečal pri vходу mladega, lepega neznanca, ki ga je nagovoril: »Povejte, prosim, prijatelj, ali niste namenjeni v Rim na božjo pot?«

»Da,« mu je vlijudno odgovoril Espery.

»Tudi jaz grem tja, dragi prijatelj. Če hočete, lahko potujeta skupaj.«

»Prav rad, lepi moj prijatelj,« mu je odgovoril Espery in nikakor ni slutil, da je ta neznanec angel, ki mu ga je poslal Bog kot varuha na poti v Rim.

Tako sta odkorakala po stari rimski cesti in hodila po dežju in v solncu, prepevala psalme in prosila usmiljene ljudi za hrano, dokler nista dospela v Rim. Ko sta si oddahnila, sta šla moliti v cerkev sv. Petra in potem obhodila vse ostale kapelice in cerkve; naposled pa sta se poklonila svetemu očetu, ki jima je dal svoj blagoslov.

Preden sta krenila nazaj proti domu, sta sklenila počivati v senci stebrišča neke cerkve. Utrujeni Espery je kmalu zaspal in imel pri vid. Sanjal je, da sedi z očetom v raju v večni blaženosti in slavi ter gleda odtoč, kako se mučijo v večnem ognju na dnu pekla njegova mati in brata. »O Bog in moj Gospod!« je prišel moliti, ko je videl njih muke. »Kaj mi velelaš storiti, da bi jih rešil?«

Gospod mu je odgovoril: »Dragi deček, ni mogoče rešiti tvojih bratov, kajti niso hoteli izvršiti moje volje. A če se boš požuril in o božiču dospel domov, boš še lahko rešil svojo mater. Naj stori, preden bo umrla, samo tri dobra dela, in odpuščeno ji bo radi velikega praznika, ki je človeštvu pokazal odrešenje od izvirnega greha.«

In Espery se je zbudil, a videl, da ni več poleg njega prekrasnega sopotnika in prijatelja. Zaman ga je iskal po Rimu in ne da bi ga našel, pohitel sam na pot proti domu. Korakal je zdaj ob morju, zdaj čez planine, hodil po stezicah in velikih cestah, prepeval psalme, molil, prosil vbogajme za hrano in naposled dospel v rojstni kraj.

Potoval je skoraj leto dni in dospel na cilj samo tri dni pred božičem. Ko je šel sestradan, bos, razcapan in zaprašen skozi domačo vas, ga ni spoznal nobeden izmed sosedov. Prišel je do očetove hiše, tiho potrkal na vrata in rekel: »Dajte vbogajme revnemu romarju!«

Njegova mati se je zadržala, ko ga je slišala: »Joj, kako sem se naveličala teh potepuhov! Odkod se le vzame to nešteto lenuhov in postopačev?«

Toda oče se je oglasil iz globine svoje spalnice: »Pusti, žena, greh je tako govoriti! Daj mu miloščino vsaj v spomin na najinega sina romarja. Morebiti prosil zdaj tudi on prav tako pred katerimkoli vratil!«

Mati je godrnjala, a vendar snela s police hleb in odrezala izdatno miloščino.

Drugi dan je prišel romar zopet pred hišo in zopet prosil: »Dobra gospodinja, dajte mi vbogajme!«

»Kaj, že zopet si tu!« mu je v odgovor zakričala mati. »Mar ti nisem že včeraj dala kruha, ti požeruh!«

»Žena, čuj!« je rekel oče iz spalnice. »Saj si tudi ti včeraj kosila in vendar danes zopet hočeš jesti. Spomni se na najinega sina: kdo ve, kje hodi zdaj in kaj je z njim? Privošči mu vsaj majhen kos kruha!«

In mati se je zopet omeščala in dala miloščino.

A tretji dan je prosil Espery svojo mater, da bi ga prenočila: »Dobra gospodinja, naklonite mi zavetišče za sveti večer!«

Zdaj se je mati razvnela še bolj: »Ali si znorel, postopač, ali kaj? Poberi se z mojega

Zasvoje brate in zase

Malokdaj smo se s takšnim hrepenenjem za tekli k zibelki Kralja vseh kraljev in k surovo stesanim jaslim Kralja vseh revnih. Koliko je nas, koliko je naših mater, ki bodo kakor nebeška mati v tisti noči trkale od vrat do vrat, da bi našle gorko ležišče in kos kruha svojim otrokom. A vendar nam ni ta strašna stiska vzela enega, vzela nam ni Kralja ubogih, ta neizčrpilvi vir tolažbe. Lahko bomo pristopili k jaslim božjega Tolažnika, poslušali bomo veselo oznanilo v naših božjih hramih in vsaj za hip pozabili na svoje gorje.

Toda onim tam doli za mejo, ki so tolažbe še bolj potrebni, ni to dano. Kmalu bomo našli v Istri že 50 župnik, ki nimajo svojega duhovnika, ki bi z njimi čutili in jim oznanjal: »Blagor njim, ki preganjanje trpe.« In tam na Goriškem tirajo biriči božje svečenike izpred oltarja v svojo mučilnice, ker ni več pastirja, ki bi jih varoval; tam zidajo tuji svoje samostane in plačujejo tiste, ki so vrgli raz sebe svečeniško obleko in stopili v njihovo službo. Lačnim na telesu jemljejo tudi zadnje mrvice dušne hrane in se veselijo njihovega telesnega in dušnega umiranja. »Eh, odšel je, odšli so, toliko bolj, saj bo teh živali toliko manj!« tako govori civilizacija iz predstavnikov štiridesetmilijonskega naroda. Niti otrok ne puste več k božji besedi v cerkev, zato pa jih učijo brezbožne popevke, ki kličejo smrt nad katoliške duhovnike! Vse to v imenu civilizacije. Kakšno moralno razdejnanje!

Kako se nam zablestijo oči in razjasi obraz, ko nam sel izroči božično številko naših listov. Otroci najdejo v mladinskih listih jaselece, fantje in dekleta vzgojnega čtiva, kmet v tedniku poučnega branja in razvedrila, delavec v strokovnih listih bodrila za boj proti izkoriščevalcem, gospod v dnevnih politikah in dijak v reviji dušno hrano. Kaj ko bi samo en teden ostali brez tiska, ako bi samo za en teden zamrl za nas ves svet, ko bi se samo za en teden izločili iz človeškega občestva? Ali bi si mogli misliti, da bi bili potem še ljudje? In vendar živi tik ob nas, v srcu Evrope in v deželi, ki je z večnim trobentanjem o svoji kulturi oglušila že ves svet, 600.000 ljudi, živih ljudi z dušo in telesom, civiliziranih Evropevc, ki so imeli tako cvetočo kulturo, ne en teden, tudi ne en mesec, temveč že nad eno leto brez vsakega lista. Že nad eno leto ne sme v slovensko hišo ne dnevnik, ne tednik, ne revija, niti nabožen časopis in gorje duhovniku, ki bi se drznil deliti med otroke svetinjice ali podobice s slovenskim napisom! V Istri trgajo učitelji v cerkvi iz rok hrvatske molitvenike. In letos praznujemo tisočdevetstotridesetdrugi božič...

Ko bomo na sveti večer zbrani v svojih družinah ali v krogu svojih prijateljev, spomnimo se vsaj za hip svojih bratov, ki ne praznujejo božiča; saj ni nikogar, ki bi jim oznanjal mir in odrešenje. Zaman bodo pričakovali voščil od nas, zaman bodo matere čakale domov svoje sinove in žene svoje može, ki jih je fašistični birič razgnal po svetu nli pa umirajo v ječah in na otokih. Domov ne smejo, saj ne smejo niti na grobove svojih dragih, ker si niti smrt ne odpre poti skozi bodočo mrežo na meji; niti pisati ne smejo, ker je že inozemski pečat na pismu nevarno znamenje. Na sveti večer naj oče svojim sinovom pokaže, kako blizu je ta meja, kako nas tuji stiskajo na čedalje ožji košček zemlje; mati naj svojim hčeram in nevesti naroči, naj svojim otrokom vlijvajo v srce ljubezen do te naše zemlje, preko katere je šlo že toliko trpljenja; božji namestnik pa naj pred oltarjem z javno molitvijo zliže svoje vernike v duhovno občestvo z našimi onkraj meje. Bog ne pozna meje, Bog je pravičen.

Bog je pravičen. Zato proč z običajnim izgovorom: Kaj pa bo vse to pomagalo! Prav danes ni malodušnost na mestu; iz krvi, po nedolžnem prelite in iz srca trpljenja mora vzkliči odrešenje. To uči zgodovina in to je v zakonih božje pravice. To prepričanje nas mora prepeljati in iz njega moramo črpati moči za delo. Zavedamo se, da živi pod tujim jarmom ena tretjina našega naroda in pomislimo, kaj bi vse drugi narodi zposobili, ako bi tretjina njihovega življa postala žrtev tujega imperializma! Naša vest nam nalaga dolžnost, da delamo z vsemi silami na to, da se trpljenje naših bratov preneha. To ni samo delo usmiljenja, to je delo, ki nam ga narekujejo življenjski interesi našega naroda. Tujci so nas stisnili v kotiček, ki se čedalje bolj oži in nam zapri sapo, ko so nam vzeli morje.

Za božič bi radi podali vsem sosedom roko in zaklicali: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje. A tega ne moremo, dokler nam ne vrnajo to, kar je naše.

praga! Ne bodi nesramen, ker je moje potrpežljivosti konec!«

»Lepo te prosim, žena, daj mu prenočišče!« je vzdihnil oče. »Kdo ve, kje zdaj hodi najin ubogi sin? Morebiti zdaj tudi kje prosil, da bi ga sprejeli pod krov!«

Tedaj je mati sunkoma odprla vrata v hlev, kjer je stala živina, in porinila noter sina, ki je prav ponižno legel na slamo poleg oslov in volov.

Ko pa je šla mati na božični dan v spremljevanju starejših dveh sinov zarana v hlev, da bi pogledala živino, je obstala na pragu. Ves hlev je žarel v svetli luči. Romar je ležal mrtev, nepremičen in bled na slami, ki je žarela kakor suho zlato, in štiri velike sveče so sijale ob njegovem ležišču. Pajčevina po tramovju se je lesketala kakor najsijajnejši oltar. Zrak je bil prepojen s sladkim vonjem vijolic. »Moj Bog!« je rekla mati. »Kaj je to? Saj ne bi moglo biti lepše na ta sveti dan niti v betlehemske hlevu!« In zopet je obstala, ker je videla, da stoji vsa živina kakor začarana s solznimi očmi. Stopila je bliže in zagledala zmagoslavne blaženosti polno lice mrtvega romarja. V rokah je držal droben listič z napisom:

»Jaz sem Espery — vaš sin.«

Zdaj so vsi poklekli pred njim, se križali in jokali, kajti Espery, njih sin in brat, je po veliki božji milosti postal — svetnik.

Žena in mir

Mir ljudem na zemlji

Ko je bila v temo časov posijala luč in je Beseda meso postala; ko se je iz večnosti v časnost vzpel most — se je oznanilo glasilo: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!

Nebesa, ko so se slednjič odprla človeku, niso imela zanj večjega daru, nego mir.

Ne mir rok in nog, ne zastoj, smrt vseh misli in stremiljenj in želj in dela, marveč mir srca, izviraajoč iz blage volje.

In kaj resnično, trajno lepega, dobrega, velikega naj bi vzkliklo človeku izven tega miru, kaj naj bi ga zanj zadostno odškodovalo?

Je pa bila osrednja točka in znamenje tiste ure vseh ur

družina, žena z detetom

Družina. Žena z detetom pa mož — oče — hranitelj: podoba raja, nezamenljivo znamenje miru iz blage volje.

Podoba človeške sreče.

Preprostega je Bog ustvaril človeka in mu namenil preprosto najvišjo srečo na zemlji — da bi bila vsem dosegljiva —: mož — žena — dete, zvezani po božji ljubezni in krvi, združeni pod enim krovom, če se tako skromnim, da so le sami med seboj, trdna enota. Ne v čredi kakor žival.

Tako malo potrebuje človek za svojo pravo srečo. Če bi se tega zavedal in se zadovoljil s svojo bogodano srečo: lastna družina, varen krov nad njo pa kos kruha, telesnega in dušnega — kako mirno bi lahko živel, kako tuja bi mu bila vsaka gonja za bogastvom, slavo in oblastjo! Mir v družini, mir s sosedi, mir v deželi, mir na svetu.

Pa človek se ni zadovoljil. Zahotelo se mu je drugih sreč, drugih užtkov in ciljev; družina mu je ostala komaj še za fasado, ena izmed postaj ob progi življenja, po kateri ga neprestano žene pohlep za bogastvom, slavo, oblastjo pa za »ljubeznijo« izven zakona. Doma je le še gost ali celo popoln tujec, črteč in črten. Družina ni več žarišče, nositeljica miru — mir je izginil s sveta.

Mož se je odtujil družini. In je povabil žensko na cesto, v zabavišče, v grozeče in mrzko zatišje najete sobe.

Žena na cesti, v zabavišču, v najeti sobi ali tudi razkošni vili — pa je muhasta in draga. Dve — pet — deset — sto družin bi zadovoljno živelo ob tem, kar ena sama taka žena potrosi. Kakor bi ga furije gnale, drvi mož za vedno novim, vedno večjim »zaslužkom«; denarja, denarja! in če mora ropati, ubijati, moriti — v prenešenem, včasih doslovnem smislu. In naj jih strada tisoč in milijon, da se le ona veseli.

Kam po poti, žena?

Saj nisi srečna ne na cesti ne v zabavišču ne v najeti sobi in tudi v razkošni vili ne. Strašno nesrečna si v svojem ponižanju in bi dala srčno kri za dostojanstvo poštene žene, za spoštovanje, zvestobo in ljubezen zakonskega moža in otrok; vse drugo je omama in samoprevara in maščevanje nad možem in svetom za izgubljeno srečo.

Vase pojdi, žena; slednjič je le v tvojih rokah tvoja sreča in čast. Bodi močna. Bori se proti razmeram, proti blodnemu možu. Napoti ga nazaj v družino, ti predvsem ga napoti tja; orisili ga, da te spoštuje in te ne poželi razen v zakonu.

Da bo družina zopet nositeljica in znamenje miru iz blage volje.

Moja duša poveljuje Gospoda...

To je pogreznitev v poslanstvo, brez vsakega pridržka; edina misel, edina sreča: služiti. Ne služiti komu, ampak čemu: misli, namenu, cilju izven sebe, večjemu, višjemu od sebe. To je najgloblji mir. Mir s seboj, mir z ljudmi, mir z usodo. Služiti, utirati, gladiti pot boljšemu in lepšemu na svetu, pomagati pri odrešitvi od zla in gorja. Vsak poklic ima, mora imeti ta namen, zato je treba vsakega ljubiti, vsakemu dati ves um in vso dušo, pa naj bo skromen ali visok. Samo tako bodi umevana pravica žene do svobodne izbire poklica. Samo tako bo mogla širiti mir tudi izven družine. Na rokah nosi žena svoj poklic kakor dete, ki mu je vse dolžna, pa jo bo tudi poklice spoznal za svojo in jo varno nosil čez vse praznote življenja.

Žena in socialni mir

Kje je tajni vir nenasitnosti po dobičku in denarju, ki ustvarja in vzdržuje krivičen socialni red, v katerem se le močnejšim, pretkanejšim, brezobzirnejšim godi dobro, vsi drugi pa so ubogi Lazarji, odvisni od drobtinic, ki padajo z veljaških miz? Za koga grabi kapitalist? Sam zase pač ne, saj se osebno mnogokrat zadovoljuje z malim. Sila, ki ga žene, je navadno ženska, nezakonita žena predvsem, pa tudi zakonita.

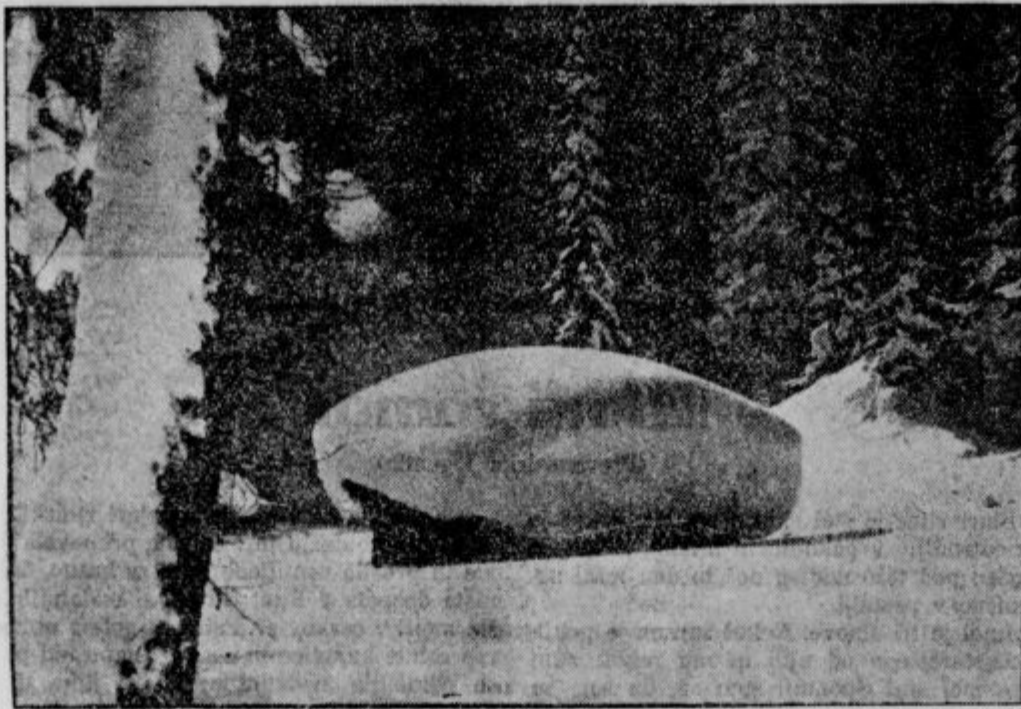
Tako je žena v teku tisočletij duševno osiromašila, da se ne upa drugače uveljaviti v družbi kakor s svojo zunanostjo, z množim denarjem in imenom, z zunanjim bleskom. Odtod neutrušeni pohlep po pisanih cunjah, večno pretvarjanje telesnosti, neprestana, nerena igra z njo; odtod pohlep po nakliti, po razkošnem domu, avtomobilu, dragih potovanjih. Stotisoči, milijoni, ki jih mož trga drugim izpred ust, padajo kakor v brezdanjo jamo. In če je kdaj nečimernosti zadoščeno, treba gra-

biti dalje za otroke, da jim ne bo treba delati (zato pa bodo seveda počeli vse mogoče neumnosti in se od sitosti zgubili nad življenjem tako zelo, da ga bodo izbljuvali...).

Množicam je bogatašvo razkošje kakor trn v mesu, ki noč in dan kljuje in ne da miru. Zolč in bolečina iščeta duška in ga slednjič vselej najdeti. — Je pa to razkošje tudi zgled, ki vabi in vleče k posnemanju. Popolnoma naravno; tudi množica ima oči in ušesa in okus, ki so enako poželjivi kakor pri »zgornjih« delavskih in tudi kmetijskih žena hočejo biti po modi oblečene, imeti moderno opremljeno stanovanje. Seve je vse, kar jim je sploh dosegljivo, le boren nadomestek, potvorba onega, kar imajo žene in »prijateljice« veljakov, smešno talmizlato; kljub temu izdajajo več, nego jim dovoljujejo sredstva, družine so v večnem pomanjkanju, večni nezadovoljnosti, večnem nemiru.

V takem ozračju se vzgajajo novi rodovi; zunanji blesk, gmotne dobrine, zlato tele postaja tudi njihov malik. Tako se vleče prekletstvo iz dobe v dobo.

Ce bi se ženi odprle oči za resnico, za prave vrednote življenja, za njeno pravo poslanstvo, bi mogla na nekrvav način izvršiti največjo socialno revolucijo, ki se je in se bo kdaj izvršila v življenju človeštva.

Sveta noč v gozdu.

Žena je v ogromni meri odgovorna za sedanjí socialni red, da si ga je bil ustvaril možki in si z njim upokoril tudi žensko. Odgovorna je tudi za bodoči socialni red, za socialni mir. Kajti kljub vekovni duševni odvisnosti in preprostosti, kljub politični brezpravnosti je imela v teku zadnjih desetletij dovolj prilike in v zadnjih dobah tudi dovolj svobode za vpogled v življenje velike splošnosti in ne more več prezirati znamenj časa.

Zdaj so ženi dostopni vsi zakladi duha, vse duševne vrednote kakor možu. Kako bi mogla svojo osebno veljavo, svojo srečo, smisel svojega življenja še vedno iskati v načičkani telesnosti — za grobo vabo drugemu spolu načičkani — norčavih domislekih mode, barbar-skem, izzivalno-nadutem razkošju? Kako bi mogla žena zavestno trgati suhi kruh iz rok lačnih in bednih, da bi sama jedla pogačo? Pehati v bedo stotine drugih otrok, da bi svoje obdala z obiljem?

Ce bo žena zmanjšala svoje gmotne zahteve nasproti možu, mu bo omogočila, da se bo zadovoljil z manjšimi dohodki, da ne bo stezal svojih rok po izkoriščanju vedno novih in večjih poprišč, ne bo izzivala revnejših slojev, ne bo navajala k razspitosti drugih žena. Ugladila bo pota sporazumu med stanovi, bistveno pospešila socialni mir.

S tem bo pa že pomagala graditi neobhodni temelj za uresničenje največjega ideala, ki je lebdel pred očmi plemenitim, velikim duhovom vseh časov in vseh narodov, ideala, ki ga je slednjič oznanil svetu Kristus:

Mir in bratstvo med narodi

Nikdar in nikjer več vojne!

Kaj je vojna? Surovo, nečloveško, zverinsko razračunavanje med narodi za resnične in še večkrat pretvezne pravice. Tako razračunavajo med seboj svoje spore za plen zveri; tako je uveljavljal svoje gospodstvo proti zverem pračlovek, tako je obračunaval tudi s sebi enakim sovražnikom, če je bilo treba braniti ležišče in lovski okoliš, tako so se iztrebljevali med seboj poganski narodi, tako so prodirale v Evropo divje horde z vzhoda in tako so se borili med seboj za gospostvo, tako so zaradi zlata in zemlje in njenih zakladov iztrebljevali brezbrambna naravna ljudstva tudi krščanski narodi in se bore tako do današnjega dne. V svojo večno sramoto.

Kaj je vojna? Spomnimo se!

Kakor mladi, sočni, v nebo stremeči hrastovi gozdi, ki so jim bili namenjeni še nepregledni jasni dnevi, razrast in razplod v vis in dalj — tako so korakali naši prvi polki na bojne poljane v svetovni vojni. Pod njihovimi koraki se je stresala zemlja in ob pogledu nanje so srca zastajala od vznícenja. A koliko se

jih je vrnilo, kaj je ostalo od njih? Okleščki in grobovi in od mnogih niti grob ne, njih kosti trohne razmetane in njih prah je raznesel veter.

To je bil sok naroda.

Pa so za njimi odšli drugi polki; krepki, zreli možje, ki so si že bili ustanovili lastno ognjišče in jih je srčna kri in najsvetejša dolžnost z nedotakljivimi naravnimi in nadnaravnimi vezmi vezala na mlado ženo in drobno deo. Kaj se je zgodilo z njimi, povejte? Koliko se jih je vrnilo in kakšni? In kaj se je zgodilo v tem z njihovimi ženami in otroci? Kod in kako so blodili in zablodili, ker jim je bil iztrgan tisti, ob katerem edino bi bili mogli srečno rasti?

Vojna pošast je žrla in žrla in ji žrtev ni hotelo biti dovolj. Odhajali so novi polki; to so bili možje, ki jih je bila peza življenja že utrudila, jim upognila tilnik, odvzela prožnost koraku in posrebrila glavo in bračo. Miru so že bili potrebni in odpočitka, nege skrbnih, zvestih rok; pa so morali izpod toplega krova v vihar in noč, v nečloveško trpljenje in nečloveško umiranje.

In ko že nobena družina ni imela več očeta, so prišli in so pobrali dečke, ki so darščali v vojni, v stradežu, vsakršnem pomanjkanju, sredi gnjusobe nepopisnega razdejanja vsakega reda, in jih poslali za očeti na bojišča. Oh, ti polki! To ni bila več podoba hrastovega gozda, to so bili revni nasadi, komaj vid-

To je vojna. Pa kaj še — komaj medle besede o njej; za resnico človeški jezik nima izrazov.

In za vojno se vleče povojna doba, obtežena z neštetiimi grehi in nadlogami kakor garjav pes, ki mu grinte le počasi odpadajo.

To velja za dosedanje vojne. A kaj bo v prihodnje? Znanost je iznašla sredstva, ki bodo učinkovala kakor elementarne katastrofe, kakršnih zgodovina ne pomni. Strupeni plini, smrtonosni žarki, ogenj, kužni bacili. To ni domišljija, marveč resnica.

Nič več ne preostaja narodom časa za obotavljanje in premišljanje; ali se slednjič odreko vojni in jo onemogočijo ali pa bodo izginili s površja zemlje.

Na obzorju se svita

Narodi se tega od zadnje vojne zavedajo. V mirovni pogodbah so se zavezniki obvezno izjavili za svetovno razorožitev; pakt Zveze narodov jo je obljubil; med velikimi in majhnimi narodi so se sklenile slovesne pogodbe o nenapadanju in mirnem poravnavanju medsebojnih sporov; Briand-Kellogov pakt je vojno izključil in ji vžgal pečat zločina. Zveza narodov in mednarodno sodišče v Haagu sta pristojni mesti, na kateri se more zateči vsak narod, vsaka država, če se jima godi krivica.

Poleg tega so vzklicale in se razrastle po vseh deželah sveta velike organizacije in ustanove za pospeševanje miru: Liga narodov, Mednarodna ženska liga za mir in svobodo, Carnegie-jeva in Noblova ustanova za mednarodni mir itd. itd.

To je ogromen korak na poti do svetovnega miru v 12 letih, če pomislimo, da so se pred vojno pacifizmu še smejali kakor norčavi misli in so veljali njeni zagovorniki za trape in čudake, v vojni pa za narodne izdajalce. Kljub temu je pa še silno daleč do svetovnega miru. Države se oborožujejo kakor malokdaj in neprestano se po svetu užigajo večji ali manjši vojni požari; Zveza narodov ima polne roke dela z gašenjem. Odkodi to nasprotje med teorijo in prakso?

Narodi si ne zaupajo med seboj! In potem neprestano križajoči se interesi mednarodnega velekapitala (železniške, broderske, zračne prometne proge, petroleje, premog, železo, les itd.), ki segajo iz ene dežele v drugo, se prepletajo, ovirajo, tarejo med seboj. Za velekapitalom stoje vojske in mornarice s svojimi štabi, ki komaj čakajo, da se izkažejo, da zaigrajo bojno igro enkrat zares.

Nezaupanje med narodi je mogoče odstraniti samo na en način: s splošno, enakomerno, istočasno razorožitvijo. S tem bodo obenem porazane peruti bojevitim vojaškim krogom; velekapital bo osamljen, prisiljen krotiti svoj pohlep in iskati sporazuma med seboj na mednarodnem poprišču (katero pot je delovna že nastopil), pa tudi z drugimi stanovi.

Kar je torej sedaj najbolj potrebno, je splošna razorožitev. Ta bi šele dala Zvezi narodov, Locarnskemu sporazumu in Briand-Kellogovemu paktu pravo veljavo.

V ta namen je tudi že napovedana mednarodna razorožitvena konferenca, ki se ima sniti v prvih mesecih prihodnjega leta v Ženevi. Od uspeha ali neuspeha te konference je morda odvisna bodočnost sedanjega in mnogo bodočih rodov.

Po vseh državah sveta so na delu organizacije mirovne misli, da pridobe vlade za razorožitev in dvignejo množice, da jasno in odločno povedo, da za nobeno ceno nočejo več vojne, da zahtevajo mirno poravnavanje sporov in takojšnje ukrepe za splošno razorožitev.

Velika ura za žene

Tega velikega gibanja za razorožitev se z neko posebno resnobo in zbranoostjo udeležuje tudi žensko vsega sveta. Pravijo: Žensko vprašanje in mirovno vprašanje potekata iz enega vira in imata isti cilj: Duh odločaja, ne sila in tvar. Dalje: Ženska volivna pravica in moderna vojna sta nezdržljivi; če ženske ne morejo ali nočejo pripomoči do zmage mirovne misli, do razorožitve, potem pada nanje soodgovornost za vsako bodočo vojno in je boljše, da preje vrnejo svojo zgodovinsko poveritev ter se umaknejo iz političnega življenja.

Žene so v tej uri poklicane kakor nikdar poprej, da proti brezobzirni, surovi sili in vladohlepu postavijo spoštovanje pred nedotakljivostjo življenja, kakor veleva dekalog: Ne ubijaj! in temeljna postava krščanstva: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe in kar sam nočeš, da bi ti drugi stvili, tudi ti drugim ne stori.

Ko je bila v amerškem kongresu padla odločitev za poseg v svetovno vojno, se je edina takratna ženska članica kongresa bridko zjokala. Cutlila in umela je, da je s tem podpisana smrt ali pohabljenje za tisoče in tisoče mož in osirotenje za tisoče in tisoče žena, nevest, mater in otrok.

Solze ameriške poslanke so potrdile, kar glasno govori narava sama, da ženska ne more nikdar hoteli vojne. Stvarnik ji je poveril porajanje in nego življenja in ji zato položil v dušo nežnost, ljubezen in usmiljenje do vsega živega. Zato je med ženo in krščanstvom, vero ljubezni, usmiljenja in krotkosti, od vsega početka posebno globoka vez, zato je ravno žena poklicana, da odločilno sodeluje pri uveljavljanju krščanske kulture slednjič tudi v politiki. Vojna in krščanska kultura sta nezdržljiva pojma, zlasti vojna, ki ni naperjena samo proti bojevnikom, marveč uničuje tudi žene, starce in otroke in je grozovitejša nego je bilo

ljudožrstvo in suženjstvo in vse, kar ve zgodovina o borbi med človeškimi rodovi od najdaljših dob do danes.

Zena dihaj mir, žena predajaj mir s svojo srčno krvjo novospočetim, žena uči mir in vzgajaj zanj nove rodove, žena žrtvuj za mir svojo nečimernost, žena zahtevaj mir, žena glasuj za mir, žena molji za mir, žena vselej in vsikdar hoti mir in izključuj vojno.

Pa naši bratje onstran meja? Da, tudi nanje mislimo! Tudi njim, kakor narodnim manjšinam vobče, bo prinesla razorožitev odrešenje v eni ali drugi obliki. Ko bo izginilo vojno barbarstvo, ne bo mesta na zemlji niti barbarstvu nasilnega raznarodovanja. Tudi meje se bodo prestavljale miroljubno in sporazumno, ne glede na to, da ob mirnem sožitju narodov državne meje ne bodo pomenile ovir za narodno, kulturno in gospodarsko skupnost.

Francoski odsek »Svetovne mirovne zveze mater in vzgojiteljic« je pred kratkim izdal poslanico, v kateri se francoska mati Marija Lucas obrača na vse matere sveta, naj se enodušno združijo v zahtevi po splošni razorožitvi in si ne nalagajo strahovite soodgovornosti za nove vojne. Poslanica ob sklepu slove:

»Prekleta naj bo zmeta, ki veruje, da bi se mogle gmotne dobrine: posest dežela in naravnih zakladov — premoga, železa, petroleja — pridobiti in braniti s silo! Blazna tudi misel, da bi se mogle duševne dobrine — pravičnost, svoboda, mir, sreča — priboriti s surovo silo! Ne izgovarjajte se na nasprotne narode. Nevarnost in gorje je za vse enako, kakor se lobanje padlih na bojiščih po par letih ne dajo več ločiti, ali so pripadale prijatelju ali sovražniku. Podobno so si kakor krvaveča srca mater vseh narodov, kadar jim smrt iztrga najdražje. Ne vprašam te, kateremu narodu pripadaš, ljuba mati! Pošiljam Ti svoj iskren sestrski pozdrav in svoje globoko sočustvanje: Naj bolest preteklosti služi v to, da bomo poslej za vso bodočnost varne pred njo!«

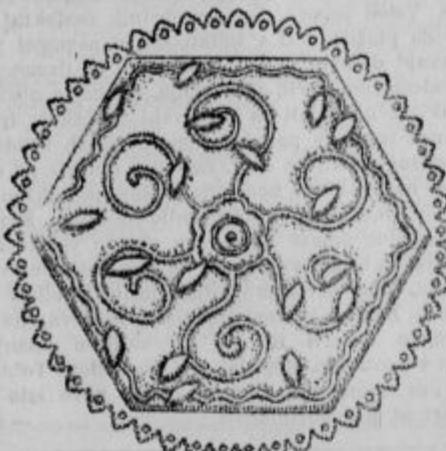
Doli orožje!

Slovensko katoliško ženstvo se pridružuje zahtevi vesoljnega ženstva, da se izvede splošna, enakomerna, istočasna razorožitev in pozivlje našo vladu, naj z vsemi močmi dela za uspešen izid bodoče razorožitvene konference v Zenevi.

Vendar pa pri vsej pomembnosti te konference ne smemo brezpogojno nanjo vezati vseh svojih upov in strahu glede uresničenja mirovne misli. Saj vemo, da se tako ogromni preobrati v zgodovini človeštva ne porajajo čez noč, marveč polagoma dozorevajo. Zato: Če ima biti od bodoče razorožitvene konference res odvisna usoda miru, potem mora za vsako ceno uspeti; če pa ne uspe, potem ne sme biti odločilna, marveč nas bo neuspeh le tem bolj vzpodbudil za novo delo za mir, za neizprosno, nepopustljivo vojno proti vojni. Mirovna misel, pojmovana socialno-gospodarsko in kulturnopolitično, odpira narodom in človeštvu edini izhod v novo, boljše in višje bodočnost. In samo v taki bodočnosti bo tudi žena našla zopet svoje pravo mesto v človeškem občestvu.

Uganke

»Božični kolaček«

Povrhu božičnega kolača je namestila mamicca sladke mandlje tako, da bi dobil vsak član šesteroglave družine po tri enake kose kolača in na vsakem kosu po en mandelj. Ko so pa devali kolač v pečico, so mandlji zdrknili s svojih mest, kakor vidimo na sliki. Ali je mogoče kolač vseeno tako razdeliti, kakor je bilo prvotno namenjeno?

Božična križaljka

Navpično: 1. osebni zaimsek, 2. števniki; 3. žensko ime; 4. osebni zaimsek; 6. del ženske obleke; 7. pridevnik; 8. del človeške

Prosvetno delo na deželi

Mi, ki živimo v naši slovenski prestolici, navadno vse presojamo z nekega višjega vidika ter si lastimo uspehe naroda na vseh poljih. Ponošno trkamo na prsi, kadar govorimo o kulturi slovenskega naroda, o visokem nivoju izobrazbe našega ljudstva. Kakor da bi bila to zasluga samo Ljubljane in neštetihih kulturnih delavcev — ki v njej živijo. Le redkokdaj se spomnimo tistih tihih in požrtvovalnih ljudi, ki že desetletja delujejo med slovenskim ljudstvom, ga vodijo, vzgajajo, in da bi zato iskali priznanja in hvalisanja. Če je danes slovensko ljudstvo na tako visoki kulturni stopnji, je to predvsem zasluga teh skromnih delavcev. Med njimi je v prvi vrsti naša duhovščina. Duhovnik na deželi porabi vsak prost trenutek za delo v družtvih in združenjih, za posvetovanja z gospodarji, s fanti in dekleti po težjih, predavanjih in drugih prireditvah.

Rojstvo Jezusa — slikal Bernardino Luini (1470—1530).

cijah, ki so tipično podeželskega značaja. Na vprašanja je v prijateljskem razgovoru razvijal te-le misli:

Mlajša duhovniška generacija je ostala zvesta svetim tradicijam slovenskih duhovnikov, ki že stoletja vršijo prosvetno delo med našim ljudstvom. Ostala je predvsem zvesta geniju Janeza Ev. Kreka, ki je s svojo krščansko socialno zvezo prvi sistematično organiziral prosvetno in socialno udejstvovanje duhovnika med podeželskim in delavskim ljudstvom. Do njegove dobe je prosvetno delovanje duhovnika bilo v glavnem ozko spojeno z njegovimi dušnopastirskimi posli. Poslej pa je bilo ločeno in poglobljeno. Mlajši naši duhovniki so to zamisel še bolj izdelali!

Kako sedaj s prosvetnim delom na deželi? Ali ni nekam utihnilo?

Videz je res tak! Vse delo se vrši brez hrupa. Nekam bolj tiho. Je pač stopilo med vsakdanje pojave javnega življenja. Zato ni tako vidno in slišno. Ali v resnici se je v zadnjih letih prosvetno delo na deželi znatno poglobilo. Oglejte si novooopremljeno dvorano v Tržiču! Ali novi prosvetni dom v Preddvoru, v Smartnem! Kakšen tehničen napredek! Predstave, ki jih je nekdanj zmoglo le gledališče v Ljubljani, danes zlahka prikazujejo naši odri na deželi. Prosvetno društvo v Kranju z vso energijo ustvarja tako zvani »Ljudski oder«, pri katerem naj bi igrala takorekoč vsa dvorana. Pevski zbori se s tihimi koraki bližajo mestnim pevskim zborom. Predavanja so skrbno pripravljena in opremljena z vsemi mogočimi modernimi pripomočki. Društva, n. pr. v Kranju, na Jesenicah, ustvarjajo lastna založništva ljudskih iger. Med člani naših društev so zrasli pisatelji, ki pišejo cele drame in tragedije. V Senčurju n. pr. je društvenik Bobnar Pavel spisal v enem letu že drugo žaloigro, ki jo je pred kratkim vpriporil naš društveni oder z velikim uspehom. »Krvavi zarjki sledi že tretja narodna igra »Ljubavi cvet je zamorjene. Publika po naših dvorinah ne nastopa kakor kaka razdivjana čreda — ampak mirno, vladno, disciplinirano, da je veselje biti v taki družbi. Torej viden napredek na široko in globoko!

Ali se vam izplača trud, ki ga imate s prosvetnim delom?

Seveda trud ni majhen! Po dnevnih stanovskih opravilih še naporno delo večer za večerom v dvorani, bodisi predavanje ali režiranje ali pouk glasbe — vse to gre sčasoma ludo na živce. Vendar: sadovi so vredni truda! Treba je ločiti pasivno in aktivne sodelavce. Pasivni sodelavci polnijo naše dvorane, da uživajo delo aktivnih sodelavcev. Ze to je velikanski uspeh in užitek, ko

glave; 9. žensko ime; 10. pojmoven samostalnik; 11. nasprotje miru; 13. igrača.

Vodoravno: 1. pridevnik; 2. osebni zaimsek; 5. medmet; 8. veznik; 9. medmet; 10. nikalnica; 12. žensko ime; 13. občinsko dostojanstvo; 14. izraz žalosti; 15. pojmoven samostalnik.

Črka i trikrat nadomešča črko j. Besede postavimo po vrsti od 1 do 15; začetne črke povedo, kaj želi uredništvo čitateljem.

vidi, da množice komaj čakajo kake društvene prireditve — predavanja, igre, koncerta —, da ob vsakem vabilu z veselimi obrazi napolnijo dvorano, da z živim zanimanjem slede prireditvi, da potem vsa fara pol tedna govori samo o prireditvi. Kakšno zadoščenje, ko vidim, n. pr. na kako prenižero prihite z vseh strani prosvetni delavci po več ur daleč, žejni kulturnega napredka, da vse, kar vidijo drugod dobrega, brž presade v dvorano domačega društva. Največ veselja seveda pa nudijo prosvetnemu voditelju aktivni sodelavci, ki se udeležujejo kot govorniki ali kot igralci ali kot pevci ali godbeniki. Skoro ne bi mogel verjeti, da priprosti človek z dobro voljo toliko premore. Po naših dvorinah se razvijajo in izživljajo podeželski talenti, ki bi popolnoma zamrli, ako jim društvo ne bi nudilo prilike za udejstvovanje. To je skoro največji pomen podeželskega prosvetnega dela! Ti talenti vodijo potem s prosvetnim voditeljem vse kulturno delo v fari. To so akcionaši za vse dobro in lepo!

Kako vpliva vaše prosvetno delo na značaj?

Ni brez nevarnosti. Zanemarjanje družinskega življenja, nečimernost, napuh, nevoščljivost se kaj radi pritaknejo. Ali z leti vse to več ali manj preide. Pospeši se resno pojmovanje življenja. Člani dobe čut za duhovno plat življenja. Vso njih duševnost prevzame zanimanje za to ali ono panogo društvenega delovanja. Polagoma dozori v njih načelno mišljenje, ki daje značaj moštosti in

Rojstvo Jezusa — slikal Bernardino Luini (1470—1530).

stalnosti. Silno se krepi med člani čut solidarnosti za skupno delo. Oživi smisel za disciplino in požrtvovalnost. Vse delo v društvu je zastoj. Pa ti na ukaz po trudapolnem dnevnem poslu prihite v dvorano točno ob uri. Marsikdaj ti po cel teden vsak večer ob vsakem vremenu prehodiš po celo uro dolgo pot. Ob nedeljah prebijejo v dvorani ob napetem delu ves čas od treh popoldne do desetih večer. Pri tem si malico in večerjo oskrbe na svoje stroške. Končno jih za plačilo okregaš, pa vse potrpežljivo preneso. Gre pač za blagor društva. Kuluk, ki je sicer tako osvražen, je pri društvenikih najbolj privlačna delovna točka. To je požrtvovalnost in disciplina! Najsigurnejša podlaga za značaj!

Kako vpliva na deželsko prosvetno delo gospodarska kriza?

Vsaj pri nas — ne preslabo! Mase so se stregzile. Za velike izdatke, ki se trošijo po veselicah, ni denarja. Zato hite v prosvetne domove, kjer se za majhen denar veliko vidi in sliši. Letos so prireditve dobro obiskane. Tudi število aktivnih sodelavcev se razveseljavajo množi, ker ni zapeljivih priložnosti za veseljačenje. Mladina se pač težko ustavlja vabam!

Ali bi radi kaj povedali o ovirah? Kaj si še želite pri prosvetnem delu?

Najbolj si želih spet — kakega Kreka! O drugih željah in ovirah pa danes rajši molčiva!

»Srečolovec«

Na velesejmu se suče kolo sreče, ki ga vidimo na sliki. Vsak igralec stavi na eno izmed števil na notranjem polju 1 dinar. Igrati mora vsakokrat najmanj po troje igralcev. Lastnik kolesa zavrti kazalo, ki se ustavi nato na eni izmed zunanjih števil (od 1 do 16). Dobitek 2 Din pripade tistemu, ki je stavlil na številko, ki leži najbližje številki, na kateri se je ustavilo kazalo. Zgled: če je kdo stavlil na št. 8, pa se je kazalo ustavilo na št. 5, potem je dobiček 2 Din njegov; njegova soigralca, ki sta stavila na pr. na št. 2 in 14, odideta praznih rok. Ali je pri tej igri lastnik loterije kdaj v nevarnosti, da bi imel izgubo? In če ne — kolik je njegov dobiček? Kaj pa, če bi igralo najmanj po šest igralcev ter bi znašal dobiček po 4 Din?

J. G. Krstnik:

Luč v temi

Kristusovo učlovečenje je sad one neskončne in nam nerazumljive božje ljubezni, s katero nas je Bog ljubil od vekomaj, preden smo bili rojeni; ta nedoumljiva božja ljubezen nas je ustvarila, odrešila in posvetila ter nas še dan za dnem posvečuje...

Mislím, da ga skoro ni zgodovinskega dogodka, ki bi bil tolikokrat in na tako raznovrstne načine upodobljen, kakor vprav Jezusovo rojstvo. Toda kolikor slik sem že videl, moram reči, da mi nobena ni tako ugajala, kakor slike umetnika dalle Nottija, ki bi jim jaz dal naslov »Luč v temi«. Tri slike so, po imenu sodeč bo umetnik Italijan; a trditi si tega ne upam. Slike pa so takšne: prva predstavlja angele, ki molijo Jezusa. Dva angele — kakor dva desetletna kodrolasa dečka — s polnimi lici gledata drobnega Jezusčka, ki leži na kosu platna. Angela se veselo smejeja in muzata, da se jima kar jamice delajo na licih. Zraven stoji resen, a prijazen sv. Jožef in nežna Devica Marija, ki zatopljena zre v svojega Boga in Stvarnika, ki si je njo izvolil za svojo — Mater! Po vseh pa je razlita žarka svetloba, mirna in blagodejna luč, ki žari iz novorojenega Deteta, Boga. Vse naokoli po vlada gosta in črna tema...

Na drugi sliki vidimo pastirje, ki so prišli molit dolgo pričakovanega Mesijo. Krepki mladenci so in sključeni, bradatí starci. Vsi zvedavo gledajo nedoumljivo čudo božje ljubezni in zapanje odseva z njihovih obrazov. Tudi tukaj je vse bajno razsvetljeno, da si morajo najbližji kar z rokami zaslanjati oči. Tako jih slepi nebeška luč, ki prihaja od vsemogočnega Boga-človeka, ki ga je ljubezen privedla na grešni svet. Seveda sta tudi rednik Jožef in mati Marija vsa v luči. Vse naokoli pa vlada gosta in črna in zlobna tema...

Tretja slika pa nam kaže tri Modre, ki so se prišli klanjat napovedanemu Kralju judovskemu. Čeprav ga niso našli v palači in zlatu in svili in škrlatu, se mu kljub temu poklonijo in mu izročijo bogate darove, ki so jih zanj prinesli iz daljne dežele. Toda mali Kraljevič jih ni odpustil praznih rok, marveč jim je dal več kot oni njemu, dal jim je notranji mir, mir srca, ki je več vreden kot vsi zakladi sveta. Nanje je razlil božjo luč, ki daje moč in poguma zoper strasti in hudobije tega sveta. Vsa podoba se kopije in olseva v prelestni luči... Vsenaukoli pa vlada gosta in črna in zlobna in moreča — peklenska tema.

Morda se je kdo že hudoval nad mano žemu sem tako na dolgo in široko opisal vse tri slike? Če se je ali če se ni, mu odgovorim, da zato, da bi tem laže doumeli to, kar bi vam rad povedal: da je Kristus luč v temi. Kristus je luč padlemu človeštvu, ki tava in blodi po temi zmote, laži in prevar. Kristus je edina rešitev človeštva bil, je in ostane na vse veke.

Kristus je luč sveta. Tudi današnjega. To bi vsem rad povedal in vse bi rad o tem prepričal, da bi se zavedli tega velikega dogodka božjega rojstva. Ta resnica, da je Kristus naša luč, je povod, da zvonovi veselo donijo v skrivnostno zimsko noč in vsemu stvarstvu prinašajo radostno vest: »Kristus se nam je rodil. Pridite, molimo ga!...« Ta resnica, da je Sin božji naša luč, preveva cerkev božjo, ki poje ta dan: »Danes se je rodil Kristus. Danes se je Rešenik prikazal svetu. Danes pojejo angeli nad zemljo in danes se radujejo nadangeli. Danes vrisakajo pravični in kličejo: slava Bogu v višavah! Aleluja.«

Leto za letom obnavljamo spomin največjega dogodka, ki ga pomni človeški razum, onega dogodka, ko je prišel v človeški podobi na svet sam Bog. Neskončni, vsevedni, vsemogočni, predobri Bog, ki mu ne moremo dati pravega imena, čeprav obsega vsa imena, brezimna skrivnost, Bog groze in čudes... Bog — otrok, neskončni — v plencah... Človek ostrmi in onemi in samo jeclja... Zakaj Bog je pred njim, neskončno Sveti...

In leto za letom imamo manj sreče, manj veselja, manj miru, čeprav še zmerom živi Oni, ki so ob njegovem prihodu na svet peli angeli: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so Bogu po volji...« Ni sreče, ni miru. In zakaj ga ni? Zato, ker ga ne iščemo pri Njem, ki je vir vse sreče, ampak daleč od Njega; ne v Luči, ampak v temi! To je naša usodna zmeta.

Kristus pa je prišel na zemljo, da bi dal vsem ljudem svoj nebeški mir, torej tudi nam. In še enkrat ponavljam, da bi dal ne vem kaj, če bi mogel vsem povedati to in tako, da bi občutili in doživeli resnico, da je Kristus tudi naša Rešitev, naša Luč.

Današnji človek je zablodil v silno temo zmote in laži, prevare in bede. Če bi človek priznaval samo naravo in naravni razvoj sveta, bi moral danes obupati; pa ne samo danes, marveč že nešteto krat v zgodovini človeštva. Današnja duhovna in materialna kriza se zdi tolikšna, da skoraj ni izhoda iz nje, ni rešitve! Res je precej huda stiska, priznam, toda božja moč je nad človeško mizerijo in božja dobrotta je neskončno nad vsemi človeškimi grehotami. Kristjan nikdar ne sme izgubljati poguma, kljub črnim dnevom mora biti popoln optimist. Contra spem sperare! Kristus je luč sveta.

Luč v temi! Spomnimo se onih treh slik, ki sem jih na začetku orisal, vtopimo se vanje, sezimo v njih globino. Potem ne bo več strahu v našem srcu, ne bo malodušnosti in obupa. Pogumno bomo stopali iz teme k svetlobi in pomagali še svojemu bratu k Luči, k Solncu.

Kristus je Luč v temi. Huda in gosta tema je krila človeški rod in ga moreče tiščala k tlom, da ni mogel pogledati kvišku, k Svetlobi. Kristus je premagal temo. Če se zopet spuščajo črni oblaki in nam grozijo, ne bojimo se, zakaj k nam prihaja večna Luč, Luč Resnice in Ljubezni.

Kristus — Luč v temi naših dni — daj nam luč, razsvetli nam pot!

Iz preteklosti za bodočnost

Razgovor z delavskim voditeljem Jož. Gostinčarjem

Voditelj krščanskega delavstva je Jož. Gostinčar. Njegova neumorna pridnost, poštenost in zvestoba ga je postavila na to mesto. Sam se nikdar ni potegoval za take časti in naslove. Njegova hišica v Vižmarjih je stalno zbirališče starih in mladih Krekovcev, ki hodijo k Jožetu po nasvete in razgovore. Pa tudi sam skoro vsak dan zdrkne v Ljubljano po opravkih, k sejam in tako dalje. On in rajni Miha Moškerc — prva Krekovca!

Zadnjič sem slišal, da je Jože Gostinčar bolan in da zopet pestuje svojo nogo. Zato sem ga šel obiskat, da mu pri tej priliki voščim vesele božične praznike in ga naprosim, da mi kaj pove iz preteklosti za bodočnost. Imel je obisk, pa mi je hitro pritekel naproti, ves prijazen in svež.

»Mislim, da pestuješ nogo, pa vidim, da ni treba.«

»Ej hudirja, včasih bi bilo skoro treba, pa ni časa,« se je poredno zasmel na ves glas. Humor ga nikdar ne zapusti. »Še dopoldne sem moral v Ljubljano po opravkih. Prijazna gospa Fani je kar tiho izginila iz sobe, češ: »Pa se kaj pogovorite!« Kmalu se je vrnila s škodelico vročega čaja, s posodico medu in pecivom: »Nate, da se pogrejte!« Gospa Fani skrbi gostom za telesno ugodje, Jože pa za duha in srce.

»Za Božič mi povej kaj veselega iz preteklosti, ker iz sedanjosti se to ne da.« »Slovenec« te prosti.«

»Zakaj pa ne? Iz preteklosti človek lahko in rad govori, za bodočnost pa nisem prerok. Ampak znanje preteklosti je koristno za presojanje bodočnosti. Takole je bilo ob kratkem:

Slovenska katoliška — ali če hočeš — kršč. soc. delavska organizacija je iz leta 1894., ko se je ustanovila »Slov. kat. delavsko društvo« v Ljubljani. To je bila prava delavska organizacija, po svoji notranjosti in svoji delavski politiki in potrebah.

Društvo je bilo politično in se je borilo za kršč. delavsko organizacijo, splošno volivno pravico in izboljšanje delavskega položaja v gnetnem in kulturnem oziru. Delo je bilo težko in naporno.

Delavci v tedanjem času niso imeli nobene veljave. Njih zahteve so se zdele zablodna prenapetost in smešna objestnost »presitih hlapcev«.

Za ustanovitev kršč. delavske organizacije je bil skrajni in primerni čas, zato je tudi hitro rasla in se spopolnjevala.

Iz Slov. kat. del. društva se je rodilo I. del. konzumno društvo leta 1894., ter se je postavilo na noge in shodilo v letu 1895.

Istotako je nastalo iz delavskega društva »Slov. delavsko stavbno društvo v Ljubljani«, za katero se je pokazala velika potreba in je postavilo v kratki dobi delavcem nad 60 hiš. Tudi tu je bilo ogromno dela, ki so ga v bistvu vršile iste osebe kot pri delavski organizaciji.

Za delavsko mladino in mlade delavce je bilo potreba posebne organizacije, zato so delavci sami ustanovili »Krščansko socialno zvezo«, ki se je v teku enega leta spremenila v nekako centralno izobraževalnih društev. Obenem pa je bila v Ljubljani organizacija mladine. Zvezo so vodili delavci, doktor Krek in Luka Smolnikar. Ta zveza je prišla pozneje v druge roke in je nastala iz nje sedanja »Prosvetna zveza« na veliko nevoljo delavstva.

Iz kršč. soc. zveze je izšel tudi telovadni odsek zveze — »Orele«.

»Kedaj pa se je začela Strokovna organizacija krščanskega delavstva?«

»Potreba po strokovni organizaciji se je kmalu pokazala. Ustanovljena so bila različna društva. A Jugoslovanska strokovna zveza je bila ustanovljena pozneje na neki slavnosti pri Devici Mariji v Polju. To je sedaj edina krščanska strokovna organizacija. Je pa pretrpela, posebno na Koroškem od strani nemurjev preganjanja, zaradi svojega imena. »Purgermajstrie« in žandarji, seveda po želji »Bezirks-hauptmannov«, so imeli nanjo veliko piko. Po vzoru Jugoslov. strokovne zveze v Ljubljani so se ustanovile strokovne organizacije v Zagrebu, Splitu in Sarajevu.«

»Ljudje danes radi slišijo, da je tudi včasih bilo hudo in kako je postalo boljše. O tem kaj povej!«

»O, so bili tudi hudi časi za krščansko delavsko organizacijo. Naj povem le to:

Tri stavke v Vevčah in Medvodah, katerih ena je trajala okoli treh mesecev. Mislite si: Denarja skoro nič, tekočih podpor malo, potreba velika, to se pravi moliti kozje molitvice. In vendar je delavstvo junaško prenašalo gorje pomanjkanja in vzdržalo. To so bili junaki, ki so znali braniti svoje pravice in svoje gospodarsko stališče!

Istotako so se vršile borbe na Jesenicah tedaj ko je bilo vsaj 80% delavstva v krščanski organizaciji. Danes izgleda malo drugače. Zakaj? Jugoslovanska strokovna zveza menda ni kriva.«

»Kriv kdorkoli — ampak prvi borci so bili junaki. In junaškega duha je treba, če hočeš opraviti veliko delo. — Kako pa je bilo z delavsko politično organizacijo?«

»Med vojno je Slovensko kat. del. društvo bilo ognjišče slovenskega narodnega in deklaracijskega gibanja. Preje in pozneje je bilo marsikaj, kar je kalilo razmere v skupnem sožitju krščansko orga-

niziranih stanov. Vzrok je bil pred vsem v tem, da nekateri niso dobro poznali delavskih razmer, nekateri pa so se dali preveč vplivati od raznih kapitalističnih magnatov. S tem pa nočem nikogar kritizirati. Le ugotovim to dejstvo z željo, da bi se to preobrnilo. Saj je vendar jasno tole: Posebno mora strokovna organizacija delavcev stati na stališču, da nastopi proti vsakemu kapitalistu, ki nedopustno postopa z delavci, naj nosi isti ime kristjana ali brezverca. Tu je gospodarska borba za življenje in kdor izrablja in izkorišča delo drugih v svoj namen, menda ne ravna po naukih katoliške vere, pa če gre vsak dan desetkrat v cerkev.«

»Dobro povedano. Ampak to se navadno izjeme. Tam, kjer ni slabe volje, se da še vse poravnati. In skupnost nam je danes potrebna.«

»Kajpada je sporazum mogoč. Katoliško delavstvo se bo vedno rado sporazumelo z možni katoliškega naziranja, ki so proti mamoni in ki resno hočejo pravičnost za delavca in njegove težnje. Sicer pa je to vse stvar krščanskega duha in pošteno dobre volje. Naj ima vsak v svoji strokovni organizaciji odločujočo svobodo: kmet, delavec, obrtnik. Vse tri stanove pa naj družijo krščanska pravičnost in ljubezen, ki se nam je vsem rodila v betlehemskem hlevčku. Katoliška inteligenca pa je poklicana povsod po svojih močeh pomagati. Pa bo zavladal božji mir in krščanska sloga.«

»Kaj pa sodiš o današnjih delavskih razmerah?«

»Bog se usmili ljudstva, ki trpi! Le pogledmo na Jesenice, v Vevče, Trbovlje in drugam! Te razmere jasno kažejo, kako potrebna je enotna krščanska delavska organizacija. Pa močna mora biti! Druge rešitve ne vidim!«

»To hodi tvoje božično oznanilo trpečemu delavstvu! Tako bodi — in blagoslovljen Božič vsem, ki so dobre volje, pred vsem pa tebi, Jože Gostinčar!«

Pod nogami je škrtal sneg, na nebu so jasno svetile zvezde, od Ljubljane je brumel vlak. Mislim sem na Trbovlje in Jesenice, na Vevče in Goričane, na barake in azile, na lačne in prezebajoče, ko sem nesel to Gostinčarjevo božično voščilo seboj z željo, da bi vsaj prihodnji Božič bilo uresničeno! Zar.

Kaj pa obrtniki?

Razgovor z g. Ivanom Ogrinom

Ogrin sploh navado govori kratko.

»Kako živi danes slovenski obrtnik, gospod Ogrin?«

»Kakor drugi stanovi tako tudi obrtništvo preživlja danes težko gospodarsko krizo. Večina obrtnikov živi zunaj na deželi. Njihovi naročniki in odjemalci so ponajveč kmetje in delavci, zato tudi obrtnik deli kruto usodo današnjega splošnega gospodarskega »kaosa«. Drugim delom obrtnikov, ki imajo večje obrate, ki delajo tudi na zaloge in izvoz, se pa tudi ne godi nič boljše.«

»Ali se naši obrtniki dovolj zanimajo za napredek?«

»Naši obrtniki se zelo zanimajo za napredek svojega stanu, tako za strokovno kakor tudi za obrtno-politično delo. Oporišče strokovnega napredka in razmah je vsekako obrtno-strokovno šolstvo. Obžalovati je le, da se to šolstvo v povojnih letih ni nič časa primerno izpopolnilo oziroma je šlo prepočasnih korakov s splošnim napredkom. Tako imamo v nekaterih strokah nadprodukcijo absolutno, dočim nam za marsikako stroko manjka potrebnih šol. Druga dva važna faktorja za strokovno izobrazbo obrtništva pa sta Obrtno-pospeševalna urada, in sicer državni in zbornični. Ta zadnji je pokazal v parletnem obstoju kolosalen napredek, lahko pa bi še več storil, ako bi ne bilo zraven ljudi, ki so stvar, mesto da bi jo podpirali, le ovirali. Ker spada ta zavod v območje Zbornice TOI in ker so se tam zgodile razne spremembe v zastopstvu, menda sedaj ne bo ovir, da bi ta zavod ne podvojil svojega dela.«

»Kaj pa sodite o novem obrtnem zakonu?«

»Obrtna politika ima prav v zadnjem času zaznamovito precejšnjo pridobitev, v uzakonenjem novega obrtnega zakona, ki se v glavnem naslanja na bivši avstrijski obrtni zakon, samo da je bolj razširjen in spopolnjen in ima nekaj novosti. Novo je, da dobijo obrtniki zavarovanje za starost in onemoglost. Seveda, če bo mogoče v sedanjem težkem času to izpeljati, ker bodo morali obrtniki zavarovanje sami plačevati. Druga važnost v novem obrtnem zakonu pa je, da določa izjavo o sestavi zbornice. To je v načrt zakona v zadnjem momentu bilo vstavljeno. S tem je odprta zopet nova pot do sporov v obrtniških vrstah. Ena skupina v našem obrtništvu se prepira med seboj, ali naj bodo ločene ali skupne zbornice. Kakor da ne bi imeli v današnjem težkem času drugih resnejših vprašanj. — Novi zakon določa poleg zbornice tudi prisilne kolektivne obrtniške zadruge za posamezne okraje. Za nas so pač bolj na mestu strokovne obrtne organizacije. Kako bodo naši obrtniki, ki so že sedaj obremenjeni s težkimi davkami in davki, mogli prispevati še za dve obrtni organizaciji, katerih nam bi zadostovala le ena?«

»Pa gospodarski položaj?«

»Stvar je taka: Večina obrtnikov je navezana na zaslužek od svojih izdelkov. Ti pa so v veliki meri izostali, zato je zrasla še hujša konkurenca. Le za nekatere jestvinske obrti je mogoče malo boljše. Vselej zapore denarja obrtnik šestokrat ne pride do plačila, niti v toliko, da bi zamogel plačati svoje delavce, kaj še materjal in drugo. Ze prej udomačeni način plačevanja, da mora obrtnik v veliki večini delati na takozvani »počkajke« (puf) se danes izvaja v podvojeni meri. Novih kreditov pa denarni zavodi ne dajo. Zato gre obrtnik od dne do dne navzdol in z bojzljivo pričakuje kakšen bo konec in ali se bo in kdaj obrnilo na bolje. Ker so naše sosedne države na severu obrtno visoko razvite in se nahajajo v istotako težkem gospodarskem položaju, zato je silen pritisk tujih izdelkov na naš trg. Zato je važna obrtniška zahteva, da se zavarujejo domači izdelki. Z velikim upanjem gremo v novo leto. Bog dal srečnih izidov! Točasnno pa želimo praznike in veselo novo leto ter solidarnost nas obrtnikov.«

— ž.

Ob božinem drevesčku

Najboljše angleško in češko

sukno za obleke in
plašče dobite po
ceni pri tvrdki

I. N. Šoštarč
Maribor

Aleksandrova c. 13, vogel Cankarjeve ul.

Dr. Oskar Reya:

Potovanje na Spitsberge

Vsako leto priredi Hamburg-Južnoameriška paroplovna družba izlet na polarne otoke Spitsberge. Lansko leto se je tega izleta udeležilo tudi podpisani in v naslednjem podajam svoje utise s tega nad vse zanimivega potovanja.

Za ta izlet je bila določena najprej ladja »Monte Cervantes«, ker pa se je ta potopila blizu Čilske obale v Južni Ameriki, je družba določila drugo ladjo iste velikosti, in sicer »Monte Oliviac«. Ladja ima 17.000 ton in 20.000 ton izpodrinjenja vode. Pogon se vrši z nafto. Celotna posadka šteje 207 mož.

Odrinili smo 9. avgusta ob 4 popoldne iz Hamburga. V celem je bilo okrog 1400 potnikov iz različnih držav Evrope, nekaj je bilo tudi Američanov. Prevladovali so seveda Nemci in Avstrijci, vendar je bilo tudi zelo mnogo Čehov. Jugoslovancev nas je bilo točno 10. in sicer 6 Ljubljancev in 4 iz Karlovc. Radi tega je vihrala na jamboru tudi naša trobojnica.

Zivljenje na ladji je bilo zelo komodno in prijetno. Potniki smo se razlikovali med seboj le po prenočiščih. V družabnem življenju in v hrani pa smo si bili vsi enaki. Hrana je bila dobra in zadostna. Na krovu sta bili dve godbi, na pihalni in na lok. Prva je svirala ob slavnostnih prilikah, kakor pri prihodu in odhodu iz luka ter vsako jutro ob pol 7 budnico. Druga pa je udarjala takt plesalcem zvečer v družabni dvorani od 9. do 12. ure. Nadalje ima ladja knjižarno, ki prodaja predvsem vodiče in geografske karte Norveške in po-

larnih krajev. Na drugem koncu zopet prodajajo vse fotografske potrebščine in razglednice. Ne manjka niti trafike, niti kantine, niti brivnice. Imajo celo pralnico in likalnico. Na ladji je radiopostaja, ki nas je stalno obveščala o vseh svetovnih dogodkih. Če želi kdo domov brzojaviti, lahko to stori, vendar je zelo drago. Vse se plačuje v nemškem denarju, zato ima ladja tudi menjalnico.

V nedeljo 10. avgusta smo prisostvovali dvem mašam, katoliški in luteranski. V ladijski kapeli je čital najprej katoliški in potem luteranski duhovnik. Pri obeh mašah je svirala godba na pihalu nabožno pesmi, peli pa smo vsi potniki v koru. Po obeh mašah sodeč prevladujejo katoličani.

Popoldne smo imeli žalno svečanost. Ko je ladja okoli 5 popoldne v nedeljo plula preko Skager Raka, so se Nemci spomnili padlih žrtev, ki so padle v pomorski bitki 31. maja 1916 med nemškimi in angleškimi brodomem v teh vodah. Luteranski pastor je imel nagovor in godba je zaigrala nek žalni koral, a kapitan je vrgel v morje venec iz lavorik in hrastovih vejic ter nemškimi trakom. Nato je godba zaigrala nemško himno »Deutschland über alles«, ki so jo Nemci istočasno navdušeno peli. Objektivnega potnika je morda ta svečanost neprijetno dirnila, ker se ni nihče spomnil angleških žrtev, ki jih je bilo več kot nemških. Bil je žalosten trenutek, vendar pa nas je potem zopet poživila godba s koračnico »Alle Kameraden«.

Pred večerjo je še imel neki profesor dr. Brandt geografsko predavanje o severnih krajih. Med drugim nas je opozoril na dolžino dneva. Solnce te tisti dan zašlo šele ob pol 9 in smo ob 9

še prav lahko čitali na krovu. Čim severneje smo pluli tem daljši je postajal dan.

Druga dne ob 6 zjutraj smo prispeli v Bergen. Potovali smo torej od Hamburga do Bergena 38 ur. Bergen je v Norveški za glavnim mestom Oslo drugo največje mesto. Ima 65.000 prebivalcev, sijajno luko in se bavi predvsem z izvažanjem lesa, nikla in rib. V ozadju Bergena se dviga hrib »Floien«. Ta hrib je visok kakor naša Šmarna gora in vozi do vrha žična železnica. Na vrhu je restavracija in prodajalnice različnih spominkov. Vse je na Norveškem zelo drago. Na primer za malo pivo plačaš 60 örov, to je osem dinarjev. 1 norveška krona ima 100 örov in je enaka 15 dinarjem. Na vrh hriba se voziš morda 10 minut in plačaš 1 krono itd.

Iz Bergena smo odpotovali v ponedeljek dne 11. avgusta ob 2. uri popoldne in smo dospeli v Molde-fjord v torek zjutraj ob 7. uri. Na tej poti smo doživeli nevihto, sicer bolj majhno in nedolžno, vendar dovolj jako, da je marsikoga prisilila, da je bruhal. To pa ni trajalo dolgo in proti večeru se je morje zopet pomirilo. Življenje na ladji se je vrstilo dan za dnevom s sličnim programom in z veseljem smo pričakovali prihoda v Molde-fjord.

Takoj pri vходу v fjord leži na levi strani mesteca Molde. Ima okoli 3400 prebivalcev in ga Norvežani imenujejo zaradi ljubke lege in milega podnebja »mesto cvetic ali nordijska Niema«. Kljub temu, da leži severno od Leningrada, uspeva tu bujna vegetacija. Okolice pa obdajajo krasni gorski vrhovi. Vse hiše so zgrajene iz lesa. Kljub temu, da je vsa okolica kamenita, rabijo za zgradbo sten samo tramove. To pa radi tega, ker imajo

tudi lesa v izobilju in bi morali cement uvažati. Zaradi stavb se vnamejo pogostokrat celi okraj mesta. Tako je leta 1916. razsajal ne samo v Moldeju ampak tudi v Bergenu strahovit požar, ki je vpepelil cele ulice. Zato srečaš skoraj v vsaki ulici rdeče pobarvano okence z električnim zvonom, ki je zvezano z gasilsko postajo. To okence imenujejo »Brand-alarne«. Sredi mesteca se dviga lična lesena cerkva, ki ima prekrasen oltar s sliko norveškega slikarja Aksela Ender-ja »On je vstale. Slika je svetlopisemski motiv — objokovanje Jezusovega groba na vejkonočno jutro.«

V Moldeju smo imeli tudi priliko ogledati si narodne ples v narodnih nošah. Ti plesi so zelo podobni šotišu, polki in mazurki.

Ob 11. uri je ladja nadaljevala svojo pot proti notranjosti fjorda in je dospela ob 1 popoldne na konec fjorda, kjer leži mesto Aandalnaes ali tudi Nes imenovano ob ustju reke Rauma. To mesteco je še manjše, ima le okrog 1000 prebivalcev in je interesantno zato, ker so skoro vsi moški tu ževljariji. Od tu izvažajo znane norveške opanke iz kože morskih psov po vsem svetu. V razdalji 9 km se dviga norveški Matterhorn imenovan Romsdalshorn, visok 1556 m. Do leta 1881. je veljal za nedostopnega, vendar ga danes drzni plezalci premagajo v 14 urah. Ker je ladja nadaljevala svojo pot že ob 9 zvečer, nismo utegnili daleč v notranjost. Zato smo trije Slovenci naskočili le najbližji vrh Nebba Aksla visok 900 m, na katerega smo prilezli v 3 urah. Na vrhu smo prav po gorensko zaukali, da se je naš vrisk razlegal daleč po fjordu. Nikomur od vseh potnikov ni prišlo na um, da bi pohitel na vrh in užival v vrha lepoto

Eden za stolisoče

Kako gleda stara slovenska kmetijska korenina na božič I. 1931

Svetovni strokovnjaki rešujejo danes krizo, ki stiska tako krčevito vse, revne in premožne, male in velike, skratka ves svet. — Gospodarstveniki ustvarjajo teorije in proučujejo zakone, ki naj bi olajšali nastale težave; finančna znanost se poti od silnega napora, kako bi iz malega napravila več, kako bi iz pomanjkanja ustvarila zadovoljstvo, ne da bi pri tem kdo kaj utrpel. — Kaj pravi Hamlet o šolski modrosti? — »Vsečo smešen je z znanostjo oplankani svet, ki hoče z zavestnimi utopijami rešiti ves svet.«

Eden izmed mnogih, ki ne veruje več v dolgovne teorije zasnovane iz računov brez srca, pa je bil še tako mlad, da je zaupal v starost izkušnost in poštenost ter je šel iskat rešnice ne k mozem znanosti, ne v plesnjive knjige, ampak tja, kjer diši še zemlja po zdravju in moči. Zašel je v kotiček slovenskega sveta, kakršnih ima ta borna pest slovenske zemlje, katero so teptali in za katero so se tepli stoletja, še mnogo. Ni važno, kje je to bilo. Povemo le, da je bila najbližja železniška postaja dve uri hoda oddaljena. Bila je nedelja in bleščeče zimsko solnce je božalo z grički posejano zasneženo ravan, v sredi katere je stala vasica. Tisti, ki je iskal rešnice, je stopal po ozki cesti proti vasi. Tenka plast snega je škripala pod njegovimi čevlji. Skoraj ves čas so ga prehiteli očanci, žene, dekleta in fantje, ki so se vračali od maše. Dim, ki se je dvigal iznad streh, je stvarjal prosojno meglico nad vasjo.

Kmečke hiše so se vrstile druga za drugo ob cesti, vsaka zase malo kraljestvo, samostojno in zato tudi srečno. Sredi vasi se je ustavil naš potnik pred hišo, katere sivkasti zidovi in črna okenska so bila še priča dogodkom pred sto leti. Vstopil je. —

Velikanska peč je zavzemala skoraj četrtino »hiše«. Ob njej je sedel očanec s staro čedro v ustih. Medtem, ko je pihal dim skozi zobe, mu je visel pogled na razgibanih, zasneženih poljih, ki so sijala skozi mala okenska. Njegovo čelo in lica so bila razorana kakor njive, ki jih je orjal že desetletja. Človek skoraj ne bi vedel ali ima oče brado ali ne. Mogoče je je imel, pa je bilo zopet verjetno, da se že ni bril par tednov. Že redki in sivi lasje so skušali izdajati njegovo starost, če pa si pogledal v njegove živahne oči, ki so tako vedro gledale izpod sivih in strlečih obrvi pa sam nisi vedel, pri čem da si. Res dobro, da je naš potnik zvedel že v veži, da je v hiši — ded.

»Dober dan,« je pozdravil potnik.

»Bog daj,« je zinil skozi zobe očanec ter jemal pipo počasi iz ust. »No, kaj bi pa vi radi?«

»Oče, ne zamerite, da vas motim, mimogrede bi vas rad malo pobaral, kaj menite o sedanji krizi, ki je zlasti hudo zadela kmeta?«

»Kaj menim o krizi, ki je zadela kmeta? Veste, fant moj, kmeta prav za prav zadene lahke samo Bog, pa naj si ga udari potem že s točo, snuho, ali pa krizo. Kriza, pravite vi menda o vsem tem, kar vam ni všeč, kadar se vam godi slabo. Mislim, da je naš slovenski izraz za »krizo« beračija. No, potem je ta zadela sedaj tudi kmeta. Precej let živim že na tej zemlji, na kateri sem zrastle. Tudi precej hudega sem že skušil, vendar se mi zdi, da zna biti to, kar nas še čaka, najhujše. Kaj pa je spravilo kmeta prav sedaj v tako krizo, pa mislim, da bi vi, mestjani morali prej vedeti kakor mi: saj prav iz mest prehaja na deželo tisto oné, ne vem, kako že pravite, ki napravi naše ljudi tako čudne in nesrečne. Svojtas je bilo vse drugače. Pol manj potreb smo imeli, pol manj smo kupovali, pa smo bili mogoče bolj srečni kot danes. Vidite, kar živeti upam s tem, kar mi zemlja obrodi. Še malo drobica za sol in tobak bi rabil, pa bi šlo. No, in še to čedro sem prinesel svojčas pred leti od vojakov in spada, čeprav jo imam danes rad, vendarle pod tisto oné, kar napravi kmeta zmeraj bolj revnega in potrebnega. Dejal bi, da smo tudi na kmetih postali vse preveč neskrumni. Saj ni treba, da bi imeli vse tisto, kar ima kdo drugi; če pa človek kljub temu hoče, se pa pokaže pomanjkanje.«

»Pa vendar, oče, ne boste zahtevali, da bi se moral kmet odredi vsemu, kar mu nudi moderna civilizacija?«

»No, sedaj ste pa povedali tisto, kar mislim, vendar se mi zdi, da se tudi vam po mestih zaradi tiste civilizacije v resnici ne godi nič boljše. Sicer pa ni daleč čas, ko si je tudi kmet lahko privoščil marsikaj, ko je lahko dobro prodajal svoje pridelke in ko je šel les tako hitro

v denar, da so ga komaj sproti sekali. Vidite, že takrat sem zmaljal z glavo, čóh, kaj bo. Ljudje se bodo preveč navadili dobrega zaslúška in lahkega življenja, potem pa bo /oj, ko se bo spet obrnilo. To je bilo vendar gotovo, da les zmeraj tako ne bo šel. Toliko časa, kakor živi en rod, raste gozd in če ga posekaš v par letih, bodo kvečjemu tvoji otroci imeli zopet kaj od novega. Saj ni veliko manjkalo, pa bi skoraj iztrebili zadnjo korenino. In kar je bilo svojčas preveč, se vrata sedaj v stiski. Je že prav tako, čeprav ni prijetno, da na debela leta pride zopet nekaj »uhih let. Seveda je pa vsaka šola trda in take vi mestjani gotovo nočete, mi jo pa moramo vzeti nase, čeprav s stisnjenimi zobmi.«

»Kaj pa menite, oče, ali danes kmetija še lahko živi človeka ali ne?«

»Kaj ga pa bo, če ne kmetija, prijatelj! Če poje boben vsak teden in je birič vsak dan v eni izmed hiš, to še ni znamenje, da kmeta njegova zemlja ne redi več. Seveda, da je tako hudo, so krivi res mnogo previsoki davki za današnji čas, potem pa še vse drugo, kuluk in take r.či, ki nam kar molzejo zadnje beliče iz žepa. Zato je res,

Razgovor s slovenskim sportnikom

Ne vem, zakaj se za Ivota podpisuje Kermavner, ko je vendar pravi kranjski Janez, od vrha do tal. Prava slovenska korenina! Saj ga poznate vsi! V »Illustranem« ste ga videli naslikanega večkrat, kako drži »razporoc« na krogih, kako dela »salto« z draga, kako telovadi, kako povečuje... Kaj ga ne bi poznali, saj ga cel svet pozna: v Strassbourgu, v Parizu, v Brnu, v Pragi, v Rimu in ne vem kje še vse!

Pa ga srečam zadnjic na cesti in vprašam: »Kako je s tvojimi mišicami, bratrance? Se kaj telovadiš?«

»Ne več, sedaj sem postal športnik,« mi odvrne in se posmeje tako, kakor naši fantje vedo, da se posmeje.

»Športnik?« ga vprašam. »Kaj ima šport kak pomen za nas Slovence?«

»Vsekakor,« mi odvrne. »Športno gibanje je danes svetoven pojav, mimo katerega nihče ne more. Res je, da dandanes šport goji marsikdo, po-

da danes kmet, kar na svoji zemlji s svojimi žulji lahko zasluži, ne shaja. Če si je v tistih letih, ko mu je šlo boljše, položil kaj na stran za zadnjo silo in ga medtem tudi Bog ni udaril s kakšno večjo nesrečo, jo bo že izrinil. Huda pa je tam, kjer gre že sedaj vse iz rok v usta. Hudo zlasti zato, ker tisti, ki danes pišejo davke kmetu, njega ne poznajo in niti ne vedo, kako trda mu prede; pa jih bo že skušnja izučila. Če kmet nima denarja, ga kmalu tudi vi drugi ne boste imeli, potem bo šele kriza.«

»Torej oče, vi mislite, da jo bo naš kmet kljub stiski, ki ga sedaj tare, srečno prevozil to krizo.«

»Seveda. Stiska, ki je sedaj nastopila, samo izravna. Če pri tem gredo kmetije na boben, je to hudo; toda tega ne smete pozabiti, da takrat, ko enkrat ni ničesar več, tudi vojska nič več ne dobi. Kmet bo iz svoje zemlje že še zmeraj toliko izgaral, da se bo preživel. Kriza, ki nas danes vse tako tare, pa je, prijatelj moj, čisto nekje drugje, kot vi mestjani mislite. Kriza je danes tu notri — v srcih. Te krize pa je hvala Bogu pri nas še najmanj in v cerkvi to krizo lahko še vedno uženemo in dokler bomo zmogli to, bomo taki kot naši stari, ki so prenesli in pregnali Turka. Če so oni Turka, bomo pa še mi to krizo. Samo tega nikoli ne pozabi, mladi moj, da edino, kar pošteno lahko živi človeka sta — Bog in zemlja njegova.

H. J.

sočno marsikatera le zaradi tega, ker je šport v modi. Kakor vedno, bo tudi zanimanje za to modo pri nekaterih kmalu popustilo. Danes n. pr. je moderno, da »hlača« ljubljanska gospodična v soboto popoldne ali v nedeljo zjutraj z »dilemami« na rami proti kolodvoru. Najbrž čez par let to ne bo več moderno. — V splošnem pa športa in športnega gibanja ne smemo podcenjevati, še manj odklanjati.

»Katero vrste športa bi bile za naše kraje in razmere najprimernejše?«

»Smučanje in plavanje bi lahko imenovali naš narodni šport. Naša dežela je za oboje kot nalašč ustvarjena. To sta obenem dve panogi, ki blagodejno vplivata na telesno in duševno razpoloženje športnika.«

»Kaj pa lahka atletika? Tudi ta je bila, posebno pri nečem spolu, pred par leti v modi.«

»Bi bila za nas lahko velikega pomena in bi imeli lepe uspehe, ako bi jo vodili merodajnejši činitelji. Pri nas se dela predvsem na to, kako bi se oškodovalo »neprijatelja« mesto, da bi se gledalo in skrbelo za napredek atletov. Jasno, da je to eden glavnih vzrokov, da tudi gledalcev ni pri lahkoatletskih tekmah.

»Kakšno mnenje pa imate o rekordih?«

»Rekordi so danes potrebno zlo. Potrebno zlo, pravim, ker danes v športu le oni kaj pomeni, ki dosega rekorde, odnosno se jim zelo približa. Res je sicer, da z rekordom poneseš ime svojega na-

roda in države v celi svet, da je na pr. Nurmi več pripomogel do ugleda finski državi kot vsi njeni politiki, vendar je gotovo, da radi prekomernega treniranja rekordi več škodujejo zdravju kot koristijo. To sicer ni pri vseh športnih panogah in »sportnikih« enako, v splošnem pa drži. Na drugi strani pa je preveč gledano na rekorde in jih božausko negujemo, dočim pozabljamo na maso.«

»Kaj pa sodiš o nogometu, predvsem o našem domačem nogometu?«

»Tudi nogomet je lep šport, ako ga igrajo točno po predpisih, kar se pa le redko zgodi. Nogomet pa, kjer si stoji moštva nasproti kot sovražnik proti sovražniku, kjer hočejo na vse mogoče načine premagati sovražnika, to pa ni več šport, ampak surovost, ki je žal tudi v našem domačem športu skoro vsakdanji pojav.

Nogomet je šport, ki najbolj krši pravila amaterstva. Zato so ga izločili s programa prihodnje olimpijade. Danes skoro nimate več dobrega nogometaša, ki bi bil čistokrven amater. Klubi si dobrih nogometašev ne vzgajajo, ampak jih enostavno kupujejo od nasprotnikov. Člani stavijo danes na svoje klube velike zahteve; zahtevajo opremo, dnevnice in neredko visoke honorarje, sicer ne marajo igrati. Takozvane prijateljske tekme so včasih prave kupčije. Povabljeni klubi zahtevajo neredko po 20 in več tisoč za svoj amaterski nastop. Te nezdrave razmere so se iz inozemstva zanesle tudi v naš nogometni šport. Običajno je igra takih športnikov samo trenuten trud za zmago, ne pa pravi šport.«

»Kaj pa sodiš o našem nogometnem športu? Zdi se mi, da nima takega ugleda in privlačnosti, kot pri drugih narodih. Naše nogometne tekme obiskuje razmeroma malo ljudi, večinoma mladina.«

»Tega so predvsem krivi slovenski nogometaši sami, in pa njihova vodstva. Eden takih vzrokov je žalostna, večkrat osebna borba med vodilnimi ljubljanskimi kluboma, ki skušata v svoje območje pridobiti čim več nižjerazrednih klubov. Boljše igralce vabijo na vse mogoče načine iz enega kluba v drugega. Uvaja se pravi, četudi prikriti profesionalizem.

Tudi nezmožnost ali pristranost kakega sodnika, ki favorizira priistaše svojega kluba, odvrta resno občinstvo od tekem.

Vem, da so tudi drugod tekme surove, včasih še celo bolj surove kot pri nas, vendar mi ne smemo posnemati tujcev v njegovih slabih lastnostih. Učimo se od njih, ki igrajo lep nogomet. Surovost igralcev in še bolj gledalcev je najbolj žalostno poglavje nogometnih tekem. Kaj vse se dogaja na ljubljanskih in podeželskih nogometnih igriščih! Igralci, najbolj pa gledalci psujejo sodnika z izrazi, ki se dobe samo v besednjakih najslabših beznic. Najtrivijalnejših izrazov se celo damski svet ne sramuje. Tam padajo besede, ki jih ni mogoče nikjer drugje slišati...

Posamezni klubi vozijo s seboj na tekme cele vrste »drukarjev«, ki skušajo z zmerjanjem, s kletvino, s trivialnimi izrazi in če treba z batino pripomoči »svojim« do zmage. In po tekmi se ti prizori ponavljajo po ulicah, po kavarnah, po vlakih pozno v noč.

Kakšen šport naj bo to, ako mora pri tekmah po 20—30 policajev delati red in krotiti najhujše razgrajče?

Tudi nekatera prosvetna društva so pričela gojiti nogomet. To bo za nje gotova poguba. Bolje je, da propadajo brez nogometa, kakor pa potom nogometa.«

»Se bo po tem takem nogometu pri nas obdržal?«

»Se bo! Koristil nam pa tak, kot je, ne bo. Ubil bo še to malo discipline, smisla za skupnost, plemenitosti in idealizem, kolikor ga je še.«

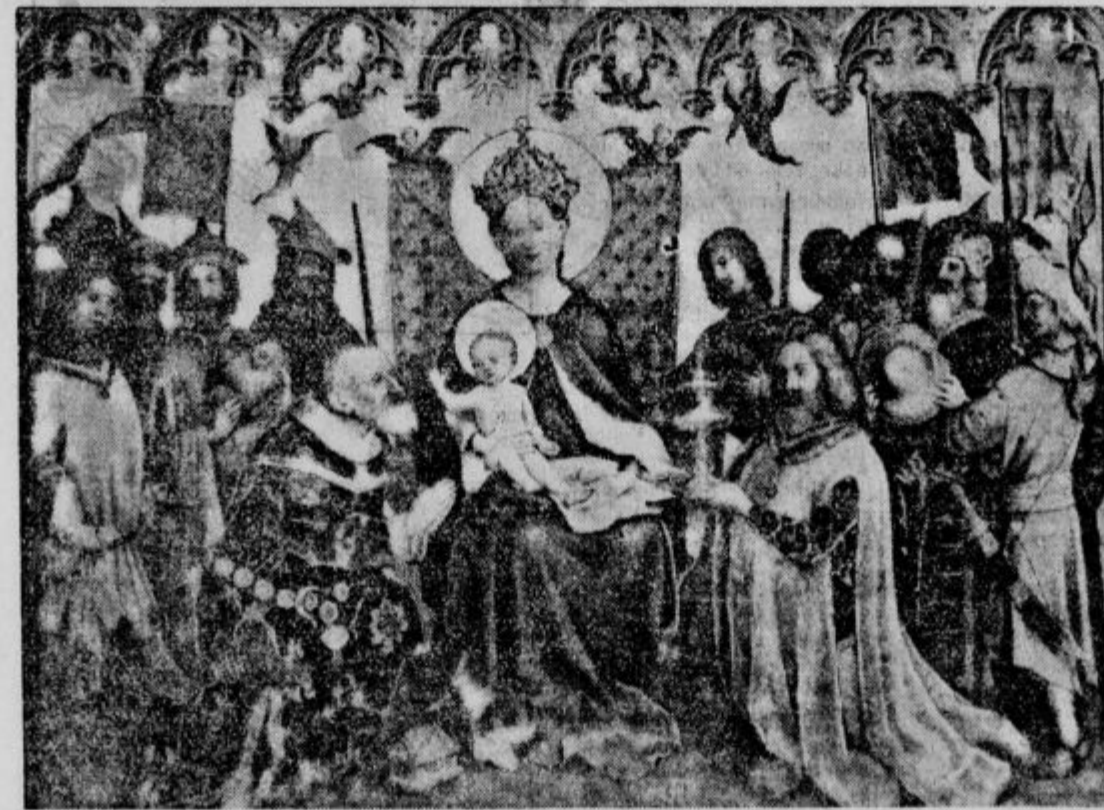
»Kaj pa druge igre z žogo?«

»Lepa igra z žogo je odbojka (Volleyball), ki jo drugod zelo goje, ki zelo ugodno vpliva na igralce, obenem pa onemogoča v igri vsako surovost.«

»Se bo šport udomačil tudi na kmetih?«

»Kmetu šport ni tako potreben, kot delavcu in meščanu. On se že tako veliko giblje na zraku in telovadi s svojim kmetijskim orodjem. Vendar pa sistematična gimnastika in gotove sportne panoge ugodno vplivajo na prožnost celega telesa in so važen vzgojen činitelj. Da je delavcu iz meščanu, ki po cele dneve prebije v nezdravih delavnica in pisarnah šport potreben je jasno.«

Še marsikaj sva se o tem pomenila, pa ne kaže, da bi zapisal. Bi bilo napak! Le eno je ob slovesu še povdaril, da šport ne sme biti izraz današnje materialistične dobe, ampak da mora tudi športno udejstvovanje biti podrejeno duhovni plati človekovi. Morda se bo dobil kje klub ali organizacija, ki bo znala šport, s katerim je treba vsekakor resno računati, usmeriti na pravo pot.

»Trije kralji molijo Jezusa«. — Slika Stefana Lochnerja (umrl 1452) na oltarja v katedrali v Kölnu

»fjorda. Večina jih je posedala po bližnjih gostilnah ali pa so se odpeljali z avtomobili v notranjost. Naj omenim, da je bila večina potnikov dobro rejena. Vidi se jim, da so bogati in uživajo le v komoditeti.

Fjord smo zapustili ob 9 zvečer in odjadrali proti severni prestolnici v Tromsø. Na poti tja no prečkali severni polarni krog, to je geografski v. porednik na 66° in pol stopinj severne širine. Tu pričnejo kralj, kjer solnce v poletnem času nikoli ne zaide. Ker pa smo se takrat bližali koncu poletja, tu tega nismo še opazili, ampak smo polnočno solnce videli še višje na severu. Doživljati smo samo svetle noči. Na krovu nismo mogli več štati le od 11 do 1 ponoči.

Pri prekoračenju polarnega kroga smo doživeli aa ladjaj majhno slavnost — polarni krst. Eden moornarjev se je preoblekel v morskoga boga Neptuna. Pripelje se na krov z vsem svojim spremstvom. Na njegovi desnici sedi njegova žena boginja Thetis. Njegovo važno spremstvo je telesni brivec z velikimi lesenimi škarpami, ki s smešnimi gibi brije in striže potnike, da bi prišli gotovo snažni v polarno deželo. Za njim pride dvorni pridigar, ki da vsakemu potniku novo ime in krstni list, ki stane 50 pfenigov. Polarna imena so za moške »ledení medved«, »morski slon«, »kite«, »mrož« itd. Ženskam pa dajo imena »morska lilija«, »bela lisica«, »zlatá ribica« itd. Sledi nato generalni adjutant in dvorni maršal Triton, nato policisti, dvorni norec in številna služinčad. Bilo je veselo in vsak se je razveselil telesa novega krsta.

V Tromsø smo dospeli v četrtek 14. avgusta ob 8 zvečer. Ker se zaradi velikosti naša ladja ni

mogla zadržati v luki, je obstala zunaj na odprtem morju in so nas zvožili na suho v rešilnih čolnih.

Tromsø je največje mesto v severni Norveški. Ima 12.000 prebivalcev in je sedež luteranskega škofa. Vendar ima tudi peščica katoličanov svojo cerkev. Prebivalci so večinoma ribiči in lovci na bele medvede ter kite in veljajo kot najboljši mornarji v severnem ledenem morju. Navadno opremijo vse polarne ekspedicije tu svoje ladje. Od tu se izvaža ves polarni plen — kože severnih medvedov, jelenov in morskih psov, zobe mroža, ribe, tran in guano polarnih ptic. V mestu je tudi muzej polarne faune. Najzanimivejše je okostje nekega kita, ki meri 24 m. Od sedanjih živali je kit največja žival na zemlji, odnosno v morju. V Tromsø-u smo srečali tudi par Laponcev v slikovitih narodnih nošah.

Okoli polnoči smo bili že vsi na ladjah in nato je naša »Olivia« krenila na široko Severno morje, proti našemu cilju, na mejo večnega ledu.

Ko smo se proti jutru v petek 15. avgusta zbudili v svojih kajutah, je zunaj deževalo in morje je bilo dokaj razburkano. Vihar se je vedno bolj jačal in kmalu nsto so se pričeli oglašati prvi bolniki. Ker se morje le ni hotelo pomiriti, je v par urah ležalo nekaj slotin potnikov v svojih posteljah vsak pred svojo »Brechtshaloc«. Ostali pa so se večinoma nagibali čez krov in »sittili« ribe z vsebino svojega želodca. Le malo je bilo takih junakov, ki so se vsemu temu smejali. Vsa ladja je izgledala kakor bolnišnica. Vihar je trajal ves dan in vso noč ter je šele drugo jutro v soboto ponehal. Tudi meni ni morje prizanesclo. Zjutraj sem izbruhal, kar je še ostalo od prejšnje večerje, nato sem ležal

ves dan napol mrtev v svoji koči, kakor mornarji pravijo postelji na ladjah. Ves dan nisem niti pokusil niti popiti najmanjše reči. Nekateri pravijo, da je bolje imeti prazen želodec, drugi zopet, če se človek naje. Mislim, da niti eno niti drugo ne pomaga mnogo.

V soboto 16. avgusta proti jutru, ko se je morje nekoliko pomirilo in nebo razvedrilo, smo opazili na svoji desni strani, vendar daleč na meji horizonta, nekaj suhi zemlji podobnega. Bili so to prvi vrhovi Spitzbergov, toda naš cilj je bil še daleč na severu na meji večnega ledu, ali kakor se je ladijski župnik lepo izrazil, na meji smrti in življenja. Rečeno nam je bilo, da dosežemo polarni led že v soboto zvečer okoli 11. ure. Ker pa je bila lanska zima mila, se je le-ta umaknil nazaj proti severnemu polu. Dosegli smo ga šele v nedeljo 17. avgusta ob 8 zjutraj. Ze nekoliko prej smo opazovali na severni strani horizonta belo svetlo črto in kmalu nato so se pojavili prvi obrisi ledenih gor ali »Eisbergov«.

Ko so se pojavile okoli ladje prve ledene ploščice, je kapitan zaukazal »stop«. Iz varnostnih ozirrov se je kapitan približal z ladjo pravemu »Packeis« le na razdaljo enega kilometra. Naj bi se nam pripetila ista nesreča kakor »Titanicu«, kdo bi nas rešil na tej poziciji? Bili smo točno na 81° severne širine in 4° 12' vzhodne dolžine. Poleg tega je temperatura morja znašala 0° C, temperatura zraka le 4° C. Kdor bi se morda rešil na led, bi sigurno zmrznil.

Samo ob sebi je umevno, da je vsak oblekel najtopleje, kar je imel. S suknjami čez vrat in s kapami preko ušes smo sklepotali na krovu v burji

in vendar srečni, da moremo gledati v strašno brezkončno ledeno puščavo. Nato se je ladja obrnila in naš naslednji cilj so bili ledeniki na Spitzbergih, ki smo jih dosegli še isti dan, to je v nedeljo popoldne ob 6. uri.

Ze na poti v Tromsø smo opazili, da je »ponoči noč izginila«. O »polnočie« je bilo svetlo kakor ponedelvi. Torej je »dan« trajal ves dan. Prispeli smo v kraje, kjer solnce poleti nikoli ne zaide. Vendar nismo bili tako srečni, da bi solnčno oblo videli tudi o polnoči. Nebo je bilo namreč na severni strani oblačno in kjer bi morali videti solnce, smo videli le razžarjene robove oblakov in refleksi svetlobe v morju. Bilo je tako svetlo, kakor pri nas poleti ob 5. uri popoldne pri oblačnem dnevu. No, bili smo pa tudi s tem zadovoljni.

Na potu nazaj na Spitzberge se nam je nudila krasna slika. Še precej daleč sedaj na naši levi strani ladje, smo opazili čredo kitov. Kitov samih nismo videli, vendar smo zelo dobro razlikovali vodne curke, ki so jih kiti brizgali nekaj metrov nad vodno površino. V bližino ladje se je priklatil tudi en morskí pes, pa je prestrašen hitro izginil pod morskó površino. Morskih zverin je sedaj v teh krajih zelo malo. Požrešni lovci so jih kaj kmalu pregnali ali celo iztrebili. Različnih morskih ptic pa je tu mnogo. Cele jate plavajo po morju, predvsem v bližini Spitzbergov.

Ko smo do teh prispeli, se je ladja zadržala najprej v calivu »Magdalenac«. Zaliv je okoli in okoli obdan s špicastimi vrhovi, kakor vsi ostali zalivi. Sploh je vse, kar se dviga na tej zemlji proti nebu, ostro in strmo. Oddod so ti otoki dobili ime »Spitzbergen«. Uradno se po norveško

Ti, ki prihajajo . . .

Razgovor z M. Javornikom

»Ali bi nam hoteli povedati, kakšen je vaš odnos do sedanjosti in njenih problemov in kako si predstavljate svoje mesto v sedanjosti kot akademik, kot mlad slovenski pisatelj in — kot mlad človek sploh?«

Na ta vprašanja naj bi vam odgovoril s treh zorišč. Dovolite, da vam na prvo in tretje odgovorim skupno, ker si pač ti dve stališči nujno prepletata. Ni v navadi, da bi tako mlade ljudi izpraševali o tako resnih vprašanjih. Če ste, gospod urednik, vi to storili, se mi zdi, da naši generaciji priznavate neko različnost od drugih in ste nas sami s tem dobro označili. Mislim, da jih je med nami malo, ki jih čas in razmere ne bi bile pritiskale, da razmišljajo mnogo o čisto izvenstudijskih, življenjskih problemih in jim iščejo rešitve. Zgolj miren, zasiguran akademski strdij je za mnoge, skoraj gotovo pa za kvalitativno večino le lep ideal, morda pa niti to ne več, v kolikor je studij po svoji izvenživljenjski in zatišni odbegnenosti odtrgan od neposrednega valovanja življenja, s katerim je danes vse naše nehanje nujno zvezano. Je pač tako, da sta ključ in ostrost časa močnejša in bistvenejša kot Muze. Tako nam univerza nikakor ne more biti samo priprava za bodoče življenje in prostor za delo, kot je bila mogoče še rodu nekaj let pred nami. Prisiljeni smo, da praktično odmotavamo razne problemske vozle. Seveda vsak predvsem zase posebno ekonomske stvari in ni čudno, da se razvijamo notranje individualistično. Debata vzgaja socialne, življenjske pa individualistične tipe ljudi. Zato je nujno, da mi na vsa teška vprašanja — socialna, religiozna — gledamo čisto realno, ne da bi jih še komplicirali s teorijami in problemi. To tudi zaradi tega, ker so odgovarjali v tem temnem času vsi voditelji in moramo sami sebi pre-

pušeni in vrženi v sredino dogajanja pač ravnati zgolj po instinktu, a ta se mi zdi, da je v nas še zdrav, kakor kažejo še skoraj včerajšnji dogodki. Če so zadnja leta — žal — v nas uspavala zanimanje za važna vprašanja, se s toliko večjo silo zdaj, ko čutimo, da jih bo treba reševati mimo debat. Stvari, kot n. pr. duhovnost, slovenstvo, so nam enkrat z vselej aksijomatično rešene. Ni tu časa za vprašanje, po kolikem zasebnem iskanju in borbah se je to zgodilo. Dejstvo je, da se zavedamo, da smo svojemu narodu dolžni vsaj to, da ga kot takega priznamo. Kakor povsod in vedno je tudi v nas to enotno slovensko zavest strnila stiska in če ne bo nikogar drugega, ki bi si upal dvigniti glavo, bomo bolj kot kdaj storili to mi.

O svoji literaturi nisem še nikdar govoril. Jasno je, da mi spriču vsega, kar sem povedal zgoraj, danes literatura in umetnost sploh ne more biti edina svetost in edino poslanstvo. To si lahko privoščijo meščanski pisatelji, ki jim je ustvarjanje morda v prijetno zabavo. V sitosti in udobnosti so ekstaze prijetne in verjetne. V človekovem življenju in izžilvanju so pa še druge kvalitete, ki morajo z literaturo stati v isti vrednotni črti. Vem, da je delo moje matere ali kakega neznanega rudarja prav toliko vredno kakor moje ali delo kateregakoli poeta, najbrž še več, v kolikor je posvečeno po trpljenju. Vem tudi, da je danes še bolj kot včasih naloga pisateljeva, da je glasnik svojega časa, krič generacije, ki trpi brez krivde. Ne maram kavariških ustvarjalcev, ki ne poznajo drugega kot umetnost, samo v tem, se mi zdi, da človek ne more zadostiti ne sebi ne svojim dolžnostim. Življenje je celota in sicer tako huda, da danes zahteva od umetnika več kakor samo ustvarjanje za lastni opoj. Cim bolj spoznavam življenje, tem bolj ga ljubim, tem bolj me veže, to kakršno je, čeprav ne trdim, da bi si včasih ne želel drugega, boljšega, zakaj tako kot je, človeka trese in mu ne da, da bi se pogreznil kam v prijetno a jalove teorije, ki naše literature ne bodo dvignile. Kaj nam naj bodo mar teorije od Bogvekod, mi imamo slovensko zemljo in slovensko bedo, in le kder bo zajemal od tu, se mi zdi, da utegne postati velik.

Ob brazilijanski obali

Ob brazilijanskem obrežju je divjala kuga... Bilo je 24. decembra 1890. Od severa se je z veliko brzino bližal krasen, srednje velik parnik »Izabele«, ki je lahko plesal po atlantskih valovih.

Tu na neizmernem morju gotovo ni niti sledu kuge.

Medtem se je nekdo izmed moštva približal in naznanil, da vzbuja mladi Poljak, ki se pelje z materjo v kolonijo, sum, češ, da je okužen. Kapitan je našopiril obrvi, trenutek pomislil in ukazal:

»Krmar naj takoj usmeri proti Superaqui! Bolnika odnesite na breg in ga prepustite v oskrbo bolniški policiji!«

Dvoje ljudi je ostalo na bregu: Stanka, 65 letna Marjeta Novakova, ki je silno jokala, in njen 24 letni sin Matijček. V septembru sta zapustila Wojnowo vas pri Ripinu in sta po raznih pripetljivostih dospela sem vprav na božični predvečer.

Sveti večer! Kakšno vrednost ima človeška duša, ki ni strnila vseh dogodkov današnjega dne v živo sliko že v detinski dobi, ko je še bivala pod rodno streho?

Matijček je nezavesten ležal v materinem naročju. Njegove ožgane, skoraj črne ustnice so se vsled suhote kar svetile. Mrtvaško bleda so bila njegova upala lica, ki so izražala v polni meri prostodušno odkritosrčnost...

»O Bog, ki si zato prišel na svet, da daš bednim tolažbo v nesreči, usmili se me!« je šepetala Marjeta, motreč s solznimi očmi širni ocean. »Mati božja čenstohovska, ki si prelivala solze pod muke polnim križem svojega Sina, usmili se me!«

Le za hip je privel svež vetrič od morja in pobožal mladeniča po licu. Matijček je s težavo odprl oči, pogledal blodeče na mater in zašepetal — vode!

K sreči je dobila mati neko pločevinasto posodo in hitro prinesla vodo iz potoka, napojila sina ter mu zmohčila senč in čelo. Pa kmalu je znova zaželel vode in tedaj je pil zelo dolgo. To ga je navidez pokrepčalo, ker je vprašal s tihim glasom:

»Kakšen dan je danes?«

»Sveti večer, moj sin!«

Široko je odprl oči in se z nepremičnim pogledom zagledal v zelen otoček, kamor je malce prej priletela jata čapelj.

»Mama, je zašepetal, glejte, mlinarjeve gosti so na travniku...«

Pogledal je v daljavo oceana, kjer se je videl v zrak štrleč jambor neke zelo oddaljene ladje.

»Hruška na Bartolomejevem polju daleč, daleč...«

Še je blédel o vjnovskih jezerih in o borovih ter brezovih gajih nad njimi.

Medtem je zaprl oči pa še dalje blédel v vročici...

Mati je z molekom v rokah molila rožni venec in beše gledala svojega sina. Dnevni hrup je ponehaval vedno bolj, prišla je noč (v teh krajih nastopi namreč neposredno za dnevom noč). Vedno nove prikazni so se vsiljevale očesu in ušesu.

Bolnik se je napil vode, odprl oči in pogledal kvišku. Pravkar se je zasvetil v daljavi iznad skal velik svetilnik na obali, ki je puščal za seboj jasno sled.

»Botehemska zvezda, mama, nad Wiekovim skednjem.«

Oceann je bučal in šumel v jasno noč kot da bi iz svojih globin izlival pesem vsega stvarstva, mogočno pesem nad pesmimi. In gorski potok ga je boječ spremljal z rablim šumljanjem.

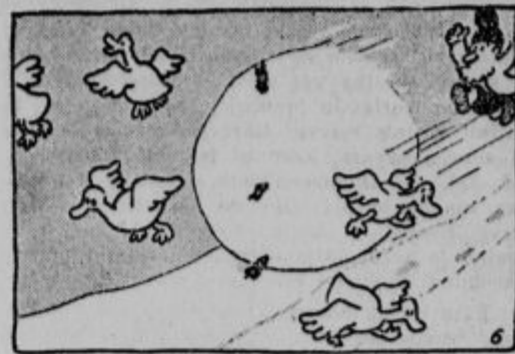
»Čas je že, mama, da greva k polnočnici. Čujte, pojo...: «Bog se rodi, moči se tresejo.» To pojo sami angeli... Koliko svetlobe... Kako jasno... jasno... Povejte Mariji, ko je boste srečali, da... da...«

(Odlomek iz Dyašašinskega.)

Srečna božična vožnja

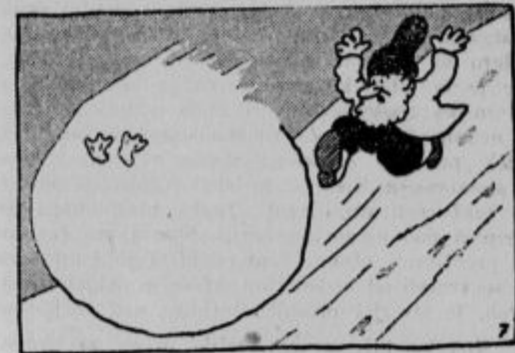
Oče škrat se odpravlja s svojim sinčkom, da bi posekal božično drevesce in kupil gos za denar, ki mu ga je dala žena.

Stari škrat se je zaman trudil, da bi balo ujel

Mladi škratek je sedel na sani in držal v rokah denar za gosko.

in jo ustavil.

Vse je šlo dobro, dokler hrib ni postal tako strm, da je škratek padel s sani.

Snežena bala pa se vali in vali, dokler se ob domačem zidu ne razleti.

Valil se je po hribu nizdol in postajal polagoma snežena bala.

In glej čudo! Mladi škratek sedi popolnoma nepoškodovan z denarjem v roki. Poleg njega pa je smrečica in gos, kar je bala med potjo zajela.

Uganka

»Tajna številka«

Bogat mož si je kupil blagajno, ki se je dala odpreti le na podlagi tajne številke. Imel pa je slab spomin, a tajne številke zaradi varnosti ni hotel imeti nikjer zapisane. Iz te zadrege si je pomagal na ta-le način:

V notranji pokrov svoje zlate ure si je dal vrezati v določeni vrsti znamenja, ki so pomenjala številke. Ta znamenja so bila po vrsti: trinožnik, dvojčka, četverkot, petelin, šestilo in enorog.

Ali bi mogli iz teh znamenj tudi Vi razbrati tajno številko bogatinove blagajne?

Imenujejo »Svalbarde« ali dežela hladne obali. Teren je iz gnajsa in ker pada temperatura tudi poleti večkrat pod ničlo, kmalu razpoka.

Zopet so nas na suho zvozili z rešilnimi čolni in izkrcali smo se na takozvanem »polotoku grobovc«. Ko je Holandec Barent leta 1596 odkril te otoke, se je kaj kmalu razširila novica o njih bogastvu na medvedih, kitih in ostalih zverinah, ki dajejo dobro meso, mnogo masti, predvsem pa dragocene kože. Ker so bili otoki brez gospodarja, so prihajali semkaj na lov lovci različnih narodnosti, Norvežani, Danci, Islandci, Holandci itd. Zaradi požreznosti in »lovšije« so se večkrat med seboj stepili. V zalivu Magdalena se je enkrat vršila pravcata bitka. Padle lovec so na licu mesta za silo zagrebli, odnosno pokrili s kamenjem in še danes se vidijo grobovi in razmetane kosti. Pač žalosten dokument človeške požreznosti in nenasičnosti. V zaliv se izliva več ledenikov in na enega izmed teh smo se tudi povzpeli. Ta ledenik se imenuje »Gully«. Kaj dobro so mi prišle »gojzerce«, ki sem jih zapokal v Ljubljani. Škoda, da smo imeli na razpolago samo 3 ure, drugače bi se povzpeli na enega izmed vrhov.

Ker smo dospeli do polarnega ledu 10 ur kasneje, kakor je bilo prvotno rečeno, ni bilo časa, da bi se ustavili tu v »Kraljevem zalivu«, kjer se nahaja premogokop in Zeppelinov hangar. Ladja je nato zaokrenila v zaliv »Tempele«, imenovan po gori, ki se kakor tempel vzdiguje nad zalivom. Ker pa je bilo v zalivu preveč »Treibeisac«, to so ledene plošče, ki plavajo po morskoi površini, in morje precej razburkano, ni nas hotel kapitan izkrcati. Bal se je, da bi se ne pripetila kakšna ne-

sreča pri toliki množini ljudi. Tudi »Zelenic« zaliv smo si gledali iz ladje ven, kjer se tudi nahaja premogokop in oddajna radio-postaja.

Proti jutru v sredo 20. avgusta smo prispeli s Spitzbergov zopet k norveški obali. Ker je vladala nad morjem gosta megla, ni mogla ladja takoj pristati v zalivu Hornviken. Iz tega zaliva se navadno vzpenjajo turisti na vrh Nordkapa. Šele proti 11 je solnce razpršilo meglo in ne daleč pred nami se je dvigal iznad morske površine sloviti nos severnega rtiča. Visok je 307 m in ga sestavljajo skale iz kristalinskih skrilavcev. Po enourni hoji po precej zložni stezi smo prispeli na vrh, kjer se nam je nudil nad vse krasen razgled. Pred nami širno severno morje, za nami in okoli nas strnč gole skale brez najmanjšega drevesca. Prav za prav Nordkap ni najsevernejša točka kontinentalne Evrope, ker leži na otoku Magerö. Najsevernejši rt Evrope je polotok Nordkyn, ki leži kakih 5 dolžinskih stopinj vzhodnoješe od Nordkapa. Ker pa je otok Magerö ločen od kontinenta le po ozkem prelivu, in ker leži Nordkap za celo stopinjo geografske širine severneješe od Nordkyna, smatrajo Nordkap kot najsevernejšo točko Evrope.

Popoldne je ladja krenila v smer proti Hammerfestu. Na potu tja smo pluli mimo tako zvanega »Ptičjega brega« — Vogelberga. To je 753 m visok hrib na otoku Hjelmsö, ki strmo pada v morje. V stenah in razpokah tega stopičastega hriba gnezdiijo tisoči galebov in drugih morskih ptic. Ko vozi ladja mimo, prestrašijo te ptice s par topovskimi strelami in s tuljenjem sirene. Ker so ptice bele, izgleda, kakor da bi frfotale po zraku ogromne snežinke.

Proti večeru prispeli smo v Hammerfest. To je najsevernejše mesto na vsem svetu. Leži na 70° 40' severne širine in šteje le okrog 3600 prebivalcev. Glavni izvozni produkti so zopet ribe in kože severnih medvedov ter morskih psov. Vse hiše so iz lesa in povsod prevladuje duh po ribah. V bližini Hammerfesta na polotoku »Fuginaes« je znamenit tako zvani meridijski steber, to je bronasti globus na granitnem podstavku. Postavila ga je geodetska-astronomska komisija, ki so jo sestavljali norveški, švedski in ruski učenjaki, ko so dokončali merjenje meridijskega loka 25° 20' od severnega ledenega morja do Donave.

Ladja je nato krenila proti jugu z namenom, da nas popelje še v nekatere fjorde in končno zopet v Hamburg. Najprej smo si ogledali Trollfjord na Lofotskih otokih, eden najznamenitejših severnih fjordov. Severni fjordi se razlikujejo od južnih po tem, da njihove strani niso tako kompaktne in masivne in tudi ne tako visoke kakor pri južnih. Stranske stene sestavljajo strmi in špičasti stožci ter razsekani grebeni. So tudi bolj ozki in divje romantični. Trollfjord leži ob prelivu Raftsund, ki ga imenujejo zaradi njegove divje romantike tudi »zlodejev« preliv.

Od južnih fjordov smo si ogledali dva in sicer Stor-fjord in Sogne-fjord. Še eno karakteristiko imajo južni fjordi, namreč množico prekrasnih in visokih vodopadov. Takih vodopadov kakor so naš Peričnik, Nadiža v Planici ali tudi Savica, srečaš tu vsakih sto korakov. Najlepši izmed vseh je skupina sedmerih vodopadov, ki jih imenujejo »sedmere sestre«. Norvežani se kaj radi ponašajo z izrazom sestra. Blizu Lofotov se vrsti

zaporedoma sedem vrhov, ki jih imenujejo tudi sedmere sestre in na Spitzbergih se vrsti blizu zaliva Magdalena zaporedoma sedem ledenikov, ki jih zopet imenujejo sedmere sestre. V Stor-fjordu sta dva vodopada, velika kot naša Savica in jima pravijo sestra in brat. Vodopadi so najlepši spomladi, ko se sneg in ledeniki topijo.

Fjordi niso majhne zajede v kopno, ampak zelo dolgi in vijugasti ter z nešteto stranskimi fjordiči. Največji in najdaljši je Sogne-fjord, dolg 187 km. Če bi šli vse njegove stranske fjorde, bi njegova dolžina znašala še enkrat toliko. Brzovlak bi prispel na konec po dveh in en četrtr urah, ladja rabi sedem ur. Fjordi se navadno končujejo z reko, ki se strmo spušta z okolnega amfiteatra v morje. Na vrhu pa so širne planote pokrite s snegom in ledom. Na koncu in na vrhu fjordov so navadno hoteli, ki so sicer zelo udobni ampak zelo dragi.

Zvečer 25. avgusta je ladja definitivno krenila na jug in smo po 46 urni vožnji končno srečno prispeli nazaj v Hamburg. Vse kar smo videli, bilo je divje in resno, kraji malo obljudeni in borba za vsakdanji kruh težavna. Trpljenje spremlja Norvežani pri vsakem njegovem delu, pa naj bo ribi, lovec ali kmet. Vse to ga napravi resnega in v neprilikah odpornega. Zato slovijo Norvežani kot hraber, skromen in pošten narod. Spominimo se le slavnih Vikingov, ki so baje strahovali celo ob naši dalmatinski obali in ki so baje prispeli preko Islanda, Grönlandije in Labradorja pred Kolumbom v Ameriko in na moderne raziskovalce kakor sta bila Amundsen in Nansen.

A. Cehov:

Čevljar in peklenšček

Bil je Sveti večer. Marja je že davno smrdela na peči. Ves petrolej v svetiljki je pogorel, toda Fedor Nilov je še vedno sedel pri delu. Ze davno bi bil rad ponehal z delom ter šel ven na ulico. A naročnik iz Zvonarske ulice, ki mu je bil pred dvema tednoma naročil škornje, se je včeraj zglasil pri njem, se kregal in na vsak način hotel, da bi bili škornji gotovi že zdaj pred zornico.

»O ti prokleto življenje!« je godrnjal Fedor med delom. »Ljudje so že davno šli spat ali pa obhajajo praznik. Samo jaz moram tu čepeti in šivati kakor prav izvrženec, pa še vrag vedi za koga...«

Bal se je, da ga ne bi nenadoma premagal spanec. Zato je izpod mize venomer vlekel steklenico in jo dvigal k ustom. Po vsakem požirku je zmajal z glavo in glasno govoril:

je odjemalec zopet sedel prav tako kakor pred dvema tednoma na tleh in nekaj tolkel v stopi.

»Naročene škornje sem prinesel, vaše visoko blagorodje!« je mrko rekel Fedor.

Naročnik je vstal in molče pričel meriti škornje. Fedor, ki mu je hotel pomagati, je pokleknil na eno koleno, mu sezul stari čevlji a takoj zopet planil na noge in v grozi stopil korak nazaj proti vratom. Naročnik je imel namesto noge konjsko kopito.

»Oha!« je pomislil Fedor. »Tako je torej ta stvar! Moral bi se zdaj seveda takoj prekrižati in potem vse pustiti ter pobežniti po stopnicah navzdol. A v istem trenutku se je zmisli, da je srečal peklenščka prvič in najbrž tudi zadnjič v življenju. Res bi bilo neumno, če ne bi poskusil izkoristiti lepe prilike. Fedor se je premagal in sklenil, da bo le poskusil srečo. Skril je roke za hrbet, da se ne bi prekrižal, spoštljivo pokasljajal in pričel:

»Pravijo, da ni na svetu ničesar ostudnejšega in gršega od peklenščka, toda po mojihazorih, vaše visoko blagorodje, ni nihče tako izobražen kakor peklenščki. Sicer ima hudič, oprostite, kopita in tudi rep mu zadaj binglja, a kaj za to, če je vendar pametnejši kakor vsak študent.«

»Kje pa je pravica, lepo vas prosim? Le povejte mi, zakaj imajo vsi moji naročniki že praznik, jaz pa moram zanje naprej delati? Samo zato, ker imajo oni denar, jaz sem pa berač?«

Sovražil je vse naročnike in pred vsem onega, ki je stanoval v Zvonarski ulici. To je bil gospod mrke zunanosti, dolgih las, rumenega lica z velikimi modrimi očali in zamolklim glasom. Imel je tako čudno nemško ime, da ga ni bilo mogoče izgovoriti. Živ krst menda ni vedel, kam spada in s čim se peča. Ko je prišel Fedor k njemu pred dvema tednoma po mero, je sedel naročnik na tleh in nekaj tolkel v stopi. Predno mu je utegnil Fedor voščiti dober dan, se je snov v stopi nenadno vnela. Živ, rdeč plamen je švignil v zrak, zasmrdelo je po žveplu in osmojenem perju. Gast rožnat dim je poplaval vso sobo. Fedor je moral najmanj petkrat kihniti. Ko se je potem vračal domov, je natihem mislil: »Pošten kristjan se že ne bi lotil takih stvari.« Ko je bila steklenica prazna, je spustil Fedor škornje na mizo in postal zamišljen. Podprl je s pestjo težko glavo in pričel ugibati o lastni revščini, obupnem, težkem življenju. Spomnil se je nato bogatašev, njih visokih hiš, kočij in stotakov... Ne bi bilo napačno, če bi se razvalile bogatašem, da bi jih vrag, njih hiše, crkni konji, se ogulili njih kožuhi in sobolje kučme! Kako lepo bi bilo, če bi se polagoma prelevili bogataši v berače in ne bi imeli ničesar za pod zobe, med tem ko bi postal reven čevljar bogataš, da bi sam na sveti večer lahko ozmerjal revnega čevljarja.

Zatopljen v te sanje se je Fedor nenadno spomnil svojega dela in odprl oči. »Glej ga nol!« je pomislil, ko je ogledal škornje. »Čemu pa sedim še vedno tu? Saj sem že davno gotov z delom. Treba bo škornje pesti naročniku!«

Zavil je obutev v rdečo ruto, se oblekel in šel ven. Zunaj je padal droben, suh sneg in zbadal lica kakor s šivankami. Na ulici je bilo mrzlo, polzko in temno. Plinske lučke so klavrno gorele. Iz neznanega vzroka je vse tako smrdelo po petroleju, da je pričel Fedor hrkati in kašljati. Bogataši so se vozili sem pa tja po ulici, in vsak bogataš je držal v rokah lepo gnjat pa veliko petlitrsko steklenico žganja. Bogate gospodične so gledale Fedorja iz kočij in sani, mu kazale jezike in se glasno smejale pa kričale: »Berač! Berač!«

Študentje, trgovci, častniki in generali so korakali za Fedorjem in ga dražili: »Motovilo pijano! Čevljar! Šmolar! Še ponoči dreto vleče, ko spil Berač!«

To je bila huda zamera, a Fedor je ostal tih in samo pljuval od jeze. A naposled je srečal Kuzjmo Lebedkina, lastnika čevljarске delavnice, kjer je bilo zapisano na izvesku: »Strokovnjak iz Varšave,« čeprav ni videl ta Kuzjma nikoli Poljske. Bahaško je zaklicala Fedorju: »Oženil sem bogato dekle, imam zdaj več pomočnikov, ti si pa berač, vedno si lačen.« Fedor tega ni mogel prenesti in je stekel za sovražnikom. Podil se je za njim tako dolgo, dokler ni dospel v Zvonarsko ulico.

Njegov odjemalec je stanoval v četrti hiši od ogla, in sicer v gorenjem nadstropju. Pot k njemu je vodila skozi dolgo temno dvorišče in potem navzgor po jako visokih, polzkih, majavih stopnicah. Ko je stopil Fedor v sobo,

»To so prave besede,« je rekel počaščen naročnik. »Kaj takega res rad slišim. Hvala lepa, čevljar! No, kaj pa bi rad?«

In čevljar mu je nemudoma pričel tožiti svoje nadloge. Od kraja je povedal, da je že od mladih nog zavidal bogate. Vedno mu je bilo hudo, da ne stanujejo vsi ljudje enako po velikih hišah in nimajo lepih konj. Zakaj mora biti on reven? To je vprašanje! V čem je slabši od Kuzme Lebednika iz Varšave, ki ima lastno hišo in ženo v klobuku? Če ima Fedor enak nos, enake roke, noge, glavo in hrbet kakor vsi bogataši, zakaj mora potem delati, dočim uživajo drugi življenje? Zakaj ima za ženo Marjo namesto gospe, ki bi dišala po dragih vonjavah? Ko zahaja na dom k bogatim naročnikom, ima večkrat priliko videti lepe gospodične, a nobena se ne zmeni zanj. Kvečjemu se včasih smejejo in šepčejo druga drugič: »Poglej no, kakšen rdeč nos ima ta čevljar!« Sicer je Marja pridna, dobra, delavna ženska, a nima nobene izobrazbe. Ima presneto težko pest in ga hudo premikasti. Če pa naleti, da govori v njeni navzočnosti o politiki in drugih visokih stvareh, mora vedno poseči vmes in potem kvasi same bedarije.

»No, pa kaj bi rad?« ga je prekinil odjemalec.

»Vaše visokoblagorodje, milostivi gospod Hudič, lepo vas prosim: bodite tako prijazni in me naredite bogataša!«

»Dobro. Ampak za to mi seveda moraš prodati svojo dušo! Pojdi sem in dokler še niso zapeli petelini, mi zapiši na tej polji, da mi hočeš dati v oblast svojo dušo.«

»Vaše visokoblagorodje!« je vljudno rekel Fedor. »Ko ste prišli naročiti škornje, nisem od vas zahteval denarja vnaprej. Vedno moramo poprej izvršiti naročilo in šele potem zahtevati plačilo.«

»No dobro!« je pristal odjemalec. Živ plamen je nenadno švignil iz stope, sobo je poplaval gost, rožnat dim, in zasmrdelo je po osmojenem perju in žveplu. Ko se je dim razpršil, si je Fedor drgnil oči in videl, da ni več čevljar Fedor, temveč neki popolnoma drug človek. Obleden je bil v spodobno sukno z verižico za uro preko telovnika in v novih hlačah. Sedel je pri veliki mizi v mehkem naslanjaču. Dva lakaja sta mu prinášala jedi, se nizko priklanjala in govorila: »Dober tek želiva, vaše visokoblagorodje!« O ti, bogatija ti! Lakaja sta mu prinesla velik kos bravinske pečenke in skledo s slanini kumarami. Nato sta postavila na mizo ponev s pečeno gosjo in malo pozneje še kuhano svinjino s hrenom. Kako je vse to bilo spodobno in gosposko! Fedor je pridno jedel, in ko se je lotil nove jedi, je redno popil kozarec sijajnega žganja kot da bi res bil kak general ali grof. Cim je pospravil svinjino, so mu prinesli ajdovo kašo z gosjo mastjo, potem jajčnik s slanino in nazadnje pražena jetra. Jedel je in bil vedno bolj navdušen. No, kaj bi še? Prinesli so še z zeleno čebulo nadevano testenico in parjeno celo upepo s kislim kvasom (pijačo). »Res ne vem, da gospoda ne počič, če tako je!« je ugibal Fedor. Naposled so prinesli še velik lonec medu. Po obedu se je prikazal hudič z modrimi očali, se nizko priklonil in vprašal:

»Ali ste bili zadovoljni z obedom, Fedor Pantelejič?«

A Fedor ni bil v stanju izgovoriti ne ene besede: tako je postal težak po obedu. Preobjedel se je. Ta občutek je bil neprijeten. Poiskal je razvedrila v tem, da je pričel ogledovati čevlje na svoji levi nogi.

»Za take čevlje sem računal najmanj sedem rubljev in pol. Kateri čevljar jih je naredil?« je vprašal.

»Kuzma Lebedkin,« je odgovoril lakaj.

»Pokličite ga, bedaka!« Kmalu se je prikazal Kuzma Lebedkin iz Varšave. Spoštljivo je obstal pri vratih in vprašal: »Kaj velite, vaše visokoblagorodje?«

»Molči!« se je zadržal Fedor in butnil z ного ob tla. »Nič ne zlobudraj in ne pozabi, da si samo čevljar! Bedak! Pokvaril si čevlje! Pretepel te bom kakor črno živino! Po kaj si prišel?«

»Po denar, prosim.«

»Kakšen denar? Poberi se! V soboto pridi! Hola, sluga, prisoli mu broco!«

A Fedor se je takoj spomnil, kako so njega samega poprej zmerjali naročniki, in postalo mu je težko pri srcu. Poiskal je razvedrila v tem, da je iz žepa privlekel rejeno listnico in pričel šteti svoj denar. Imel je veliko denarja, a si ga je želel še več. Bes z modrimi očali mu je prinesel drugo, še debelejšo listnico, a Fedor si je želel zopet več. Cim dalje je računala, tem nezadovoljniji je postajal.

Zvečer je dolgo pil sladek čaj in jedel sam lect. A ponoči je nemirno ležal na mehki puhašti blazini, se premetaval po pernicah in na noben način ni mogel zaspati. Postal je plašen. »Veliko denarja imam,« je govoril lakaju, »bojim se, da ne bi prišli tatovi. Prižgi no svečo in pojdi pogledat!«

Na ta način vso noč ni mogel zaspati in venomer je skakal iz postelje, da bi videl, ali niso vlomili v njegovo skrinjca za denar? Ob svitu je vstal, da bi šel v cerkev k zornici. V cerkvi so vsi enaki, reveži in bogataši. Ko je bil Fedor še reven, je molil v cerkvi tako: »Odpusti mi, grešniku, o Gospod!« Isto je govoril tudi zdaj, ko je postal bogat. Kje pa je tu kaj razlike? In po smrti ne bodo zakopali bogatega Fedorja v noben zlat ali dragulje, temveč v isto črno prst kakor slehernega reveža. Tudi v peklu bo gorel Fedor v istem ognju kakor vsi navadni čevljarji. To se mu je zdela huda zamera. Razen tega je bil život kakor svinčen od obeda. Namesto molitve so mu hodile po glavi različne misli o denarju v skrinji, tatovih in lastni prodani pogubljeni duši.

Prišel je iz cerkve prav slabe volje. Hotel je odprti težke misli in zato je pričel na vso moč peti, kakor je vedno delal poprej. A čim se je razlegla njegova pesem, je že pritekel stražnik, ga po vojaško pozdravil in rekel: »Gospod, ne gre, da bi se drli spodobni ljudje na cesti! Saj niste čevljar!«

Fedor se je naslonil ob plot in pričel ugibati, kje bi si poiskal razvedrila?

»Hola, gospod!« mu je zaklicala hišnik. »Nikar tako ne podpirajte plotu, umazali boš svoje kožuhi!«

Fedor je šel v trgovino, kupil najboljšo harmoniko, odkorakal z njo po ulici in pričel igrati. Vsi, ki so šli mimo, so se za njim ozirali in se smejali.

»No, ta tudi hoče biti gospod!« so ga dražili izvoščki. »Obnaša se kakor prav čevljar!«

»Spodobna gospoda ne sme tako razgrajati!« mu je rekel stražnik. »Kar v kmečko krčmo pojdite, če ste potrebni te zabave!«

»Gospod, dajte kaj za vbogajme!« so vpili berači in obkolili Fedorja od vseh strani. »Usmilite se!«

Poprej, ko je bil Fedor čevljar, se ni zmenil zanj noben berač, a zdaj so postali prav nadležni.

Doma mu je pripeljal peklenšček naproti visoko, obilno gospo v rdečem krilu in zeleni kočemajki ter rekel, da je to njegova nova soproga.

Fedor je hotel biti prijazen in že dvignil roko, da bi jo lopnil po hrbtu, a gospa mu je razkačena rekla: »Kmetavs! Surovež! Nobe-nega nastopa nimaš! Če me imaš rad, roko mi poljubi, a tepel me ne boš!«

»O, ti, nesrečno življenje!« je pomislil Fedor. »Rad bi vedel, kaj imajo boljši ljudje od vsega tega! Ne smejo prepevati, niti igrati na harmoniko ali se malo pošaliti z ženo... Phu!«

Cim se je vsedel z gospo za čajno mizo, je že prišel peklenšček z modrimi očali in rekel: »No, Fedor Pantelejič, jaz sem storil vse, kar sem bil obljubil. Podpišite zdaj ta papir in se potrudite z menoj. Zdjaj že veste, kako živijo bogataši. Dovolj zabave ste imeli!«

Zagrabil je Fedorja in ga odvedel naravnost v peklo. Od vseh strani so priščali hudiči in se drli: »Govedo! Osel! Bedak!«

V peklu je tako hudo smrdelo po petroleju, da je zapiralo sapo.

Nenadno je vse izginito. Fedor je odprl oči in zagledal svojo mizo, škornje in malo petrolejsko brljivko. Steklo na svetiljki je bilo črno od saji, in droben plamenček na stenu je dvigal toliko smrdljivega dima kakor tovarniški dimnik. Naročnik z modrimi očali je stal poleg in jezno kričal:

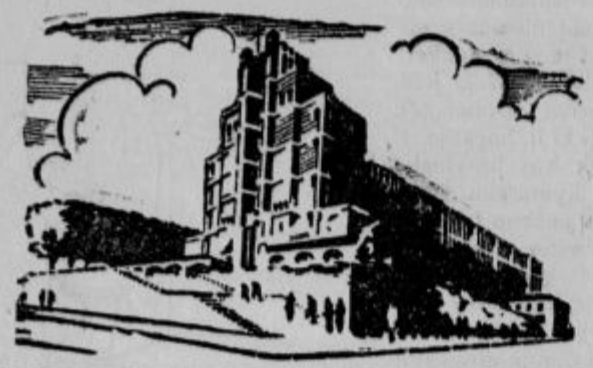
»Govedo! Osel! Bedak! Jaz te bom naučil kozjih molitvic, slepar! Pred dvema tedni sem ti naročil škornje, a še vedno niso gotovi! Nikar ne misli, da imam preveč prostega časa, da bi k tebi romal po škornje petkrat na dan! Živina! Slepar!«

Fedor je stresel glavo in se lotil dela. Naročnik se je še dolgo kregal in mu grozil. Ko se je naposled pomiril, ga je Fedor mrko vprašal: »Povejte, kateri poklic imate, gospod?«

»Umetni ogeaj izdelujem in rakete. Ognjars sem.«

Zazvonilo so k zornici. Fedor je končal škornje, jih izročil naročniku, prejel denar in šel v cerkev.

Po ulici so se podile sem in tja kočije in sani z bogatimi medvedjimi odejami. Po hodniku so korakali s preprostimi ljudstvom vred trgovci, gospe in častniki... A Fedor ni bil več zavisten in nič ni godrnjal na usodo. Zdelo se mu je zdaj, da imajo bogataši in reveži eno in isto življenjsko pot. Kaj za to, če se vozijo eni v kočiji? Drugi pa zato lahko pojejo na ves glas ali igrajo na harmoniko. V splošnem pa je vsem namenjen isti konec, tesen grob na pokopališču. Fedor je uvidel, da ni na svetu ničesar, kar bi bilo vredno tudi najmanjšega drobca človeške duše in kupčije s peklenščkom.

SREČEN SLUČAJ

in rešeni bodete vseh skrbi! — Podvizajte se z nakupom

SREČKE ZA ZGRADBO KATEDRALE

Dobrodelnega društva sv. Vincencija v Beogradu

IN TO ŠE DANES!

ŽREBANJE:
1. MAJA 1932

Kljub težkim gospodarskim razmeram si morete zagotoviti ta srečen slučaj, ker nabava teh srečk zahteva zelo majhno vlogo, ogromni dobitki pa opravičijo vsako žrtev!

2 po Din 2,500.000'—	Din 5,000.000'—
2 po Din 500.000'—	Din 1,000.000'—
10 po Din 100.000'—	Din 1,000.000'—
100 po Din 10.000'—	Din 1,000.000'—

Vsi dobitki v skupni vrednosti: 8 MILIJONOV DINARJEV

CENE SREČK:

Cela 100 dinarjev -- polovica 50 dinarjev -- četrt 25 dinarjev

SREČKE PRODAJAJO:

Vse kolekture, denarni zavodi, rimsko-katoliški župni uradi, cerkvene in dobrodelne ustanove itd.

Glavni dobitek Din 5,000.000'--
Najmanjši dobitek Din 10.000'--

GLAVNA UPRAVA:

BEOGRAD: Ulica Jovana Ristića štev. 20

PODRUŽNICA:

ZAGREB: Trg Kralja Aleksandra štev. 8

Danilo Gorinšek:

SVETONOČNA RADOST

Nocoj tako je svetla noč,
srce bi kar molilo;
obilo sreče božje je
kot v sanjah zaslutilo...

Nocoj tako je svetla noč,
je kot pozdigovanje;
srce bedi in vendarle
prelepo sanja sanje...

Tako je svetla — kakor da
nov dan zasijal je...
In srce čuti, da nocoj
Bog sina nam poslal je.

Zdravko Ocvirk:

Tiho, otroci...

>Tiho, otroci, Jezušček spi,
mami Marija v rokah ga drži
in sveti Jožef nad njima bedi.

Glejte, kako je reven otrok,
prav nič ne pozna se mu, da je on Bog,
svetemu Jožefu gre skóraj na jok...

>Mamica, prav lepo prosimo vas,
recite jim, da so lahko pri nas,
v hlevu gotovo zelo jim je mraz.

>Dobro, otroci, zdaj k polnočnici grem,
vi pa kar pridni bodite med tem,
morda nocoj še pridejo sem...

Venceslav Winkler:

Božični otrok

Ta pravljica je že stara. Bog ve, kdaj in
kje se je zgodila.
Bilo je pa tako.
Sveti večer je legel na svet. V koči pod
hrbom se je rodil otrok in rojenice so prišle
iz gozda in so zaplesale okoli njega.
>Velik bo, mogočen bo, junak bo.< je
rekla prva.
>Ljudje bodo šli za njim in ljubili ga
bodo.< se je nasmejala druga.
Spomenike mu bodo zidali in slavili ga
bodo.< je potrdila tretja.
Pa so odšle.

je ustavil na križišču pred vasjo, pa se je
nekaž zasvetilo pred njim. Majhen, belo-
oblečen otrok s čudno svetlim obrazom in z
rožami v naročju, je stal v snegu in trepetaje
izpraševal:

>Ali ste videli kje Jezusa?<
>Jezusa?< je osupnil drvar in ni vedel,
kaj bi rekel.

>Niste ga videli? Joj!< je zaklical otrok
in odhitel po cesti, kakor bi plaval. Hitro je
izginil.

Drvar Martene ni vedel, kdaj je prišel
domov.

Tisti božični otrok še do danes ni našel
Jezusa. Vsako leto na sveti večer teka po
zemlji in ga išče. Sredi križpotja ustavlja
ljudi, včasih potrka tudi na samotne kočje. S
trepetajočim glasom izprašuje:

>Ali ste kaj videli Jezusa?<
Ljudje začudeni odkimavajo in otrok joka.
Dolgo je že, odkar ni bilo Jezusa pri nas.

J. V.:

Jezušček joka

Jezušček joka, Jezušček joka
v jaslicah revnih na slamici...
Mati Marija rahlo ga ziblje,
angeli pesmi mu sladke pojo,
da Dete božje zaspančkalo bo. —
A Jezušček joka, Jezušček joka,
Jezušček gleda v prihodnje dni.
Jezušček čuti vse grehe ljudi,
Jezušček mali za nas že trpi.

Bratci, sestrice,
k jaslicam svetim nocoj pohitimo,
Deteu srca pokorna nesimo,
s tihim kesanjem ga potolažimo;
da bo zaspalo,
da se ne bo več žalostilo, jokalo...

J. V.:

Jezušček

z zlomljeno ročico

>Mama, kdaj vendar že pride Janko?<
>Ne bodi siten! Bo že prišel; zvečer.
Pojdi se sankat in ne delaj mi ves dan tu
v hiši napotje!<

A kdo se bo danes sankal, danes, ko
bomo jaslice delali? Tonček tako nestrpno
pričakuje Janka, ki je šel v mesto, da kupi
nove, lepe jaslice. Milka in Anica že ves dan
pripravljata, brišeta in pometata tam v kotu,
kamor bodo postavili jeselce. Tonček že ves
dan premetava in suši na peči mah. Mama
ima tudi veliko dela, potice peče, sladke
potice...

Slednjic le pričakajo Janka. Pozno, pozno
je prišel, že luč so imeli v hiši. Tončku se zdi,
da ga je moral čakati vsaj pol večnosti.

>Janko, kje imaš jeselce? Brž jih po-
kaži!<

>Počasi, dečko, počasi...< ga je zavrnil
Janko in počasi razvijal zavoj.

>Joooj, kako lepe so! Ovečke čisto bele
in še mladičke imajo, majkence jagenčke. In
pastirji! Kakšne čudne klobuke imajo. Hu,
hu, hu, ta črnih je pa gotovo Boltežar...
Jesej, to sta pa Marija in Jožef, to pa Je-
zušček, joj, kako lep Jezušček...< Tonček ga
drži v rokah, oči mu žare, kar boža ga...

Cef...
Jezušček mu je padel iz rok...

Jezušček, ubogi Jezušček in — ubogi
Tonček...

Tonček zajoka.

>Ti, ti! Jaz ti bom pokazala. Ves dan
mi ne da miru in zdaj nam še to napravi.<
Mama je huda, strašno huda na Tončka.
Janko pobere Jezuščka, — roka mu je bila
odletela, ročica, bela ročica — Jezuščku...
Da se mi kaj pobereš spat, zdaj je pa
že zadosti tvojih nerodnosti!<

Nič, prav nič ne pomaga. Jezušček ima
zlomljeno ročico, mama je huda. Tonček mora
spat. O, zdaj spat, ko bodo drugi jeselce de-
lali... Samemu sebi se Tonček smili. Ne bo
smel gledati belih ovčic ne veselih pastircov,
ne Jezuščka, pa saj je Jezušček še večji rev-
ček kot Tonček, zlomljeno ročico ima...
>Tako. Zdaj pa bodi v postelji toliko ča-
sa, da vse naredimo, prej ne boš prišel po-
gledat!<

O, kako se v tem trenutku zdi Tončku
mama neusmiljena, trda, krivična. Se gla-
dati ne pusti. Tonček joka, joka... Poslušaj,
poje... On pa mora biti v temni sobici
sam... Nekje od daleč sliši veselo zvonjenje
svetonočnih zvonov, morda prav zdaj prihaja
Jezušček iz nebes...

Pa se spet spomni onega Jezuščka z od-
lomljeno ročico. Joj kaj bo rekel Jezušček?
Tonček joka, joka na glas čaka nestrpno, da
ga pridejo poklicat. Tako neskončno dolgo,
se mu zdi...

Nazadnje se vendarle odpro vrata in ma-
ma ga pokliče. Zdaj ni mama več huda. O,
kar poskočil je, nehal jokati in stekel k ja-
selcam.

Tako lepo so vse naredili. Najprej po-
gleda Jezuščka, kako mu je. O, saj nima več
zlomljene ročice, prav tak leži v jaslicah kot
je bil prej. Gotovo mu je Janko popravil
zlomljeno ročico.

>Prosi zdaj Jezuščka odpuščanja in mu
obljubi, da boš odslej priden, da me boš
ubogal, sicer te Jezušček ne bo imel rad.<
pravi mama.

Tonček ne more izgovoriti nobene besede
Jezuščku. Ozre se nanj s prosečimi očmi in zdi
se mu, da se mu je Jezušček v tem trenutku
nasmehnil in prav tisto ročico katero mu je
prej Tonček odlomil, prav tisto ročico je
stegnul proti njemu.

Tonček je sreden, presrečen.

Tisti večer je bil pa tak, da se je celo
Bog sprehajal po zemlji. Pa je prišel z dvema
angeloma mimo kočje, razveselil se je novo-
rojenčka, poljubil ga na čelo in rekel:

>Hudo je na svetu.<
Pretekla so leta.

Iz otroka je dorastel fant. Dobrih dni ni
videl na tem svetu. Če se je nasmehnil, so
zakričali nad njim, da se norčuje iz ljudi. Če
je zapel, so dejali, da je veseljak. Služil je
pri trdih kmetih. Pastirjeval je po najbolj pu-
stih pašnikih. Bil je kajzar. Kajzarji so pa-
stirji in niso za ta svet. Nazadnje je umrl.
Pokopali so ga in pozabili so nanj.

Ampak to je nekaj čisto vsakdanjega,
vse polno je kajzarjev in beraških pastirjev,
ki radi umrejo. Pravljica se pa šele zdaj
začne.

Tisti pastirček je postal angel. Bog ga je
poljubil ko je prišel na svet nikoli ni grešil,
tudi umrl je mirno in veselo. Postal je angel
in hodil je z Jezusom po svetu. Velikokrat
sta prebredla svet, največkrat pa na sveti
večer.

>Takrat je tako lepo!< je vzklikal an-
gelček.

Odkar so ljudje hudobni, ni več na svetu
lepo. Poprej je bil Jezus čudno domač hodil
je med ljudmi, poznali so ga kot brata in
smejali so se mu ko jih je prišel obiskat.
Sedel je za mizo in je govoril, govoril. Tako
lepo je govoril da so se kolena nehoče upo-
gnila in so poklekli in kličo poslušali do
konec. Odkar je pa ljudi zmešalo zlato, ni več
tako. Jezus hodi tih in samotni po poljih,
včasih se približa vasem posebno takole na
večer — ko ga skriva mrak, tudi v kako hišo
stopi, toda, če vidi da ga začudeno in nepri-
jazno pogledajo, se samo grenko nasmehne in
izgine. Tisti angelček božični otrok hodi pa
vedno z njim. V naročju nosi šopek rož belih
rož. Vedno se smehlja. Par korakov za Je-
zusom hodi, včasih se ga drži tudi za plašč.

Tako je bilo tudi takrat, ko sta prišla v
samotno gorsko vas. Burja je divjala pršič in
ga vrtinčila v vihravih oblakih, ki so razpali
popolnikoma v obraz. Šumelo je rezko in
ostro rezalo v oči. Jezus je že dosti pretrpel,
ni se zmenil za sneg in burjo. Božični otrok
je bil pa slaboten. Nekaj časa se je smejal in
se igral z zameti, skakal čez nje, nazadnje
se je pa utrudil. Obstal je sredi ceste in ni
mogel dalje. Pritajeno je zajokal Jezus ga je
slišal in se je obrnil da bi ga počakal. Toda
božični otrok je bil nagajiv. Komaj je ugledal
Jezusov obraz je bil takoj dober. Padel je
v sneg in se skrtil za zamet.

>Me ni, me ni!< je poredno zaklical.
Jezus se je zrsnil in je odšel.
Božični otrok je še nekaj časa pogledoval
izza zameta, potem se je prestrašil.

Jezusa ni bilo nikjer. Ali je zavil na
kako drugo pot, ali je tako hitro šel? Samo
se je bal.

Takrat je bil Jezus že daleč, daleč...

Stari drvar Martene se je vračal tisto noč
s Hrvaškega. Gazil je sneg in premišljeval,
če je sveti večer ali ga ni. Zaslužil ni dosti.
Bal se je, če bodo doma žalostni. Upehan se

Zdravko Ocvirk:

Božična

Sredi tihe polnoči,
Dete božje se rodi,
da bi radi nas trpelo,
naše grehe nase vzelo.

V jaslicah leži otrok,
ki je radi nas ubog,
da bi nam bil pot v življenje,
našim dušam v odrešenje.

In zato smo danes vsi
z cerkev k jaslicam prišli,
da se bomo zahvalili
k Tebi, Jezušček, molili.

Oroslava:

Janezkovi božični prazniki

V tisti veliki, sajasti tovarni, katere dim-
nik je tako visok, da sega skoraj do samih
zvezd, je delal do nedavnega Janezov očka.
Mnogo let je že gonil dan za dnem, mesec za
mesecem enega tistih velikih, šklepetajočih
strojev, v katerih brnečem ropotu so se tresla
stekla v visokih tovarniških oknih. Sedaj
stroji ne brne več. >Ni dela!< je rekel neki
dan-tovarnar. Kot bi odrezal je utihnila br-
neča pesem, globoko sklonjeni so odšli de-
lavci iz tovarne, med njimi tudi Janezov
očka.

Sedaj je bil doma vse dni. Žalostno sklo-
njen je postal okoli nevajen brezdelja. V
Janezkovi skledici je bil sok vsak dan manj
zabeljen in vedno tanjši so bili kosčki kruha,
ki mu jih je rezala mati, tožeč s solzami v
očeh: >Ne morem več, ni denarja...<

In tedaj je napisal Janezek Jezuščku
pismo:

>Ljubi, dobri Jezušček! Ko se ob božiču
oglašiš pri nas, ni treba prinesiti meni ne
orehov ne jabolk ne slikanje in ne igrač. Na-
mesto vsega tega prinesi mojemu ubogemu
očku denarja mnogo denarja!

To te prav lepo prosim in obljublja, da bo
vedno priden in ubogljiv

Tvoj Janezek.<

Zalepil je pisemce in ga vrzel v nabi-
ralnik. Drobno srce mu je zadrželo v tes-
nobnem pričakovanju.

Sveti večer se je prismseljal praznično
bel. Pri Janezkovih so imeli jaslice, a svečka
ni gorela pri njih. Tudi božičnega drevesca
ni bilo in namesto sladkih potic so jedli krom-
pir. V peči ni gorel ogenj in očka se ni sme-
hjal. Tudi božičnih pesmi ni prepeval kakor
druga leta... Janezek pa je čakal, čakal,
mislil na Jezuščka in denar, ki ga bo Jezušček
prinesel nocoj. In je s slastjo jedel neza-
beljeni krompir. V svoji zamišljenosti je bil
popolnoma pozabil, da jedo drugi nocoj slad-
ke potice...

Mraz je pritiskal čedalje huje, zato so šli
kmalu spat.

Zdaj — zdaj...
Janezek se je zavil v odejo in drhteč pri-
sluhnil in temo.

Nič. Očka je suho pokašljeval in mama je
ihtela v blazine drugage nič, nič. Mnogo po-
sila ima Jezušček nocoj; bo že prišel, ko bodo
zaspali. Saj je še vsako leto prišel in pri-
nesel, kar ga je Janezek prosil v pisemcu.
Zmerom je našel jutraj v čevljevih in na
postelji orehe in jabolka, igrače in še toliko
lepega, sladkega.

Janezek je poslušal. Spanec mu je zapiral
oči. Vedno tišji je bil očelov kašel, vse bolj
je pojemale materino ihtenje. Zavladala je
slednjic popolna tišina.

In tedaj — čuj, čuj... Na cesti je tiho
zazvončljalo, začuli so se koraki, skrivnostni
koraki in pritanj šepet... Vrata so se od-
prla. Zarka luč je razsvetlila borno sobo. Roj
angelcev je priplaval. Pred Janezkovimi za-
vzetimi očmi je kar migotalo od njihovih
plahutajočih sinjih, rožnatih in belih haljic.
Angeli so se postavili v dve vrsti in sklonili
glave. In tedaj se je sredi njih prikazal otrok
v beli halji, posuti z zlatimi zvezdami. Kodra-
sto glavlo so mu obkrožali lesketajoči se žar-
ki. Ljubeznivo smehljaje se je približal Jane-
zkovi postelji. V drobnih ročici je imel bel
list. Janezkovo pismo. Za njim sta stopala dva
angela, ki sta držala v naročju polno vrečico.

Jezušček, Jezušček! — je hotel zaklicati
Janezek in planiti iz postelje, pa se ni mogo-
ganiti ne spraviti glasu iz grla.

Medtem se je Jezušček približal postelji,
se sklonil in pobral dečkove raztrgane čevlje,
ki so hipoma postali zlati. Angel za Jezuš-
kom je odvezal vrečico in nasul v čevlje kup
svetlih cekinov. Aj, kako so zveneli, kako
žarko so blesteli! Prav tako kakor v Janez-
kove čevlje, je nasul angel cekine tudi v očel-
tovo in materine čevlje. Potem se je Je-
zušček okrenil in z angeli zapustil sobo.
Svetla luč je ugasnila...

Skozi okno je zabledelo jutro. Janezek
se je spomnil nočnega dogodka in drhteč
skočil iz postelje. Pograbil je čevlje, toda —
o joj! — bili so prav tako raztrgani in prazni
kot prej. Pogledal je še v mamine čevlje,
toda tudi v teh ni bilo cekinov. In tudi očkovi
čevlji so bili prazni... Janezek je zadržel
in solze so mu zameglele oči. Torej ni bilo
res, kar je videl ponoči. Jezušček ni prinesel
cekinov. Mati in oče sta se prebudila in ga
začudeno vprašala, kaj išče. Vse težje je Ja-
nezek požiral solze, dokler ni slednjic iz-
bruhnil v jok in med solzami izjecljal, da je
prosil Jezuščka denarja, in kako mu je ponoči
prinesel cekine, sedaj pa jih ni nikjer...

Ganjena ga je objela mati in mu dejala:
>Janezek, ne jokaj! Vse to se ti je sa-
njalo, veš.<

Sanje...? Ne! Janezek je premišljeval
in ni mogel verjeti. Saj mu je Jezušček vsako
leto prinesel, kar ga je prosil v pismu, zakaj
bi mu letos ne bil? Bogve, morda ga je pa
s čim užalil?

>Morda!< je prikimala mama in prista-
vila: >Morda je Jezušček zato hud, ker si ga
prosil samo denarja. Ti bi ga bil moral pro-
siti, naj poskrbi očku dela, ne pa denarja,
kajti brez dela tudi ni denarja. Daj, prosim
ga še enkrat!<

In je Janezek pokleknil na posteljo,
sklenil ročici in z drhtečim glasom ponavljal
za mamo:

>Ljubi, ljubi Jezušček, ne bodi hud, ker
sem te prosil za denar. Saj ni treba denarja,
samo delo preskrbi očku! Ti, ki vse moreš
storiti, stori, da bodo stroji in tisti veliki to-
varni zopet tekli, da bodo očka in drugi mogli
zopet delati in služiti denar. Ljubi Jezušček,
ki si dober in usmiljen, daj, usliši me!<

Tako je molil Janezek in prosil za očeta
Solze pa so mu še vedno močile lica...

In je Jezušček prav gotovo slišal njegovo
milo prošnjo in io bo uslišal. Daj Bog, da
šimoreil

MEHANIČNA

POPRAVILNICA
ZA

PISALNE - RAČUNSKE -
RAZMNOŽEVALNE - STROJE
BLAGAJNE - GRAMOFONE
FOTO - APARATE

SE PRIPOROČA:

LUDV. BARAGA
LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6
TEL. 29-80

Vesele, blagoslovljene praznike žele domače tvrdke:

Vesele božične praznike

želi in se priporoča za nadaljno naklonjenost

kamnoseško in kiparsko pod etje

Franjo Kunovar

pokopališče Sv. Križ — Ljubljana

Vesele božične praznike in srečno

NOVO LETO

želi vsem cenjenim naročnikom in odjemalcem tvrdka

Mihelič & drug

Ljubljana, Dunajska cesta 14

Vsem svojim zavarovancem želi

vesele božične praznike „**Karitas**“

Posmrtninsko zavarovanje „**Karitas**“, Ljubljana, palača Vzajemne zavarovalnice.

Telefon št. 25-21, 25-22 Čekovni račun 16.049

Podružnici: Celje, Maribor

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem tvrdka
F. J. Goričar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 29

Vesele božične praznike želi
Anton Breclj
splošno čevljarstvo
Ljubljana
Gajeva 2 Vodovodna 5

Vesele božične praznike želi
Jernej Perdan
splošno čevljarstvo
Ljubljana
Vidovdanska c. 22

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

Franc Rebernik, pleskarstvo in ličarstvo
Ljubljana, Komenskega ulica 22 Telefon 3177

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Jurko M. Kovačič, restavracija
Ljubljana, Dunajska cesta 82 nasproti Stadiona

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Modna trgovina Jos. Vesel
Prešernova ul. 24

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem ter se priporoča še za nadaljno naklonjenost
MARIJA PETAUS
trgovina z mešanim blagom
Vrhnika

Blagoslovljene praznike ter srečno in veselo novo leto želi
Fran Flerin
klobučarstvo
Domžale

MILKO SENČAR
(lastnik tvrdke A. Senčar in sin)
vlijatno naznanja cenjenemu občinstvu in dobaviteljem prevzem
nakupovalnice jaje tvrdke P. J. K'efisch v Ptuj. Panovska ulica št. 15, katero bom v vsakem oziru tudi v prihodnosti vodil v dosedanjem obsegu in načinu.
Priporočajo se za resne in stalne dobave in želeč vsem vesele božične praznike in srečno novo leto
beležim z odličnim spoštovanjem
Milko Senčar, 12002 jaje

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim gostom
Janko in Pavla Bidovec
gostilna pri „Starem Mayr-ju“
Kranj

Zaloga
ljutomerskih vin
Ljubljana, Wolfova ulica 4

Kmetijsko društvo
Velike Lašče

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Stanko Kapušin
specerija
Kranj

želi cenjenim odjemalcem
vesele božične praznike in srečno novo leto!

želi vsem članom
vesele božične praznike
in srečno novo leto

Obilo blagoslova za božične praznike žele naslednje Celjske tvrdke:

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
Matevž Zdravec, pekarski mojster
Celje, Gosposka ulica

Strojno mizarstvo
KAREL GOLOB
CELJE — GABERJE
želi vesele božične praznike in srečno novo leto

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Ivan Taček, Celje Gosposka ul. 21
prva celjska barva barvarija
in kemična čistilnica

Vesele božične praznike in veselo novo leto vsem svojim cenjenim strankam želi
Ivan Bizjak, krojaški mojster
Celje, Vodnikova ulica

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Celjska konfekcija „**TIBOR**“
Franc Rozman
Celje, Kralja Petra cesta 31

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Rafael Salmič
trgovina z urami, zlatino in optičnimi predmeti
Celje

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
Anton Lečnik,
juvelir in urar
Celje, Glavni trg

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
Esih Matija
mesarski mojster
Celje — Breg

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
Anton Dimec, urar
Celje, Dečkov trg 2.

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim strankam želi
Anton Oražem,
krojaški mojster
Celje, Gledališka ul. 9

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
Anton Zontič
čevljarški mojster
Celje, Gosposka ul. 20

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
JOSIP KOLAR
čevljarški mojster
Celje, Samostanska ul. 6

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim gostom želi
Marija Lapornik
gostilna pri mostu
Celje — Breg

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim gostom in odjemalcem
ALOJZIJA SAVODNIK
gostilna in mesarija
CELJE

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim odjemalcem želi
BRATA ŠUMER
manufakturna trgovina
CELJE, Prešernova ul. 15
nasproti nemške cerkve
in se priporočata za obilni obisk

Vesele in srečne božične praznike in srečno novo leto želi
IVAN in BOGOMIR NARAKS
sodavitarja
CELJE — Ložnica pri Zalcu

Vesele božične praznike želi
FRANJO DOLŽAN
galanterijsko in stavbno kleparstvo,
koncesionirani vodovodni instalater
Celje, Za Kresijo

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
E. ZDOLŠEK
trgovina z mešanim blagom
SV. JURIJ ob j. š.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
VALENTIN HLADIN
manufakturna trgovina
Celje, Prešernova ulica

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim cenjenim odjemalcem želi
FRANJO JURIC
strojno mizarstvo in zaloga pohištva
CELJE — GABERJE št. 14

Vsem svojim cenjenim odjemalcem za izkazano mi naklonjenost v l. 1931 se najtopleje zahvaljujem in voščim vsem vesele božične praznike in srečno novo leto
Anton Fazarinc
delikatesna in specerijska trgovina
Celje, Kralja Petra c. 20

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Prva Celjska „KRISTALIJA“
lovarna ogledal in brušenega stekla, popravilo ostreljih ogledal. Stavbeno in umetno steklarstvo
Celje, Prešernova ul. 15

FOTO-PELIKAN
CELJE
želi vsem svojim cenjenim strankam vesele božične praznike in veselo novo leto

Karol Loibner, Celje
delikatesa — specerija

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Anton Hofbauer
trgovina z usnjem, vsemi čevljarškimi potrebščinami in s pogonskimi jermeni, izdelovanje aktorik, ročnih torbic in raznih potovalnih kovčkov.
Celje, Gosposka 7

M. DRENİK
 LJUBLJANA, Kongresni trg 7
 Ustanovljena 1860

Ogromna izbira ženskih ročnih del in pripadajočega materijala. Za smirna, perzijske in kelim preproge volna, blago in vzorec. Za brokat-prtiče zlate čipke, vložki in vsakovrstne vrvice. Prečitkarija, entlanje, plisiranje, montiranje blazin, torbic ite.

POSLUŠAJTE

AMERIKO Z EVROPO

INGELEN RADIO APARATOM U 4 S. Din 6.160.-

Kratki, normalni in dolgi valovi. Priključek na elektro-dinamičen zvočnik. Telefon štev. 30-66

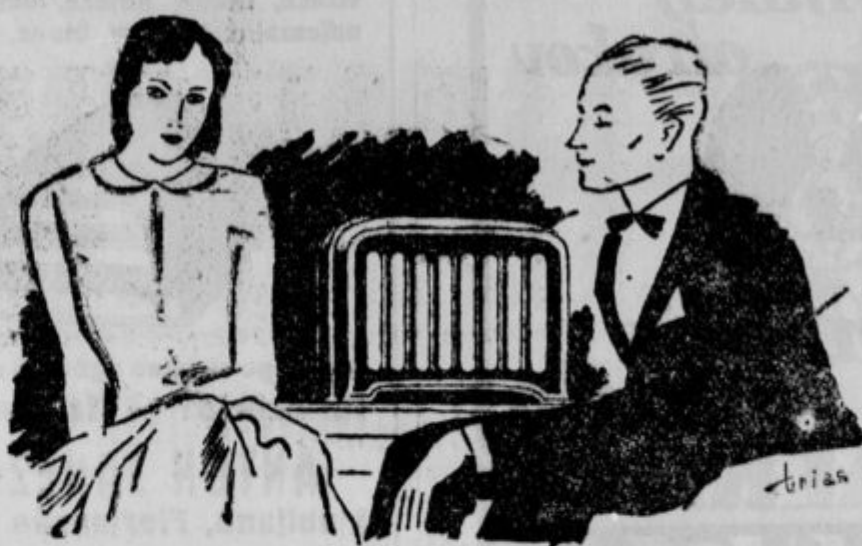
Predvaja vam ga
Tone Poljšak, Ljubljana, Aleksandrova 5

Karl May potuje po Jugoslaviji

Tako bi lahko imenovali vse tri knjige Karla Maya: »V gorah Balkana«, »V deželi Skiptarjev«, »Zuti«, ki bodo izšle v letu 1932. Te tri knjige, vsaka po 4 zvezke, v skupnem okrog 2000 strani, pripovedujejo o zanimivih doživljajih Karla Maya na Balkanu, predvsem v Južni Srbiji, ko je bila še pod turškimi gospodstvom.

Vsakega prvega v mesecu izide en zvezek. Cena zvezku 13 Din, kdor pa naroči vse zvezke kot celoleten naročnik vsaj do konca januarja ali pozneje tako, da plača vse nazaj, plača za vseh 12 zvezkov samo 10 obrokov po 13 Din. Kdor hoče dobiti v celo platno vezane knjige vsakega četrt leta eno, vplačuje deset obrokov po 17 Din. Originalne platnice za vse knjige se bodo dobile po 10 Din v začetku januarja. Za vse ostale knjige našega založništva imajo naročniki 25 odstoten popust.

Naročila sprejema:
TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

Prijetni večeri
 tudi v slabih časih:

Vsakanje skrbi in težave pozabite ob radioaparatu »Telefunken«, tem vedno ustrežljivem, vedno dobro razpoloženem družabniku.

Ako imate dober »Telefunken« aparat, ste brez skrbi. Zato pazite na »Telefunken« zvezdo!

TELEFUNKEN 340 s 3 akordiranimi krogi z AVTO-SKALO t. j. z zamenljivimi imeni postaj

RADIO TELEFUNKEN

NAJSTAREJŠE IZKUŠNJE. NAJMODERNEJŠA KONSTRUKCIJA.

Zastopniki v vseh večjih mestih.

Prodaja brez povišanja cen tudi na 12 mesečnih obrokov. Informacije daje:

Jugoslovensko Siemens d. d., odd. za šibko strujo
 ZAGREB, Ratkajev prolaz 7; LJUBLJANA, Dunajska cesta 1b

JEČAM
CIKORIJA
KAFETEA
FAVORIT
ZEMUN

SALDA-KONTE
 STRACE - JOURNALE
 ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
 ODJEMALNE KNJIZICE
 RISALNE BLOKE
 ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
 JUGOSLOVANSKE TISKARNE
 PREJ
K. T. D.
 V LJUBLJANI
 KOPITARJEVA ULICA 6
 IL NADSTROPJE

Ure, zlatna, optični predmeti
L. VICHAR, urar
 LJUBLJANA
 Sv. Petra cesta 36

Kupujte te najboljše domače čevije znamke

Java
 Tovarna Tržic

Prodajalna:
Ljubljana
 Sv Petra cesta 20

FR. ŠEVČIK
 ŽIDOVSKA ULICA STEV. 8.
 LJUBLJANA. — Telefon 33-78.

Orožje, municija, vse lovske potrebščine za sport in obrambo. Skladišče pušk Neumann, F. N. Sauer & Sohn, Borovelske, Simson, Steyer, Remington, Remo, Bayard, Darne; flobert-puške, strasilne pištole i. dr.

Na malo. Na veliko.
 Telefon 33-78.
 ZAHTEVAJTE CENIK!

MAVRIC ANTON, mestni stavbenik
 LJUBLJANA
 TEHNIČNA PISARNA: DUNAJSKA C. 38

Izvršuje načrte in proračune. Skice izre tje neobvezno in brezplačno. Točne informacije ob vsaki uri.

Gradbeni material iz lastne gramoznice v Linhartovi ulici dobavlja po najnižji ceni, prav tako tudi humus (črno prst) za vrtove z dovoljenjem in brez dovoza.

Številni domovi v Ljubljani in na deželi prišjo o vstojnem, olednem in strokovnjako dovršenem delu. Poskusite tudi Vi, ne bo vam žal.

Cekovni račun št. 14877 / Telefon št. 33-82

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1932.

Tudi v naši podružnici
 Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.
 Telefonska številka 3030.

Ogledala

vseh vrst, velikosti in oblik, **brušena in nebrušena stekla** vseh vrst: zrcalna, specialna, ledenasta itd., **marmornato steklo** v najlepših pastelnih barvah, **portalne sipe** za izložbe vseh vrst priporoča

„KRISTAL“ D. D.
 tovarne ogledal in brušenega stekla, edino čisto domače podjetje

Centrala: MARIBOR, Koroška cesta 32, telef. int. 2132
 Podružnici: Ljubljana VII, Medvedova c. 38, tel. int. 3075
 Split, Zrinjska ulica broj 6, telef. int. 368.

Opozarjamo na „Mali oglasnik“
 v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki!

MEHANIČNA TOVARNA PLETENIN, NOGAVIC IN TRIKOTAŽE

„IKA-KRANJ“
 D. Z. O. Z.

priloga svoje renomirane izdelke za snučenje in sankanje kakor: sviterje, pulover, telovnike, žake, čepice, ovijalke, športne rokavice in nogavice, zimsko trikotajo, to je: srajce, maje, hlače in otroško obleke

Cene jako ugodne

Prijatelj otrokov

Otročje milo MERIMA 1839

Vsakorsne trgovske knjige, štruce, mape, noteze, herbarije, odjemalne knjižice, bloke, zvezke i. t. d.

nudim po skrajno ugodnih cenah!
Na debelo! - - Na drobno!

ANTON JANEŽIČ
Ljubljana, Florjanska ul. 14
Knjigovoznica in črtnica trgovskih knjig.

Noblesse
JUVAN
PATNICAR

LJUBLJANA - PALAČA VIKTORIJA

TO JE ZNAMKA OBLEKE TISTIH DAM IN GOSPODOV, KI SO ZGLEDNO ELEGANTNI OB NEPRETIRANIH IZDATKIH

Visoka tehnična in komercialna šola v Parizu zakonito dovoljena.

Inženirske študije. P. ipr. odel. tudi za dop. predavanja. Diplomski izpiti v francoskem in nemškem jeziku. Podrobna pojasnila: II. Perrotet, Paris. VII - S.F.

Češko, angleško blago za moške obleke, zimsko suknje, povračilke, Hubertus loden za torca.

Modna manufaktura trgovina JANKO ČESNIK
Ljubljana - Sibirijeva

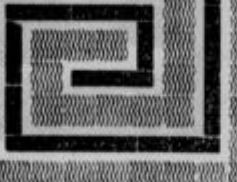
Modno, češko, angleško blago za damске plačke, kostume, pliš, žamet v vseh modnih barvah. Pralni modni žamet in barbeni za obleke.

Import svežega cvetja Eksport
Cvetličarna P. Cutič
LJUBLJANA :: Dalmatinova ulica 13, dvorišče, poleg hotela Strukelj.

Cenjenemu občinstvu in društvom naznanjam, da imam dnevno sveže cvetje ter izvršujem vsa v cvetličarsko stroko spadajoča dela — kakor poročne šopke, aranžmaje in nagrobne vence — hitro in solidno.

CENE NIZKE! POSTREZBA TOČNA!

ALI POZNATE ENO IN VECBARVNI

BAKROTISK

TO NAJLEPŠO TEHNIKO MODERNEGA ILUSTRACIJSKEGA TISKA OGLEJTE SI DOSEDANJE STE-VILKE „ILUSTRIRANEGA SLOVENCIA“ REVIIJE „ILUSTRACIJA“ IN DR., KATERI JE TISKALA

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Ako želite dati v tisk Vaše ilustracije, n. pr. razglednice, albume, prospekte in dr., odločite se za bakrotisk in zahtevajte od Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani pojasnila glede cen in izvršitve

VATA za odeje in v tablah vedno v za'ogi

Tovarna vate Arbelter, Maribor.

Pohištvo

priprosto in najmojornejše Vam uudi tvrdka po izredno nizki ceni

KREGAR IN SINOVA
St. Vid nad Ljubljano — usproti kolodvoru

Okvirji, rezbarije ter okraski za stavbe in pohištvo

STANE VIDMAR
Ljubljana
Gallusovo nabrežje 33.

Potnikom in izletnikom se priporoča

gostilna „Vatikan“
v VELIKIH LAŠČAH.

Lepe sobe za tujce, vodovod in kopalnica, električna luč, Avtočagaža, prostorno dvorišče, hlev, senčnat vrt. Dobra in cenena kuhinja.

CERKVENE ZVONOVE

najcenejše, iz la bronu, umetniško izvršene, izdeluje samo

Ing. J. & K. Bühl, Maribor, Aleksandrova cesta 35. — Odlični iz bronu, medenine, aluminija i. t. d. Specialne litine.

Prvo umetno steklarstvo in slikarstvo na steklo

I. Marinković
ZAGREB, Nova ves 1

Odlikovano na umetn. razstavi v Parizu 1923 s diplomom d'honneurs

Izvršuje: umetno zasteklenje in slikanje cerkvenih oken ter venecijanski mozaik v steklu za oltarje v vseh slogih, ornamentalno in po figurativnih umetniških načrtih!

Zmerne cene! — Solidna izvršba! — Proračuni in načrti na zahtevo brezplačno

Izpadanje las

bolečine lasišča, temena, prhljai, srbež in drugo preneha hitro in zanesljivo, tiste se zopet zarastejo, prhljai in srbež izginejo če uporabljate

RASTLINSKI IZVLEČEK IZ KOPRIV.

Stekleničica 20 Din Proizvata in razpošila stara. l. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulić Zagreb Jelačićev trg 20

Predtiskana ročna dela za vse!

Stenski prti 7 Din, stenski prti, rdeče ali modro obrobljeni, 10 Din, prtički od 1 Din naprej, blazine, milje etc. — Novi vzorci, čist tisk, dobro blago.

Matko & Mikeš, Ljubljana
poleg hotela Strukelj.

Vezenje zaves, perila, monogramov etc. Entlanje, ažuriranje. — »Breda« žepni robci komad 2 Din.

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z. O. Z.

Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, kolonijalno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila, cement, premog itd.

Drvovrstna moka iz mline Foréacs, Bačka Topola, je stalno na zalogi.

Iščemo zastopnike

za vsa večja mesta Slovenije za zavarovanju slični posel na provizijo in fiksum.

Ponudbe na upravo Slovenca pod »Zastopnik“ 14794

Vreče

Kdor rabi vreče kupi jih najceneje pri tvrdki:

MIKO MIKER
Ljubljana - Slomškova ulica št. 11
tel. št. 2947.

izdelujejo se na novejši medeli otroških in igra njih vozičkov, triciklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F. B. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov
Ljubljana Karlovska cesta št. 4.

Kanarčki - harcerji naprodaj

Ljubitelji kanarčkov!

Imam večjo množino harških kanarčkov (Edelroter) odlikovanih na razstavah z veliko in malo srebrno kolajno in častno di lomo. Jamam da so dobri pevci. Cena od 150 do 250 Din, plemenske samice 50 Din.

Razpošilj m tudi po pošti in jamčim, da pride ptič živ.

Piskar Alojzij, gojitelj prvih harških kanarčkov
Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 52

Gerantirane konstrukcija!

Din 1300—

FRANC JAGER
tapetništvo
Ljubljana, Sv. Petra n. 29

prilporeča svoje najmoderneje fotelije vseh vrst modroce otomane, žimo, zložljive postelje, patentne divane itd.

Ne-modernišja oblika!

Din 1300—

Družinska oratika 1932

se že dobi v vseh knjigarnah in trgovinah Slovenije! Segajte po njej!

Najvarneje in najboljše naložite svoj denar pri

Ljudski posojilnici
reg. zadr. z n. z. V Celju reg. zadr. z n. z.

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.

Stanje hranilnih vlog znaša nad 100,000,000 dinarjev

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-posedstnikov z vsem svojim premoženjem

Najfinjši rum Konjak Prava slivovka

Na debelo! vse vrste likerjev i. t. d. Na drobno!

Jakob Perharc - Maribor
Gosposka ulica št. 9
Tovarna za izdelovanje likerjev, dezertirnih vln in strupov

Fotoamaterji! Povečave

od Vaših negativov Vam strokovno lepo in poceni upravi

fotoodd. Jugoslovanske knjigarne

POHIŠTVO

posteljina, preproge, lino lej, odeje, zastori, žičniki, žimnice, otomani, žima, afrik, puh in pernice, kakor tudi vse stanovanjske potrebščine je dobiti po nizkih cenah pri

KARL PREIS-U, Maribor, Gosposka 20
Ceniki se dobijo brezplačno

Okvirje vseh vrst. — Lesence po danih in lastnih osnutkih.

Križeva poča, oltarje, kipe itd.
izdeluje, zlati, popravlja

Aleksander Gšizi Ljubljana, Dunajska c. 17
podobarstvo in pozlatarstvo.

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE:

Celje, Palača Ljudske posojilnice, Zagreb, Starčevićev trg 6, Sarajevo, Aleksandrova cesta 101, Split, Ulica XI. puka 22, Beograd, Poincareova 2

Naznanilo!

Usnjarno Jos. Bleha na Aleksandrovi c. 24 sem odkupil in jo opušča in vse tam dane kože v strojenje se dobijo za naprej pri

JOS. PIRICH, trgovina usnja in nakup surovih kož
Maribor, Aleksandrova c. 21

Potrudil se bom vsreči, vsako predelavo in strojenje kož, kakor tudi nakup po najvestnejših dnevnih cenah. Usnje, jermena vsake vrste vedno v zalogi. S solidno in ceno postrežbo si nađejam pridobiti naklonenost slavnega občinstva

Se priporočam

Fantje pozdravljajo

»Fantje le koražite tako se nam rekli, ko se je približala cvetoča pomlad in je prišel dan, ko smo morali dati slovo domu in svojim dragim, in odrinili k vojakom. Nas je vojaška sreča privela v Skopje med južne brate. Izprva smo malo strmo gledali in dolgega nam je hotelo biti, toda učenje, ravnanje z orožjem nam je dolgega kmalu pregnalo. Poleti smo pogrešali naših zelenih trat in hladnih studenčkov, pa ko je prišla zima, je vso naravo izravnala. Tako čakamo sedaj božičnih praznikov in novega leta, ki nas morda najdejo na straži. Pa ni zato, vojaku se pritiče služba in slovenska kri se vedno zvešto držil Fantje rekruti pa le koražite, čez par mesecev boste že za namil v teh mislih pošiljamo podpisani slovenski fantje, ki služimo pri 27. avst. top. polku v Skopju u. vsem čitateljem in čitateljicam »Slovenec« in vsem znancem prisrčne pozdrave in jim želimo vesele božične praznike in srečno novo leto! Franc Hren iz Dobropole, Ivan Vidrih, Avgust Pausel, Rudolf Muren, Gregor Dobnikar, Franc Somrak, Franc Oupič, Feliks Guidovec, Franc Oven, Franc Košak, Ivan Surla, Franc Surla, Jože Strajnar, Janez Papež, Martin Mrvič, Franc Suštar, Herman Gole, Ivan Levar, Franc Snoj, Maks Spendil, Franc Barbarič, Karol Dolničar, Andrija Mežek, Ivan Venger, Alojz Golob, Josip Podliž, Ignac Slak, Ivan Stražar, Jože Golob, Alojz Poklukar, Alojz Skufca, Karol Kregar, Franc Jamsšek, Tunjice pri Kamniku; Vinko Ravnhar, Koroška Bela; Ignac Slak, kaplar, Rihpovec; Jernej Adamič, Gošpinova; Surla Janez, Gornje Lakanice; Franc Barbarič, Jurna vas; Franc Volkar, Gornji Tuhinj; Ludovik Zupančič, Žužemberk; Alojzij Golob, Brezje pri Kamniku; Janez Stražar, Podgorje; Franc Dacar, Zgornji Tuhinj; Anton Obrstar, Glažuta; Franc Debeljak, Zigova vas; Jože Mrhar, Blato; Simon Vengar, Koroška Bela; Anton Trdin, Podhrastje; Andrej Mežek, Smokuč; Martin Tomažič, Tržič; Martin Mrvič, Mali Cerovec; Ignacij Dougan, Rakek; Jurij Piškur, Kužel; Jernej Adamič, Jernej, Gošpinovo; Alojz Skupca, Podljuben; Anton Obrstar, Glažuta; Franc Urani, Obrlje; Anton Letnikar, Brdo; Jože Mrhar, Blato; Janez Gorše, Rakitnica; Kočevar Ludovik, Ravne; Anton P. jar, Smartno; Franc Barbarič, Jurna vas; Franc Kristof, Mirna; Jože R. dovan, Loka; Karol Dolničar, Kamna Gorica; Franc Kic, Hodo; Ivan Lužar, Stari trg; Franc Repež, Martinjak; Viktor Breznik, Bršljin; Jože Legan, Reber; Franc Debeljak, Segova vas.

Slovenski fantje svrtarje iz kraljeve garde želijo vsem čit teljem »Slovenec« vesele božične praznike in srečno novo leto! J. M. Zadvenc, A. T. Kramar, A. D. Zicher, J. S. Pečoler, J. M. Režek, Jože P. Smodej.

Slovenski fantje, služeci pri 21. »Čehoslovanskem« polku, 2. četa, 1. bat., želijo vsem čitateljem in čitateljicam »Slovenec« vesele božične praznike in vesele, srečno novo leto! Alojzij Hodečar, Sv. Valburga pri Smedniku; Justin Slanovec, Gustelj Sedušek, Tunice; Ivan S. je, Jezersko; Janez Sinkovec, Kokra; Ivan Podbešek, Krajno Brdo; Viktor Lipovec, Jarše; Valentin Spendal, Brezje pri Tržiču; Hrvat Jakob, Vošče pri Radovljici; Vodopivec Anton, Roje pri St. Jerneju; Franc Ravnik, Bohinjska Bistrica; Rudolf Bartolj, Loški Potok; Pavel Vodičar, Zdenška vas; Suštar Vinko, Dobropole; Josip Gorjanc, Boletina pri Čitlu; Franc Krašovec, Vrhnika; Mirko Praznik, Brezno ob Dravi; Franc Grosek, Boletina pri Čitlju; Mihael Pušnik, Mihael Javornik iz celjske okolice; iz 3. čete: Filip Bohinc, Zapogje; Franc Krničar, Jezersko; Janez Bilban, Vodice; iz 10. čete: Andrej Stern, Franc Aljaž in Zapog in Ivan Lovrač iz Moravč.

Slovenski fantje, ki služijo v 11. artilerijskem polku v Štipu, Južna Srbija, pošiljajo mnogo lepih pozdravov vsem slovenskim fantom in dekletom, vsem čitateljem in čitateljicam »Slovenec« in ob enem želijo vesele božične praznike in srečno novo leto: Matija Ule, Zerovnica pri Rakeku; Janko Gorjanc, Kranj; Franc Hribar, Zalog pri Komendi; Anton Žitnik, Mavčice pri Kranju; Janez Miklič, Rozvoje; Franc Knava, Ribnica; Ivan Zakeč, Dol. Logatec; Vinko Poje, Babino polje; Stefan Škof, Polhov gradec; Anton Dimc, Anton Pancar, Henrik Anžur, Čatež-Vel. Loka; Andrej Pišlar, Ziri; Anton Šivec, Sv. Vid nad Cerkljico; Dominik Mihečič, Doljsko pri Ljubljani; Ivan Kera, Polica; Veselovo; Franc Kera, Komenda; Adolf Tekavec; Anton Adamič, Ribnica; Alojzij Goršič; Franc Zabužec, Ponikve; Jožef Sivač, Metle pri Blokah; Josko Znidaršič, Rakek; Ivan Trček, Log. tec; Mavrin Pavel, Stari trg-Crnomelj; Friderik Pangretič, Stari trg-Crnomelj; Rudolf Klavič, Crnomelj; Anton Jakša, Tribučje-Crnomelj.

Pozdrav slovenskih fantov, ki služijo v Štipu pri 23. pešpolku: Vsem slovenskim fantom in dekletom, čitateljem in čitateljicam »Slovenec« žele vesele božične praznike in srečno novo leto: Josip Novak, Ivan Fajdiga, Josip Geržel, Mirko Kozar, Franc Jenko, Avguštin Klopčar, Albin Korošec, Ivan Križ, Stajer Rupert, Peter Cajhen, Jakob Zupan, Franc Belcjan, Viljem Plavec, Anton Strle, Ivan Udvarc, Jakob Trobec, Ivan Juršič, Filip Stogvar, Vinko Rčič, Franc Elezberger, Drago Goršič, Franc Friškovec, Matija Ule, Franc Bon, Jožef Kekič, Franc Slovenec, Jožef Tonkovič, Stefan Brvar, Milan Bl. žek, Jakob Leopold, Anton Zupančič, Anton Kajzer, Albin Erzar, Franc Kropček, Martin Celso, Franc Povše, Jožef Megušar, Alojz Jekuš, Ferdinand Šušteršič, Anton Soderšek, Ludovik Rojč, Jožef Potokar, Anton Ivančič, Franc Omerza, Ivan Boldan, Ivan Polajnar, Franc Ocvirk, Ivan Ciparje, Ludovik Lakner, Mks Mars, Vinko Berkovič, Ivan Anc, Albert Kos, Anton Zakrajšek, Franc Dobovičnik, Janez Budalo, Franc Pavšek, Franc Zgalin, Dominik Mihelič.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo vsem bralcem in naročnikom »Slovenec« slovenski fantje, ki služijo v 3. reflektorski četi, 2. bat., tehnični polk, Meljine-Zelenika: Josip Završnik, Glince pri Ljubljani; Franc Petrič, Brezljak pri Cerkljici; Josip Dovč, Šoštice; Karlo Skafar, Ljubljana.

Vsem slovenskim fantom in dekletom, vsem prijateljem in znancem in posebno čitateljem »Slovenec« želimo vesele božične praznike in srečno novo leto — slovenski fantje-vojaki 2. pešpolka, 1. četa v Belgradu: Matija Sinkovec, Hanzl Bernik, Danilo Gabrovec, Ludovik Rode, Joško Rajšp, Andrej Jernejčič, Mirko Stanič, Franc Perko, Janez Debevec, Franc Petrič, Anton Bogataj, Jože Mihelič, Franc Petkovišek, Janez Raztresen, Franc Rihar, Alojz Zavbi, Anton Rozman, Rudi Dobovšek, Franc Korošek, Karol Zvezda, Ivan Langus in Joško Presterl.

Slovenski fantje 1. planin, pešpolka želimo vam, gospod urednik in vsem čitateljem in čitateljicam »Slovenec« vesele praznike in srečno novo leto! Avgust Brvar, Ivan Seničar, Alojzij Zorko, Ivan Pšenčnik, Karel Negro, Ivan Grgurič, Ivan Mežek, Josip Škorjanc, Feliks Kubel, Anton Bučar, Franc Marvošek.

Slovenski vojaki, ki služijo v Zagrebu na diviziji, z ljubeznijo mislijo na svoje domačije, kamor bi za božič tako radi poleteli! Vsem prijateljicam in prijateljem »Slovenec« voščimo blagoslovljen božič in srečno novo leto! Avgust Birk iz Moravč; Janez Boltez iz Gaberja pri Brusnicah, Hare Ludovik iz Murske Sobote; Anton Oprošnik iz Hrastnika; Ludovik Pikec iz Brezovice; Jože Skušek iz Ljubljane in Vinko Štravs iz Jesenic na Gorenjskem.

Vesele božične praznike želijo bralcem in vsem znancem in prijateljem fantje Potočani, delavci v hrvaških šunah pri Turopolju: Alojz Lavrič, Alojz Ruparčič, Alojz Baraga, Franc Zagar, Anton Šega, Franc Lavrič, vsi od komp. Šega.

Božične in novoletne pozdrave pošiljajo slovenski podčastniki, služeci v 17. art. polku v Valjevu vsem slovenskim fantom in dekletom! narednik-vodnik Glavina Jože iz Istre; narednik: Alojz Kralj iz Tržiča; Ferdinand Skale iz Celja; Ivan Zajc iz Celja; Slavko J. Juršič iz Zg. Kungote; podnarednik: Ivan Prelog iz Frama; Stanislav Meško iz Ptuj; Norbert Švikert iz Sv. Lovrenca na Pohorju in žand. kaplar Prijatelj Janko iz Krškega, sinučev v Valjevski žand. četi.

Vesele božične praznike in srečno novo leto žele cenjenim čitateljem in čitateljicam »Slovenec« slovenski morn. podčastniki art. tehn. tečaja v Denovici: Rudolf Barlič, Franc Sever, Anton Plešič, Geza Debelak, Vinko Orač, Matija Veselič, Ivan Klavs, Avguštin Skrijanc.

Vse čitateljice in čitatelje »Slovenec« pozdravljajo Slovenci 2. čete 1. bat. sarajevske šole za rezervne častnike ter jim žele vesele praznike za srečno novo leto! Emil Hamersak, Ludovik Modič, Andrej Cerko, Josip Romih, Vladimir Lakner, Leopold Zuneč, Maksimiljan Wraber, Feliks Anžič in Stanko Hribar.

Primorski Slovenci, ki nam Italija ni hotela dati ne kruha ne varnosti pod isto streho in smo pred najhujšim pobežnim v Jugoslavijo, kjer si sedaj v Bosni služimo vsakdnji kruh, se v božičnih praznikih spominamo svojih sužnjih bratov onstran meja in jim kličemo: Ne obupajte! Se je Bog nad nami! Vesele praznike vsem primorskim Slovincem žele: Jakob Lipičar, Anton Lipičar, Viktor Likar, Ivan Šuligoj, Stefan Mavri, Franc Mavri Franc Kobal, Leopold Kofol, Vinko Rejic, Jožef Škrt.

Vesele praznike in srečno novo leto želijo vsem slovenskim dekletom in fantom fantje-vojaki, služeci v mitralješki četi, 21. pešpolka, 1. bat. v Skopju: Kaplari: Alojz Prosenik, Trebnje; Franc Arh, Čemšenik; Albert Peče, Maribor; Martin Narat, Genozov Golob, Franc Podjed Kamnik; Janez Ropret, Senčur; Franc Rekar, Radovna; redovi: Alojz Klemenč, Franc Zun, Franc Hvasli, Mihel Kralj, Kamnik; Janez Novak, Senčur; Slavko Podjed, Jernej Jelenc, Anton Potočnik, Ignac Godnov, Kranj; Ignac Halužan, Franc Kopač, Tržič; Franc Stare, Lovro Trojar, Boh. Bistrica; Franc Ambrožič, Jožef Krničar, Gorje; Filip Zan, Koroška Bela; Rudolf Dolžan, Moste; Anton Fajfar, Predtrg; Alojz Hrastovec, St. Gotard; Alojz Babič, Edvard Mesojejec, Dobropolje; Franc Zalar, Jakob Erzmolič, Janez Guzelj, Log. tec; Franc Bartelj, Vrhnika; Jožef Okorn, Smarje; Franc Kunstelj, Raleče; Andrija Krničar, Jezersko. — 2. bat.: Franc R. vnik, Jesenice-Fužine; Franc Cerar, Domžale; Jakob Vovk, Bled; Alojz Erzar, Jesenice; Anton Langus, Javorina; Albin Nastran, Kranj; Janko Kešner, Smartno pri Kranju; Urban Markelj, Boh. Bela; Anton Rak, Vrpolje; Jožef Vrančkar, Trbovlje; Alojz Podlipnik, Boh. Bistrica; Viktor Pokovec, Boh. Bela; Franc Smolej, Koroška Bela; Ciril Krivec, Boh. Bela; Franc Zupančič, Boh. Bela; Vinko Fortuna, Podlipa-Vrhnika; Peter Šubelj, Kamnik; Peter Zelokar, Domžale; Janko Polc, Gorje; Alojz Dežman, Radovljica. — 3. bat.: Kaplari: Janko Pekavec, Stara Fužina; Bruno Jeglič, Grosuplje; Josip Cop, Bled; Janez Cvenkelj, Koritno; Jožef Poklukar, Bled; Vinko Bokalič, Mengoš; Anton Razingar, Jesenice; Alojz Šitar, Stražišče. — Redovi: Alojz Zvegljč, Čanje; Ivan Glavič, Javornik; Franc Novak, Javornik; Kersnik Mihael, Gojzd; Janez Režen, Dovje; Janez Napred, Sv. Ana; Andrej Per, Gorenje; Rok Korošek, Spitalič; Franc Avsec, Domžale; Joško Gerkman, Kamnik; Adolf Turšič, Podcerkev; Alojz Dovžan, Litija; Andrej Uranič, Zeče; Anton Zorman, Komenda; Rudolf Dolžan, Zirovnica; Fran Ivane, Vel. Lašče; Anton Smolej, Zabreznica; Franc Elzer, Jesenice; Pavel Koren, Gorje; Andrej Mežek, Sm. kuč; Anton Vengar, Breznica; Jožef Polanc, Bled; Ignac Godnov, Sv. Katarina; Alojz Pepinc, Laški Rovt; Franc Stare, Koprivnik; Lovro Trajar, Boh. Bistrica; Franc Robič, Boh. Bistrica; Franc Langus, Podlajlje; Alojz Babič, Edvard Mesojejec, Dobropolje; Anton Fajfar, Radovljica.

Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vsem staršim, sorodnikom, fantom, dekletom in vsem čitateljem »Slovenec« slovenski fantje gojenei peh. podčastniške šole v Zagrebu: Podnarednik: Josip Dolenc, Skofljica; Jožef Petkovišek, Hotedišica; Vinko Vrhovec, Ljubljana; Avgust Kisel, Novo mesto; Anton Križ; Martinjek pri Rakeku; Anton Matekovič, Ivanci pri Gor. Radgoni; Josip Kogej, Krako; Hinko Gradec, Doblje; Rudolf Požeg in Josip Adlešič, Adlešiči; Stepančič L. Ludovik, Levice Ludovik, Dramlje; Franc Presterl, Slivnica pri Mariboru in Ladislav Babič, Podsreda. — Kaplari: Matija Sterle, Podlož; Ivan Petrovičič, Rakek; Franc Rupnik, Planina; Jaroslav Čoh, St. Jurij ob J. žel.; Konrad Banovšek, Vransko; Ivan Potočnik, Slovenji Gradec; Maks Martinčič in Pernovšek Ignac, Trbovlje; Matija Pavšič, Bučka pri Škocjanu; Ivan Finžgar, Sv. Marjeta na Dr. polju; Mihael Hliš, Šotanj; Alojz Kržišnik, Kropa; Šte. Smodič, Rapoča pri M. Soboli; Anton Kozarnik, Goraja Hrušica pri Ljubljani; Stefan Popular, Senica; Ivan Vebič, Kapela pri Brezicah; Ludovik Cesen, Dravljice pri Ljubljani; Anton Rugelj, Ljubljana; Stanislav Kastelic, Ljubljana; Ivan Tušek, Mestni Vrh pri Ptuj; Marj. n. Mišica, Loka pri Crnomlju; Viktor Majerle in Mihael Rožman, Crnomelj; Stefan, Tovornik Planina pri Senici; Ferdinand Ivanšek, Brežice; Milan Udovič, Maribor; Ferdinand Čolnik, Hoče pri Mariboru; Franc Dolšek, Laško pri Celju; Franc Topolovec, Murska Sobota; Franjo Kranjc, Ptuj; Ladislav Batič, Misljinje; Josip Kovarčič, Pilištanj; Jurij Flis, Laško; Friderik Metlikovič, Suhor pri Metliki; Karel Tajnikar.

Vesele božične praznike in srečno novo leto žele vsem čitateljem in čitateljicam »Slovenec« slovenski fantje, služeci v prikom, II. peh. podčastniške šole v Bilobah-Hercegovina, in to: Franc Leben, Bizovik pri Ljubljani; Leopold Vogelnik, Predtrg pri Radovljici; Vinko Logar, Zaklanec pri Vrhniki; Franc Navak, Zaplane pri Vrhniki; Vinko Cankar, Brebovnica nad Škofjo Loko; Anton Benet, Kranjska Gora; Franc Markelj, Fužine pri Jesenicah; Ivan Ribič, Maribor; Ferdinand Babič, Dobropolje; Alojz Jazbinšek, Celje; Stanko Glša, Novo Mesto.

Pravni nasveti

Prepovedana pot. K. K. M. Vaš sosed je leto zidal hišo. Zidari in tesarji pa hodijo, ker je bliže, čez Vas svet, kjer nikdo preje ni hodil. Vsi opominu niso pomagali. Kako to preprečiti? — Svetujemo vam, da zaenkrat v času gradnje potprite. Pot boste tem delavcem le s tem preprečili, če jih boste tožili na priznanje, da nimajo pravice pota po Vašem svetu. Tožbe bo kolkovati s 300 Din. Preden torej tožite, pomislite, če boste od nasprotnikov sploh mogli iztirjati pravdne etroske.

Vknjižba prevžitka in preživnice. A. 2. L. T. Neki fant se je priženil k dekletu, ki je živela z materjo v svoji hiši. Dobro leto po poroki je žena na porodu umrla in zapustila vse avoimu možu, materi pa zgovorila stanovanje in primerno oskrbo. Vdovca se je pa vdružil poročil s posestnico. Po porodu pa se je ta ločila od moža radi surovega ravnanja in skrbi sama za otroka. Njen mož se je podal v svoji roštni kraj in hoče hišo, ki jo je s prvo ženo priženil, prodati, brez ozira do matere prve žene, oziroma do otroka druge žene. Kako naj si ti zavarujejo svoje pravice? — Mati prve žene naj se prepriča na sodišču, če je bil po izvršeni zapuščinski razpravi po umrli hčerki vknjižben nien užitek na hišo, ki jo je podedoval zet. Če njene stanovanjske in prevzitive pravice še niso vknjižbene, potem naj to takoi predlaga pri sodišču. Če bodo njene pravice vknjižbene, potem jih lahko uveljavljam napram vsakemu kupcu hiše. — Sedanja žena moža pa ima pravico, da zahteva od moža pristojno vzdrževalnino za sebe in za otroka. To preživnino bo na predlog določilo okrajno sodišče. V kolikor bo ta določila preživnina zapadla, bosta smela žena in otrok predlagati izvršbo z vknjižbo na možovo hišo. Prodajo hiše pa ne bosta mogla preprečiti.

Popravila na strehi. A. M. Šp. Klepar je na strehi šole popravljal 5 ur. Za to delo je računal 80 Din, kar se vam zdí pretirano. Ali se mora to plačati? — Če ni bila v naprej dogovorjena cena, sme obrtnik zahtevati primerno nagrado. V morebitni pravdi bodo primernost določili zveščenci. Pri tem morate vpoštovati, da je klepar poleg dela dal svoje orodje in potreben material, dalje, da je upravičen računati tudi poseben pribitek, ker je delo bilo izvršeno na strehi, toraj v nevarnosti. Svetujemo vam, da vprašate kake za neseljive obrtnike, koliko bi sami računali za to delo in to svoto plačate.

Predkic radi pijančevanja. J. T. S. K. Vaš oče ima kot vpkoljen železničar mesečno pokojnino, ki jo pa po večini porabi za pijančevanje. Kako to preprečiti? — Če zavzema pijančevanje tak obseg, da je nevarnost, da s tem propade oče oziroma njegova družina, potem sme sodišče takega pijanca predklicati in mu določiti za upravljanje njegovega premoženja pomočnika. Predlog na uvedbo predklicnega postopanja je staviti pri okrajnem sodišču in kolekovati z Din 100.

Prodana parcela. J. K. C. Od prevžitkarja ste kupili neko parcelo, ki jo niste videli v naravi, ampak ste v zemljiški knjigi in mapi ugotovili velikost, številko vložka in parcele. Kupno pogodbo ste napisali sami, na sodišču pa je bila od obeh podpisana. Nato je bila parcela na Vas prepisana. Po enem letu pa je prodalec začel trdit, da ste ga ogoljufali, češ, da ste drugo parcelo napisali v kupno pogodbo in ne tisto, ki jo je hotel prodati. — Če je res, da je dotični vžikar imel le še eno parcelo, od katere je placeval davek in je bila njegova, potem ste samo to parcelo mogli kuniti. Če je bila edino ta parcela še v zemljiški knjigi vknjižena na ime prodajalca, potem je vsaka zmošta izključena. Vsled tega ste samo vi opravičeni do hasovanja te kupljene parcele in ne več prodajalčevi ljudje, ki so vam dolžni povrniti vso morebitno škodo.

Oporoka. R. F. P. Imate obširno kmetijo, ženo in 4 otroke. Napraviti hočete oporoko, vendar ne veste kako, da ne bi med dediči nastali spori. Vprašate, koliko pripade po zakonu ženi in otrokom in koliko tistemu, ki ste mu namenili, da prevzame posestvo. — Če umrjete brez oporoke, potem bi sodišče dalo Vaše posestvo precenti. Od te cenilne vrednosti se odštejejo vsi dolgovi; kar ostane, se imenuje čista zapuščina. Od te zapuščine dobi žena eno četrtino; ostale tri četrtine se bodo razdelile med vse štiri otroke po enakih delih, tako da bo dobil vsak otrok tri šeststintine. Običajno se pri zapuščinah cenijo nepremičnine in drugo nižje, kakor znaša dejanska vrednost. To pa zato, da se prevzemniku omogoči nadaljnje gospodarstvo na posestvu in izplačilo dedičine. Stvar dogovorjena med dediči bo, da se domenijo, kdo bo prevzel dom, ali sin ali mati. Ker ne poznamo Vaših posebnih razmer, vam ne moremo nič svetovati. Boljše je, da ne napravite nobene oporoke, kakor pa slabo, ker danes ne morete predvidevati kakšna bo vrednost posestva ob Vaši smrti.

Poroka. A. A. »Avstrija«. Imate brata, rojenega v Avstriji, po očetu pa pristojnega v Jugoslavijo. Ta brat živi že 8 let v Avstriji in se namerava poročiti s Slovenko, ki živi že 15 let v Avstriji. Te poroke pa ne dovolijo naše oblasti. Zakaj? — Če Vaš brat še ni oženjen, ni nobene resne ovire, da se ne bi mogel sedaj v Avstriji poročiti. Morda mu manjka ena ali druga osebna listina. To pa dobi pri pristojni oblasti, če jo bo zaprosil. Dovoljenje za poroke od sodišča je pa potrebno le pri mladoletnih zarocenih.

Računska pomota. R. P. Lj. Kuniti ste gramofon na obroke. Vsled tega bi se morala kupna cena zvišati za 5%, vendar se je pri sestavi računa prodajalka zmotila in ta pribitek mesto pričeta, odštela. Pomote ni opazila blaginščarka niti sami. Izlačali ste tekem časa vse obroke in prejeli saldiran račun. Sele sedaj pa je tvrdka zanazila zmošta radi odštete 5% pribitka in Vas terja na plačilo tege ostanka. — Ker gre za računsko pomoto, ste dolžni razliko vsled pomotoma odštete pribitka sedaj takoj plačati.

Menjalna pogodba. B. K. Lj. Meseca junija ste zamejali z nekim trgovskim zastopnikom gramofon s ploščami proti radioaparatu z zvočnikom. Ob tej priliki je ta zastopnik rekel, da bo zvočnik in njegov, da stane 2000 Din, in da bo tekom enega tedna izmenjal ta zvočnik, ki je za Vas preneroden, z manjšim. Do danes pa kljub pismenim opominom še ni izmenjal zvočnika. — Svetujemo vam, da s priporočenim pismom stavite

zastopniku primeren rok, v katerem naj vam zamena zvočnik in mu zaprete, da boste sicer na njegovo nevarnost in stroške zamenjali ali preneredili sedanjí zvočnik v takega, kakršnega bi vam moral na glasom menjalne pogodbe dati. Če se tudi na ta opomin ne bo odzval, mirno lahko izvršite, kar ste zapretili.

Priposostvovana pot. F. J. V. Preko travnika in opuščene vinograde pelje bližnjica v mlin in k podružnici. To pot uporabljajo ljudje že 100 let. Sedanjí lastnik pa je pot kratkoma prepovedal, češ, da ni v mapi. Ali drži ta prepoved? — Če ste to bližnjico v mlin skozi 30 let sami ali pa s svojimi posestniki predniki uporabljali tako, da ste vozili, hodili ali nosili v mlin in obratno, potem ste za Vašo domacijo priposostvovali to pot in vam je ne more sedanjí lastnik travnika prepovedati. Svetujemo vam, da pot še nadalje uporabljate. Če Vas bo tožil, boste pa morali dokazati 30 letno priposostvovanje.

Vknjižena pot. I. H. Iz Vašega gozda imate pot po sosedovem pašniku in je ta pot tudi vknjižena. Ker pa ta pot na nekaterih krajih jako visi, jo hočete popraviti, vendar vam sosed to brani. Ali sme to, dasi so voznik in živina v nevarnosti na tem potu. — Če imate vknjiženo pravico pota tudi za vožnje, potem ste opravičeni in tudi dolžni pot vzdrževati v takim stanju, da je omogočena vožnja, kakor je tam običajna. Pri takem popraviljanju pota Vas sosed ne sme ovirati. Niste pa opravičeni pot prelagati. Če bi Vas pa sosed kljub temu oviral, ga boste pač morali tožiti, da je dolžan Vas pustiti popravljati pot.

Nenaroden načrt. P. J. V. Vaš brat vam je napravil načrt za hišo. Naprosili ste stavbenika, naj vam po tem načrtu napravi proračun. Po par tednih vam je stavbenik predložil nov načrt ne za proračuna. Med tem ste kuniti novo hišo. Stavbenik pa Vas terja na plačilo načrta. Vprašate, če ste dolžni plačati ta načrt, ki ga niste naročili. — Če ste od stavbenika sprejeli načrt in ga obdržali, ste dolžni ta načrt plačati. Če bi takoj stavbeniku vrnili njegov načrt, ker ga niste naročili, Vas ne bi mogel sedaj tirjati za plačilo. Napačno ste ravnali, ker ste obdržali nenarodeni načrt. Plačati mu morate primerno ceno.

Ustna oporeka. L. G. Zg. S. Umrli vam je mati, ki je zapustila posestvo vredno 15.000 Din. Vi in brat, ki je slaboumen, sta edina otroka. Pri smrti niste bili poleg. Pač pa ste zvedeli od drugih, da je mati napravila ustno oporoko pred tremi pričami, s katero je vam volila 500 Din, 400 Din za sv. maše, ostalo pa bratu. Ker ste precej v zadnjem času za mater izdali, se čutite prikrajšano in vprašate, kako bi mogli to oporoko ovreči. — Pri zapuščinski obravnavi bo sodišče zaslišalo tiste moše, ki so bili priče ustni oporoki. Če je mati res v pričo treh sposobnih prič, ki so morale biti istočasne prisotne, rovedala, kako naj se po smrti razdeli nieno premoženje ter da ima posestvo dobiti sin kot dedič, potem je storila pravilno in veljavno ustno oporoko. Te oporoke ne boste mogli ovreči. Zahtevati na smete povračilo vseh izdatkov, ki ste jih imeli v zadnjem času z materjo (v bolnišni, pogreb). Kot hčerka smete zahtevati nujni delež, ki znaša v Vašem slučaju 1/4 zapuščine. — Če na sodišču ne bo smatralo ustne oporoke za veljavno, potem pa boste z bratom vsak do polovice dediča.

Odškodnina radi odstona od poroke. I. L. Kot 24 letni fant ste imeli resno znanje z dekletom in ste se hoteli z njo poročiti. V ta namen ste si napravili potrebno pohištvo, obleko sloh vse, kar je bilo potrebno. Zapravili ste denar, ki ste ga imeli prihranjenega. Med tem pa se je zarocenka vam izneverila, ne da bi dali povoda in se z drugim poročila. To vas je tako potrla, da ste šli po svetu in ste zgubili eksistenco in zdravje. Od tedaj je poteklo 10 let in vprašate, če morate od nezveste zarocenke terjati odškodnino. — Ne. Vsaka odškodninska terjatev zastara v treh letih. Le v tem času sme dotični, ki ni dal nobenega povoda k razrušitvi zaroke, tirjati od nasprotnika povračilo vse škode, ki jo je resnično utrpel radi razdora zaroke.

Litija

Prosvetno društvo Smartno nas je v soboto zvečer v dvorani dekliškega doma razveselilo z izoborno podano veseligrjo »Pri lepi krčmarici«, v vestni režiji g. Lesjaka. Vse vloge so bile prav dobro zasledene. Prva predstava ni bila v sled nepremernega časa ni bila posebno obiščana od strani občinstva, vsled česar je sicer gnojni uspeh izostal, zato pa je moralni uspeh za društvo in igralce tem večji. — To poučno veseligrjo so v nedeljo popoldne ob razprodaní hiši igrali v društvenem domu v Smartnem s sijajnim uspehom. — Le tako naprej za ljudsko izobrazbo in pošteno razvedrilo našemu podeželskemu ljudstvu!

Marijin vrtec je ustanovil naš neumorni katehet in ekspozit g. Vinko Lovšin za litijsko šolsko mladež. Ker ni v Litiji primernega lokala, je tozadnji prošnji na najlubeznivejši način ustregel g. prednikarji ravnatelj Luis Preles, ki je brezplačno odstopil dekliško dvorano na Stavbah ter pomnil še potrebno sruženje in kurjavo. — Nedožne otroke, okoli 200 jih je, je kar veselo gledati, kako radi prihajajo trikrat tedensko v Marijin vrtec in se z zaupanjem in nedolžnim veseljem vrte okoli svojega priljubljenega kateheta g. Vinko Lovšina, ki si je znal v kratkem času tukašnjega službovanja pridobiti in osvojiti srca naših otrok. Prednikarju g. ravnatelju pa za polno razumevanje, ki ga je pokazal ob tej priliki, najlepše hvala.

Osebna vest. Z novem letom zapusti svoje službeno mesto v predilnici elektrotehnični inženjer g. Franc Zimnic, ki je tekem let vodil preureditev strojne in elektrotehnični naprav. G. ing. Zimnic si je tekem svojega večletnega službovanja vsled svojega ljubeznivega nastopa v vseh slojih pridobil vsesplošne simpatije. Zelo se je zanimal za litijske cerkvene zadeve ter bil velik podpornik raznih karitativnih društev. G. ing., ki se preseli na Dunaj, želimo še naprej obilo uspeha in naj ne pozabi naših planin in gora, katero je v družbi svoje glođe sestre prav rad posejal.

2. četa, Mostar: Teyrovsky Franc, Tržič; Martin Lesnjak, St. Jošt; Viktor Mulec, Stari trg; Gabrijel Janko, Naklo; Ivan Ferbar Smednik; Matija Jazbar, Vrhnika; Ivan Balderman, Skofja Loka, Joz. Malovrh, Črni Vrh; Leopold Ivan, Velike Lašče; Ciril Porenta Pevno; Ivan Podbošek, Smartno pri Ljubljani; Stefan Klemen, Kamnik; Albin Hrovat, Mekinje; Filip Slanič, Guštanj; Franc Skubice, Trebnje; Lovro Markovič, Borovnica; Rudolf Zdežar, Horjul; Anton Poljanec, Bled; Matija Urh, Podlipa; Ivan Rjave, Bohinj; Franc Petelin, Berovnica; Jože Kovač Pol'ov Gradec; Jakob Men, Velenje; Henrik Oblak, Zidani most.

2. četa, Mostar: Teyrovsky Franc, Tržič; Martin Lesnjak, St. Jošt; Viktor Mulec, Stari trg; Gabrijel Janko, Naklo; Ivan Ferbar Smednik; Matija Jazbar, Vrhnika; Ivan Balderman, Skofja Loka, Joz. Malovrh, Črni Vrh; Leopold Ivan, Velike Lašče; Ciril Porenta Pevno; Ivan Podbošek, Smartno pri Ljubljani; Stefan Klemen, Kamnik; Albin Hrovat, Mekinje; Filip Slanič, Guštanj; Franc Skubice, Trebnje; Lovro Markovič, Borovnica; Rudolf Zdežar, Horjul; Anton Poljanec, Bled; Matija Urh, Podlipa; Ivan Rjave, Bohinj; Franc Petelin, Berovnica; Jože Kovač Pol'ov Gradec; Jakob Men, Velenje; Henrik Oblak, Zidani most.

Dopisi

Celje

Razstava Modic — Slapernik v Celju. Za Mariborom je dobilo tudi Celje svojo božično razstavo. Razstavlja slikarja M. Modic iz Celja in R. Slapernik iz Vitanja v sejni dvorani Mestne hranilnice na Krekovem trgu. Kdor pozna Modica le z njegove zadnje razstave l. 1926, Slapernika pa iz kolekcije, ki jo je imel razstavljen pri ljubljanskem trgovcu z umetninami Kosu, mora pri obeh razstavljalcih priznati napredek v znanju in osamosvojitvi, tako da razstava dokaj prijetno preseneča.

Modic je bil svoj čas »zmeren impresionist«, potegnil pa ga je za seboj novi čas in je precej eksperimentalen. Tudi sedaj se še ni popolnoma ustalil. V svojih najbolj dognanih slikah, nekako do letošnje jeseni, ga označuje predvsem interes za formo, zlasti za plastično oblikovanje. V barvah je krepak, manj emotiven v kompoziciji. Njegove tačasne krajine so precej stilizirane, figuralne kompozicije precej statične, le v »Plesu« je še nekaj ekspresionistične razgibanosti. Prav dobro delo iz tega časa je tihotižje »Slaki«. V zadnjih mesecih se nekam pogloblja, prišel je slikati in risati človeško delo in trpljenje. Temu se išče adekvatne forme, uteke na pravi poti. Modicu manjka predvsem prilika za večja dela, teži ga gotovo tudi malomeščansko okolje, če pa bo res slikal pravoslavno cerkev, bo imel priliko prestati morda odločilno preizkušnjo. Cim globlje bo brskal, toliko enotnejši bo, sedaj je le še precej nemiren.

Slapernik je tehnično bolj rutiniran, peča se je s krajino. Tu pa tam je še nekoliko sladk (pastel), romantično navdahnjen, pa hiter v delu. Vendar nekdanji »pildiki« to niso več. Nekam več Trstenjaka in Jakaca bi postavili. V meščansko stanovanje se dobro poda, kolikor je pa to slikarstvo sedaj aktualno, na tem mestu ne kaže razpravljati.

Razstava bo odprta še do Novega leta, obisk naj bi bil za naprej boljši kot doslej.

Smučarski klub Celje naznaja, da se vršijo otroški smučski tečaj za čas božičnih počitnic vsak drugi popoldne. Pričetek prvega tečaja dne 28. decembra in zbirališče pri pošti ob pol 14. Tečaj je brezplačen ter ga vodi gosp. Erv. Gračner. Tečaj za odrasle začelneke se vršijo počasi s 3. januarjem 1932.

Borza dela ima na razpolago delo za 6 hlapcev, 2 vinarja, 1 kolarja, 1 knjigoveza in 10 vajencev in sicer: 5 mizarstvih, 2 čevljarstva, 2 pekovstva in 1 krojaškega. Nadalje za 5 kmečkih dekel, 5 služkinj za splošna dela, 2 gostilniški služkinji, 1 natakarico, 1 kavarniško kuharico, 1 orožniško kuharico, 1 postrežnico in 1 šiviljsko vajenko.

Izpuščena dama-torbičarica. Uprava »Slovenca« opozarja gospodsko, ki je izgubila v nedeljo dne 13. t. m. pri predstavi »Strica v toplicah«, ki jo je priredila Krekova družina v Ljudskem domu, da je bila torbičarica oddana v upravo »Slovenca«, kjer jo lastnica lahko dvigne med poslovnimi urami.

Ptati

Teška telesna poškodba. Pri posestniku Tomažu Holcu, Sv. Lovrenc v Slov. Goricah, so dne 23. t. m. luščili bučne peške. Kakor po navadi, so se zbrali tudi tu vaški fantje, da pomagajo. Med temi so bili Josip Kozar, Josip Marič in Jakob Rižnar, pos. sinovi iz iste občine. Po opravljenem delu je postavil gospodar precejšnjo količino vina na mizo, ki je pa fantje sčasoma tako opijanilo, da so se začeli pripraviti med seboj. Do pretepa v hiši sicer ni prišlo, ker sta Marič in Rižnar nenadoma izginila v temni noči. Za njima se je poslovlil še Josip Kozar. Napravil pa še ni deset korakov od hiše, ko ga napadeta dva s kolo in nožem. Premlatila sta ga, da je obležal, zatem pa sta jo odkurila. Posestnik Holec, ki je slišal stokanje na cesti, je šel pogledat in našel Kozarja ležečega s hudimi poškodbami. Prepeljal ga je nemudoma v ptajsko bolnišnico, kjer so ugotovili zdravniki težke telesne poškodbe po celem telesu, posebno pa na glavi, prizadene mu s kolo in nožem. Nevarnost je tudi, da zgubi levo oko. Napadalec, ki sta zbežala, zasleduje orožništvo.

Divji lovec ustrelil loveca zakupnika. Vincenc Zidarič, posestnik v Pušencih pri Ormožu, ki je zakupnik tamkajšnjega občinskega loveca, je šel v nedeljo 20. t. m. v svoj revir kontrolirat, kjer so mu delali divji loveci veliko škodo na divjačinah. Ker ga dolgo ni bilo nazaj, so šli domači gledat v gozd. Ni jim bilo treba dolgo iskati, našli so ga kmalu... mrtvega, zadet od krogle divjega loveca. Kdo je moral, trenutno še ni znano, ker je dotični pravočasno pobegnil. Okrajno sodišče je uvedlo strogo preiskavo in je upati, da pride zločinec kmalu v roke pravice. Truplo umorjenega je bilo obducirano.

Trbovlje

Za praznike dobimo sliko Jezusovega rojstva. Klj je napravil za velik oltar mojster Bradaška iz Kranja. Prvič jo bomo gledali pri polnočnicah. Smrt pobira. Umrila je Mara Marin, žena paznika, stara šele 33 let in Hočevar Marija, žena rudarja, stara 55 let in otrok rudarja Govejšek Ivan iz Studencev. N. v. m. p.

Gledališče. »Legionarjet«, zgodovinsko igrano iz Napoleonovih časov, s petjem, godbo in polno veselih prizorov, je pripravil dramatični odsek v Društvenem domu za praznike. Predstava se vrši popoldne na Stefanovu in ponovi drugi dan v nedeljo.

Za božičnico je daroval Društveni konzum vrečo moka Vincencijevi konferenci, da jo porazdeli med najbolj potrebne. Hvala lepa!

Hrastnik

Za novo cerkev se nabiranje krepko nadaljuje kljub gospodarski krizi, tako so pokazala v nedeljo poročila na občnem zboru stavbnega društva za zidanje cerkve Kristusa Kralja. Do konca leta 1930 je bilo zbrano 190.000 Din, letos pa se je čistoedaj nabralo še čez 160.000 Din. To je bilo mogoče le vzled velikih zbirki v Ljubljani, Mariboru, Ljutomeru in okolici, Ormožu in Laškem in lepega darila banke uprave. Do spomladaj upajo, da bo stavbni fond znašal 350.000 Din in kar še računajo, da dobijo gradbeni material večinoma zastonj ali pa po znižani ceni, mislijo prihodnje leto z zidanjem začeti. Načrt in proračune je napravil arhitekt Pust iz Ljubljane in bo stalo vse približno 2.200.000 Din. Gosp. višarju Zalarju in njegovim vnetim sodelavcem in nabiralcem želimo, da Bog blagoslovi njih dosedanje uspešno delo, da dobi hrastniška dolina potrebno in prumno hišo božjo.

Na en dan pokopani oče in hči. V nedeljo so v obilnem številu in z godbo spremili na zadnji poti eteklarja Gruma in njegovo 34 let staro hčer. Oba sta dalj časa bolehal. Najprej je umrl oče, drugi dan pa še hči, da sta bila lahko oba na en dan pokopana.

Slovenjgradec

Zastoj meso. Tukajšnji mesar Ant. Kuhar je storil za letošnje božične praznike lep socialni čin ter daroval revežem občine Slovenjgradec, Stari trg in drugih okoliških občin, ki uživajo občinsko podporo, vsakemu pol kilograma govedine zastoj. Gospodu Kuharju smo zelo hvaležni, da se je spomnil naših revežev in jim priskrbel brezplačen priboljšek za praznike, česar bi si marsikateri sam ne mogel privoščiti.

Znižane cene mesu. Naši mesarji so k božičnim praznikom znatno znižali cene mesu, ki stane sedaj: govedina po 12, 10, 8 in 6 Din za kilogram, teletina 14, 12 in 10 Din, svinjsko 15, 12 in 10 Din in špeh po 15 Din za kilogram.

Umril je Blaž Klančnik, dolgoletni cerkovnik in gostilničar na Selah. N. p. v. m.

Statistika poznih sadežev. Posrečilo se nam je dobiti statistiko poznih sadežev ozir. pridelkov čezlega slovenjgraškega okraja, ki bo gotovo marsikoga zanimala. Pridelalo se je: 6745.50 q koruze, 512.70 q ovsu, 711.50 q žitola, 21.360 q krompirja ranega, 95.820 q poznega krompirja, 14.540 q krmilne pese, 18.680 q razne detelje, 8310 q zelenih krmilnih rastlin, 537.50 q hmelja, 303.70 q lanenega semena, 886.10 q prediva, 17.524 q zelja, 2021 q strniščne ajde, 53.650 q strniščne repe, 26.000 q strniščne korenja, 276 q semenske detelje, 1601 q buč, 309.005 q živinske krme, 500.20 hl vina, 12.924 q jabolk, 39.431 q hrušk, 1793.32 q črešenj, 4114 q češpelj, 111.50 q marelic, 125.42 q breskev, 2366.20 q orehov.

Šoštani

Proračun občine Šoštanj-okolice. Proračun okoliške občine za leto 1932 je v primeri z letošnjim mnogo manjši. Izdatki znašajo 117.791.45 Din; uprava 17.050 Din, redarstvo 1500 Din, javna dela 82 tisoč 500 Din, zdravstvo 6750 Din, socialno skrbstvo 8490 Din, solstvo 48.400 Din, kmetijstvo 1200 Din, drugi in izredni stroški 5901.45 Din. Dohodki proračuna: redni dohodki (lovina, pristojbine, tržne stojnice, takse 4150 Din, izredni dohodki (trošarina od alkoholnih pijač in davčno doklade 113.641.45 Din. — V proračunu ubožnega sklada znašajo dohodki 200 Din, izdatki pa 8690 Din. Primanjkljaj se krije iz proračuna za soc. skrbstvo.

Umril je g. Blaž Videmšek, posestnik v Gaberkih. — N. v. m. p.

Sadjarško društvo ima na praznik sv. Stefana v Slovškem domu redni občni zbor. Za člane je udeležba obvezna, drugi vabljeni.

Sv. Jurij ob j. ž.

Slov. kat. prosv. društvo že dolgo časa pripravlja za božično igrano »Čez 10 let«. Igra ima tri dejanja, je še čisto nova. Vsebinska vzeta iz življenja naših kmetov 10 let po vojni. Godi se na sv. večer, zato je v igri polno božičnega razpoloženja. Vendar to božično-svetovno razpoloženje uniči tragika vojaka-moža, prihajajočega iz ujetništva domov k že poročni ženi. — Vse pa zveste pri igri sami, zato pa le vsi v nedeljo po večernicah ob 3 v naš Katoliški dom, da si ogrejete srca v božičnem razpoloženju.

Pomanjkanje učiteljske moči na šoli v Blagovni. Ker že dalje časa sem poučuje na šoli v Blagovni samo ena učiteljica dva razreda, se starši otrok pritožujejo nad tem zavedajoč se, da ena sama učiteljica moč ne more imeti toliko uspeha. Zato se obračamo na merodajna mesta, da v kratkem uredijo to zadevo in nam pošljejo še eno učiteljsko moč.

Mežiška dolina

Dobija vas - Prevalje. Umril je g. Josip Plešivčnik v najlepši moški dobi, star 58 let, Plešivčnikov oče je s svojo pridnostjo in vačnostjo postal v teku let najmočnejši kmet mežiške doline. Čarovno skoraj brez šolske predizobrazbe si je kot samouk pridobil toliko trgovskega znanja, da je sam vodil tudi svojo obširno lesno trgovino in je kmalu zaslovel zaradi svoje poštenosti. Kot mož gospodar je mnogo let z uspehom sodeloval v občinskem odboru občine prevaljske občine. Za svoje uslužbenec je skrbel kakor pravi oče. Znano je, da Plešivčnikovi posli ostajajo pri hiši leta in leta. Pred osmimi meseci je udovel in sedaj je sledil svoji ženi, da bo združen spaval z njo v istem grobu. Zapustil je neotlašljive otroke, katerim izražamo tem potom naše iskreno sožalje.

Sv. Križ pri Rog. Slatini

Razdeljevanje nagrad najboljšim kmetovalcem. V nedeljo 20. t. m. se je vršilo pri nas zborovanje zdravniške komisije, pri katerem so se razdelile razpisane nagrade onim kmetovalcem okolišča, ki so pokazali v preteklem letu največ smisla in razumevanja za napredno kmetijsko gospodarstvo in za olesnava kraja samega. Zborovanje se je vršilo v šoli, kjer ga je otvoril ob 8 zjutraj s kratkim pozdravnim nagovorom šolski upravitelj pri Sv. Križu g. Miloš Verk. Razdelilo se je: ena diploma in 7 nagrad v skupni višini 4000 Din; od katerih je darovala občina Rogaška Slatina 2000 Din, 2000 Din pa je prispevalo zdravilišče Rogaška Slatina. Diploma in prva nagrada po 1000 Din je bila priznana kot najboljšemu gospodarju čezlega okolišča županu v Spodnjem Sečevu g. Jeronju Pelku. Nagrade je razdelil v odsotnosti zdraviliškega ravnatelja g. dr. Štera, ki je bil službeno zadržan, župan Rogaške Slatine g. Šentjura, zdravilišče pa je zastopal tajnik zdravilišča g. Bratuša. Ob tej priliki je župan vsakega posameznega nagradjenca nagovoril ter v kratkih besedah pojasnil, kateri razlogi so bili merodajni, da je dobil to priznanje. Po razdelitvi nagrad je imel kmetijski referent okr. načelstva v Šmarju zelo zanimivo in dobro premišljeno strokovno predavanje, v katerem je jasno in nazorno razložil, kako naj bi se uredilo gospodarstvo z ozirom na današnje gospodarsko krizo. Po njegovih izjavah se je uspelo zborovanje zaključilo, vršil pa se je še živahen razgovor o važnih gospodarskih zadevah okolišča.

Slovenska Krajina

Nenadna smrt starke. V Rakičanu je nenadoma umrla 87 letna Antalič Katarina, vdova po dolgoletnem cerkvenem ključarju. Pokojnica je bila jako dobra krščanska žena. Umrila je brez trpljenja. Zaspala je in se več ni vzbudila.

Lepa božičnica. Šolske sestre v Turnišču, ki vodijo otroški vrtec in gospodinjstvo šole, so privedle v terek za otroke jako posreženo božičnico. Božičnica je bila za Turnišče novost, radi tega je vzbudila tem večje občudovanje.

Odhod priljubljenega učitelja. Veliko Polano je zapustil g. šol. upravitelj Tratnjek. Za njim žaluje vsa vas. Po pravici, ker je bil gosp. upravitelj časa vsega javnega življenja.

Moste pri Ljubliani

Zdravnik za gojenec Salezijanskega mladinskega doma. Ravnateljstvo Salez. mlad. doma obvešča starše dečkov, ki posejajo Salez. mlad. dom, da ima dom lastnega zdravnika, ki je zastoj na razpolago vsem gojencem doma. Vsako soboto ordinira ob 4 pop. v doma. V najbližjih slučajih gre zdravnik brezplačno na bolnikov dom. Starši, ki se hočejo le ugodnosti poslužiti, naj o dečkovem obolenju obveste ravnateljstvo doma, na kar jim to pošlje zdravnika na stanovanje.

Zalog

Po dolgotrajni mučni boleznii je umrl trgovec g. Franc Sichel (vulgo Gradišek) iz Zaloga. Pokojnik je bil markantna osebnost med Založani. Pred dobrih 30 leti se je priženil na Gradiškovo domačijo, kjer je vodil dobro ideo gostilno in trgovino ter obširno posestvo. Pokojnik je užival med Založani velik ugled. Rad je pomagal sosedom v potrebi. Domačini so radi hodili k njemu po navete. Bil je bolj tihega, mirnega značaja, med prijatelji v družbi se je pa rad pošalil. V zasebnem kakor javnem življenju je bil odločen krščanski mož in je v tem duhu tudi vzgajal svojo družino. Bil je dolgo vrsto let cerkveni pevec in po letih najstarejši med njimi. S svojim mogočnim glasom se je z veseljem udeleževal vseh cerkvenih slavnosti, že bolan pa je prišel, da poveleča cerkveno prireditve. Vzornemu možu bodi Vsemogočni usmiljen sodnik. Z žalujočo soprogo in otroci mu ohranijo tudi vaščani blag spomin.

Begunje pri Cerknici

Občinski proračun za leto 1932. Občinski odbor je na svoji seji 10. decembra 1931 sestavljal naslednji proračun: Dohodki: pasja taksa (po 25 Din od psa) 850 Din, davščine (95% naklade na državne direktne davke, od 100 litrov vina in mošta po 100 Din, od 100 litrov piva 25 Din, od hektol. stop. vseh vrst žganja po 6 Din) 101.332 Din 84 p. — Izdatki: uprava 13.060 Din, glavnice 37.120 dinarjev (posojilo za novo cesto Begunje—Sv. Vid v znesku 128.000 Din), redarstvo 1400 Din, javna dela 1000 Din, zdravstvo 2850 Din, drugi stroški 1164 Din, socialno skrbstvo 8500 Din, solstvo in prosveta 31.800 Din, kmetijstvo 3000 Din, izredni izdatki 2000 Din. — Skupaj dohodkov 102.182 Din 84 p., izdatkov 101.894 Din.

Ta proračun je znatno večji od lanskega, kljub temu, da so vsi izdatki skraćeni na minimum. Vzrok te razlike so stroški, ki odpadejo na občino vsled nove banovinske ceste Begunje—Sv. Vid. Tako so morali povečati za 50% doklado na direktne davke.

Hud mraz. Kljub temu, da ni skoraj nič snega, je nastopil občuten mraz; giblje se od 10° do 14° C pod ničlo. Seveda vleče prav neusmiljeno naša hribovska burja.

Jesenice

Velik pogreb je bil v soboto popoldne, ko so nesli k večnemu počitku pok. Markovega Franceljna. Dasiravno je škripalo pod nogami in bila cesta gladka kakor led, se je udeležilo pogreba izredno

Radio

K božičnemu glasbenemu programu

Božič je kateksohen praznik družine, praznik domačnosti, tihega miru in veselja. V sreč vsakogar ima svojevrstni odmev: ni ga človeka, ki bi ga več ali manj mladostni spomini ne vodili nazaj v domačo hišo, pred priproste jaslice, kjer se na sveti večer zbira vsa družina v pravi edinstvi in ljubezni. Naj biva kdo še tako daleč od doma — ob tem večeru hoče biti vsakdo vsaj v mislih med svojimi. Notranje, pravo božično veselje je najvišja dobrina, ki osrečuje milijone in milijone, jih družki k pravi požrtvovalni občestvenosti, ki vse telesne dobrine daleč za seboj pusti.

Vse te misli skuša poudariti tudi program radijske postaje.

Če pregledujemo n. pr. programe nemških postaj, tedaj beremo na programih: Weihnachtsoratorium, Krippenspiel, Weihnachtskantate. Slovenci takih večjih del nimamo: imamo pa zato drugo nadomestilo: imamo našo božično pesem, preprosto in pristržno: začonja s solo-partom v kateremkoli glasu, nato sledi in nadaljuje zbor. Vsebinska je deloma epska, deloma tudi lirski v priložnosti raznolikosti. Težko bi rekli, da ima katerikoli drugi narod zborovsko cerkveno pesem tako izoblikovano, da bi na njej tako visel, da bi mu ta tako ožarjala in ilustrirala božično skrivnost. Lahko rečemo, da bi brez pristržne božične pesmi ne bilo božiča.

Razumeli boste prošnje, ki jih je uprava postaje prejela od naših izseljenških centrov, ki so vse končale z željo in prošnjo: Dajte nam v teh božičnih dneh domačih, vedno lepših božičnih pesmi zlasti naših starejših mojstrov. Toliko in toliko nas bo poslušalo pri enem zvočniku, ki bomo v duhu z vami in domovino.

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 24. decembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.00 Otroški božični večer — 17.30 Božični nagovor pisatelja Fr. Finžgarja — 18.00 Salonski kvintet — 18.45 P. Claudel: Marijino oznanjenje, misterij v 5. dej. (Ljudski oder) — 20.30 Koncert Trnovskega pevskega zbora — 21.15 Zbor mandolin društva »Tabor« — 22.00 Operni kvartet poje božične pesmi (ge. Gjungenac, Španova, gg. Gostič, Janko) — 22.45 Plošče — 23.30 Slovensno zvonjenje — 24.00 Polnočnica.

Petek, 25. decembra: 10 Preno cerkvene glasbe iz stolne cerkve. — 14 Radio-kvartet (gg. prof. Jeraj, Bravničar, Feršnik, Eržen). — 12 Čas, poročila, plošče. — 15.15 Dekliška ura: Ne tako, kot vse druge (gdč. Lebar). — 15.15 Duet citre in kitara (gg. Mezgolič, Zajc, Matzle). — 16.30 Preno s razstave kanarčkov, pevcev vrvicev. — 16.45 Ch. Dickens: Božična povest — recitacija. — 20 Pevski koncert Sattnerjevega zbora. Izvaja L. Cvekove, p. H. Sattnerjeve in Hochreiterjeve božične pesmi. — 20.45 Vijolinski koncert gospe Fani Brandlove. — 21.45 Salonski kvintet. Vmes poročila in časovna napoved.

Sobota, 26. decembra: 9.30 Preno cerkvene glasbe. — 10 P. dr. Tominec: Galerija slovečih koncertov. — 10.30 P. Pirnat: Konjska procesija pod Gorjanci. — 11 Salonski kvintet. — 12 Čas in poročila, plošče. — 15.15 Dekliška ura: Vzgojni pomen (gdč. Lebarjeva). — 14.15 Magistrov smrel kvartet. — 16.30 Zabavni kotiček (Stane Bitežnik). — 17 Novi vek v svetovno politični areni (Leo Titar). — 20 Pevski koncert gospe Zlate Gjungenac-Gavella, primadone ljubljanske opere, v originalu in na ploščah. — 20.45 Harmonika solo, g. Stanko. — 21.15 Nemški potujoči akademiki poje božične pesmi. — 21.45 Čas in poročila. — 22 Salonski kvintet.

veliko občinstva. Požarna bramba, skoro vsi obrtniki za svojo zastavo, godba Krekovega prosvetnega društva, šest gospodov duhovnikov, potem pa nepregledna vrsta pogrebcev. Na grobu mu je v slovo spregovoril v imenu obrtnikov gosp. Markež. Pokoj njegovi blagi duši!

Dramski odsek Krekovega prosvetnega društva ponovi za praznik sv. Stefana ob osmih zvečer priljubljeno opereto v treh dejanjih »Čardaška knežija« in sicer po znižanih cenah.

V kinu Krekovega prosvetnega doma se bo božične praznike predvaja prvi slovenski alpski film »V kraljestvu Zlatorog«. Več razvidno z lepakov turistovskega kluba »Skalac«.

Senovo

Naši izseljenci. Neki tukajšnji domačin se je vrnil te dni iz Francije, kjer je bil šest let. Ta pripoveduje, da je tudi v Franciji veliko omejevanje obratov in številne redukcije. Vse inozemske delavce odpuščajo, da morejo zaposliti domačine. Mnogo naših ljudi je na cesti, nimajo pa sredstev, da bi se vrnil v domovino. No, in če se vrnejo, ali bodo doma našli zaslužek? O, božič! Ti praznik miru, radosti in ljubezni, kolikor si ti sano bolesten spomin na nekdanje srečne čase!

Središče ob Dravi. Za božične praznike bo

vpriporil Ljudski oder tukajšnjega Prosvetnega društva zanimivo narodno igrano »Mlinarjev Janezc«. — Vsem, ki žele imeti božično številko »Slovenca«, se sporoča, da ga bo že mogoče dobiti v četrtke popoldne pri tukajšnjem trgovcu g. Mekeju. Pridno segajte po njem!

Spomenik nesrečnim žrtvam

Celje, 23. dec.

V sredo 9. t. m. sta trčila na križišču Ljubljanske ceste in Savinjske železnice v Medlogu pri Celju vlak in mestni avtobus, nesreča, ki je zahteval 13 življenj. Bila je to ena največjih prometnih katastrof v naši državi sploh. Z ozirom na tragiko in velikost nesreče bi bilo lepo in na mestu, da bi se postavil nesrečnim žrtvam na mestu katastrofe primeren spomenik.

Ta spomenik bi se lahko postavil tako, da bi predstavljal obenem resno opozorilo avtomobilistom itd., ki bi opozarjal na nevarnost, ki preti na tej točki prometu, ako se res križišče ne bo boljše zavarovalo kakor je pa sedaj. Najboljše bi bilo, ako bi vzela inicijativo v roke mestna občina, sredstva pa bi se morala dobiti z javno podporo in z nabiralno akcijo med ljudstvom, ki se bi gotovo obnesla; kajti nesreča je tako pretresla vse sloje našega naroda, da bi gotovo vsakdo radevolje kaj prispeval, ako bi mu bilo le mogoče.

Slišali smo že izjave nekaterih oseb, ki so bile namenjene odpotovati z nesrečnim avtomobusom, a so bile po srečnem naključju ali bolje po Božji milosti zadržani v zadnjem trenutku in bili tako rešeni, da bi prav radi prispevali kako večjo vsoto v ta namen v znak hvaležnosti. — Morda bi merodajni faktorji malo premišljevali o izvršitvi ideje, ki smo jo tu spoznili.

Radio K božičnemu glasbenemu programu

Večino sv. večera smo zato prepregli z našo božično pesmijo: trnovski cerkveni zbor in nalašč za to priliko sestavljeni kvartet iz naših najboljših opernih solistov izvajata božične pesmi večinoma starejših mojstrov. Istotako izvaja tovrstne skladbe tudi Zbor mandolin društva Tabor, ki nastopi prvič v naši postaji.

Na Sveti dan izvaja istotako naš najboljši cerkveni ansambel — Sattnerjev zbor — starejše in deloma novejšje božične pesmi.

Omenimo dalje pomembnejše nastope v okviru božičnih dni:

25. dec. ob 20.45: Vijolinski koncert ge. Fani Brandlove.

26. dec. ob 20: Pevski koncert primadone ljubljanske opere ge. Zlate Gjungenac-Gavella.

27. dec. ob 20: Lebarjeva ura, ki jo izvajata ga. Stelka Poličeva in G. Gostič.

30. dec.: Pevski koncert g. Pugla.

31. dec.: »Cigan baron«, prenos z Dunaja.

1. jan. popoldne: Delavska godba »Zarja«, zvečer ob 20: Čakovskijev večer — prenos iz Prage (VI. simfonija).

2. jan.: Pevski koncert ge. Olge Oberwalderjeve.

3. jan. popoldne: Baritonista gg. Likovič in Zagar; zvečer: Godba 40. pp.

Opozorjamo še na nastop nemških potujočih akademikov, ki izvajajo v soboto 26. dec. ob 21.15 nemške božične pesmi.

Vmes temu primerna resna in vesela glasba sal. kvinteta, akademskega jazz-a, harmonike (gosp. Štanko), Magistrov šraml in kolikor mogoče izbrana glasba na ploščah.

Drugi programi

Peček, 25. decembra.

Bolgrad: 18 Orgelski koncerti. — 20.30 Radio-kvartet. — 21 Operni dvoespoji. — Zagreb: 10 Preno sv. maše iz cerkve sv. Marka. — 20.30 Koncertni večer. — Budapest: 19.30 »Janos vitez«, opera. Ciganska glasba. — Dunaj: 19.30 »Bajadera«, opereta. — 22.05 Večerni koncert. — Rim: 21 Operetni prenos. — Milan: 21 Komorna glasba. — Langenberg: 20 Božična glasba. — 24 Jazz. — Stuttgart: 20.15 Igra. — 22 Zabavna glasba. — London: 20.30 Violinski koncert. — 23.45 Plesna Plesna glasba. — Berlin: 20 »Trubadur«, opera. — 23.25 Večerni koncert. — Barcelona: 21 »Ševiljski brivci«, opera. — Praga: 20.20 »Božični dan«, kantata. — Toulouse: 20.30 Religiozna glasba. — 23.30 Operne pesmi. — 23.45 Religiozna glasba. — Trst: 17.45 Pestra glasba. — 22.15 Lahka glasba.

Sobota, 26. decembra.

Bolgrad: 20 Preno iz zagrebškega opernega gledališča. Jazz. — Zagreb: 20 Operni prenos iz gledališča. — Budapest: 10 Religiozna glasba. — 19.45 Operetni prenos. Ciganska glasba. — Dunaj: 20.15 »Gospod senator«, veseligr. — 22.45 Dunajska glasba. — Rim: 21 Radio prenos. — Milan: 21 Komedija. — Langenberg: 18.30 »Tannhäuser«, opera v 3 dej. Rachar Wagner. —

KULTURNI OBZORNIK

Knjižne zbirke Jugoslovanske knjižarne

Ljudska knjižnica

Pravkar je — kot zadnja letošnja publikacija Ljudske knjižnice v okvirju knjižnih zbirke Jugoslovanske knjižarne — izšla povest »Na sinjem polju«, delo ruskega pisatelja A. Remizova. S to povestjo smo Slovenci prvič dobili v prevodu pisatelja, ki ga moramo vsekakor šteti med najodličnejše predstavnike novejših ruske književnosti. Kajti poleg pesnika A. Bloka je pisatelj Aleksej Remizov eden najpomembnejših umetniških glasnikov onega rodu, ki je nastopal v začetku našega stoletja in ki je iskal podobe življenja v večnem medsebojnem preplivanju simbolizma in realizma. Po vsebinski strani svojih del je pisatelj romantični realisti, ki nam v svojih spisih odgrinja idilični svet nekdanjih ruskih vladelinov in ruskih knetov. Poleg tega pa zelo ljubi predvsem pravljene motive in svet nenavadnega. Značilna zanj je izredna iznajdljivost, ki jo še podpira silno živahna fantazija. Kljub vsebinskemu historizmu pa je način njegovega pripovedovanja nov in sodoben, razodevajoč velike umetniške sposobnosti. Življenje ume pisatelja zgrabit neposredno in ga predočiti živo in nenavadno plastično, tako da čitatelja takoj pridobi zase, zlasti še, ker se v jeziku zna kakor malokdo približati živi ljudski govorici. Njegovi romani in novele, povesli in legende nam pričajo o tem, da je Remizov resničen umetnik, ki ga nekateri stavijo v isto vrsto z največjimi ruski književniki.

Pisatelj, ki živi sedaj v Parizu, je napisal za slovenski prevod pričujoče povesti predgovor, čigar fiksimile in prevod sta objavljena v knjigi na uvodnem mestu. Z njega posnemamo smisel in pomen, ki ga avtor sam pripisuje svojemu delu »Na sinjem polju«. — Detinstvo in prva zarja Olginih mladih dni — povest od zibelke do praga življenja. Tako pisatelj sam označuje svojo povest. To je povest deklice Olge, kako dorasča iz otroka v mladenko, kako se razvija in raste v dotiku s svojo okolico, z vsem svetom, ki je dolgo, dolgo res lep in rožnat, dokler z leti ne prinese globlje življenjske spoznanje prvih razočaranj. Vidimo torej, da moramo naslov »Na sinjem polju« konec koncev razumeti simbolno kot podobo Olgine mladosti. Toda Olga je le neskončno srečano srediče, okrog katerega se vrši ostalo življenje, svet neštevilnih zgodb in prizorov ruskega vladstinskega in kmečkega življenja, pomočnih z bajkami in praznovanjem teh ljudi iz dni idilične preteklosti. Vse pa je prikazano tako naravno, sveže in prepričljivo, da človek sledi z največjim ugodjem od začetka do konca. To je zares knjiga nemajhne umetniške vrednosti, pisana v odličnem slogu, polnem pesniškega zanosa in doživljanja. Prizori so naslikani z največjo resničnostjo, prav tako življenjske pa so tudi osebe, ki tvorijo svet Olginih sorodnikov, predstojnikov, prijateljev in znančev. Nad vsemi temi ljudmi in prizori pa bedi in snuje narava v vsej svoji lepoti in mogočnosti. Zdi se, da so vsi ti ljudje njeni otroci, zlasti pa Olga, ki je sama kakor pravkar razvetočajoča se pomlad. Njen lik razodeva zdravje in svežost in hkrati prav posebno življenjsko odmevnost in rahlotnost. Prav dobro je vse to označil prevajalec Miran Jare, ki pravi v uvodu: »V Olgi, okrog katere se odigrava povest »Sinje polje«, je pesnik vtelesil najčistejšo postavbo čistega čudovitega lepega na pol sanjskega, na pol resničnega življenja otroške duše, pred katero se še le plaho in počasi odgrinja vsa zagonetnost in zamotanost tega, čemur pravimo »svet«. Pisatelj se je v resnici posrečilo združiti v tej povesti podobo resničnega sveta s prividom onega drugega, nič manj resničnega, ki ga sleherni izmed nas, ne da bi morda sam vedel za to, živi podzavestno v sanjah ali pa v spominih. Kdor se hoče za nekaj časa odtegniti sivi vsakdanjosti v svet poezije, lepote in sanj, naj čita povest »Na sinjem polju«. Lepo knjigo sem prečital, bo moral priznati in prav gotovo mi ne bo žal, saj bo morda v njej kje srečal tudi samega sebe »na sinjem polju« lastne, že davno minule mladosti. Fr. V.

Cerkveni glasbenik 11-12

je pravkar izšel. Na čelu prinaša Poročilo o XXI. obnem zboru Cecilijinega društva za Ljublj. škofijo v Ljubljani, ki se je vršil dne 18. nov. t. l. Sledijo številke v verzih dvema osemdesetletnikoma glasbenikoma P. H. Sattnerja (F. Ferjančič) in Jos. Lavtjarja (Virgilij). Dr. J. Mantuani nadaljuje svojo Zgodovino cerkvene glasbe in topot obravnava Dunstableov in Dafuyev ter Ockeghemov čas (zač. XV. stol.). Viktor Sleska nadaljuje monografijo o skladatelju Luki Dolinarju, dr. Mantuani pa referira o nedavno preminulem prof. dr. P. Wagnerju (Freiburg), ki je bil eden glavnih stebrov tistega dela glasbene zgodovine, ki se peča s koralištko. Kdor se je zadnja desetletja kollektiral za analizo za razvoj raziskovanja starokrščanske glasbe, je moral vsak poseči po fundamentalnih delih Petra Wagnerja, kakor: Ursprung u. Entwicklung der liturg. Gesangsformen, Gregorianische Formenlehre, Neumenkunde. Wagner je bil tudi odlični sodelavec Adlerjeve zgodovine glasbe, ki je danes najboljša na svetu. — Dva referata o novih Jenkovih orglah v Kočevju in v Vodiceh, zadevo Cecilijinega društva, organizatorske zadeve, koncertna posojila, dopisi, oglasnik novih muzikalij in razne vesti. Msgru Stanku Premrlju je treba čestitati k završetku novega, lepo urejenega letnika C. Gl., ki je prinesel obilo novega in lepega. Priloga prinaša Jožeta Rozmana mešan zbor z orglami Sveta noč, M. Tomca dvoglasni zbor z orglami Pri jaslicah in B. Šekove mešani zbor Lepa si roža Marija.

Srednjeveški rokopisi v Sloveniji

S sodelovanjem Fr. Steleta opisal Milko Kos. Založilo Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani. 1931. Str. VII in 248.

Dr. Milko Kos, univ. prof. v Ljubljani, se je lotil težke naloge, da popiše vse srednjeveške kodekse v dravski banovini, ilustracije teh kodeksov pa je pojasnil spomeniški konservator dr. Fr. Stele. Popisanih je 159 kodeksov. Izmed teh jih je v Ljubljani 78 v licejski knjižnici, 2 v Narodnem muzeju, 5 v frančiškanski knjižnici, 3 v semeniški knjižnici, skupaj 88; v župnišču v Kranju 17, v frančiškanski knjižnici v Novem mestu 3, v škofjski knjižnici v Mariboru 48, v mariborskem muzeju 2, v Starem trgu pri Slovincih 1.

Srednjeveški rokopisi v licejski knjižnici v Ljubljani izvirajo iz Stične (25), iz Kostanjevice (7),

iz Bistre (11), iz Jurkloštra (3), iz Pleterjev (2), iz Gornjega grada (6), iz raznih krajev (24).

Najstarejši rokopis je iz prve polovice 10. stoletja v ljublj. licejski knjižnici in vsebuje izpiske iz Libri moralium papeža Gregorija Velikega.

Dr. Milko Kos popisuje vsak rokopis po obliki, obsegu in vsebini ter opozarja na zgodovinske opombe, ki so rokopisu pridejane.

Nekateri rokopisi so za nas važni radi lepih ilustracij, n. pr. bistriški De civitate Dei iz leta 1347 (str. 58), kranjski iz l. 1510, 1512 in 1491 (Moralia sv. papeža Gregorija Velikega, misal in antifonarij), ki so vzi okrašeni z lepimi začetnicami in drugimi okraski (str. 128 in d.). Pozornost zbujajo zlasti stični rokopis iz l. 1428, ki vsebuje tudi slovensko besedilo raznih molitev.

Ilustracije je podrobneje opisal dr. Fr. Stele in pridejal najlepše vzorce.

Da bi bila knjiga uporabna tudi tujim narodom, je pisatelj oskrbel latinski uvod in latinsko kazalo.

Knjiga je v znanstvenem in umetniškem oziru znamenita. Dobiva se v Ljubljani po vseh knjigarnah po 80 Din.

Vaja v kršč. popolnosti

Španski spisal p. A. Rodriguez D. J., poslovenil p. H. Vodenik, ref. čist. Prva knjiga. Ljubljana 1931. Izdal in založil »Glasnik presv. Srca Jezusovega«.

Doba, v kateri živimo, je razklana sama na sebi. Človek drevi za svojimi ohranjenimi goni in se ne ozira ne na desno ne na levo. Na lovu za užitek in za mamonom, ki mu te užitke omogoča, ga ne zadržuje nikak zavora v nem samem; pohlepnost pri tej gonji, ki ji navadno pravimo kar življenje — in besedo pomelljivo poudarimo, ali pa borba za obstanek, če se hočemo pri tem nekoliko opravičiti, to gonjo nam torej omejujejo samo zunanji faktorji, zunanje razmere, okoliščine. V človeku samem pa ni zavore, kot pri živalih ne.

Kot da je duh odpovedal, kot da je odpovedala volja, kot da so odnovedela vsa dobra čuvstva ki so v človeku, četudi včasih prav globoko na dnu srca.

Pesledica tega sproščanja nagonov izpod oblasti duha je nezno stanje velike večine današnjega človeštva. Velike socialne krivice, ki jih trpe šibkejši od strani močnejših, brezobzirno izrabljanje delavcev od strani delodajalcev — vse to je možno v dobi, ki ne priznava duhovnih vrednot v človeku, ki vidi v človeku le materijo, katero more in sme drug človek izrabiti v svoje ugodje.

Kdor hoče misliti na preureditev in preusmeritev človeške družbe, mora misliti na fundamentalno preureditev in preusmeritev človeka. V človeku samem je vzrok zla, v človeku samem je možnost zboljšanja. Človek se bo moral najprej zavedati svojih duhovnih vrednot, svoje duše; zavedati se bo moral svojega onostranskega namena, in da tega namena nima samo on sam, ampak vsak njegov bližnji, če je še tako nizkega stanu in nizke izobrazbe... A spoznanje še ni vse. Za preureditev razmer bo treba tudi močne volje in velike strogosti do sebe in pravivosti in ljubezni do bližnjega. Močna volja ni vsakomur kar nepredvidna darna. Močna volja je v človeku čisto lahčna energija, skrita sila, katero je treba z vajo šele odkriti, razviti, in odkrivanje tega močnega človeka je v krščanstvu vedno vršila askaza — vaja v duhovnem življenju, vaja v krščanski popolnosti.

Tako vaje nam je tudi danes treba. Zato z veseljem pozdravljamo knjigo, ki nam more biti pri tej vaji močna opora: A. Rodriguez, »Vaja v krščanski popolnosti«. Prva knjiga tega obširnega dela je pred nami. Ta del nam najprej pokaže duhovno življenje in njega ceno v pravi luči. Za tem govori o popolnosti navadnih del, o dobrem namenu pri dejanjih. Četrta razprava: o bratski ljubezni in slogi, je pač med najlepšimi in za današnji čas najvažnejšimi. Nadaljnje razprave govorijo o molitvi, o pričujočnosti božji, o izpraševanju vesti. Visek knjige je gotovo zadnja, osma razprava: o soglasju naše volje z božjo voljo. To je tako lepa in tolažilna razprava, da se bo naš človek v hudih nesrečah in nadlogah, ko se mu bo zdelo, da ni nikjer več tolažbe in utehe, pač z zapužanjem zatekel k čitanju teh strani — in bo tolažbo gotovo našel. Ob čitanju teh poglavij v knjigi se človek jasno zave tiste bistvene krščanske resnice, tako tolažilne: da je naše življenje v božjih rokah; da v življenju ni zla razen greha, da so vse druge nesreče le volja božja, s katero se moramo vedno zlagati.

Ogromna snov je lepo razdeljena v poglavja, kar ti omogoča, da vsak dan lahko prbereš v sebi zaključeno celoto — poglavje, ki obravnava eno misel. Vseh poglavij v prvi knjigi je 139.

To veliko delo je nastalo v dobi, ki je bila v marsičem podobna naši. Posledica opešanja pristnega krščanskega življenja je bil razkol — nastop protestantizma. In nastopil je za Cerkev čas obnove, čas idejne in praktične obnove krščanskega življenja. To dobo odražajo v Rodriguezovem delu zlasti te lastnosti: stremljenje po točni opredelitvi pojmov in krščanskih resnic, minuciozno poznanje sv. pisma in starokrščanske literature, uporabljenost življenjskih nazornih primerov in butnih zgledov zlasti iz meniškega življenja. Radi tega je delo naraslo v foliantno obširnost srednjega veka. Značilen za dobo je tudi slog, ki je v boju s točnostjo v izraževanju abstraktnih dognanj včasih nekoliko težak; a delo bo celo na najtežjih mestih dostopno tudi preprostemu človeku, dasi se je prevajatelj povemočoma zvesto držal izvornika in je trgal dolge periode le v najnujnejših primerih.

Prevod je lep, vester. Terminologija v asketski literaturi pri nas še ni ustaljena, deloma je sploh še ni. Tudi v tem oziru bo knjiga — korak naprej.

Oprema knjige je zelo okusno izvršena. Tudi papir in tisk ugnjata.

Cena v platno vezani knjigi je 45 Din, s poštnino 3 Din več. Posamezni broširani zvezki stanejo 10 Din. Narodni labko v »Upravi Glasnik«, Zrinskega cesta 9, Ljubljana. Lajak.

Christlicher Volkskalender 1932. »Christliche Volkszeitung«, nemški katoliški tednik v Osljeju je letos devetič izdal svoj ljudski koledar za nemško katoliško prebivalstvo Jugoslavije. Koledar je dobro in stvarno opremljen, trajno vrednost ima alfabetični seznam imen vseh svetnikov, ki so v rimskem breviju s podatki njihove smrti in dnevom praznovanja. Gospodarjem pa bo zelo prav prišel »gospodarski koledar«, ki daje primerno navodilo za kmečko delo v vsakem letnem mesecu in sicer kar se tiče živine, polja, vinograda, vrta in kleti.

Tri katoliške knjige

Gertrud von Le Fort: Die letzte am Schafott. (Josef Kösel et Friedrich Pustet, München.) Kdor je prečital njen zadnji roman »Der Papst aus dem Ghetto«, ni presenečen ob tej noveli, pač pa zadovoljen, zakaj ta dragulj pripovedništva ima v sodobnem nemškem slovetvu le malo sebi ravnega. Gertrud von Le Fort je, kakor izraža njeno ime sicer slučajno, vendar tudi prav tako neprikrito, močna in mistična nemška pisateljica s francosko očarljivostjo. Najprej je pesnila himne na Cerkev (Hymnen an die Kirche), potem je šel njen roman »Veronikin pri« (Das Schweisstuch der Veronika) kakor vroča struja po morju sodobnega navdušenega odziva po vsem svetu. Priznanja s pristavkom: dasi je religiozno, dasi je katoliško, je vendar veliko. — Ali še niste čitali? Dajte, saj je zares veliko (pa ne dasi, marveč zato, ker je religiozno in katoliško) delo. Ker ne omahuje, izpoveduje, išče ali vprašuje, temveč ker vé in je — brez spranje ali zarez — iz ene korenike, iz enega kosa, suvereno vladajoče v oči polpolne udanosti.

Pa kaj bi vabil na velike in debele knjige, ko morem postreči z imenitno pokušnjo, za katero mi nudi priložnost pravkar izšla novela »Die letzte am Schafott« in kateri, smem upati, se bo odzvalo večje število ljubiteljev preseneljivih dragocenih novosti.

Novela obravnava epizodo iz časa strahovlade francoske revolucije. Predmet je znana mučeniška smrt šestnajstih karmelitank iz samostana Compiègne. V tem zgodovinskem okviru pripoveduje pisateljica — prav za prav pod spretno krinko dolgega pisma nekoga sodobnika — zgodbo novice Blanche de la Force, ki je iz strahu pobegnila iz samostana, ki so jo vlačile pijane tolpe na svojih pohodih kot svojo s seboj, ki je pa, ko je utihnilo petje poslednje mučeniške redovnice pod giljotino, povzdignila svoj glas, da nadaljuje sveto pesem svojih obglavljenih bivših samostanskih tovarišic, pa jo razbesnela množica pri pričijah pobije na tla. Blanche je prikazana kot nositeljica groze in strahu, a njena groza in strah nosila odliko božjega izbranstva, ki jo povzdiguje do mističnega pričevanja božjega veličastja.

Štirnja karakterizacija nastopajočih oseb, mojstrski zapletljaji pretežno duhovne vsebine, zlitost fabule z najtežjimi dušeslovnimi problemi — to so vrline te novele, ki je kljub svojemu zgodovinskemu ozadju povsem moderna tako po problematiki kakor po reševanju problematike. Poleg pasivne Blanche, ki prita le za to, da more Bog izbrati tudi elabošt in strah za potrdilo svoje veličine, je oseba sestre Marije de l'Incarnation, močne in odločne po značaju, vprav živo nasprotje junakinje elabošt Blanche, tako globoko zasnovana in prikazana, da se igra slučaj (ki tej za mučeništvo vneta sestri vzame možnost, da bi mučeniške smrti junaska umrla, medtem ko je ta milost dodeljena plašni in zgubljeni ovčici Blanche), tako napne od notranje goščeniosti, da postane realnost, brez slehernega mističnega tolmačenja, že sama iz sebe nadnaravno pričevanje božjega veličastja.

Prečital sem tudi roman »Menschen des Übergangs«, ki ga je po dolgem molčanju nedavno objavil pri Kösel et Pustetu v Münchenu odlični pisatelj Karl Borromäus Heinrich. — Kako bi bilo mogoče prav nazorno povedati, kakšen je prav za prav ta roman, ki ga nemška kritika pozdravlja kot reprezentativno delo o naši dobi, napisano iz duha katolicizma, ki ga predstavljajo kot nekaj antipod Thomasa Manna »Zauberberg«, ki se — skratka — uvaja v svet kot opohalno slovetveno delo? Evo, dejal bi, da je knjiga poizkus prikazovanja sodobnega človeka, kakor nešteto drugih, vendar s to prednostjo, da ljubezen avtorja do tega človeka ni platična, da mu ne le išče pomoči, marveč da se povsem konkretno trudi ponuditi mu svojo pomoč, to se pravi, pomoč, ki jo je po dolgem oklevanju in omahovanju kot milost prejel in o kateri ve, da je bogata dovolj, da bi mogla vsemu človeštvu koristiti s pridom.

Karl Borromäus Heinrich prikazuje človeka, ki je v mladostni lahkomišelnosti navalil težak zločin na svoje rame in odšel v Švico (tudi Hans Castorp v »Zauberberg« potuje v Švico), da na tihem nadaljuje svoje zavozeno življenje ter reši, kar se še rešiti da. To se je zgodilo mnogo let pred vojno. Mož zapisuje na videz brez izbora svoje vsakdanje doživljanje, svoja srečanja, časih prišavi svoja razmišljanja. Vse do izbruha vojne se junak resnično uči, kaj in kakšno je življenje, bolj iz dotikov z njim kot iz knjig (Castorp črpa svoje nazore iz knjig in jih primerja življenju), v njegovem hotelu nastopajo ljudje z vseh vetrov, tako, da si moreš približno iz njih razgovorov rekonstruirati podobo predvojne Evrope, pa tudi zaniman, ki drže te predvojne Evrope v pesti in pr. spiritizem; Castorp in Heinrichov junak prisostvujeta spiritistični seansi. Iz mimogrede v oklepajih navedenih podrobnosti med »Zauberbergom« in romanom »Menschen des Übergangs« je razvidno, zakaj primerja nemška kritika K. B. Heinricha s Th. Mannom. Toda ta primerja za njegovo delo ne drži. Njegov načrt je povsem drugačen, nego se ti razkriva v »Zauberberg«. Th. Mann zaključil razvoj svojega junaka ob izbruhu svetovne vojne, naš pisatelj pa postavlja doživetje svetovne vojne v sredino, povojno dobo do nedavnega časa pa kot nedovrsten, vendar zaokrožen zaključek svojega dela in s tem tudi svojega junaka.

Epčno pripovedovanje je Heinrichov talent. Veličina njegova je v tem, da je našel obliko, kako podati velike epične tvarine v skrajni strnjivosti tako, da vsebuje njegov roman ne ene, marveč nešteto zgodb, ki se prepletajo in vrstijo; da ume iz drobcev, ki so sami zase povsem dovršeni in življenja zmogni organizmi, ustvariti en sam velik organizem, ki diha in neštetihi pljuč, gleda skozi nešteto oči, govori iz neštetihi ust, vse križem, in vendar iz enega samega telesa. Prav to je moral pisatelj znati, prav to sposobnost je moral imenovati svojo last, ako je hotel uspeti z nalogo, ki si jo je bil zastavil: Kozmično zajeti sodobno družbo.

Proza, ki jo čitamo pri K. B. Heinrichu, je redke izbrušenosti in redke odličnosti. Samoniklost, ki jo v izražanju v uglasjenem jeziku, kakršen je nemški, le redko najdeš, ne da bi avtor delal

jeziku silo, je tukaj tudi precej odločilna za kvaliteto zgolj literarnega značaja njegovega dela.

Kljub vsej hvali, ki se mi vidi, da jo Heinrich v polni meri zasluži, moram pa zabeležiti tudi svojo bojazen, da je proti koncu pisatelja morda vendarle preveč konkretno opisoval svoja (zlastiroma svojega junaka) čuvstva ob nam vsem še zelo bližnjih dogodkih, zlasti pa se je pokazal kot nekoliko preveč narodno čuteč Nемеc, da bi bil kar vsakemu tujemu čitatelju prijetno užiten. Znabit, da moti tuja pri čitanju le premala razdalja v času in da utegne čez leta biti delo tudi v tem pogledu mikavnejše.

Emmy Hennings-Ball: Hugo Balls Weg zu Gott. (Kösel et Pustet, München.) Pesnica in pisateljica, življenjska družica asketa, misleca in pesnika Hugo Balla, je napisala življenje svojega moža. — Tako-le piše v nekem članku, v katerem tolmači razloge, ki so jo napotili, da je ta življenjepis spisala: »Nekaj časa sem čutila tisto zapuščenost, ki jo pozna nemara vsaka vdova. Recni mi besedo, ki sem jo nekaj rada slišala... Kako sem bila postala v ljubezni razvajena! Kako sva govorila med sabo, izmenjavala misli in sanje, bolj drug v drugem kot drug poleg drugega živela! In kako tiho je postalo! Oh, kako dolgo sem živela pod vtisom umirajočega, mrtvega, ki me je v trenutku poslednjega obledenja držal tako močno objeto, kakor bi me hotel vzeti s seboj v neznano deželo! Saj sem komaj mogla ločiti svoje tople ude od njegove ledene hladnosti. Groza me je bilo, ko sem venomer morala misliti na to. Zdelo se mi je, da živim, srce mi je utripalo in vendar je smrt ležala v meni. Kakor grob sem se zdelala sama sebi, ki ne prestando šepčeti: Nočemo umreti, ne da bi se na novo rodili.«

Kdo je bil Hugo Ball? V svojih mladih letih je bil gledališki igralec, potem dramaturg monakovskih »Kammerspiele«, potem pesnik in bohem v Berlinu, v vojnem času emigrant in kritik nemstva v Švici, siromak, ki ni imel časa v usta dati v Curihu, potem istotam klavirist v nekem kabaretu, vmes nekaj časa novinar v Baselu, nato je v Curihu v družbi nekaterih umetnikov ekstremnih smeri ustanovil v znamenitem kabaretu »Voltaire« novo umetnostno smer: dadaizem. Do tega vrhunca je pritrjal vrtinčasto pot svojega življenja, ko je polagoma v njem dozorela otroška vera. V polnem razmahu svojih duhovnih sil je spoznal, da je ni rešitve izven vere ter je postal asket, pisal prečudovito, edinstveno moderno knjigo o krščanski asketi, imenovano »Byzantinisches Christentum«, v kateri na treh zgledih ponazoruje svoje misli o pravem asketskem življenju. V svojem dnevniku »Die Flucht aus der Zeit« je opisal v aforistični obliki svoj notranji razvoj vse do svojega spreobrnjenja. Žal, tega dnevnika ni izpeljal do kraja.

Pač pa je njegova žena Emmy Hennings-Ball v knjigi, ki sem jo zgoraj naznanil, opisala njegovo življenje od začetka do kraja in je postala njena knjiga, v svojem nemirnem in obvladajočem načinu nekako legendarna, kakor za vzor je postavljeno to moderno in utrip našega časa, pa tudi edino pravo rešitev iz sodobnega kaosa pre-stavljajoče življenje tankega misleca, pesnika, iskalca in človeka Hugo Balla.

Mislim, da je med knjigami našega časa ni privlačnejše, kot je ta življenjepis, za vse tiste, ki čutijo potrebo po kakem zares velikem, pa tudi zares sodobnem vzoru.

Zato se mi je zdelo vredno, opozoriti nanjo. Seveda, kdor more čitati tudi Ballove lastne stvari, zlasti »Die Flucht aus der Zeit« in pa »Byzantinisches Christentum«, bo imel od življenjepisa samega še mnogo več koristi. (Oba sta izšli pri Kösel & Pustetu v Münchenu.)

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 24. decembra: Zaprt. Petek, 25. decembra ob 15: RDEČA KAPICA. Otroška predstava. — Ob 20: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Premijera. Izven. Sobota, 26. decembra ob 15: ZENITEV. — Ob 20: ZEMLJA SMEHLJAJA. Nedelja, 27. decembra ob 15: PTICAR. — Ob 20: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR.

Iz raznih krajev

Saeberje-Zadobrova. Že dolgo časa se ni moč oglasiti. Društveno življenje se je začelo prav lepo razvijati, najsibo pevski zbor Krekove družine ali Gaslino društvo. Še sedaj nam je v spominu velik koncert Pevske zveze 8. septembra in zadnja proslava p. Hugolina Sattnerja, katere se je naš zbor udeležil polnoštevno. Na sveti večer pridedi dramatični odsek Jerkovo žalegro »Čez deset let«, katero ponovi v nedeljo 27. decembra ob 16. Igra je prav lepa in zanimiva in služi v priznanje g. Jerkutu. Vabimo vse člane in prijatelje, da se v čim večjem številu udeležijo obeh predstav.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Naša vrla mladina, organizirana v Katoliškem prosvetnem društvu ponovi na Stefanovo po večernih igrah v petih dejanjih »Zakleti grad«. Prijatelji poštenega razvedrila pridite!

Vurberg. Na Stefanovo popoldne imamo v Župnijskem domu krasno igro, ki jo priredi vurbško katoliško prosvetno društvo. Igra spominja na težke čase, ko so naša slovenska tla bobnela pod kopiti turških konj. Naj nihče ne zamudi te lepe prireditve.

Sv. Peter pod Sv. gorami. Na Stefanovo in v nedeljo na god Sv. Janeza imamo v katoliškem prosvetnem domu uprizoritev pretresljive igre »Božšna noč živega mrtveca« v treh dejanjih. Pričetek vsakokrat ob 15. Lepo vabljeni.

Krite pri Trilci. Kat. prosvetno društvo vpri-zori v nedeljo 27. t. m. ob 3 popoldne v društveni dvorani dramo »Otroška tragedija«. Čisti dobček je namenjen za športni klub »Pristava«. Solobovzni mladini je vstop prepovedan. Predprodaja vstopnic: g. Franc Sobler, trg. v Pristavi.

Konjice. Jutri na Stefanovo in v nedeljo, dne 27. t. m. vsi v Katoliški društveni dom k predstavi velike rimske igre »Quo vadis«. — Med odmori igra društveni orkester.

Gospodarstvo

Konferenca o sladkorju

V Parizu že več dni zaseda mednarodna konferenca proizvajalcev sladkorja. Sestanek je sklical Mednarodna sladkorna organizacija z namenom, da se nanovo organizira proizvodnja sladkorja, in sicer zmanjša. V zalogi je še mnogo sladkorja od lanske letine in proizvajalci se boje, da bi pridolovanje sladkorne pese v sedanji višini povzročilo padec cen. Zato naj konferenca določi kontingent pese, ki ga smejo posamezne države pridelati. Na konferenci so navzoči tudi odposlanci iz naše države, ker je letos tudi Jugoslavija stopila v to mednarodno organizacijo. Delegati se že dva tedna zmanjšanju proizvodnje. Načrti za novo kontingentiranje je izdelal ameriški bankir Chadburne, ki prisostvuje konferenci samo kot opazovalec.

V zvezi s konferenco je zanimivo vedeti, koliko so posamezne države naložile trošarine na sladkor. Najvišja je trošarina v Italiji, kjer znaša 4 lire (11,92 Din). Za Italijo je naša država s trošarino 6,55 Din (v kockah), 6,25 (kristali); potem Nizozemska 0,285 fr. (6,51 Din), Madjarska 0,406 pengő (4,03 Din), Avstrija 31 hel (3,57 Din), Češkoslovaška 2,09 Kč (3,55 Din), Bolgarska 8,20 leva (3,37 Din), Belgija 0,40 frankov (3,16 Din), Nemčija 0,21 Rm (2,84 Din), Francija 1,25 fr. (2,78 Din), Španija 0,45 pesete (2,67 Din), Romunija 4 leje (1,35 Din), Turčija 5 pap. pijaster (1,35 Din), Švedska 0,08 kron (1,22 Din), Danska 0,057 kron (0,87 Din), Švica 0,07 fr. (0,77 Din), Albanija, Grška in Norveška nimajo državne trošarine na sladkor.

25 letnico dela je te dni slavil znani industrijec Julij Jakil, usnarj v Karlovcu. Slavljencec je doma iz Rupe pri Gorici, kjer je njegov oče imel tovarno usnja, a jo je ob izbruhu vojne opustil in se preselil v Karlovec.

Več pozornosti pri izvozu v Italijo! Nekateri italijanske carinarne se pritožujejo, da pri naših izvoznih pošiljkah čisto niso pravilno izpolnjene mednarodne prijavnice. Zlaeti manjkajo podatki: 1. o vrednosti blaga, poleg količine v kubičnih metrih ni označena teža, 2. pri pošiljkah lesa se poleg navedbe količine v kubičnih metrih pogrešno opušča teža in 3. pri pošiljkah, ki vsebujejo več vrst lesa, se pogrešno opušča navedba teže za vsako vrsto lesa posebej. Ker vse to je pomankljivosti pri navedbi podatkov za mednarodne prijave carinarom škodujejo našemu izvozu in izvoznikom, se zainteresirani krogi opozarjajo, da navedejo na prošnji točne podatke. (AA.)

Zaslugek ameriških bank pri plasiranju inozemskih posojil. National City Bank, Mitchell, je od leta 1919 zaelužila pri emisiji inozemskih posojil v znesku 1.072.000.000 dol. bruto 13,39 milijonov dolarjev. Banka je bila soudeležena tudi pri drugih sindikatih, ki se bavijo z izdajanjem inozemskih posojil in je pri tem zaslužila 11,36 milijonov dolarjev. Pri posojilu nemške Rentenbank Kreditanstalt je zaslužila 354.000 dolarjev in pri drugem posojilu iste banke 350.000 dolarjev. Pošojilo Rheinische Westfälisches Elektrizitätswerk je prineslo 205.000 dolarjev, pri drugem posojilu istega podjetja je zaslužila banka 221.000 dolarjev. Vereingte Stahlwerke so ji dali zaslužiti 292.221 dolarjev, A. G. Sächsische Werke 250.000 dolarjev. Zdjaj bo ta banka pod podobnimi pogoji plasirala še druga inozemska posojila.

Proti zaposlitvi inozemcev. — Jugoslovanski Lloyd se na uvodnem mestu bavi z vprašanjem zaposlitve inozemcev. List ugotavlja, da v zadnjem času se vedno prihajajo tuji v našo državo, kakor v Zagreb, Beograd, Novi Sad, Sarajevo in Ljubljano, kjer si kmalu najdejo službo. V okolici Zagreba je neko podjetje zagrozilo, da ustavi obrat, ako ji oblastva ne dovolijo, da ostane še nadalje pri njej neki madjarski inženjer. V teku so priprave za osnovanje odbora, v katerem naj bi bili zastopani predstavniki etanovskih organizacij in ki naj bi vodil akcijo proti nameščanju inozemcev in za zaposlitev domačinov.

Borza

Dne 23. decembra 1931.

Denar

Devizni promet je dosegel večeraj skupno 2.091.000 Din, in sicer na Curih 843.000, na Prago 720.000, London 214.000, Trst 107.000, Newyork 95.000, Pariz 44.000. Devizi Curih in Trst sta ostali neizpremenjeni, Newyork in London pa sta se močno okrepili, med tem ko so Pariz, Praga in Amsterdam šibkejši.

Ljubljana, Amsterdam 2261,55—2268,39, Bruselj 783,86—786,22, Curih 1097,85—1101,15, London 188,11—195,61, Newyork 5004,43—5021,43, Pariz 221,32—221,98, Praga 166,54—167,04, Trst 283,74—289,74.

Zagreb, Amsterdam 2261,55—2268,39, Bruselj 783,86—786,22, London 188,11—195,61, Milan 283,74—289,74, Newyork kabel 5626,43—5643,43, ček 5604,43—5621,43, Pariz 221,32—221,98, Praga 166,54—167,04, Curih 1097,85—1101,15. — Skupni promet brez kompenzacij 9,60 milj. Din.

Belgrad, Amsterdam 2261,55—2268,39, Berlin 1345,50—1372,50, Bruselj 783,86—786,22, Curih 1097,87—1101,15, London 188,11—195,61, Newyork 5004,43—5021,43, Pariz 221,02—221,98, Praga 166,54—167,04, Trst 283,74—289,74, Bukarešt 33,45—34,05.

Curih, Belgrad 9,05, Pariz 20,1625, London 17,475, Newyork 512,50, Bruselj 71,45, Milan 26,08, Madrid 43,50, Amsterdam 206,05, Berlin 121,95, Stockholm 97, Oslo 95,50, Kopenhagen 96,50, Sofija 3,71, Praga 15,17, Varšava 57,50, Atene 6,70, Carigrad 2,50, Bukarešta 3,05, Helsingfors 7,30. Dinar notira na Dunaju: valula 12,60.

Vrednostni papirji

Ljubljana, 8% Bler. pos. 58 bl., 7% Bler. pos. 50 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb, Drž. pap.: 7% invest. pos. 60—61 (60, 61), vojna škoda ar. 257—259, kasa 257—259 (258), dec. 257—259 (259), jan. 255—259, 4% agrarne obveznice 30—31, 7% Bler. pos. 48—50, 8% Bler. pos. 55—57, 6% begl. obveznice 38—40. — Promet: 7% invest. pos. 125.000, vojna škoda 500 kom., 12. 300 kom., 6% begl. obveznice 25.000.

Belgrad, 7% invest. pos. 61,50 bl., 4% agrar. obveznice 32 bl., 30,50 den., 6% begl. obv. 39,50 bl., 38,50 den., vojna škoda prompt. 259 bl., 258 den., (257, 258,50, 259, 1040 kom.), zaklj. 2060 (100 kom.).

dec. 200 (200 kom.), Jan. 200 (300 kom.), 7% Bler. pos. 50 (1000 dol.), Narodna banka 5000 (5 kom.), Dunaj, Podon.-savsko-jadrans. 88,25, Wiener Bankverein 12, Escompteges. 113, Aussiger Chemische 125, Mundus 97,5, Alpine 12,65, Trboveljska 29,40.

Žitni trg

Novi Sad, Vse neizpremenjeno. Promet: 31 vagonov. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta, Tendenca slaba. Promet miren. Pšenica dec. 12,65, zaklj. 12,61—12,66, marec 13,45—13,55, maj 14,40—14,48, zaklj. 14,40—14,42, rž marec 15,12—15,25, zaklj. 15,15—15,18, koruza maj 14,45—14,65, zaklj. 14,46—14,48.

Winnipeg, (Začetni tečaj.) Pšenica dec. 59, maj 62,125, julij 62,875.

Chicago, Pšenica marec 54,125, maj 55,875, julij 55,25, dec. 53,75, koruza marec 38,875, maj 40,50, julij 42, oves maj 25,50, rž marec 44, maj 45, julij 45, dec. 41.

DOBAVE.

Ravnateljstvo drž. rudnika Breza sprejema do 11. januarja 1932 ponudbe glede dobave raznih vijakov, steklenic za kisik, 1500 m kabla, glede dobave jamskih signalnih zvoncev, 300 m jermen. — Ravn. drž. rudnika Velenje sprejema do 11. januarja 1932 ponudbe glede dobave sit za sortiranje premoga ter glede dobave strokovnih časopisov. — Dne 11. januarja 1932 se bo vršila pri ravn. drž. železnic v Subotici ofertalna licitacija glede dobave telegrafsko-telefonskega materiala. (Predmetni oglasji z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Nogomet o Božiču

Odkar pri nas igrajo nogomet, smo bili vajeni, da so tekme končale, kakor hitro je nastopilo slabo vreme. Ze malo bolj mrzlo vreme je zado-stovalo, da so se tekme prenehale. Posledice so morale nastopiti. Moštvo, ki je v jeseni prišlo ravno malo v formo, je čez zimo zopet nazadovalo in pomladi nastopilo več ali manj nepripravljeno. Na ta način naš nogomet ni mogel naprej. Prehiteli so nas nogometaši iz krajev, kjer dolgih zimskih počitnic niso poznali.

Vso zimo igrati, je parola, ki smo jo v naši rubriki sprožili takoj, ko so se končale ligin prvenstvene tekme. Vsak laik je lahko opazoval letos razvoj naših moštov. Pomladi smo videli nevigrana moštva, ki vse tekme sploh vzdržala niso. Toda od tekme do tekme je bilo boljše in moštvo prvaka je prišlo v formo šele v zadnjih tekmah. Ker bodo prihajajo leto zopet tekme za državno prvenstvo skoro na isti način izpeljane kot letos, je nujna potreba, da nastopijo k težkim tekmam zastopniki slovenskega nogometa dobro pripravljene.

Rekli smo, da bodo prihajajo leto tekme izpeljane na isti način, kot letos, kar ni točno. Drugi del tekmovalca je že podoben letošnjemu, toda za finale ima letos en zastopnik slovenskega nogometa veliko upanja. Po novem načinu prideta iz vsake skupine dva kluba v finale. V naši skupini, kjer igra dva zagrebška in trije klubi LNP, mora biti eden naših klubov med prvimi.

Pri zadnjih tekmah, ki so se vršile že bolj na belem kot zelenem polju, smo videli, da naše občinstvo ve, kako težka naloga čaka naše klube prihajajo leto. Za naše razmere so bile vse tekme zadnjih nedelj dobro obiskane. S tekmami preteklih nedelj je padel predešek, da se po zimi ne more igrati nogometa. Začetek je storjena, treba sedaj je nadaljevati. Za domačimi tekmami smo zadnjič videli Haška, sedaj pridejo Zelezničarji iz Zagreba. Zelezničarji iz Zagreba našemu občinstvu niso nepoznan nasprotnik. Igrali so že dostikrat in vselej radi lepe igre, ki jo goje, zapustili najboljše vtis. Sedaj prihajajo zopet in morda poziv, naj pridejo ravno sedaj, ko je bil izglasovan nov način tekmovalca, ni slučajen. Zelezničarji imajo precej upanja, da si kot četrto plasiran klub Zagreba pribore sodelovanje v naši ligi. S tega stališča bodo tekme v soboto in nedeljo še posebno zanimive. V soboto igra Primorje, v nedeljo pa Ilirija, — oba-krat prične tekma ob 14 na igrišču Ilirije. Vabimo prijatelje nogometa, da posetijo prireditve in s tem podpro težnjo naših klubov, da pomladi nastopijo v tekmah za državno prvenstvo dobro pripravljene.

Dva smuška tečaja v Kranjski gori in sicer za katoliški in pravoslavni božič pod vodstvom saveznega smuškega učitelja G. Širčelj Hinka priredi hotel »Slavec« v Kranjski gori in ne Kranjskogorska podružnica SPD, kot je bilo pomotoma objavljeno. — Prvi tečaj se bo pričel 25. t. m., drugi 7. januarja, obkraj zbirališče udeležencev ob 14 pri hotelu »Slavec«.

Ali ste že poravnali naročnino?

Vesele Božične praznike in srečno novo leto žel!

INKRET LEO

instalater vodovodnih san tel-nih naprav v-r centr. kurjar

Celje, Dečkov trg št. 2

Naznanilo!

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem premestil svoje podjetje za vodovodne instalacije, sanitarne naprave ter centralne kurjave v Celju na Dečkov trg 2. Kot dolgoletni specialist te stroke se Vam priporočam in Vas tudi nadalje prosim, da mi poverite dela, ki spadajo v to stroko, katera bom izvrševal solidno, strokovnjaško in po konkurenčni ceni. — Vljudno se priporoča

INKRET LEO, Celje, Dečkov trg 2

Cigara, cigareta in pipa

Cigareta je zmagala. Vzrokov je cela vrsta: bolj dišeča je, lažja, hitreje živi, prikladnejša je tempu našega časa... Samo glavnega razloga nihče ne izda ali vsaj redko kdo: bolj ženska je.

Cigara in pipa sta atributa moškega spola. Za Evropejca je predstava o ženski s havano v ustih nemogoča. Zato so prve emancipiranke v minulem stoletju, ki so hotele dokazati svojo enakovrednost z moškimi, obule škornje in si javno prižgale cigaro. Pa pipa? — Stara arnavska ali turška kmetica s pipo med zobmi je s pokrajino zvezana slika, nad katero se niti Evropejec ne čudi. Toda tudi drugod v Evropi so po samotnih kmetskih naseljih živele stare ženske, ki so se od svojih mož naučile kaditi pipo in so jo potem žulile z enakim dopadanjem. Najbrže take piparice še do danes niso povsem izumrle.

Svet že tristo let razpravlja o tem, ali naj ženske kade ali ne — prepri pa je v tem že odločila cigareta: naj je prav ali ni, ženske kade, vsaj mnogo njih, ker... nu, ker se jim cigareta poda.

Ali pa, ker si to domišljajo Ker se da bela, tleča palčica dražestno držati med negovanimi prsti, ker se da s pomočjo cigarete spretno izpolniti umeten čimor v kramljanju. Ali ni res? O, poznam še mnogo žena, ki drugače nikoli ne kade — a v družbi vselej. Večini kadilk postane cigareta po vsej priliki sčasoma potreba: toda izprva, ko je kajenje med damami postajalo moda, je bilo odločilno estetsko vprašanje: Kako se mi kajenje poda?

Tudi za moškega. Kakor so se kavalirji rokoko-ja igrali z dražestnimi škatlicami za njuhalni tobak in jih vedno nosili pri sebi, da bi mogli svoji dami ob ugodni priliki ponuditi ščepec in z njim vred morda tudi bogato okrašeno dozo, tako so se oskrbeli kavalirji ob prehodu v naše stoletje z modernimi cigaretnimi etui-ji, ki vsekakor niti od daleč niso bili tako dragoceni kakor n. pr. vrednost tobacneže, ki jo je španski kralj podaril sestri Ludovika XIV., ki so jo cenili na poldrug milijon frankov.

Kmalu se je uveljavila navada, da je v družbi drug drugemu, posebno damam, ponudil cigareto. Cigaretni etui in kasneje izvorni, okusni zavitki niso zavzemali veliko prostora; vse se je navadilo na lahki, bežni užitek cigarete, ki se tako sklada z duhom nove dobe. Cigara je ohranila svoje mesto samo še za dobo počitka po obedu ali po večerji in pa v konferenčni dvorani, kjer treba temeljitosti in koncentracije.

Pravega kadilca cigar spoznamo že po tem, kako prižge smotko. Tak svojo cigaro ljubi, uživa njen vonj, se veseli, pogleda na njen pepel. Tak kadilec kaditako, da se mu dim stopi na jeziku, raduje se barve vrhnjega lista, načina pogorevanja, barve, trdote in plasti pepela. Uživa z očmi, jezikom in nosom. To je »gourmand«, sladkosnedež. Tak poznavalec cigare je prav tako

redak kakor resničen poznavalec jedi ali vina.

In pipa? Na zunaj se je morala pipi še bolj umakniti nego cigara. V tem ko je smotka ohranila svoj videz izbrane odličnosti, se omejila na moške večere, konference, klub-ske sobe, je pipa izključena iz salona in vsake družbe vobče. Zato pa je zavojevala delo.

Ne odkrije se vsakomur. Komur zmisel, ljubezen do pipe ni prirojena, piparjev srloh ne more razumeti. In to jih loči od ostalega sveta. Kajti kdor si je enkrat upokoril pipo, mu postane najzvestejša prijateljica. V gost dim zaviti opravlja svoje dnevno delo in prebije svoje proste ure. Pipa mu krajša čas, je najboljša družba v njegovi osamelosti, pomaga mu prenašati neprijetnosti njegovega dela, navdihuje mu, če je duševni delavec, najboljši misli, pričara mu pred oči, če je slikar, najlepše kompozicije. Piparski tip se ne da ločiti od pipe. Koncentriranega misleca Sherlocka Holmesa, starih pomorščakov, osamelih logarjev si ni mogoče misliti brez pipe. Pipa pripada filmskemu detektivu kakor pripada cigareta ljubitelju filma.

Ce priznamo cigareti zmago v naši družbi, ki jo vodi ženske, če označimo cigaro za odlično rezervat v užitku izkušenih mož, potem je pipa življenjska potreba svojih gospodarjev. Kdor pa med vsemi tremi kadilskimi načini ni našel svoje čisto osebne vrste in oblike — naj se raduje denarja, ki ga prihrani, ker ne kadi in se prizanesljivo smehlja nad ljudmi, ki iščejo užitka — v dimu!

Smešnice

Bogataš.

»Vaša hčerka je slabokrvna, predpisal sem ji železo.«

»Kaj, železo?! Lahko mirne duše predpišete kaj boljšega, morda zlato ali platino!«

Na kolodvoru.

»Postrešek, koliko računate?« vpraša potnik in pokaže na tri velike kovčke.

»Za prvega desel, za ostale po pet dinarjev,« odgovori postrešek.

»Dobro, prvega nesem sam, ostala dva pa vitez.«

V gledališču.

»Malo preje ste na igralca metali gnila jabolka, sedaj pa mu ploskate —?«

»Da, ploskam, da se še enkrat pokaže pred zavoso, imam še dve jabolki.«

»Profesor (pride pozno domov): »Ali je kda tukaj?«

Vlomilec pod posteljo: »Ne.«

Profesor: »Čudno! Pa se mi je zdelo, kakot da čujem nekoga.«

»Zakaj ste sami v gledališču?«

»Soproga je nekaj nerazpoložena.«

»Tako, ali je bolna?«

»Ne, samo dovoliti ji nisem hotel, da bi šla tudi ona v gledališče.«

Poceni in dobro

kupite ure, zlatino in srebrnino pri svetlovoznosti tvrtki

H. SUTTNER LJUBLJANA 2

Prešernova ulica št. 4

Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Razpošilja se na vse kraje Evrope, Amerike, Afrike, Avstralije in Azije.

Velika zaloga ur z znamenjami Glashütte, J. W. C.

Schaffhausen, Solvit, Omega, Longines, Doxa, Omiko, Iko, Axo itd. Zahteva te veliki ilustri cenik zas onj in poštnine prosto od

H. SUTTNER, LJUBLJANA 2

Za božične praznike in Novo leto!

dobite izbrana dalmatinska vina po znižanih cenah, pri večjem odjemu nad 5 litrov še ceneje:

Črnina, la	à Din 10'—, čez ulico Din 9'—
Belo, la	" 10'—, " " " 9'—
Visko, Opol., la	" 12'—, " " " 11'—
Smokvica, be o, la	" 12'—, " " " 11'—
Prošek, bel, la	" 28'—, " " " 24'—
Trocinovec	" 40'—, " " " 36'—
Klekovača	" 44'—, " " " 40'—

Za postne dneve izbira morskih riht in v lastni tovarni konzerviranih sardin, škombrov, jegulj itd.

F. Padovan-Kolega

lastnik gostilne »UNIVERZA«, Ži ovška steza 4, vinotična »JADRAN«, Puharjeva ulica 1 in skiadišča, Duna ska cesta 9

NORGE SKI OSLO

hikory smučj — norveška smuška oprema — domača smuška oprema — domače smučj maže vseh vrst — največja zaloga in izbira — najnižje cene. — Ceniki na razpolago! Trgovcem primerne popuste! Montaža in popravila!

Zaloga pri A. GOREC, Ljubljana družba z omejeno zavezo

v palači Ljubljanske kreditne banke — Dunajska cesta št. 1 in Gosposvetska cesta št. 14.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je prilože na znamka. Čekovni račun Ljubljana 10 349.

ODEJE

deke, plašči, obleke, predpasniki, kombineže, trikotaža, nogavice in manufakturno blago po najnižjih cenah v trgovini

MARIJA ROGELJ, LJUBLJANA, Sv. Petra c. 26.

Vesele božične praznike

in srečno in veselo novo leto želi vsem svojim cenjenim odjemalcem ter se še nadalje priporoča za naklonjenost Loize Gabrček, krojaštvo, Vevče, p. Dev. Marija v Polju.

Hotel »Bellevue«

nudi za praznike izredno fina vina po nižjih cenah in sicer: Opolo 10.— Din, dolensko belo Din 12, Cviček Gadova peč Din 14, Rizling 16, Pekrčan Din 18 itd., čez ulico 1 Din ceneje. Prvo vrstna domača kuhinja. Vsako soboto in nedeljo pristne domače kolone.

Službe isčajo

Šofer

isče službo k tovrstnemu ali osebnemu avtomobilu. Izvešan je na poljedelskih strojih in traktorju. Naslov v oglašnem oddelku »Slovenca« pod št. 14.993.

Dekle

značajno s 4. mešč. razr. in trg. tečajem, isče službo v pisarni, trgovini ali kaj sličnega. Ker je zmožna tudi kuhe in vseh hišnih del bi šla tudi k nemški družini za kuharico, da se izpopolni v nemškem jeziku. Naslov pove ali ponudbe sprejme upr. »Slovenca« pod »Vestna« št. 15.091.

Natakarica

poštena, pridna, veščica kavarne in gostilniške stroje, želi namestiti v poštenem lokalu. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Poštena natakarica« št. 15.093.

Fant

star 20 let, želi stopiti v službo za hlapca. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 15.000.

Duhovnik

v pokoju sprejme primerno službo. Ponudbe na podružnico »Slovenca« v Novem mestu.

Zborovodja

prvo vrsten se priporoča pevskim in tamburaškim zborom. Isti je tudi perfektno posojilniški, trgovski in tovarniški knjigovodja-bilancist z dolgoletno prakso in dobrimi spricvali. Službo sprejme kjerkoli in takoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod zn. Neomadeževana preteklost št. 15.071.

Pekovski pomočnik

izvrsten mesalec, dobro izurjen predpečnik, delaven in pošten, isče službo. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Predpečnik«.

500-1000 Din na grade

dam tistemu, ki mi preskrbi službo v tovarni ali skladišču. - Sprejme tudi vsako delo. Ponudbe na podružnico »Slovenca« v Celju pod značko »Vsako delo« št. 15.107.

Pridno dekle

pošteno, srednjih let, katera je vajena vseh hišnih del, isče mesta za takoj ali pozneje. Dopise je poslati na podružnico »Slovenca« v Celju pod značko »Pošteno dekle«.

Javna zahvala.

Podpisani se tem potom zahvaljujem Podporni sekciji Kmetijske ekspanzije zadruga r. z. s. o. z. v Mariboru za takojšnjo, kakor tudi najkulantnejšo likvidacijo glede sprejete podpore po smrti g. Jesenovec Polone iz Ljubljane. V interesu priporočam to socialno institucijo vsakomur najtopleje. Ljubljana, dne 22. decembra 1931. Ruda Alfred.

Kolarski vajenec

se sprejme takoj. Ivan Zanoškar, umetno kolarstvo, izdelovanje avto karoserij, kočij in vozov. Gosposvetska c. št. 16, vhod v delavnico z Bleiweisove ceste.

Krojač

se sprejme, odnosno se mu prodajo krojačnica v Celju. Lokal že več let vpeljan. Mala vsota takoj, drugo na obroke. Ponudbe na Meško, Ruše 177.

Upraviteljstvo hiše

v Mariboru se odda. Interesenti, ki umejo ta posel, naj pošljejo ponudbe pod »Vestna uprava« na upravo »Slovenca«, Ljubljana.

Inteligent, gospodična

iz boljše hiše, se išče k 8 let staremu fantku za čez dan ali za popoldne. Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod »Stanovanje pri starših v Ljubljani« št. 14.978.

Učenka

sprejme pod ugodnimi pogoji preletljivo, Studenčeva 7, Ljubljana.

Mizarški vajenec

se sprejme. - D. Lancoš, mizarstvo, Wolfova ulica št. 12, Ljubljana.

Zasluzek

250 Din dnevno zaslužite z obiskovanjem ljudi v Vašem okraju - »Kosmos«, Ljubljana, poš. predal 307 - Znamko za odgovor.

Financierje

z malimi zneski, proti dobri zaslužki se išče. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dober družabni položaj« št. 15.043.

Denar

100-150 tisoč Din gotovine iščem. Pogoji dobri, varnost zaimčena. Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Varno« št. 15.064.

Družabnik

mojster v petlini in tekstilni stroki, tujec, ki poseduje že kompletno tovarno z večimi stroji in vsemi drugimi pritliklinami, želi družabnika s potrebnim kapitalom in z osebnim sodelovanjem - ali ne. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Kapital« št. 156.

Družabnika

poštenega, z ca 200 000 Din gotovine, išče istotak. Podjetje je dobro ter rentabilno. Ponudbe pošljite na upravo »Slovenca« pod »Poštenjak« št. 15.065.

10-30.000 Din

vložim v tukajšnje podjetje. Trgovsko naobrazhen. Sodelujem nekaj ur dnevno ali tedensko. Javitvi pod »Rentabilna stroka« št. 14.960 na upravo »Slovenca«.

Donk

Camernikova šoterska šola Ljubljana, Dunajska c. 36 (Južno-avto) Prva oblast koncesionirana Prospekt št. 16 zastopi Pište pon!

Instrukcije

sprejme dijak višje klasične gimnazije. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.935.

Stanovanje

štirisobno, komfortno odda za februar - Tribuč, Glince, Tržaška cesta 6.

Pouk v nemščini

nudi prvovrstno in poceni izobražena gospa. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15.084.

Dame pozori!

Redni pouk v krojnem risanju in prirojevanju damskih oblek za dom in poklic, se vrši v krojnem učilišču ter modnem ateljeju za izvrševanje damskih oblek. Roza Medved, Ljubljana, Mestni trg 24 I, nasproti magistrata. Uspeh zajamčen, ugodni plačilni pogoji. Dobe se vsakovrstni kroji po sliki in meri.

Šoferska šola

oblastveno koncesionirana, I. Gaberšček, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Dunajska cesta 31.

Učite se tujih jezikov

v Jezikovni šoli, Gosposka ulica 4-I. V januarju novi tečaji. Vsi moderni jeziki. - Otroške skupine. Posamezen pouk. - Najcenejši in najuspešnejši študij.

Šivilje in krojači

Od 3.—23. januarja 1932 priredim damski in moški prirojevalni tečaj. Poučeval bom po najmodernejši metodi. Priglasitve sprejemam do 1. januarja 1932. Natančnejša pojasnila daje lastnik konces. strok. šole Teodor Kunc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 4, II. n. Krojni vzorci se izvršujejo po meri.

Stanovanje treh sob

z vsem komfortom odda takoj v Gajevi ulici Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani.

Stanovanje

soba (parket) in kuhinja ter pritlikline, se s 1. januarjem odda. - Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 14.873.

Dvosobno stanovanje

parketirano, kuhinja z elektriko, vodovodom in pritliklinami oddam takoj ali kasneje v Rožni dolini X 8, Področnik.

Stanovanje

v suterenu, soho in soino, soba, kuhinja, pred-soba, pritlikline, vse pod enim ključem, oddam s 1. januarjem najraje za koncema, ki bi hotela prevzeti v obdelavo poleč hiše ca. 1600 m² zelenjadnega vrta. Naslov v upravi »Slovenca« pod 14.984.

V št. Viču

ali v Vižmarjih iščem opremljeno sobo v hiši, kjer bi imel tudi prostor za shranjevanje motocikla. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prijazna lega«.

Sobo

kuhinja, prazno s 1. januarjem, in sobico, prost vhod z eno posteljo, oddam Rožna dolina cesta VIII, št. 44, vogal 17. ceste.

Stanovanje

dvo- oziroma tri-sobno odda takoj Tribuč, Glince, Tržaška cesta 6.

Dve stanovanji

dvosobno in enosobno, v novi hiši, z vodovodom, električno razsvetlavo in nekaj vrta, se odda na periferiji mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.996.

Mirno stanovanje

prostorno, tri sobe, pred-soba, kuhinja, klet, pral-nica, v Šiški, zraven nove cerkve, blizu tramvaja, primerno večji družini, se odda takoj ali pozneje. Vračati in pogledati istotam. Murnova ulica št. 4.

Dvosobno stanovanje

z balkonom se takoj odda. Smartinska cesta 6.

Solčno sobo

prostorno, in kuhinjo odda za 250 Din mesečno. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15.098.

Vnajem

Lep lokal v Gledališki ulici takoj odda Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani.

Pozori!

Oddasta se dva lokala, vinotoč in delikatesa, vse k temu spadajoče pritlikline, brez vsakega odkupa, po zelo zmerni ceni. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.913.

Več pisarniških sob

v I. nadstropju v Gledališki ulici 8 odda takoj skupaj ali posamič Pokojninski zavod za nameščenje v Ljubljani.

Veliki prostori 220 m²

suh, svetli, električna razsvetljava, v centru - vhod s ceste in dvorišča, se takoj oddajo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.819.

Poslovni lokali

v I. nadstropju se oddajo takoj v najem. Vračati na Dunajski cesti št. 29.

Trgovina

Dobro upeljana trgovina z mešanim blagom v mestu na deželi s stanovanjem, se zaradi odhoda da ugodno v najem. Potrebno 30-40 000 Din. Resne ponudbe na upr. »Slovenca« pod št. 15.047.

Trgovski lokal

v sredini mesta v Sloveniji, blizu Ljubljane, se odda z novim letom v najem. Po dogovoru tudi stanovanje. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Prometna točka« 14.994.

Trgovino oddam!

V malem mestu Dravske banovine oddam trgovino z mešanim blagom v najem. Stanovanje v hiši. Prevzem zaloge ca 40 000 Din podoj. Cenj. ponudbe pod šifro »Takoi oddam« št. 15.017 na oglasni oddelek »Slovenca«.

Dobrodošlo trgovino

z mešanim blagom, mesečnim prometom najmanj 60 000-80 000 Din, vzajem pod ugodnimi pogoji takoj ali s 1. marcem v najem v industrijskem kraju, v mestu ali trgu. Cenjene ponudbe na podružnico »Slovenca« v Celju pod »Zlata jama«.

Trgovina

z manufakturnim blagom se odda s 1. januarjem na Celovski cesti 42.

PISARNA

(4 prostori) event. tudi veliki prostori za skladišča, 5 minut od mesta Ptuj, se dajo takoj ugodno v najem. Natančneje se poizve pri »Upravi veleposvestva Zgornji Ptuj.

Objave

30. decembra 1931, ob 10 pri sodišču soba št. 20, nove enonadstropne hiše v Rožni dolini C. VIII 6. Hiša je vogalna z gostilniško obrtjo, velikim vrtom. Upeljan je vodovod, elektrika. Vključeni umniki ne zahtevajo takojšnjega plačila.

Javna zahvala.

Jaz podpisana rade volje potrjujem, da mi je Podporna sekcija Kmetijske ekspanzije zadruga v Mariboru, Aleksandrova cesta 44, po smrti g. Marije Schell, zasebnice v Mariboru, Slovenska ulica 40, meni pripadajočo podporo v redu in kalkuliraneje izplačala, vključno kratkemu trajanju članstva. Radi tega imam dosti vzroka in dolžnost, da ta človekoljubni oddelek Kmetijske ekspanzije zadruga vsakomur najtopleje priporočam. Z odličnim spoštovanjem Pavla Michelak.

Maribor, dne 22. decembra 1931.

Kupino

Valvasor

nepopoln izvod, kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.022.

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Hirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Srečke delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana - Selenburgova ulica 6 II nadstr

Vsakovrstno zlato

po najvišjih cenah CERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Bukova drva

suha in zdrava ter oglje, kupujem na upravo »Slov.« pod šifro »Bukova drva« št. 14.812.

Vreče

dobre, rabljene od moke, otrobov in kolonijalnega blaga od 100 komadov naprej kupujem. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod »Vreče« št. 14.813.

Deske

smrekove, suhe, 25 mm debele in 5 m dolge, kupim. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Deske« št. 14.910.

Kupimol

Dobro ohranjen parnikotel, stojič, visokotlačni, s približno 8 m² kurilne ploskve. (Ponudbi priložiti prepis certifikata.) Dobro ohranjeno, srednjeveliko Wertheim-blajsko. Mlekarska zadruga Naklo pri Kranju.

Kupim

hrastov, jesenov, brešnjev in javorjev les. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Suh les« št. 15.059.

Kupijo se

razni rabljeni stroji in orodje za obrt in industrijo. Natančne opis s ceno na upravo »Slov.« pod »Stroji« št. 15.068.

Prodajna

Premog, drva, koks

prodaja Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16. Telefon 33-13.

Zimo

za modroce od najcenejše do najfiniješe po tovarniških cenah prodaja Sever Rudolf Marijin trg št. 2.

Dva kožuha

moderna, ženski in moški, še popolnoma lepa, dobro ohranjena, po zelo nizki ceni prodam. Ogleda se lahko takoj pri »Figovcu« v skladišču.

Spalnice

iz trdega in mehkega lesa ter drugo pohištvo prodaja po nizkih cenah ter sprejema naročila Avdiust Cerne, mizar, Zg. Siska št. 122.

DALMATINSKA VINA

za božične praznike si preskrbite, kjer ste najbolj sigurni radi dob e kvalitete. **Cez ulico Din 1 - popusta** od 25. decembra 1931 do 1. januarja 1932.

Za vse postne dneve sveže pošilje morskih rib Za vse praznike pečeni purani in razna jedila po zn žni cen. - **Domač stori Ve menu** v gostilni »TRATNIK« Sv. Petra cesta št. 25 in v gostilni »PRIMORJE« Medvedova ulica. Cenj občinstvu se priporoča

Ivo Sunara.

Za praznike

zelenka (1 1/2 l) cvička samo 12 Din. - Gostilna Beli Kranjec, Kafeje, Florjanska 4.

Prodaj:

pet različnih sani, tri z lestvami, oblike zapravljive, dve oblike kolesnja, dve polkrojni kočiji v prav dobrem stanju, nov lovski voz športne oblike, kompletne stelaže s predali in pulte za manjšo specerijsko trgovino. Michael Vojska, kovač, Rodica, p. Domžale.

Vinsko trsje

prvovrstno, z garancijo, po 1 Din, oddaja Dolinšek, Kamnica, p. Maribor. Zahtevati cenik!

Ia namoč. polenovko

izbira namiznega sadja, pristni španski Malaga. Cinzano vermouth na kozarce ter druge delikatese nudi delikatesna in specerijska trgovina - F. R. Kovačič, Miklošičeva cesta 32

Volno za modroce

prodaja po ugodni ceni - Bolhar Jernej, Domžale.

Zalogaj jabolk

boštanskih - se nahaja na Turjaškem trgu 4. Na razpolago vse zimske vrste. Naročila in pojasnila v trafiki istotam.

Puhasto perje

čisto, čobano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo goste po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošljam po poštne povzetju L. BROZOVIC - Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica oera

Novo spalnico

črešnjevo, masivno, politirano, po ugodni ceni prodaja Joža Vizin, mizarstvo, Dorčarje, 20 minut od postaje Škofja Loka.

Pisalni stroj

prodaj izredno ugodno. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.021.

Kupujte se najbolj domače

čevlje znamke

Trinadstropna hiša

blizu glavnega kolodvora v Ljubljani, na oglu Miklošičeve ceste (13) in Pražakove ulice, z lepimi poslovnimi prostori je na prodaj. Ponudbe do 23. t. m. na Mestno hranilnico ljubljansko.

Kupci posestev!

V Mariboru v najlepšem delu se prodaja posestvo s precejšnjo površino zemlje, stanovanjsko in gospodarsko poslopje, kakor tudi majhna industrija skoro za polovico ceno prave vrednosti. Gotovina ni potrebna, plačila se lahko s hranilnimi včlami. Pismene ponudbe naj se pošljejo na upr. »Slovenca« pod »Polovična cena«, št. 15.048.

Javna zahvala.

Podpisana izrekam s tem javno zahvalo Podporni sekciji Kmetijske eksportne zadruge r. z. z. o. z. v Mariboru, katera mi je po smrti g. Kaisera Julijane iz Maribora izplačala danes celo mi pripadajočo podporo točno in najkulantneje.

Jelen Lizi.

Posestvo

v ravnini blizu glavne ceste, hiša s 3 sobami in z gospodarskim poslopijem, vse zidano in z opako krito, se prodaja. - Stefan Celofiga, Bresternica pri Mariboru.

Zemljišče

veliko 9000 m² in hiša v Mostah (Zaloška cesta), primerno za razne obrti, po ugodni ceni prodaja - Franja Snoj, Ljubljana, Prešernova ul. 30.

Naprodaj

imam več trgovskih in stanovanjskih hiš, večje, manjše gostilne, v mestu in na periferiji, vile in male hiše. Pojasnila da: Jančar, Sv. Petra c. 27.

Stavbni prostor

ca 15 do 20.000 m² na lepem solčnem kraju (najlepši prostor) v večjem industrijskem kraju na Gorenjskem, se prodaja. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Idealno lep prostor št. 156«.

Enodružinsko hišo

kupim proti mesečnemu odplačevanju v Ljubljani ali bližnji železnice. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Sigurno plačilo« št. 14.997.

Naprodaj hiša

blizu cerkve, ob okrajni cesti, 20 minut od postaje. K hiši spada velik zelenjadni vrt, točka izletnikov in letoviščarjev, pripraven prostor tudi za drugo podjetje, ker je trajna vodna moč, eventualno se prodaja skupno s hišo in žago ter gozdno posestvo v nekem kompleksu blizu Maribora. Ponudbe pod »Ugoden nakup« (vzamejo se tudi hranilne knjižice) št. 14.924 na podružnico Slovenca v Mariboru.

„POSEST“

Realiteta posrednik, družba z o. z.

LJUBLJANA Miklošičeva cesta št. 7

PRODA:

Hišo, novozidano, enodružinsko, 4 sobe, kuhinja, kopalnica, velik vrt, Bežigrad, 230.000 Din. - Vilo, novozidano, podkleteno, dve dvosobni stanovanji, pritlikline, 550 m² vrta, blizu tabora, 235.000 Din. - Hišo, visoko pritlikline, enodružinsko, štiri velike sobe, kuhinja, pritlikline, ograjen, obdelan vrt, Kolesija, 150.000 Din. Hišo, novozidano, 3 dvosobna stanovanja, veranda, 800 m² vrta, Zg. Šiška, 160.000 Din. - Hišo, visokopritlikline, novozidano, dve enosobni stanovanji, pritlikline, 450 m² vrta, blizu Domžal, 35.000 Din. Hišo, novozidano, 2 sobi, kuhinja, pri Škofljici, Din 36.000. Parcelo, 1060 m², Kolesija, a 38 Din m². - Parcelo, 1200 m², Bežigrad, a 85 Din. - Parcelo, 1150 m², Mirje, a 110 Din. Poleg tega večje število hiš, vil, trgovskih, gostilniških objektov, kmečka posestva i. t. d. v raznih krajih, v največji izbiri, po najugodnejših cenah.

Cene padajo!

Po novi znižani ceni dobite vso železino pri

Ivan Koradžija MARIBOR

Aleksandrova, vogal Meljska

V zameno vzamem deželne pridelke na račun nakupa

Obrti

Družabnika

za ustanovitev soboslikarske in pleskarske obrti se išče. Kavcija ni potrebna. - Ponudbe sprejema Ivan Gregorič, slikar v Domžalah.

Ure, zlatna, opični predmeti L. VILHAR, urar LJUBLJANA Sv. Petra cesta 36

Posredovaln. Plahuta Ljubljana, Mestni trg 25, priporočila pridna, poštna dekleta. Posreduje samo dobre službe.

Uskinaste robe kupite najceneje pri trdki A. VOLK LJUBLJANA Resisova cesta 24

Tehtnice

decimalne, skalove, mostne, mizne štedilnike, železje za štedilnike, krasne umivalnike ter železne ograje nudi najceneje in najboljše

Franjo Rau, tehtničar, umetni ključavničar, Ljubljana - Glince, Tržaška cesta 12. Popravila tehtnic točno in solidno. Uteži zamenjam, dam nove žigosane za stare rabljene.

Prave polizetke a Din 250' in smučarske čevlje izdeluje in razpošilja

Fr. Zalokar - Mengoš 41

Gledal. odri, društval Priporočam se za slikanje dekoracij za odre in druge prireditve, za kopiranje in povečavo slik ter za vsa dekorativna dela. Dekorativni slikar Svagelj, Trbovlje.

USNJATE SUKNJICE kupite najceneje pri FR. ZALOKAR Mengoš 41

Ime vitrane črne a Din 570 - rujava a 600 - Z ovčjo podlogo 100 Din več

Primerna novoletna darila šivalni stroji in kolesa Adler - Gritzner

švicarski pletilni stroji

DUBIED

edino le pri trdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

za vodo.

Brezplačen ponk v vezenju. Večletno jamstvo.

Novost

Vrtne ograje železo-cementne, napravljen v raznih krasnih oblikah, ki se sestavijo v poljubno dolžino in višičino, ob vrtovih ali skladiščih; so vztrajne in trdne ter se dajo brez škode zopet razstaviti - prodamo po nizkih cenah, kot lesene. Izdeluje in dobavlja, kakor tudi načrte, proračune za stavbe ter prevzema po solidnih cenah. Stavbno podjetje Rudolf Terčelj, Ljubljana VII.

Modroce

otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

Ignaci Narobe Ljubljana, Gosposvetska cesta št 16 (pri Levu)

Božična darila

Kovčke, spise, šolske in ročne torbice, listnice, denarnice itd. priporočila po zmernih cenah

IVAN KRIVOS Maribor, Aleksandrova c. 13

Posteljne mreže

izdeluje najceneje Alojz Andlovic, Komenskega 34 (nasproti šole na Ledini). Sprejema vsa popravila

Okvirje za slike vseh vrst

izvršuje točno in solidno v enem dnevu trdka - M. Rauch, Celje, Prešernova ulica 4.

Orožje

in municija. »Orožarna«, - J. Pastuović, Zagreb, Zrinjevac št. 15. Zahtevajte cenik!

V Mariboru

je najugodnejši nakup galanterije, drobnarije, igrač, pletenin itd. pri Drago Rosina, Vetrinjska ulica št. 26.

Najlepše in trajno darilo

za Božič je lepa slika, ki vam jo naredi Foto Meyer. Maribor, Gosposka 39.

JEDILNO ORODJE

iz alpake, alpaka srebra in pravega srebra v kasetah, pripravno za darila. Dobi se tudi na plačilne obroke edino pri trdki M. Rauch, Celje.

Telefon 2059

Premog suba drva Pogodnik, Bohoričeva ulica 5

Ne zamudite!

Poslužite se nakupa pogreznivega šivalnega stroja samo za Din 2.450,-. Odprodaja po tej ceni le nekaj dni. Stroji so najboljših znamk za šivanje in vezenje. REBOLJ, KRANJ.

Najfinejše VINO VERMUT liter 20 Din

priporočila za praznike M. Ravtar, Ljubljana, Stari trg 19.

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje RUDOLF RADOVAN tapetnik, Mestni trg 13. Ugodni nakup morske trave žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najceneje in v veliki izbiri pri

KARL PRELOG LJUBLJANA, Zidovska ulica in Stari trg

Aloiz Grebenc

nakup in prodaja vreč Ljubljana Dunajska cesta št 36

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN Ljubljana Stari trg št 32

Fr. Ševčik Ljubljana

Zidovska ul. 8. - Orožje, municija, vse lovske potrebitine po znanih cenah. Naivečja izbira. Zahtevajte cenik!

Smuči, vezalke

za smuči in tornistre za smučarje, nahrbtnike, torbice, kovčke, preobleke po želji izdeluje in ima v zalogi I. Karlo, torbar, Maribor, Kopaljska št. 2 (Scherbaumov paviljon).

Šival. in pletil. stroje

popravlja in renovira Emil Klobčaver, specialni mehanik, Ljubljana, Sv. Petra cesta 47.

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom CLAVEN je mas!

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravno ost iz tvornice in glavnega skladišča

M. KRNIJAK lekarnar - SISAK Varujte se potvorb

Tvornica kuvert in semskega papirja

„KVERTA“ LJUBLJANA Križovaška ul. Vojarski polje

Novost

je za bogate in reveže Gasoxit. Pri 12 centih premoaga ali briketa si pripravite 3 cente. 1 karton z navodilom stane 15 Din. Trgovci engross cene. - Razpošilja Franc Božič, Vel Poljana, pošta Ortnek.

Modroce

otomane, divane in vse tapetniške izdelke vam nudi za Božič najceneje - gre tudi ob nedeljah na dom - Franc Iskra, tapetnik, Vič 16.

Ivan Kacin, Ljubljana

Tabor 6 tvornica harmonjev in pianinov po najmodernejši konstrukciji. Uglasuje in prenovljuje tudi cerkvene orgle in vse imenovane instrumente. Vsako delo zajamčeno. Nizke cene! Na obroke. Društvom popust. Zahtevajte cenik!

Slika zaročence v božičnih praznikih otvorenjatelje FOTO MEYER Maribor Gosposka ulica 39.

Neprecenljiv je Teichentov stroj

za mizarje in kolarje. Vprašaj: Gledališka ulica 12.

»Javor« lesna industrija v Logatcu ima svoj lokal za pohištvo tudi v Ljubljani v novi palači Vzajemne zavarovalnice.

Plašče za zdravnike, laborante, brivce itd. jopiče za natakarje, peke mesarje, kuharje in sorodne obrti izdeluje po meri najboljši C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8.

Nogometiši!

Preko zime, ko ne igrate, odstranite z Vaših nog vse rane, ki ste jih dobili, ko so Vas obrcali, kadar ste se trčili itd. Raztopite žlico soli sv. Roka v topli kopeli za noge, namakajte jih predpisano dobo in bolečine bodo prenehale kot na povele. - Dobiva se v vsaki lekarni in drogeriji, glavna zaloga v Sloveniji: Drogerija Grezorič, Ljubljana, ali pri glavni zastopniku Drogerija »Nada« V. Gabrič, Sabotica, telefon 6-37.

Advertisement for Josipina Jurda vd. Armič, roj. Ramoš, including a cross symbol and text about her death and funeral arrangements.

Advertisement for Jožica Pelc, uradnica tvrdke Bonač, including a cross symbol and text about her death and funeral arrangements.

Advertisement for JOZEF PLEŠIVČNIK, veleposestnik na Dobjem dvoru, including a cross symbol and text about his death and funeral arrangements.

Advertisement for Zahvala očeta, including a cross symbol and text about a public thanksgiving for a deceased father.

Advertisement for Javna zahvala, including a cross symbol and text about a public thanksgiving for a deceased person.

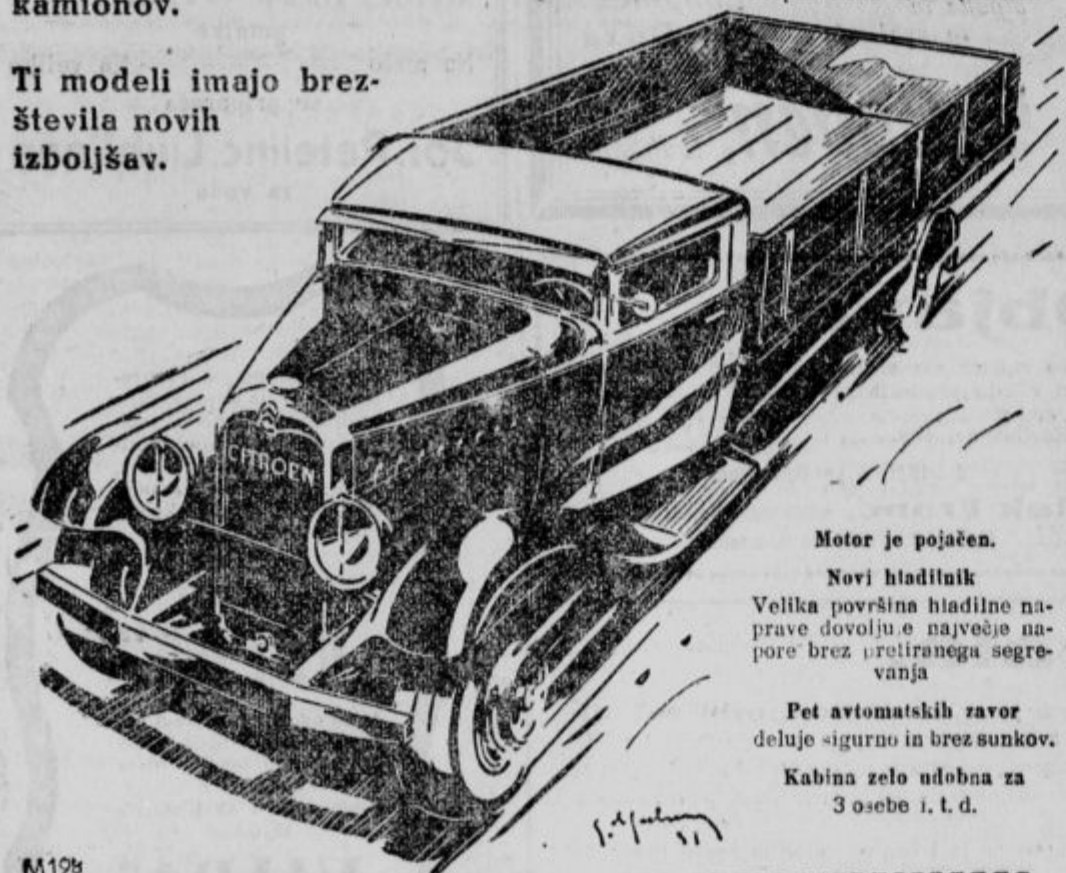
CITROËN

Novi 2 tonski kamioni Citroen predstavljajo najbolj uspelo in najmodernejšo tipu brzih kamionov.

Ti modeli imajo brezštevila novih izboljšav.

Zastopstvo in zaloga za Dravsko banovino

Lampret in drug dr. z o. z. Ljubljana Gosposvetska c. 13 (Kolizej)

Motor je pojačen.

Novi hladilnik

Velika površna hladilne naprave dovoljuje največje napore brez pretiranega segrevanja

Pet avtomatskih zavor deluje sigurno in brez sunkov.

Kabina zelo udobna za 3 osebe i. t. d.

M19b

Ing. Djokić i Vučo, Obiličev Venac 6, Beograd, tel. 22355 / Lampret in drug, Gosposvetska cesta 13, Ljubljana / Filijala ing. Djokić i Vučo, Bulevar kraljice Marije, Nov-sad / Hoć i drug, Ožegovičeva 18, Zagreb / Blag. Dju-anović i sin., Bijelina Dušan M. Kršić, Obrenovičeva 13, Niš / Arnold K-men, Velika Kikonda / Gustav Cvitković Hadji Sulejmanova 19, Sarajevo / Jovo Stevančević, Peč / Zakula i Filetin, Doboj.

„SLAVONIJA“ delniška družba za lesno industrijo v Zagrebu

je uredila novo

prodajalno za furnir in vezane plošče (Sperrplatte)

Zagreb, GAJEVA ULICA 21 (dvorišče)

Za naš denar naj se kupujejo naši domači proizvodi!

Se vsak izum se je tekom časa izpopolnil. Do na višje popolnosti se je pa dvignil pečivni prašek naše domače znamke »ADRIA«, ki tudi jamči za sigurno in popo no uspetje. Nekaj izbranih receptov je od-tisnjenih na samih vrečicah blaga; ako pa želite kaj poseb-nega, izvo ite se obrniti na

Tovarno pečivnih praškov „ADRIA“ LJUBLJANA, poštni predal št. 124

JOSIP ZAJC

izdelovatelj smučk in športnih potrebščin ter splošno kolarstvo Deslovcé p. Zirovnica

Josip Triller

modno krojaštvo, ZIROVNICA — gostilna »Stol« želim vsem obiskovalcem naših krajev vesele božične praznike ter veselo in srečno novo leto.

Za božič

nakupite gospodinje vse gospodinjske potrebšchine, kuhinjsko posodo, emajlirano in aluminijasto, PORCELAN, STEKLENINO, razne moderne stroje za kuhinjo, jedilni pribor, karnise itd., pri

B. ŽILIČ

trgovina z železnino, porcelanom in steklenino

LJUBLJANA, Dunajska cesta 11 (poleg »Figovca«)

Tudi ima vedno na zalogi:

Nosilke, cement / vse vrste železa / okovje, stavbe in pohištvono vse vrste orodja / sesake kompletne kopalne in straniščne naprave, s češkimi ploščami vodovodne in medene cevi / baker, angleški cin, cink itd.

Vesele božične praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem

ADOLF MERGENTHALER

usnjarna, Moste pri Ljubljani

Vesele božične praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem

FRANC in MARIJA JEZERSEK pekarna in trgovina s kurivom Ljubljana, Moste, Zaloška c. 4.

Vesele božične praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem

FRANC ŠKAFAR stavbeno in pohištveno mizarstvo Ljubljana, Rimska cesta 16.

Vesele božične praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem

IVAN SKUSEK pekarna Ljubljana-Moste, Zaloška cesta 16.

Vesele božične praznike

želi svojim cenjenim odjemalcem

GENUSSI IVAN pleskar in sobni slikar Ljubljana, Igriška ul. 10.

Javna zahvala.

S hvaležnostjo in rada potrjujem, da mi je Podporna sekcija Kmetijske eksportne zadruga r. z. z o. z. v Mariboru, Aleksandrova 41, pri kateri sem imela za podporo prijavljeno g. Ivano Vehovec, upoko-jenko v Stadenih pri Mariboru, po smrti iste točno in v popolnem redu izplačano prejela pripadajočo mi podporo. Z ozirom nato se čutim dolžno ta dobrodelni oddelk Kmetijske eksportne zadruga v Mariboru vsakomur za vstop v članstvo toplo priporočati.

V Mariboru, dne 22. decembra 1931.

Tarkuš Neša.

Javna zahvala.

Podpisani dam s tem potom v javnost, da sem prejel takoj in v vsakem oziru kulantno izplačano podporo od podporne sekcije Kmetijske eksportne zadruga v Mariboru po umrli g. Pokorn Alojziji. Zaradi tega lahko priporočam ta podporni zavod vsakomur naj-topleje.

Ljubljana, dne 22. decembra 1931.

Alfred Ruda.

Josip Jenič

splošno strojno kolarstvo in izdelovanje avtokaroseri Ljubljana, Hrenova ulica 19

se pr poroča cenj. občinstvu za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spada obeh predmetov, kar ero izvršujem strokovno po zelo zmernih cenah točno po naročilu.

Ogled predmetov na licu mesta. — Prospekti brezplačno

Motvoz Grosuplje

domači slovenski izdelek

Tovarna motvoza in vrvarna Grosuplje pri Ljubljani.

Zahtevajte vzorce in cenike brezplačno.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

Quinctius se preko dne ni zmenil več za jetnico, Oso pa se ni zmenil več za gospoda in je hvalil Belena, da je tako srečen in bo mogel streči svoji kraljici in jo tolažiti v njeni žalosti, dokler bo poveljnik s tribunami in zmage pijanimi legionarji slavil svoj vojni uspeh.

Nemirno je bilo Oso sree, ko je stal v pretoriju pred težkim škrlatnim zastorom, ki je ločil delovni in sprejemni prostor od onega v ozadju, kjer je poveljnik obedoval in spal. V ta svoj prostor je bil spravlil lepo ugrabljeno in v njem naj bi jo Oso sprijaznil z njeno usodo.

Postal je Oso z nemirno utripajočim srcem in iskal je besedo, s katero bi pozdravil kraljico, pa je zaslišal, da pritajeno lhti, in nič več ni pomišljal. Prijel je za težki zastor, ga odmaknil in vstopil v somračni kubikul Kvinkeijeve.

»Belen ti bodi dober, kraljica Ena!« jo je pozdravil in ni vedel, kaj bi še rekel, zakaj kraljica se je dvignila z zložljivega kurulskega stola in ga gledala, ko da stoji pred njo prikazen.

»Kdo si, mladec, ki mi sredi samih volkov želiš dobro?« je vprašal čez trenutek in njen glas je bil mehke, da se je zdelo Oso, kakor bi ga odgovorila vila iz planine.

»Oso sem, sin Ajkajev, ki je dolga leta pastir čred kralja Prona, tvojega očeta!«

Ena je bolešno vzdihnila, dvignila beli roki in si z njima krčevito zastrla obraz in omahnila na stol.

Preplašen je strmel Oso vanjo, dokler ni spet dvignila glave in ga pogledala žalostno, žalostno.

»Res, kraljica. Ajkajev sin sem. Ne spominjaš se me, ne poznaš me, jaz sem te pa hitro spoznal, čeprav te nisem dostikrat videl, ker z očetom sva prišla le redko v gradišče,« je zatrjeval in pripovedoval Oso in ko je videl, da se mu je nasmehnila, se je opogumil in ji hitel praviti, kako so ga zajeli, kako je mislil spočetka pobegniti in kako se je končno udal v svojo usodo, kar je bilo prav, ker je tudi sredi rimskega tabora skušal koristiti domači vojski, kateri želi, da bi že kmalu nagnala Rimljane z Lucijem Kvinkeijem Flamininom vred, čeprav je z njim dober in se ne more pritoževati, da bi se mu godilo slabo.

»Lucius Quinctius Flamininus?«

Oso se je spet zdrznil, zakaj Enin glas ni bil več mehke ko je vprašujoče izgovorila ime njegovega akvilejskega gospoda.

»Flamininus, kraljica!« je potrdil, stisnil desnico v pest, jo dvignil, zagrozil z njo v sprednji prostor, kakor da bi bil v njem poveljnik, zaškripal z belimi zobmi in še dejal: »O, saj ga jaz tudi sovražim, njega in vse Rimljane, ki so prizadejali naši zemlji že toliko zla in žalosti!«

»Oso, ako bi vedel, kar vem jaz, bi ga bil tako sovražil, da ne bi mogel napraviti koraka v naše ozemlje in ne bi trepetala jaz zdaj v strahu, kaj napravi z menoj!«

»Kraljica, saj ni še prepozno!« jo je razumel.

»Pazil bom in iskal priložnosti, da ti ustrezem, pa naj se zgodi potem z menoj karkoli! Ne, potem bo huje, sama bi ostala in si ne bi mogla pomagati! Kaj, če bi skušala, kraljica, pobegniti? Pomagal ti bom in še jaz pobegnem s teboj!«

»Če me rešiš, Oso, ti tega nikdar ne pozabim!

Pojdi zdaj in poglej, kako je v taboru in kako je s stražo pri vratih! Če ne bi mogel storiti drugega, skušaj pa sam pobegniti, da bi sporočil kralju Epulu, naj ne odlaša in udari z vso vojsko nad Akvilejo, ako me hoče rešiti!« je prosila kraljica, ki ji je mladec vzbudil upanje, da bi se utegnila oteči.

»Sam ne pobegnem, kraljica! Rajši poiščem kate-terega izmed naših, ki so jih zajeli. Empeta sem videl med njimi, ki je služil v kraljevem dvorcu, dokler ga nisi odvedla s seboj v Tergeste,« se je branil Oso, zakaj pomislil je, da bi Quinctius drugemu ne zaupal toliko kot njemu in bi morala potem kraljica sama prenašati svojo žalost, ki je ne bi mogla nikomur po-tožiti, kar bi jo še bolj potrla.

»Če si res videl Empeta, poišči ga, ako moreš, pa mu povej, kako je z mano, in posvetuj se z njim, kaj bi bilo storiti! Vem, pripravljen bi bil storiti zame vse in vse tvegati kakor na Medejskem gradišču, kjer me je branil do zadnjega.«

»Poiščem ga, kraljica!« se je poklonil Oso in odšel, zagnil zastor za seboj in stopil iz sprednjega prostora pred pretorij, kjer se ni zmenil za stražega legionarja, ki sta težko čakala, kdaj ju izmenjajo, da bi bila deležna dobrot, s katerimi je imperator tako radodaren v svojem veselju, o čemer je pričal šum in hrum, prihajajoč iz vseh strani taborišča...

V somraku, ki je polnil kubikul in se vedno bolj gostil, da je bilo že težko ločiti posamezne predmete, je kraljica Ena primaknila stol k mizi, se oslonila nanjo z lakti in sklonila glavo v roke. Tako je sedela in z grozo mislila, kaj bo, ko se razmakne težki škrlatni zastor in se izza njega pokaže oni, katerega je zasovražila oni dopoldan, ko ga še ni poznala in ji je pripovedoval Katmel, kako je živel v Galiji in mu uničil srečo življenja...

Ljudska knjižnica: iz založništva Jugoslov. knjigarno v Ljubljani: 28 zvezek: Savinšek: IZPOD GOLICE, 30 Din. — 30 zvezek: Sirokavc: NA POLJU SLAVE, 28 Din. — 31 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 32 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 33 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 34 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 35 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 36 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 37 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 38 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 39 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 40 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 41 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 42 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 43 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 44 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 45 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 46 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 47 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 48 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 49 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 50 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 51 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 52 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 53 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 54 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 55 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 56 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 57 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 58 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 59 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 60 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 61 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 62 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 63 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 64 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 65 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 66 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 67 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 68 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 69 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 70 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 71 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 72 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 73 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 74 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 75 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 76 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 77 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 78 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 79 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 80 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 81 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 82 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 83 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 84 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 85 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 86 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 87 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 88 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 89 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 90 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 91 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 92 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 93 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 94 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 95 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 96 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 97 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 98 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 99 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din. — 100 zvezek: Conan Doyle, IZGUBLJENI SVET (The Lost World), 28 Din.

Moderna in praktična darila:

gramofoni, smuči, radioaparati, šivalni stroji

le pri

'Tehnik' Josip Banjai

LJUBLJANA, Miklošičeva c. 20 — Palača Okrožnega urada

Gajev - Hram

vošči vsem svojim cenjenim gostom vesele **Božične praznike in srečno Novo leto.** — Nudila Vam bodeva pristna starijska, dolenska in dalmatinska vina, obnem dolenski trapinc, gorenjski brunjevec in droževec. — Za obilen obisk se priporočava

M. in L. Rebec.

Plaznanilo otvoritve

V Prešernovi ulici poleg konfekcije „Elite“ sva otvorila v sredo, dne 23. decembra t. l. **moderne frizerski salon za dame in gospe**

v katerem bova izvrševala tudi **ondulacijo, masažo in manikuro**

Prosiva za obilen obisk

Stane in Tinka Rakar
Ljubljana, Prešernova ul. 7

Hranilnica in posojilnica

reg. zadr. z neom. zav.

v KAMNIKU

Štarna štev. 22 (v lastni hiši)

Obrestuje

hranilne vloge najugodnejše. — Do konca februarja 1932 sprejema tudi **nežigosane tisočake.** Za zamenjavo istih bo preskrbela posojilnica sama

Dovoljujem si vladno naznaniti, da sem otvoril v Mariboru, na Glavnem trgu 17, zraven barvarne Zintheuer

delikatesno trgovino in trgovino s kanditi

Potrudil se bom, svoje cenjene odjemalce postreči vedno s svežim in prvovrstnim biogom po solidnih cenah. Za obilen obisk se priporočava

TONI OŠLAG

Čevljarska zadruga v Ljubljani naznanja, da je nje dolgoletni član, gospod

Karol Goršič

v 80. letu starosti, dne 22. t. m. umrl. Pogreb bo v četrtek, dne 24. t. m. ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti v Vel. Colnarski ul. 5 na pokopališče k Sv. Krizu.

Ljubljana, dne 23. decembra 1931.

NACELSTVO.

Trajne vrednosti

je nakit iz plemenitih kovin

Švicarske precizijske ure

Schaffhausen

Pribor

Omega

alpaka in

Longines

la kvaliteta

Doxa

Prešernova 1

F. Čuden, Ljubljana**Objava.**

Cenjenemu občinstvu vladno naznanjam, da izvršujem odslej sam svojo električno obrt v istih prostorih kot dosedaj in da g. Inkrret Leopold ne posluje več z menoj.

Priporočam se za številna naročila.

Z odličnim spoštovanjem

Belak Franc, konces. elektrotehnik
CELJE, Prešernova ulica 3

Javna zahvala.

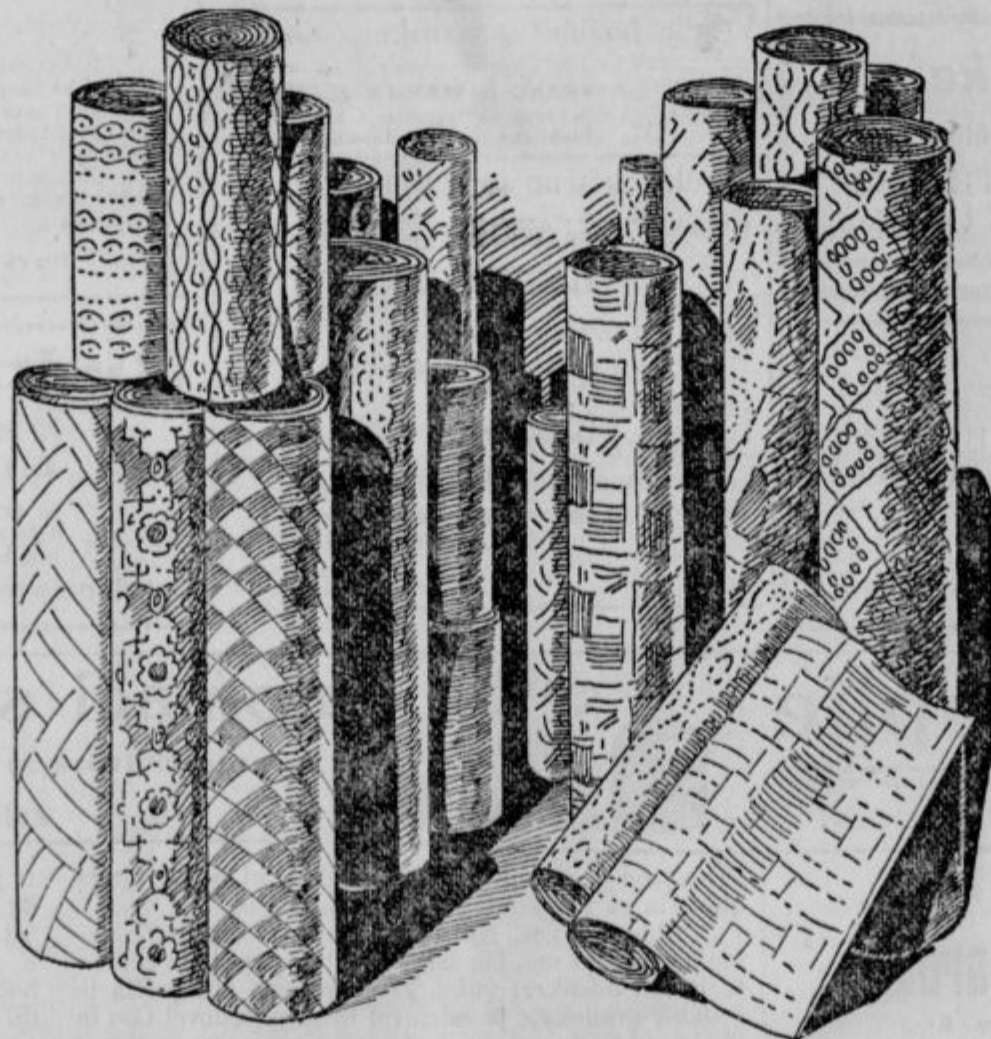
Prijetna dolžnost mi je, da izrazim tem potom javno zahvalo **Podporni sekciji „Kmetijske eksportne zadruga v Mariboru“.**

Po smrti g. Jesenovec Polone v Ljubljani mi je zgoraj imenovana zadruga takoj in brez vsakega odtegljaja izp. ačala celotno pripadajočo mi vsoto podpore vskjub temu, da je moje članstvo pri Podporni sekciji zadruga trajalo le nekaj tednov.

Priznati moram, da se vrši poslovanje zadruga vestno in točno po določenih pravil Podporne sekcije ter da uprava zadruga zastopa interese članstva v polni meri.

Radi tega morem **vstop v članstvo Podporne sekcije „Kmetijske eksportne zadruga v Mariboru“** v njegovem lastnem interesu vsem in vsakomur najtopleje priporočati.

Ljubljana, dne 22. decembra 1931.

Ahčan Slavko**LINOLEJ V VELIKI IZBIRI**
-A. & E. SKABERNE**Za primeren nakup za novo leto**

nogavice in rokavice, pletenin in puloverjev, robcev, kravat, srajc, čipk in vezenin, volne, D. M. C. prejtice, torbic, aktovk, dežnikov, **potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike**

Na malo Na veliko

se priporočava

Jos. Petelinc, Ljubljana
za vodo

Brezprimerno za preprečevanje in za odpravljanje prehlajenja, nahoda, gribov, vnetja krljca, akutnih kroničnih katarov, hripje, influence, nahube, zasoplosti itd. Poskusite vsaj eno škatlico pravih rakuzilnih

pastilj „VALDA“

da se uverite o njihovi čudoviti učinkovitosti. Toda pazite in zahtevajte jih v vseh lekarnah in drogerijah samo v škatlicah z napisom

„VALDA“

Neprekosljivi

Walter pletilni stroji

hitri in brezplačni pouk. Igle vseh sistemov in druge potrebščine za strojno pletenje, volna, pletenine modne in navadne po nizkih cenah v veliki izbiri na zalogi pri tvrdki

F. Kos, Ljubljana, Židovska ul. 5.

Za nego lica in rok

rabite

Benkovo pomado in kremo!
Lekarna Benko — Zemun.

Radi opustitve

električne centrale Stajerske eskomptne banke se poceni prodajo:

2 Diesel-motorja po 50 KS,

2 istomerna dinamo 35 KW, 115 voltov

1 agregat za pretvarjanje: Motor 30 KS, 110 V, generator 20 KW, 55V

Samoprodaja, odmontira in montira

Maschinenfabrik Schubert-Werk,

Graz, Wartingergasse Nr. 17.

Preskrbimo carine prost uvoz.

ČEVLJARSKI STROKOVNJAK

ki je zmožen vsega ročnega in strojnega dela, z večjim kapitalom, se sprejme kot družabnik. Le resne ponudbe poslati do 31. t. m. na naslov: Čevljarsko podjetje, Tržič, poštno ležeče.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJA VNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000.—

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik,
Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Kapital in rezerve nad Din 16.000.000.—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje**Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu**